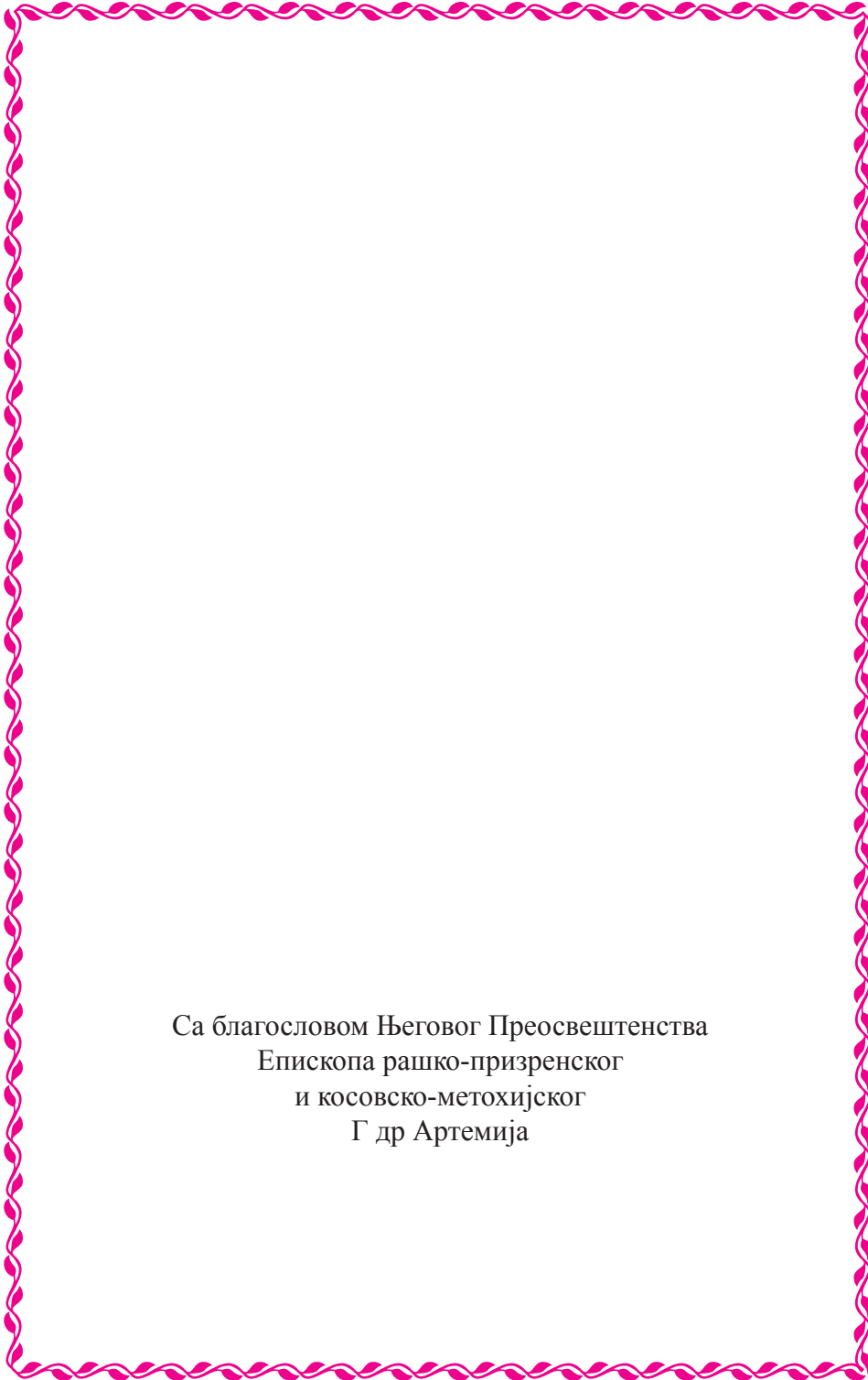
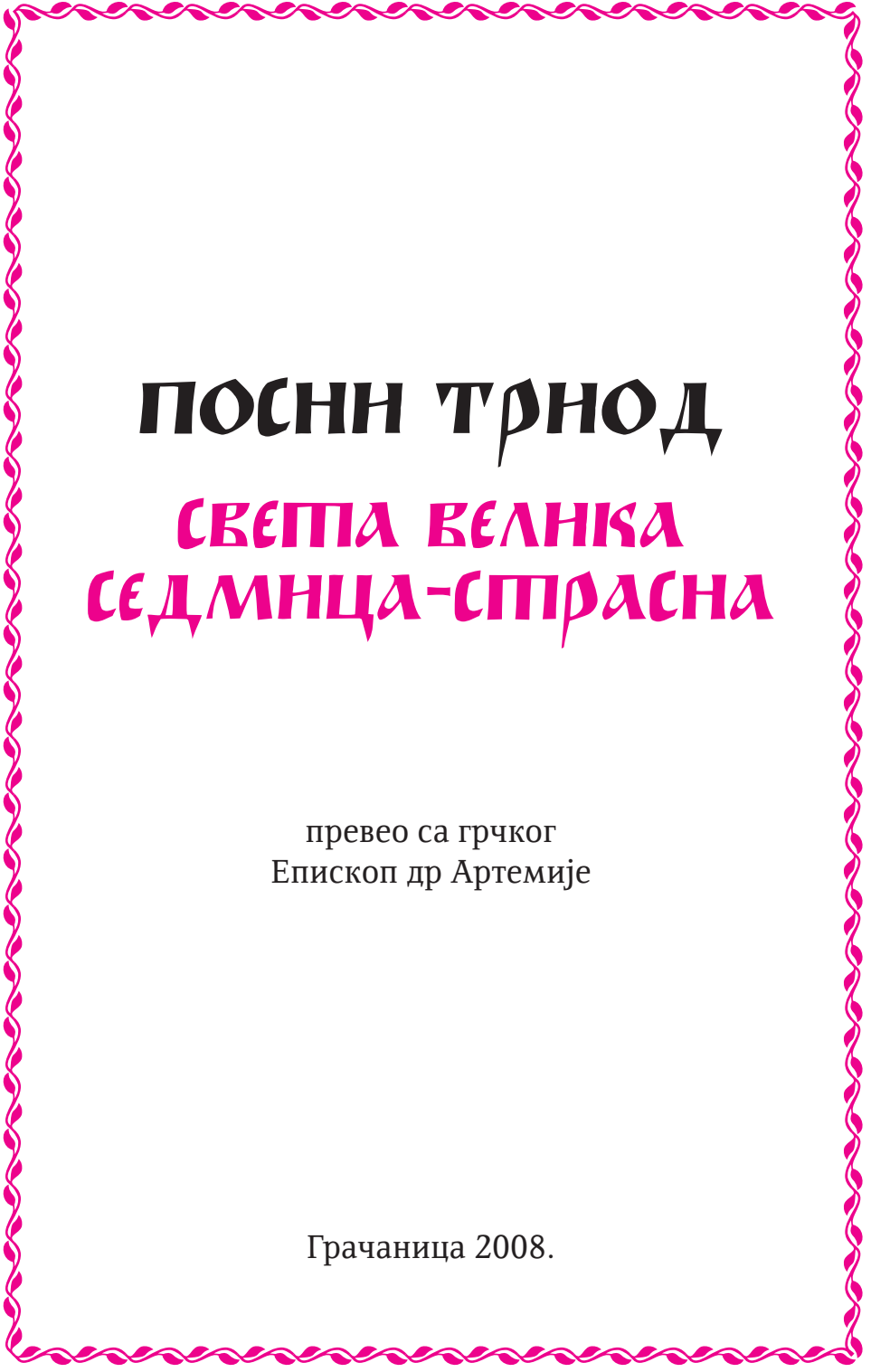

ПОСНИ ТРНОД

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа рашко-призренског
и косовско-метохијског
Г др Артемија

ПОСНИ ТРНОД

СВЕТА БЕЛНКА

СЕДМНЦА-СПРАСНА

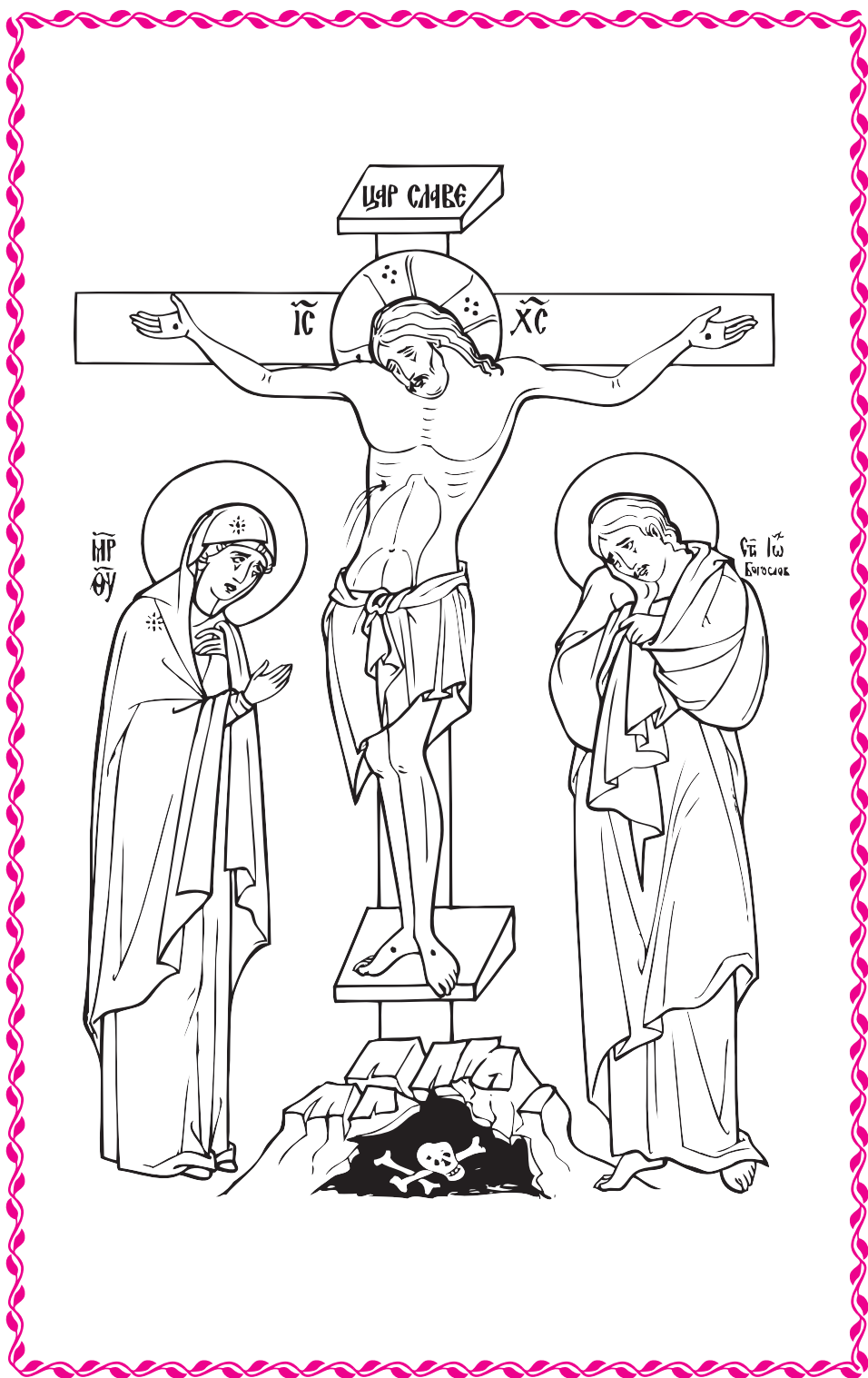
превео са грчког
Епископ др Артемије

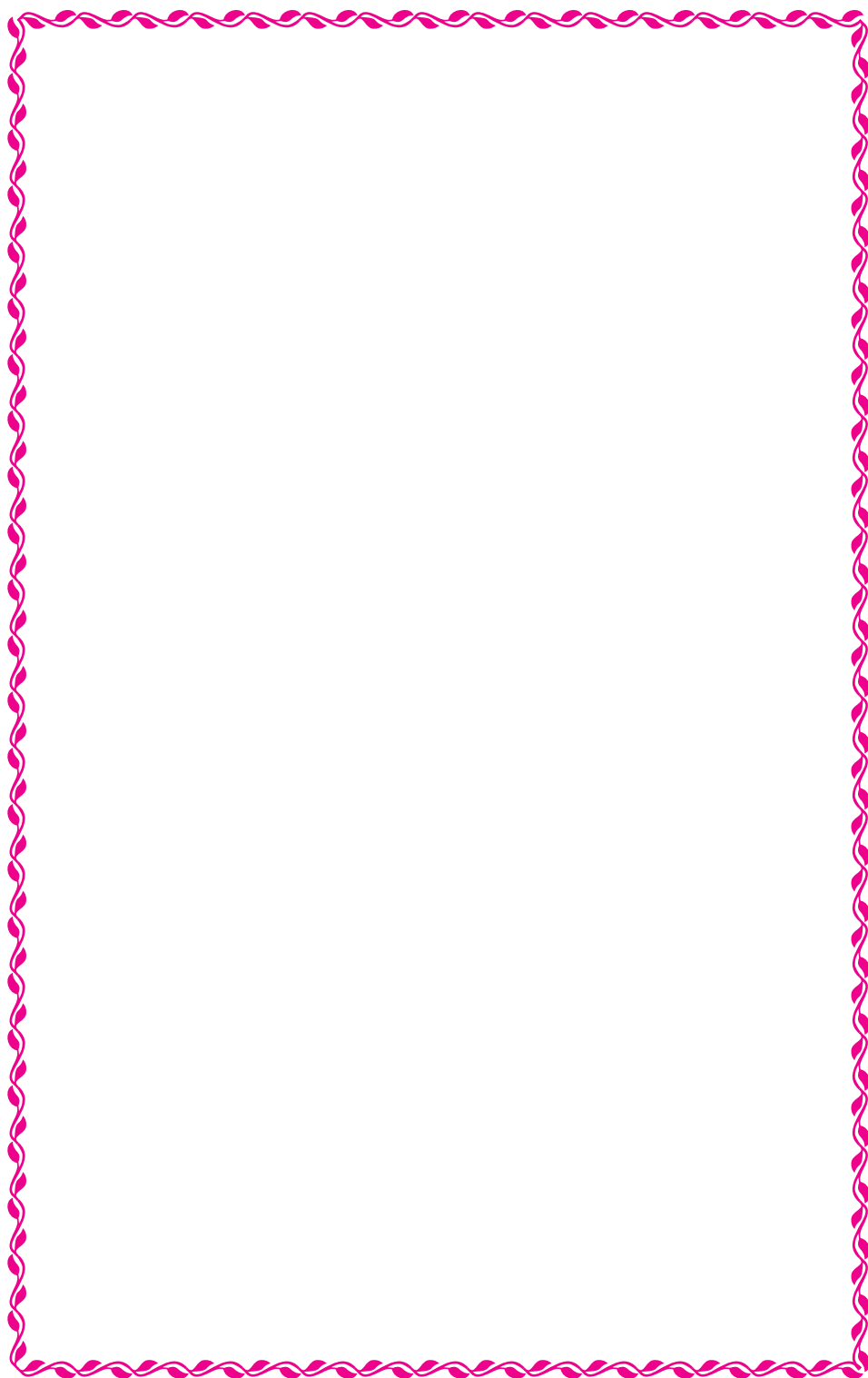
Грачаница 2008.

ИЗДАВАЧ:

ЕПАРХИЈА РАШКО-ПРИЗРЕНСКА
И КОСОВСКО-МЕТОХИЈСКА
МАНАСТИР ГРАЧАНИЦА
38205 КОСОВСКА ГРАЧАНИЦА

www.eparhija-prizren.com
info@eparhija-prizren.com

РЕЧ УЗ ОВО ИЗДАЊЕ

Богослужење Православне Цркве је, нема сумње, богонадахнуто, како по своме устројству тако и још више по своме садржају. Распоред богослужења, како свакодневних, тако и у односу на годишњи круг, права је небеска уметност. Православна душа која активно проходи сва та богослужења, свакога дана и празника, и у свако доба године, наилази у богослужбеним текстовима на неслућена духовна блага. И што се више њима бави, све су јој милија и неопходнија.

То нарочито важи за великопосна богослужења, сабрана и изложена у посном триоду. ПОСНИ ТРИОД је књига која садржи богослужбене текстове за сваки дан у току Великог Поста као и за четири припремне недеље које му претходе. На велику жалост и на огромну духовну штету нашега народа, употреба Посног триода у нашим храмовима је скоро потпуно занемарена у последњих неколико деценија, и користи се углавном само за недељне Великопосне службе. Једино по манастирима у којима се обављају редовна свакодневна богослужења могуће је доживети сву дубину богословске мисли која се у њему налази и лепоту којом зраче црквене песме и химне, које су вековима храниле и крепиле хиљаде и стотине хиљада хришћанских душа.

Жеља и намера да ова пребогата духовна ризница поново буде откривена пред духовним погледом нашег благочестивог народа, а особито да би ови текстови поново заблистали пуним сјајем своје унутрашње садржине, да би заживели у нашем

народу и донели такве духовне плодове који ће нас вратити на пут Светога Саве и пропутити нам пут у Царство Небеско, била је главна побуда да се прихватимо труда и подвига око превођења Посног Триода са грчког оригинала на говорни србски језик.

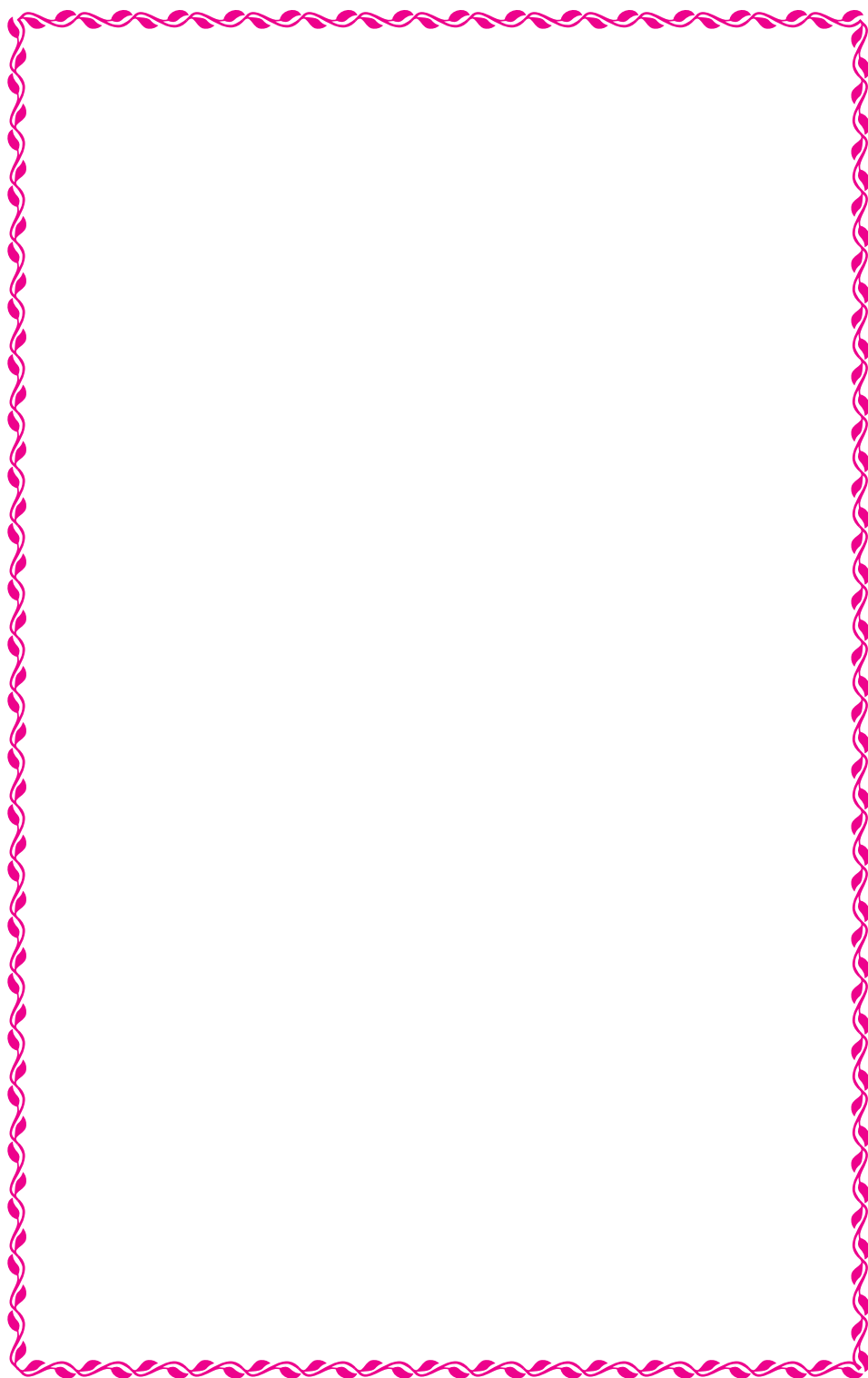
Као најава целокупног издања ПОСНОГ ТРИОДА, у Вашим рукама је, драги читаоче, превод „Свете Велике Седмице - Страсне» (која је последња седмица Великог Поста) са унесеним свим потребним текстовима: Псалама Апостола, Еванђеља и Паримеја.

Овде желимо да нагласимо да текстове Светога Писма нисмо преводили, него смо користили до сада постојеће и важеће преводе, и то: За Апостоли и Еванђеље - Превод Комисије Светог архијерејског синода СПЦ, Друго исправљено издање 1990. г, а за текстове Старог Завета (Псалме и Паримеје) превод Ђ. Даничића.

ПРЕВОДИЛАЦ

**СВЕТА ВЕЛНКА СЕДМНЦА
СТРАСНА**

У СВЕТИ ВЕЛИКИ ПОНЕДЕЉАК

НА ЈУТРЕЊУ, по шестопсалмију певамо Алилуја, по 8-ом гласу, споро и мелодично, затим Тропар споро и мелодично такође, глас 8. трипут:

Гле Женик долази у поноћи и блажен је слуга којег нађе будног; а недостојан је, опет, којег нађе ленствујућег. Гледај, зато, душо моја, да те сан не савлада, да не будеш смрти предана, и изван Царства закључана; него се отрезни кличући: Свет, Свет, Свет си Боже наш, молитвама Бестелесних Сила помилуј нас.

Други пут, крај: Молитвама свих Светих твојих...

Трећи пут, крај: Молитвама Богородице...

Такође обично читање Катизме, са поклонима, мала јектенија.

По првом читању, сједални гл. 1.

Подобан: Гроб твој, Спасе...

Страдања часна, данашњи дан, као светиљке спасоносне, просијава свету; јер Христос хита да пострада по доброти, Он који све садржи у шаци, прихвата да буде разапет на дрвету, да би спасао човека.

Слава, И сада, Исто.

По 2-ом читању, сједални гл. 1. Подобан.

Невидљиви Судијо, како си у телу виђен, и долазиш да будеш убијен од људи безаконих, Ти који осуду нашу

ПОНЕДЕЉАК

осуђујеш страдањем Својим! Стога хвалу, величање и славу узносећи твојој власти, Речи, сагласно приносимо.

Слава, И сада, Исто.

По 3-ем читању, сједални гл. 2.

Подобан: Премудрости...

Почетак Господњих страдања, данашњи дан светло носи. Ходите, зато, празника љубитељи, да га сусретнемо песмама: јер Творац долази да прими Крст, испитивања и ране, суђен од Пилата. Отуда и када од слуге доби шамар, све трпи, да би спасао човека. Тога ради узвикнимо: Човекољубче Христе Боже, подари опроштај сагрешења, онима који се с вером клањају, пречистим страдањима твојим.

Слава, И сада, Исто.

И одмах после тога читање из тумачења Еванђеља по Матеју. И Реч Јована Златоустог о сасушеној смокви, која почиње: Као што, дакле, видећи... **И Реч Јована Дамаскина о сасушеној смокви; и приче о виноградарима. Затим:**

И да се удостојимо... Еванђеље од Матеја, зачало 84-87. (Глава 21,18-43).

У време оно враћајући се Исус у град огладње; И угледавши смокву једну крај пута дође њој, и не нађе на њој ништа осим лишћа, и рече јој: Да никад више не буде од тебе рода до вијека! И одмах усахну смоква. И видјевши то ученици дивеше се говорећи: Како одмах усахну смоква! А Исус одговарајући рече им: Заиста вам кажем: Ако имате вјеру и не посумњате, учинићете не само оно што се зби са смоквом, него и гори овој ако речете: дигни се и баци се у море, догодиће се. И све што узистете у молитви вјерујући, добићете. И кад уђе у храм и стаде учити, приступише му првосвештеници и старјешине народне говорећи: Каквом влашћу то чиниш? И ко ти даде ту власт? А Исус одговарајући рече им: И ја ћу вас упитати једну ријеч, коју ако ми кажете, и ја ћу вама рећи каквом влашћу ово чиним. Крштење Јованово

откуда бијаше? С неба, или од људи? А они размишљаху у себи говорећи: Ако кажемо: с неба, рећи ће нам: Зашто му, дакле, не вјеровасте? Ако ли речемо: од људи, бојимо се народа; јер сви Јована држе за пророка. И одговарајући Исусу рекоше: Не знамо. Рече и он њима: Ни ја вама нећу казати каквом влашћу ово чиним. А шта вам се чини? Човјек неки имаше два сина, и дошавши првome рече: Синко, иди данас ради у винограду мом. А он одговарајући рече: Нећу! И послије се раскаја и отиде. И приступивши другоме рече тако исто. А он одговарајући рече: Хоћу, господару! И не отиде. Који је од ове двојице извршио вољу очеву? Рекоше му: Први. Рече им Исус: Заиста вам кажем да ће цариници и блуднице прије вас ући у Царство Божије. Јер вам дође Јован путем праведним, и не вјеровасте му; а цариници и блуднице повјероваше му; а ви видјевши то, не раскајасте се затим да му вјерујете. Другу причу чујте: Бијаше човјек домаћин који посади виноград, и огради га плотом, и ископа у њему пивницу, и сагради кулу, и даде га виноградарима, и отиде. А када се приближи вријеме бербе, посла слуге своје виноградарима да приме плодове његове. И виноградари, похватавши слуге његове, једнога избише, а једнога убише, а једнога камењем засуше. Опет посла друге слуге, више него прије, и учинише им тако исто. А најзад посла им сина својега говорећи: Постидјеће се сина мојега. А виноградари видјевши сина рекоше међу собом: Ово је насљедник; ходите да га убијемо, и да присвојимо насљедство његово. И ухватише га, па изведоше напоље из винограда, и убише. Када, дакле, дође господар винограда шта ће учинити виноградарима оним? Рекоше му: Злочинце ће злом смрћу погубити, а виноград ће дати другим виноградарима, који ће му давати плодове у своје вријеме. Рече им Исус: Зар нисте никада читали у Писму: Камен који одбацише зидари, тај постаде глава од угла, то би од Господа и дивно је у очима нашим. Зато вам кажем да ће се од вас узети Царство Божије, и даће се народу који доноси плодове његове¹.

¹ Ова Еванђеља се читају живљим темпом, него што је уобичајено на Литургији.

ПОНЕДЕЉАК

После тога: Псалам 50. Затим: Спаси Боже народ твој...;
Господе, помилуј, **12 пута. Возглас.**

ТРИПЕСНЕЦ

Састав г-на Косме, чији је акростих: Ти Девтера, то јест:
у други дан који је Понедељак.

Ирмос по двапут, тропари на 12.

Припев: Слава Теби, Боже наш, слава Теби.

(Ово је припев за целу седмицу).

На крају Ирмос, оба хора заједно.

Глас 2. Песма 1.

Ирмос: **О**номе Који је непроходно узбуркано море, божанском својом заповешћу изсушио, и упутио Израилски народ да пешке прође посред њега, Господу појмо, јер се славно прослави.

Неизрециво снисхођење Бога Слова, које је сам Христос, Бог и човек, показује ученицима да не сматрају отмицом то што је Бог, ако је и узео обличје слуге, јер се славно прослави.

Дођох сам да послужим, осиромашеном Адаму, чијим сам ликом, иако Творац, обучен вољно, Ја који обогаћујем божанством, хотећи да положим душу моју за избављење његово, Ја нестрадалан божанством.

Катавасија: **О**номе који је...

Кондак, глас 8. Подобан: Као почетке...

Јаков оплакиваше губитак Јосифа, а племенити сеђаше на колима, као цар поштован. Јер пошто не послужи тада Египћанки на задовољење сласти, би прослављен од Онога који познаје срца људи, и који шаље венац непропадљив.

ПОНЕДЕЉАК

Икос.

На плач сада додајмо плач, и пролијмо сузе са Јаковом, саоплакујући Јосифа незаборавног, и целомудреног, који иако заробљен телом сачува душу незаробљену, и (стога) владаше целим Египтом, јер Бог дарује слугама својим венац непропадљив.

СИНАКСАР¹

Стихови о Јосифу прекрасном:

Целомудрени Јосиф, показа се као праведни моћник; **И** житодавац, о добара хрпо!

Други стихови о сасушеној смокви:

Синагогу Јеврејску, преко смокве, Христос

Показујући као неплодну духовно,

Клетвом осуши; бежимо од њених страсти.

У свети и Велики Понедељак вршимо спомен блаженог Јосифа прекрасног, и осушене смокве; будући да отуда узимају почетак света страдања Господа нашега Исуса Христа, јер се Јосиф узима као Његов први праобраз. Овај, дакле, беше последњи син Патријарха Јакова, којег му роди Рахила, а којем позавидеше браћа његова због неких виђења у сну. Најпре га скриваху у ископаној рупи; а затим би украден од оца којег деца његова преварише крвавом хаљином, као да су га звери изеле. А он би продат Исмаилћанима за тридесет сребрника, који га опет продају Петефрију, старешини евнуха цара египатског фараона. А када госпођа његова (супруга Петефријева) насрну на целомудреност младића, овај не хотећи да учини безакоње, оставивши ризу побеже, она га облага господару његовом, те он допаде горких окова и тамнице. Такође после тумачења снова би изведен (из тамнице) и показан цару, и од њега би постављен за управника целе земље Египатске. И опет помоћу раздавања пшенице би показан браћи својој, и

¹ Синаксари у овом виду постоје само у Словенском Триоду, одакле их и преводимо.

проживевши добро у животу своме, умре у Египту, при свим својим добрима познат је као велики у целомудрености својој. И он је праобраз Христа, јер и Христу једноплемени Јевреји позавидеше, и би продат од ученика за тридесет сребрника, и затворен (сахрањен) у мрачни и тамни гроб, и отуда по својој моћи васкрснувши, царује над Египтом, спремним на сваки грех, и до краја га побеђује, и влада над целим светом, и човекољубиво нас искупљује тајанственим раздавањем пшенице, јер сам себе давши за нас, храни нас небеским Хлебом, својим живоносним Телом. Због тога дакле сада добија назив Прекрасни Јосиф.

А овде и о сасушеној смокви вршимо спомен. Пошто божански Еванђелисти, то јест Матеј и Марко, по историји о Цветима, наводе: А ујутру када изађе (Исус) из Витаније, огладне. А други: Враћајући се ујутру у град, говори, огладне, и видевши смокву која имађаше само лишће, јер не беше време смоквама, дође к њој, и пошто не нађе на њој плода, рече: Да не буде више на теби плода до века; и усахну одмах смоква. Смоква је дакле, Јеврејска зборница, на којој Спаситељ не нашавши одговарајућег плода, већ само сенку закона, и то је узео од њих, учинивши је потпуно непотребном. А ако неко каже: зашто је бездушно дрво постало суво, примивши клетву не сагрешивши? нека научи, да Јевреји гледајући Христа који увек свима чињаше добро, и никоме не учинивши ништа нажао, говораху, да има моћ да чини само добро, а не и да чини зло. А човекољубиви овај Владика, не хтеде ово показати на људима, да би дакле, уверио неблагодарне људе, да има довољно моћи и за казну, а да као добар не жели, него на бездушној и неосетљивој природи (смокви) казну остварује. А уједно с тим је и нека неизрецива реч, која нам је дошла од премудрих стараца. Као што говори Исидор Пелусиот: да је ово било дрво престапа, чије су и лишће употребили преступници (Адам и Ева) као покривало. Зато је од Христа и проклето човекољубиво, будући да тада није пострадао, да више не доноси плода који би послужио греху. А као грех смокве показује се у сличности: јер има особину да ствара

ПОНЕДЕЉАК

сласт својствену греху, која потом мучи и огорчује савест. Ипак по Оцима, повест о смокви овде је постављена ради умилења, а о Јосифу јер он носи праобраз Христа. А смоква је свака душа, која је без сваког духовног плода. На њој ујутру, после овог садашњег живота, не нашавши Господ покоја у њој, осушује је кетвом, и шаље у вечни огањ. И стоји као неки стуб сасушен, плашећи оне који не доносе прикладан плод врлина. Молитвама Прекрасног Јосифа, Христe Боже, помилуј нас.

Песма 8.

Ирмос: Устраши се побожних младића, саобразног души неупрљаног тела, и узмаче одгајен у безмерној материји, неуморни огањ. А Вечноживом када утихну пламен, непрекидна песма се појаше: сва дела појте Господа, и преузносите у све векове.

Вас ће тада познати сви као моје ученике, ако моје заповести сачувате, говори Спаситељ пријатељима к страдању идући. Мир имајте међу собом и са свима, и смирено размишљајући узвисићете се; и знајући ме као Господа појте, и преузносите у све векове.

Нека вам буде држава истородних супротна поредку незнабожаца; јер није наследство моје, тиранија знањем самоизбрана. Јер онај који хоће међу вама да буде највећи, нека буде последњи од свију; и знајући ме као Господа, појте и преузносите у све векове.

Хвалимо, благосиљамо и клањамо се Господу, појући и преузносећи у све векове.

Катавасија: Устраши се побожних младића...

Часнију... не певамо.

Песма 9.

Ирмос: Узвеличао си, Христe, Богородицу која Те родила, из које си Ти, Саздатељу наш, обукао се у слично наше страдално тело, разрешење наших сагрешења. Њу називајући блаженом, сви нараштаји Тебе величамо.

Нечистоћу сву страстну одбацивши, примите добромислећи разум достојан божанскога царства, унапред си својим ученицима рекао, свих Премудрости, у коме ћете се прославити, светлећи се јасније од сунца.

Гледајући на мене, рекао си, Господе, својим ученицима, не мислите о себи високо, него другујте са смиренима, пијте моју чашу, коју ја пијем, да бисте се у царству Оца са мном прославили.

Такође Ирмос: Узвеличао си, Христе...

и поклон до земље.

Ексапостилар певамо трипут, споро и са умилењем, глас 3. (звани: Велики Свјетилен). Њега певамо до великог Четвртка, а пева се на средини цркве од појаца.

Ложницу твоју видим, Спасе мој, украшену, и одећу немам да бих ушао у исту. Просвети хаљину душе моје, Светлодавче, и спаси ме.

На хвалите, стихире самогласне на 4.

Глас 1.

Господ који иде на вољно страдање, апостолима говораше на путу: Ево узлазимо у Јерусалим, и предаће се Син Човечији, као што је писано за Њега. Ходите, дакле, и ми, очишћеним мислима, пратимо Га, и сараспнимо се са Њим, и умртвимо Њега ради животна уживања, да би и оживели са Њим, и чули Га како виче: Нећу више ићи у земаљски Јерусалим да бих страдао, него усходим к Оцу моме и Оцу вашем, и Богу моме и Богу вашем, и узнећу вас са собом у горњи Јерусалим, у царство Небеско. **Двапут.**

Глас 5.

Достигавши, верни, спасоносно страдање Христа Бога, неизрециво Његово дуготрпљење прославимо; да би милосрђем својим саваскрсао и нас, умртвљене грехом, као добар и човекољубив. **Двапут.**

ПОНЕДЕЉАК

Слава, И сада. Глас исти.

Господе, који идеш на страдање, утврђујући своје ученике, говорио си, узевши их насамо: Како се не сећате мојих речи, које сам раније рекао вама, да ни један пророк не може, као што је писано, сем у Јерусалиму бити убијен. Сада је, дакле, време настало за које сам вам рекао: Јер ево предајем се у руке грешника да будем поруган, који ће ме и на крст приковати, и гробу предати, омрзнутог сматраће ме као мртва. Ипак, не бојте се! јер ћу тридневан васкрснути, на радост верних, и живот вечни.

На стиховње, самогласан.

Глас 5.

Господе, тајна неизрецивог твога домостроја не будући довољна матери синова Зеведејевих, мољаше Те да почаст временог царства дарујеш деци њеној. Но уместо тога, чашу смрти, да ће пити, обећао си пријатељима својим, чашу коју ћеш пре њих сам испити рекао си, Очишћење грехова. Тога ради кличемо Ти: Спасење душа наших, слава Теби.

Стих: Испунисмо се ујутру милости твоје, Господе...

Господе, учећи своје ученике да размишљају о најсавршенијим стварима, говорио си им да не буду као незнабошци, у владању над најнижим стварима. Јер неће тако бити вама мојим ученицима, јер хотећи сиромаш сам. Први, дакле, међу вама да буде свима слуга, а онај који влада као подчињени, и првоизабрани као последњи; јер и Сам дођох да Адаму осиромашеном послужим, и душу моју дадем за избављење многих који ми кличу: слава Теби.

Стих: И нека буде светлост Господа Бога нашега на нама...

Глас 8.

Побојавши се, браћо, страшне претње, сасушеној смокви због неродства, плодове достојне покајања принесимо Христу који нам дарује велику милост.

Слава, И сада. Глас исти.

Другу Еву - Египћанку, нашавши дракон, помоћу ласкавих речи, хитао је да саплете Јосифа; но он оставивши хаљину, избеже грех, иако наг не стиђаше се, као првоздани пре преступа. Његовим молитвама, Христe, помилуј нас.

Затим: Добро је призивати Господа и певати Имену Твоме, Вишњи; јављати ујутру милост твоју, и истину твоју сваке ноћи. **И остало по обичају, с поклонима.**

Онда отпуст: Господ који иде на добровољно страдање, нашега ради спасења, Христос истинити Бог наш...

Овај отпуст говори се у Уторак и у Среду. А треба знати да на 1-ом и 9-ом часу Псалтир не читамо у Велику Седмицу; већ само се читају по три псалма, по обичају. А трећи и шести час певамо са Псалтиром. А чита се и Четвороеванђеље, у Понедељак, у Уторак и у Среду се завршава.

При часу 3-ем (= у 9 сати) дана, удара црквењак у клепало, као што је обичај. И сабравши се у цркву, певамо 3-и час с катизмом, правећи обичне поклоне. Такође тропар: Господе, који си у трећи час Апостолима твојим низпослао Пресветога Твојега Духа, Њега, Добри, не одузми од нас, него обнови нас који Ти се молимо. И Богородице, Ти си Чокот истинити... **поклона 3.** И одмах на украшени налоњ, полаже се одозго на њега свето Четвороеванђеље, упале се две свеће, и сви стојимо гологлави (откривене главе). Свештеник кади цео храм, и братију. А на 6-ом часу кади само Еванђеље. На 9-ом часу опет кади Еванђеље, цео храм и братију. И тако се чита Еванђеље. По завршетку читања Еванђеља, говоримо: Господ Бог благословен... **И остало по реду.** Говори се и кондак дана: Јаков оплакиваше... **И обичне поклоне.** И одмах почињемо **Шести час:** Ходите поклонимо се... **трипут.** И псалме обичне. Катизму по реду. Такође тропар: Који си у шести дан и сат... **И Богородичан:** Јер немамо слободу због мноштва наших сагрешења... **и поклона 3.**

Затим тропар пророштва, глас 6: Душом скрушеном нападамо Теби, и молимо Те Спаситељу света. Јер си Ти Бог оних који се кају.

Слава, И сада, Исто.

Прокимен, Псалам 125, глас 4: Када поврати Господ робље Сионско. **Стих:** Тада ће се испунити радости уста наша.

**Читање из пророштава Језекиља.
(Глава 1,1-20).**

Године тридесете, мјесеца четвртога, петогa дана, кад бијах међу робљем на ријеци Хевару, отворише се небеса, и видјех утваре Божије. Петогa дана тога мјесеца, пете године откако се зароби цар Јоахин, дође ријеч Господња Језекиљу сину Вузијеву, свештенику, у земљи Халдејској на ријеци Хевару, и ондје дође рука Господња нада њ. И видјех, и гле, силан вјетар долажаше од сјевера, и велик облак и огањ који се разгоријеваше, и око њега свјетлост, и испред огња као јака свјетлост; испред њега још као четири животиње, које на очи бијаху налик на човјека; и у сваке бијаху четири лица, и четири крила у сваке; и ноге им бијаху праве, а у стопалу бијаху им ноге као у телета; и сијеваху као углађена мјед. И руке им бијаху човјечије под крилима над четири стране, и лица им и крила бијаху на четири стране. Састављена им бијаху крила једно с другим; и не окретаху се идући, него свака иђаше напрема се. И лице бијаше у све четири лице човјечије и лице лавово с десне стране, а с лијеве стране лице волујско и лице орлово у све четири. И лица им и крила бијаху раздијељена озго; у сваке се два крила састављаху једно с другим, а два покриваху им тијело. И свака иђаше право напрема се; иђаху куда дух иђаше, и не окретаху се идући. И на очи бијаху те животиње као живо угљевље, гораху на очи као свијеће; тај огањ пролажаше између животиња и свијетљаше се, и из огња излажаше муња. И животиње трчаху и враћаху се као муња. И кад гледах животиње, гле, точак један бијаше на земљи уза сваку животињу према четири лица њихова. Обличјем и направом бијаху точкови као

ПОНЕДЕЉАК

боје хрисолитове, и сва четири бијаху једнака, и обличјем и направом бијаху као да је један точак у другом. Кад иђаху, иђаху сва четири сваки на своју страну, и идући не скретаху. И наплаци им бијаху високи страхота; и бијаху наплаци пуни очију унаоколо у сва четири. И кад иђаху животиње, иђаху и точкови уз њих; и кад се животиње подизаху од земље, подизаху се и точкови. Куда дух иђаше, онамо иђаху, и подизаху се точкови према њима, јер дух животињски бјеше у точковима.

Прокимен, псалам 126, глас 4: Ако Господ не сагради дом, узалуд се труде зидари. **Стих:** Ако Господ не сачува град, узалуд не спава стражар. **И чита се Еванђеље по раније описаном реду. А по читању:** Брзо нек нас прихвате милости твоје, Господе... **Трисвето, с поклонима. По** Оче наш... **Кондак дана:** Јаков оплакиваше... Господе помилуј, **40 пута. И остало по обичају, и Отпуст.**

Треба знати: Да се Еванђеље од Матеја чита цело, а исто тако и од Марка, и од Луке. А од Јована се чита до почетка светих страдања, управо до: Сада се прослави Син Човечији. Читају се тако у три дана, то јест у Понедељак, у Уторак, и Среду. И свршава се у Среду на 9-ом часу. Еванђеље од Луке има три читања. Остали по два. Укупно свих читања девет, и више ништа.

Четвороеванђеље се не чита на 1-ом часу, него само на 3-ем, 6-ом и 9-ом.

А то читање бива овим редом.

Понедељак: На 3-ем часу: Матеј 1-14. главе.

На 6-ом часу: Матеј 15-28 главе.

На 9-ом часу: Марко 1-8 главе.

Уторак: На 3-ем часу: Марко 9-16 главе.

На 6-ом часу: Лука 1-8 главе.

На 9-ом часу: Лука 9-16 главе.

Среда: На 3-ем часу: Лука 17-24 главе.

На 6-ом часу: Јован 1-6 главе.

На 9-ом часу: Јован 7-13,30 стих.

ПОНЕДЕЉАК

Девети час ова три дана нема псалтир, као што је речено. Већ по трипсалмију пева учени монах: Ти који си у девети час нас ради телом смрт окусио, умртви наше телесно умовање, Христe Боже, и спаси нас. **Слава, И сада:** Који си се нас ради родио од Дјеве... **И бива читање из Четвороеванђеља.** **По њему говоримо:** Не предај нас до краја... **Трисвето с поклонима.** **По** Оче наш: **Кондак дана:** Јаков оплакиваше...

У царству твоме... **И даље по реду Изобразитељна, као обично.** На њој говоримо и Кондак дана. А додајемо и Вечерњу.

ВЕЧЕРЊЕ

На свети и Велики Понедељак увече, по почетном псалму и великој јектенији, обично стихословље (Катизме). Кад год сам у тузи, ка Господу вапијем. **На:** Господе повиках Теби, узимамо стихове на 10. **И певамо стихире самогласне дана 4 по двапут, а две по једном, глас 1.**

Господ који иде на вољно страдање, апостолима говораше на путу: Ево узлазимо у Јерусалим, и предаће се Син Човеџији, као што је писано за Њега. Ходите, дакле, и ми, очишћеним мислима, пратимо Га, и сараспнимо се са Њим, и умртвимо Њега ради животна уживања, да би и оживели са Њим, и чули Га како виче: Нећу више ићи у земаљски Јерусалим да бих страдао, него усходим к Оцу моме и Оцу вашем, и Богу моме и Богу вашем, и узнећу вас са собом у горњи Јерусалим, у царство Небеско. **Двапут.**

Глас 5.

Достигавши, верни, спасоносно страдање Христа Бога, неизрециво Његово дуготрпљење прославимо; да би мило-

срђем својим саваскрсао и нас, умртвљене грехом, као добар и човекољубив. **Двапут.**

Господе, који идеш на страдање, утврђујући своје ученике, говорио си, узевши их насамо: Како се не сећате мојих речи, које сам раније рекао вама, да ни један пророк не може, као што је писано, сем у Јерусалиму бити убијен. Сада је, дакле, време настало за које сам вам рекао: Јер ево предајем се у руке грешника да будем поруган, који ће ме и на крст приковати, и гробу предати, омрзнутог сматраће ме као мртва. Ипак, не бојте се! јер ћу тридневашан васкрснути, на радост верних, и живот вечни. **Двапут.**

Господе, тајна неизрецивог твога домостроја не будући довољна матери синова Зеведејевих, мољаше Те да почаст временог царства дарујеш деци њеној. Но уместо тога, чашу смрти, да ће пити, обећао си пријатељима својим, чашу коју ћеш пре њих сам испити рекао си, Очишћење грехова. Тога ради кличемо Ти: Спасење душа наших, слава Теби. **Двапут.**

Господе, учећи своје ученике да размишљају о најсавршенијим стварима, говорио си им да не буду као незнабошци, у владању над најнижим стварима. Јер неће тако бити вама мојим ученицима, јер хотећи сиромаш сам. Први, дакле, међу вама да буде свима слуга, а онај који влада као подчињени, и првоизабрани као последњи; јер и Сам дођох да Адаму осиромашеном послужим, и душу моју дадем за избављење многих који ми кличу: слава Теби. **Једанпут.**

Глас 8.

Побојавши се, браћо, страшне претње, сасушеној смокви због неродства, плодове достојне покајања принесимо Христу који нам дарује велику милост. **Једанпут.**

Слава, И сада, Глас исти:

Другу Еву - Египћанку, нашавши дракон, помоћу ласкавих речи, хитао је да саплете Јосифа; но он оставивши хаљи-

ну, избеже грех, иако наг не стиђаше се, као првоздани пре преступа. Његовим молитвама, Христе, помилуј нас.

Затим вход са Еванђељем. Светлости тиха...

Прокимен, Псалам 127. глас 6. Благословиће те Господ са Сиона, и видећеш добра Јерусалима. **Стих:** Блажени су сви који се боје Господа, који ходе путевима Његовим.

Читање из књиге Изласка.
(Глава 1,1-20).

Ово су имена синова Израиљевијех који дођоше у Мисир, дођоше с Јаковом, сваки са својом породицом: Рувим, Симеун, Левије и Јуда, Исахар, Завулон и Венијамин, Дан и Нефталим, Гад и Асир. А свега бијаше их од бедара Јаковљевијех седамдесет душа с Јосифом, који бјеше у Мисиру. А Јосиф умрије и сва браћа његова и сав онај нараштај. И синови Израиљеви народише се и умножише се, и напредоваше и осилише веома, да их се земља напуни. Тада наста нов цар у Мисиру, који не знадијаше за Јосифа; И рече народу својему: гле, народ синова Израиљевијех већи је и силнији од нас. Него хајде мудро да поступамо с њима, да се не множе, и кад настане рат да не пристану с непријатељима нашим и не ударе на нас и не отиду из земље. И поставише над њима настојнике да их муче тешким пословима; и грађаше народ Израиљев Фараону градове Питом и Рамесу. Али што га више мучаху то се више множаше и напредоваше, да се грожаху од синова Израиљевијех. И жестоко нагоњаху Мисирци синове Израиљеве на послове, и загрчиваху им живот тешким пословима, блатом и опекама и сваким радом у пољу, и сваким другим послом, на који их жестоко нагоњаху. И још заповједи цар Мисирски бабицама Јеврејским од којих једној бјеше име Сефора а другој Фува, и рече: кад бабичите Јеврејке, и у порођају видите да је мушко, убијте га, а кад буде женско, нек остане живо. Али се бабице бојаху Бога, и не чињаху како им рече цар Мисирски, него остављаху дјецу у животу. А цар Мисирски дозвољава бабице, и рече им: зашто то чините, те остављате у животу мушку дјецу?

ПОНЕДЕЉАК

А бабице рекоше Фараону: Јеврејке нису као жене Мисирке; јаче су; док им дође бабица, оне већ роде. И Бог учини добро бабицама; и народ се умножи и осили веома.

Прокимен, Псалам 128, глас 6: Стих: Благословисмо вас у име Господње. **Стих:** Много пута ратоваху са мношвом од младости моје.

Читање из књиге о Јову. (Глава 1,1-12).

Бијаше човјек у земљи Узу по имену Јов; и тај човјек бијаше добар и праведан, и бојаше се Бога, и уклањаше се ода зла. И роди му се седам синова и три кћери. И имаше стоке седам тисућа оваца и три тисуће камила и пет стотина јармова волова и пет стотина магарица, и чељади веома много; и бијаше тај човјек највећи од свијех људи на истоку. И синови његови састајаху се и даваху гозбе код куће, сваки свога дана, и слаху те позиваху три сестре своје да једу и пију с њима. И кад би се обредили гозбом, пошиљаше Јов и освећиваше их, и устајући рано приношаше жртве паљенице према броју свијех њих; јер говораше Јов: може бити да су се огријешили синови моји и похулили на Бога у срцу свом. Тако чињаше Јов сваки пут. А један дан дођоше синови Божији да стану пред Господом, а међу њих дође и Сотона. И Господ рече Сотони: откуда идеш? А Сотона одговори Господу и рече: пролазиш земљу и обилазиш. И рече Господ Сотони: јеси ли видио слугу мојега Јова? нема онакога човјека на земљи, добра и праведна, који се боји Бога и уклања се ода зла. А Сотона одговори Господу и рече: еда ли се узалуд Јов боји Бога? Нијеси ли га ти оградио и кућу његову и све што има свуда унаоколо? Дјело руку његовијех благословио си, и стока се његова умножила на земљи. Али пружи руку своју и дотакни се свега што има, псоваће те у очи. А Господ рече Сотони: ево, све што има нека је у твојој руци; само на њега не дижи руке своје. И отиде Сотона од Господа.

Затим: Да узиђе молитва моја...

У време оно, када сјеђаше на гори Маслинској приступише му ученици насамо говорећи: Кажи нам кад ће то бити и какав је знак твога доласка и свршетка вијека? И одговарајући Исус рече им: Чувајте се да вас ко не превари. Јер ће многи доћи у име моје говорећи: Ја сам Христос. И многе ће преварити. Чућете ратове и гласове о ратовима. Гледајте да се не уплашите; јер треба све то да се збуди. Али још није крај. Јер ће устати народ на народ и царство на царство и биће глади и помора и земљотреса по свијету. А то је све почетак страдања. Тада ће вас предати на муке, и побиће вас, и сви ће вас народи омрзнути због имена мога. И тада ће се многи саблазнити, и издаће један другог и омрзнуће један другог. И изићи ће многи лажни пророци и превариће многе. И зато што ће се умножити безакоње, охладњеће љубав многих. Али ко претрпи до краја, тај ће се спасти. И проповиједаће се ово Еванђеље о Царству по свему свијету за свједочанство свим народима. И тада ће доћи крај. Када, дакле, угледате гнусобу опустошења, о којој говори пророк Данило, гдје стоји на мјесту светоме - ко чита да разумије - тада који буду у Јудеји нека бјеже у горе; и који буде на крову да не силази да узме што му је у кући; и који буде у пољу да се не враћа натраг да узме хаљине своје. А тешко трудницама и дојиљама у те дане. Него се молите Богу да не буде бјежање ваше у зиму ни у суботу. Јер ће тада бити невоља велика каква није била од постанка свијета до сада, нити ће бити. И ако се не би скратили дани они, нико не би остао; али изабраних ради скратиће се дани они. Тада ако вам ко рече: Ево, овдје је Христос или ондје, не вјерујте. Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци, и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде могуће, и изабране. Ето вам казах унапријед. Ако вам, дакле, кажу: Ево га у пустињи, не излазите. Ево га у собама, не вјерујте. Јер као што муња излази од истока и сине до запада, тако ће бити и долазак Сина Човјечијега. Јер гдје је труп, ондје ће се и орлови

ПОНЕДЕЉАК

окупити. И одмах ће се по невољи тих дана сунце помрачити, и мјесец своју свјетлост изгубити, и звијезде с неба пасти, и силе небеске покренути се. И тада ће се показати знак Сина Човјечијега на небу; и тада ће проплакати сва племена на земљи; и угледаће Сина Човјечијега гдје долази на облацима небеским са силом и славом великом. И послаће анђеле своје с великим гласом трубним; и сабраће изабране своје од четири вјетра, од краја до краја небеса. А од смокве научите поуку: Када се гране њене већ подмладе и олистају, знате да је близу лето. Тако и ви кад видите све ово, знајте да је близу пред вратима. Заиста вам кажем: Овај нараштај неће проћи док се све ово не збуде. Небо и земља ће проћи, али ријечи моје неће проћи.

И даље ток Пређеосвећене, по обичају. Тако треба да буде и у Велики Уторак, и у Велику Среду.

А ако нема Пређеосвећене: Певамо на Госпode пови-
ках..., **половину стихира, на 6. Стихира, глас 1:** Господ који
иде... **(двапут).** Достигавши верни... **(двапут).** Госпode, тајна
неизрецивог... **(двапут).** **Слава, И сада:** Госпode који идеш на
страдање... **По њима вход са Еванђељем; и** Светлости тиха...
Такође прокимен, и Паримеји и Еванђеље. Затим, Удостој
Госпode... **И јектенија:** Допунимо вечерњу... **На Стиховње, од**
истих стихира, стихира глас 5. Госпode, учећи твоје учени-
ке... **Стих:** К теби подижем очи своје... **И опет исту стихиру.**
Стих: Помилуј нас, Госпode,... **Глас 8:** Побојавши се браћо...
Слава, И сада, глас исти: Другу Еву - Египћанку... **Затим, Сада**
отпушташ... **И остало убичајено с поклонима. И по задњем**
Трисветом, и по Оче наш... Госпode, помилуј, **12 пута. И мо-**
литва, Свесвета Тројице... и Нека је Име Господње... **И Отпуст.**
Ово дакле вршимо у Уторак и у Среду.

А на трпези, једемо сухоједење, и тиме се задовољавамо.
И као што у прву недељу овога светог поста, тако и у ове
дане, на Велики Понедељак, Уторак и Среду треба постити.

Јер треба знати, да и шести Велики Сабор заповеди да
верни проводе дане спасоносних страдања у посту и мо-

ПОНЕДЕЉАК

литви и у умилењу срца. А у поноћ Велике Суботе, прекидати пост, према божанским Еванђелистима Матеју и Луци, јер први говори: касно у суботу, а други: врло рано, означајући тако средину ноћи.

На свети и Велики Понедељак увече, Повечерје вршимо велико. На Повечерју трипеснец господина Андреја Критског.

Песма 2. Глас 8.

Ирмос: **П**ази небо, и говорићу, и певаћу Христа, који је из Дјеве телом дошао.

Пођимо са Христом на гору Маслинску тајно, са Апостолима настанимо се са Њим.

Разуми, смирено моје срце, шта значи прича о жрвњу, о којем предсказа Христос, и надаље буди трезвено.

Припремај себе, о душо моја, за свој исход, долазак се приближује неумитног Судије.

Богородичан: **П**речиста, Богородице Дјево, једина свеопевана, Сина Твога моли за слуге твоје.

Други (Ирмос). Глас исти.

Ирмос: **В**идите, видите, да сам ја Бог, који сам некада превео Израиљ кроз Црвено море, и хранио га, и спасао, и од горког робовања фараону ослободио¹.

Видите, видите, да сам ја Бог, који пре постанка свега, и пре оснивања земље и неба, зна све, као онај који је сав у Оцу, и све носи у себи.

¹ Овде сам задржао Ирмос као што је у Словенском Триоду, док у грчком стоји овако:

Видите, видите да сам ја Бог, који пре постанка свега, и пре оснивања земље и неба, зна све, као онај који је сав у Оцу, и све носи у себи.

Овај грчки ирмос у словенском је као први тропар канона, па га тамо и мећем.

Речју начиних небо уједно и земљу, јер у свему бих са Оцем, и зато речју носим све, као Реч, мудрост и сила, и Лик и сатворац и равнотворац.

Ко је времена поставио? Ко је тај који векове одржава? Ко је тај који све одређује и покреће? Осим оног који је беспочетан и савечан Оцу, као зрак у светлости.

О неизмерног твога човекољубља Исусе! Јер си нам показао време свршетка света свише, сакрив час; објаснивши јасно знаке његове.

Све знаш, све познајеш Исусе, као онај који има у себи отачко достојанство на божански начин, и целог Духа, савечнога Оцу, носећи у себи урођена.

Владико Господе, творче векова, удостој и нас да чујемо тада онај свештени глас, који позива изабране Оца у Царство Небеско.

Слава: **Б**еспочетна, нестворена Тројице, нераздељива Јединице, будући Троје и Једно, Оче, Сине и Душе, једини Боже, прими песму од земљаних језика, као из пламених уста.

И сада, Богородичан: **Б**оравиште свето Бога, показала се јеси Дјево, јер у Тебе Небески Цар уселивши се телесно, произиђе красан, човека у себи образовавши божански.

Ирмос: **П**ази небо...

Сједален, глас 2. Подобан: Отвори нам двери...

Милосрђем покретан Христe, вољно идеш да пострадаш Добротворе, хотећи нас да избавиш од страсти, и осуде на ад. Зато чесна твоја страдања певамо, и славимо сви, Спаситељу, твоје крајње снисхођење.

Песма 8.

Ирмос: **А**нгели и небеса, Онога који седи на престолу славе, и прослављан је непрестано као Бог, благословите, појте и преузнасите, у све векове.

Свакако си слушала душо, како Христос говорећи божанским ученицима својим предобјави крај; ти, пак, знајући крај, припремај се најзад, време изласка приђе.

Сазнала си неплодна душо, пример злого слуге, бој се и не занемари дар, којег си примила, да га не сакријеш у земљу него да њиме тргујеш.

Нека засветли светиљка састрадање, нека се прелије уље њено, као девојкама онда, да би нашла душо моја тада, одају Христову отворену.

Говорећи Учитељ о бегству, у суботу и у зиму, преднаговештаваше буру седмога дана - данашњег века, јер ће у њему као зима наићи крај.

Као брзина пролазеће муње, слушала си, душо моја, да ће тако тада бити онај страшни долазак Владике твога, пожури дакле да будеш готова.

Када дође Судија са хиљадама тада, и мноштвом ангелских чинова и сила, који страх душо? који трепет, авај мени! свима који буду стојали наги¹?

Благословимо Оца, Сина и Светога Духа Господа:

Један је Бог дакле Тројица, нити својство Оца прелази у синовство, нити се Сина претвара у исхођење, него својствену и узајамну светлост, Бога, Тројицу славим у векове.

И сада: Молитвама, Боже, Богородице, прими молитву нашу, и низпошљи свима богато милост твоју, и мир твој подај народу твоме!

Хвалимо, благосиљамо, клањамо се Господу, појући и презносећи у све векове.

Затим Ирмос: Ангели и небеса...

Песма 9.

Ирмос: **П**ројављени на гори законоположнику у огњу и купини, Пород Приснодјеве на спасење нас верних, неућутним песмама величајмо.

¹ Тј. без врлина и добрих дела.

ПОНЕДЕЉАК

Слушала си душо, о Судији који преднајављује и учи те о свршетку времена; припремај дела за исход, да не би као неискусна од Бога била одбачена.

Од смокве о душо, научи се свршетку! Када младо буде лишће, и прорасту гранчице, настао је час жетве; и ти када све ово видиш, знај да је пред вратима.

Ко други осим Тебе познаје Оца Твога? Или ко осим Тебе зна час, и дан? Јер је у Тебе ризница премудрости сва унутра, Христe Боже.

Када престоли буду постављени, књиге ће се отворити, дела испитивати, док ће сви стајати наги, без присуства сведока и тужилаца, јер све је обнажено Богу.

Долази Судија свих, који седи на престолу Херувимском, да буде изведен на суд, као окривљен да предстане Пилату, и да све претрпи, да би се Адам спасао.

Приближи се Пасха наша велика и божанска. Јер после два дана, учи Христос, предсказујући дан страдања, у који ће Оцу бити приведена жртва.

Под Крстом Твојим, Спасе, стајаше Мати, и гледајући неправедно твоје заклање, вапијаше: Авај мени, Чедо моје! незападна светлости, Сунце које си обасјало све светлошћу славе.

Слава: **О** Јединице Света, Тројице једино Божанство, и тројична Јединице Боже, триипостасна природо, једночасна и нераздељива славо, избави од опасности душе наше.

И сада: **П**рими Христe Матер Твоју у молитви, да би њеним молитвама умирио свет, и утврдио скиптре царства, и Цркве твоје сабрао у једно.

Ирмос: **П**ројављени на гори...

И остало по реду Велико Повечерје.

У СВЕТИ ВЕЛИКИ УТОРАК¹

НА ЈУТРЕЊУ. Почетак као на Велики Понедељак.

По 1-ом стихословљу, сједален, глас 4.

Подобан: Узнео си се на Крст...

Женика, браћо, заволимо, светиљке наше украсимо, да сијају врлинама и вером правом; да, као мудре Господње девојке, готови уђемо са Њим на свадбу; јер Женик дарове, као Бог, раздаје свима венце непропадљиве.

Слава, И сада, Исто.

По 2-ом стихословљу сједален, глас 4.

Подобан: Задиви се Јосиф...

Веће, Спаситељу, безаконо против Тебе, свештеници и књижевници завишћу сабравши страшно, покретоше Јуду на издају. Стога бестидно изашавши, говораше против Тебе безаконим људима: Шта ми обећавате дати, и ја ћу вам Га предати у руке ваше? Од осуде Његове, избави, Господе, душе наше.

Слава, И сада, Исто.

По 3-ем стихословљу, сједален, глас 8.

Подобан: Премудрости...

Јуда разумом среброљубљује против Учитеља, безбожни се креће, саветује се, проучава издају, отпада од светлости, примивши таму; уговара цену, продаје безценога. Зато и вешање као плату за учињено налази кукавни, и страшну смрт.

¹ По грчком правилу (а и код нас у манастирима) на Велики Понедељак увече (после Повечерја) врши се Јутрење Великог Уторка.

Избави нас удела његовог Христe Боже, дарујући опроштај сагрешења нама, који празнујемо с љубављу пречисто страдање твоје.

Слава, И сада, Исто.

Затим: И да се удостојимо...

Еванђеље од Матеја, зачало 90-96.

(Глава 22,15-23,39)

У време оно отидоше фарисеји и на вијећању се договорише како би га ухватили у ријечи. И послаше к њему ученике своје са иродовцима, говорећи: Учителу, знамо да си истинит и путу Божијему заиста учиш и не обазиреш се ни на кога, јер не гледаш ко је ко од људи. Кажи нам, дакле, шта ти мислиш: треба ли дати порез ћесару или не? Разумијевши Исус лукавство њихово рече: Што ме кушате, лицемјери? Покажите ми новац порезни. А они му донесоше динар. И рече им: Чији је овај лик и натпис? Рекоше му: Ћесарев. Тада им рече: Подајте, дакле, ћесарево ћесару, и Божије Богу. И чувши задивише се, и оставивши га отидоше. У тај исти дан приступише му садукеји који говоре да нема васкрсења, и упиташе га говорећи: Учителу, Мојсеј рече: Ако умре ко без дјете, да узме брат његов жену његову и подигне сјеме брату своме. У нас бјеше седам браће, и први оженивши се умрије, и не имавши порода остави жену своју брату своме. А тако и други, и трећи, све до седмога. А послије свију умрије и жена. О васкрсењу, дакле, којега ће од седморице бити жена? Јер је за свима била. А Исус одговарајући рече им: Варате се, не знајући Писма ни силе Божије. Јер о васкрсењу нити се жене нити се удају, него су као анђели Божији на небу. А за васкрсење мртвих нисте ли читали шта вам је рекао Бог говорећи: Ја сам Бог Авраамов, и Бог Исаков, и Бог Јаковљев? Бог није Бог мртвих, него живих. И народ чувши дивљаше се науци његовој. А фарисеји чувши да ућутка садукеје, сабраше се заједно. И упита један од њих, законик, кушајући га и говорећи: Учителу, која је заповијест највећа у Закону? А Исус му рече: Љуби Господа Бога својега свим срцем својим и свом душом својом, и свим умом својим.

Ово је прва и највећа заповијест. А друга је као и ова: Љуби ближњега свога као самога себе. О овим двјема заповијестима виси сав Закон и Пророци. А када се сабраше фарисеји, упита их Исус говорећи: Шта мислите за Христа? Чији је син? Рекоше му: Давидов. Рече им: Како, дакле, Давид њега у Духу назива Господом говорећи: Рече Господ Господу мојему: Сједи мени с десне стране, док положим непријатеље твоје за подножје ногама твојим? Када, дакле, Давид назива њега Господом, како му је син? И нико му не могаше, одговорити ни ријеч; нити смјеше ко од тога дана да га запита више. Тада Исус рече народу и ученицима својим говорећи: На Мојсејеву столицу сједоше књижевници и фарисеји. Све, дакле, што вам кажу да држите, држите и творите; али по дјелима њиховим не поступајте, јер говоре а не творе. Него везују бремена тешка и незгодна за ношење и товари на плећа људска, а прстом својим неће да их помакну. А сва дјела своја чине да их виде људи; јер проширују амајлије своје и праве велике скуте на хаљинама својим. И воле зачеља на гозбама и прва мјеста по синагогама. И да им се клања по трговима, и да их људи зову: учитељу! А ви се не зовите учитељи; јер је у вас један Учитељ, Христос, а ви сте сви браћа. И оцем својим не зовите никога на земљи; јер је у вас један Отац, који је на небесима. Нити се зовите наставници; јер је у вас један Наставник, Христос. А највећи између вас да вам буде слуга. Јер који се уздиже понизиће се, а који се понизи узвисиће се. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што затварате Царство небеско пред људима; јер ви не улазите нити пуштате да уђу они који би хтјели. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што једете куће удовичке, и лажно се молити дуго; зато ћете већма бити осуђени. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што проходите море и копно да бисте добили једнога сљедбеника, и кад га придобијете, чините га сином пакла двоструко већим од себе. Тешко вама вођи слијепи који говорите: Ако се ко куне храмом, то није ништа; а ко се куне златом храмовним, крив је. Безумници и слијепци! Јер шта је веће: злато или храм који злато освећује? И ако се ко куне жртвеником, ништа је то, а

који се куне даром на њему, крив је. Безумници и слијепци! Јер шта је веће: дар или жртвеник који дар освећује? Који се дакле, куне жртвеником, куне се њим и свим што је на њему. И који се куне храмом, куне се њим и Оним који обитава у њему. А који се куне небом, куне се пријестолом Божијим и Оним који сједи на њему. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што дајете десетак од метвице и од копра и од кима, а остависте што је претежније у Закону: правду и милост и вјеру; а ово је требало чинити и оно не остављати. Вођи слијепи, који оцијеђујете комарца а камилу прождирете. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што чистите споља чашу и здјелу, а изнутра су пуне грабежа и неправде. Фарисеју слијепи, очисти најприје изнутра чашу и здјелу да буду и споља чисте. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што сте као окречени гробови, који споља изгледају лијепи, а унутра су пуни костију мртвачких и сваке нечистоте. Тако и ви: споља се показујете људима праведни, а изнутра сте пуни лицемјерја и безакоња. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што зидате гробове пророцима и красите споменике праведника, и говорите: Да смо ми били у вријеме отаца својих, не бисмо с њима пристали у крв пророка. Тиме сами свједочите за себе да сте синови оних који су побили пророке. Испуните и ви мјеру отаца ваших. Змије, породи аспидини, како ћете побјећи од осуде за пакао? Зато, ево, ја ћу вам послати пророке и мудраце и књижевнике; и ви ћете једне побити и распети, а друге шибати по синагогама својим и гонити од града до града; да дође на вас сва крв праведна што је проливена на земљи од крви Авеља праведнога до крви Захарије сина Варахијина, којег убиште између храма и жртвеника. Заиста вам кажем да ће све ово доћи на род овај. Јерусалиме, Јерусалиме, који убијаш пророке и засипаш камењем послане теби, колико пута хтједох да саберем чеда твоја, као што кокош скупља пилиће своје под крила, и не хтједосте! Ето ће вам се оставити кућа ваша пуста. Јер вам кажем: Нећете ме од сада видјети док не речете: Благословен који долази у име Господње.

УТОРАК

Потом Псалам 50. Затим, Спаси Боже... Господе помилуј, 12 пута. Затим јектенија мала. Онда Кондак, глас 2.

Подобан: Тражећи оно што је горе...

Помисли душо о часу краја, и посечења смоквинога уплаши се, предан теби талант трудољубиво обрађуј, бедна, бденишући и вапијући: да не останемо изван ложнице Христове.

Икос:

Што си немарна кукавна душо моја? Што машташ у невреме о некорисним бригама? Што се бавиш пролазним? Последњи час је од сада, и мораћемо се раздвојити од овдашњих. Док времена имаш прени се вичући: сагреших Ти, Спасе мој, не посеци мене као неплодну смокву, него као милосрдан, Христе, смилуј се на ону која са страхом виче: да не останемо изван ложнице Христове.

СИНАКСАР

Стихови: Уторник највећи девојака десет носи. Победу које носе неумитног Владике.

Усвети и Велики Уторник вршимо успомену приче о десет девојака. Јер такве приче, узлазећи Господ у Јерусалим, идући на страдање, говораше својим ученицима; а има и прича које је и Јеврејима упућивао. Причу, дакле, о десет девојака рече обраћајући на милостињу, уједно и учећи да пре краја сви будемо готови. Јер о девству много је њима казивао, и о ушкопљеницима. А девство има и велику славу, јер је уистину велико. Но да не би неко трудећи се на томе делу, занемарио друга, па чак и милостињу, којом се светиљка девства осветљава, уводи свето Еванђеље ову причу: и пет дакле назива мудрима, које су уз девство приложиле и уље многе и богате милостиње; а пет лудима, које су такође имале девство, а милостињу непримерену. Јер зато су луде, што су оно што је веће извршиле, а што је мање занемариле, и ни по

чему се нису разликовале од блудница. Јер оне су дакле побеђене биле телима, а ове имањем. А када је протекла ноћ садашњег живота, задремале су све девојке, тојест умрле су; јер се смрт сном назива. И док су оне спавале, настаде вика усред ноћи, и ове које су приложиле обилно уље, кроз отворена врата, уђоше са Жеником; а луде немајући довољно уља, тражаху га после сна. Но мудре које су хтеле дати, а нису могле, пре уласка одговорише говорећи: да не би како недостало и нама и вама, идите продавцима, тојест, убогима, и купите. Но то није лако, јер после смрти ово је немогуће. То исто и у причи о богаташу и Лазару показује Авраам говорећи: немогуће је прелазити одавде тамо. Но луде дошавши неосветљене, овако вичу, ударајући у врата: Господару, Господару, отвори нам. А сам Господ лично даје онај страшни одговор: одлазите, рекав, не познајем вас. Јер како ћете видети Женика милостива, немајући саме милостиње? Због ове дакле слике, прича о десет девојака, овде је положена од богоносних Отаца, учећи нас да будемо увек будни, и готови за сусрет са истинским Жеником, са добрим делима, а највише милостињом. Будући да је неизвештан дан и час краја, треба чувати целомудреност као Јосиф, и са смоквом увек плод духовни приносити. Јер који једно и највеће дело, дакле, изврши, а за друга не мари, а посебно за милостињу, не улази са Христом у вечни покој, но враћа се назад посрамљен. Ништа, пак, жалосније, и срамоте пуније, од девства побеђеног богатством. Но, о Жениче Христе! приброј нас с мудрим девојкама, и придружи нас твоме изабраном стаду, и помилуј нас, амин.

Одмах Двопеснец, чији је акростих: Трити те, то-јест, а у Уторак. Песма г-на Козме, Ирмос по двапут, а стихови на 12. А на крају Ирмос, оба хора заједно.

Глас 2. Песма 8.

Ирмос: Заповести тиранина не покорише се преподобна три младића, но бачени у пећ, Бога исповедаху певајући: благословите дела Господња Господа.

Лењост далеко од себе одбацимо, и са светлим светиљкама бесмртнога Женика Христа песмама сретнимо: Благословите, кличући, дела Господња Господа.

Нека буде души нашој довољно заједничко уље у сасудима, да не би на куповину утраћили време награде, певајмо: Благословите дела Господња Господа.

Ви који сте талант од Бога примили, равномоћну благодат, помоћу даваоца Христа умножите, певајући: Благословите дела Господња Господа.

Хвалимо, благосиљамо... И опет Ирмос: Заповести...

Часнију... Не певамо.

Песма 9.

Ирмос: **Т**и који си несместивог Бога у утробу сместила, и радост свету родила, Тебе певамо Пресвета¹ Приснодјево.

Ученицима, Добри, рекао си: бдите, јер не знате у који ће час Господ доћи, да даде свакоме.

У другом и страшном доласку твоме Владико, овцама с десне стране ме придружи, не гледећи на мноштво мојих сагрешења.

И опет уместо: Достојно је... **Ирмос:** **Т**и која си...

Ексапостилар трипут:

Ложницу твоју видим, Спасе мој, украшену, и одећу немам да бих ушао у исту. Просвети хаљину душе моје, Светлодавче, и спаси ме.

На хвалите постављамо стихова 4, и певамо стихире самогласне, понављајући их. Глас 1.

Усветлости светих твојих, како да уђем ја недостојан? Јер ако се усудим да заједно са њима уђем у брачне одаје, одећа ме окривљује, јер није брачна, и свезан - бићу избачен од анђела. Очисти Господе, нечистоту душе моје, и спаси ме као Човекољубац.

¹ У словенском: Богородице.

Глас 2.

Ја који сам задремао у душевној лењости, не стекох, жениче Христe, светилник горући врлинама, и уподобих се лудим девојкама, скитајући у време делања. Срце милосрђа твога не затвори ми, Владико, но одагнавши сан мој мрачни, подигни ме, и са мудрим девојкама уведи у ложницу твоју, где је чист глас оних који празнују, и кличу непрестано: Господе, слава Теби.

Слава, И сада, Глас 4.

Слушала си, о душо, за осуду онога који је сакрио талант! Не скривај реч Божију, објављуј чудеса његова, да би умноживши дар, ушла у радост Господа твога.

На стиховње, стихире самогласне,

Глас 6.

Ходите верни, делајмо усрдно Владици; јер раздаје слугама богатство, и аналогно сваки да умножимо талант благодати: један дакле мудрост да приноси добрим речима, други пак службу просвећења да обавља, да се причешћује речју верни, у тајне неупућен, и да расипа богатство, убогима други. Јер ћемо тако позајмљено многоусугубити и као верни управитељи Владичине благодати удостојићемо се радости. Ње нас удостој Христe Боже, као Човекољубац.

Стих: Напунисмо се ујутру милости твоје Господе...

Када доћеш у слави са анђелским силама, и седнеш, Исусе, на престолу расуђивања, немој ме, Пастиру добри, од себе одлучити, јер путеве десне знадеш, а искривљени су леви. Немој ме, дакле, у гресима огрубелог, са козама погубити, но прибројавши ме овцама на десној страни, спаси као Човекољубац.

Стих: И нека буде светлост Господа Бога нашега на нама...

Жениче, красотом лепши од свих људи, који си нас позвао за трпезу духовну ложнице твоје, свуци мој ружни изглед сагрешења, заједничарењем у страдањима твојим, и ук-

расивши ме хаљином славе твоје красоте, покажи ме светлом званицом Царства твога, као милосрдан.

Слава, И сада, Глас 7.

Гле, теби Владика талант поверава, душо моја, страхом прими дар, позајми дародавцу, раздајући убогима, и стекни пријатеља Господа, да би стала Њему с десне стране, када дође у слави, и да чујеш блажени глас: Уђи, слуго, у радост Господа твога. Ње ме удостој, Спасе, заблуделог, ради велике милости твоје.

И даље, као што је обично.

Часови са обичним стихословљем, и читањем Еванђеља.

На 6-ом часу, тропар пророштва, глас 1.

Безмерно сагрешившим, богато опрости, Спасе, удостој нас да се неосуђено поклонимо твоме светом Васкрсењу, молитвама пречисте Твоје Матере, једини Многомилостиви.

Слава, И сада, Исто.

Прокимен, Псалам 129. Глас 6. Јер је у Господа милост, и много у њега избављење.

Стих: Из дубине завиках к Теби Господе, Господе чуј глас мој.

Читање из пророштава Језекиљевих.

(Глава 1, 21-28).

Кад оне иђаху, иђаху и они; и кад оне стајаху, стајаху и они; и кад се оне подизаху од земље, подизаху се и точкови према њима, јер дух животињски бјеше у точковима. А над главама животињама бијаше као небо, по виђењу као кристал, страшно, разастрто озго над главама њиховијем. А под тијем небом бијаху им крила пружена, једно према другом, а два крила свакој покриваху тијело. И чујах хуку крила њиховијех кад иђаху као да бјеше хука велике воде, као глас

свемогућега и као граја у околу; и кад стајаху, спуштаху крила. И кад ставши спуштаху крила, чујаше се глас озго из неба, које бијаше над главама њиховијем. И озго на оном небу што им бијаше над главама, бијаше као пријесто, по виђењу као камен сафир, и на пријестолу бијаше по обличју као човјек. И видјех као јаку свјетлост, и у њој унутра као огањ наоколо, од бедара горе, а од бедара доље видјех као огањ и свјетлост око њега. Као дуга у облаку кад је киша, така на очи бијаше свјетлост унаоколо. То бијаше виђење славе Божије на очима; и кад видјех, падох на лице своје и чух глас некога који говораше.

Прокимен, псалм 130, глас 4. Нек се узда Израил на Господа од сада и до века.

Стих: Господе, није се узнело срце моје, нити се узнесоше очи моје. **И остало. А заједно певамо и 9-и час без Катизме, и читамо Еванђеље.**

И Блажени певамо, и Помени нас Господе, с поклонима. И остало све, како је указано у Понедељак.

У тај свети и Велики Уторак увече ВЕЧЕРЊА СА ПРЕЂЕОСВЕЋЕНОМ

После почетног псалма и Јектеније, обично стихословље. **На:** Господе завиках..., **постављамо стихова 10, и певамо стихире самогласне. Глас 1.**

У светлости Светих твојих, како да уђем ја недостојан? Јер ако се усудим да заједно са њима уђем у брачне одаје, одећа ме окривљује, јер није брачна, и свезан бићу - избачен од анђела. Очисти Господе, нечистоту душе моје, и спаси ме као Човекољубац. **Двапут.**

УТОРАК

Глас 2.

Ја који сам задремао у душевној лењости, не стекох, жениче Христe, светилник горући врлинама, и уподобих се лудим девојкама, скитајући у време делања. Срце милосрђа твога не затвори ми, Владико, но одагнавши сан мој мрачни, подигни ме, и са мудрим девојкама уведи у ложницу твоју, где је чист глас оних који празнују, и кличу непрестано: Господе, слава Теби. **Двапут.**

Глас 4.

Слушала си, о душо, за осуду онога који је сакрио талант! Не скривај реч Божију, објављуј чудеса његова, да би умноживши дар, ушла у радост Господа твога. **Једанпут.**

Глас 6.

Ходите верни, делајмо усрдно Владици; јер раздаје слугама богатство, и аналогно сваки да умножимо талант благодати: један дакле мудрост да приноси добрим речима, други пак службу просвећења да обавља, да се причешћује речју верни, у тајне неупућен, и да расипа богатство, убогима други. Јер ћемо тако позајмљено многоусугубити и као верни управитељи Владичине благодати удостојићемо се радости. Ње нас удостој Христe Боже, као Човекољубац. **Двапут.**

Када дођеш у слави са анђелским силама, и седнеш, Исусе, на престолу расуђивања, немој ме, Пастиру добри, од себе одлучити, јер путеве десне знадеш, а искривљени су леви. Немој ме, дакле, у гресима огрубелог, са козама погубити, но прибројавши ме овцама на десној страни, спаси као Човекољубац. **Двапут.**

Жениче, красотом лепши од свих људи, који си нас позвао за трпезу духовну ложнице твоје, свуци мој ружни изглед сагрешења, заједничарењем у страдањима твојим, и украсивши ме хаљином славе твоје красоте, покажи ме светлим званицом Царства твога, као милосрдан. **Једанпут.**

Слава, и сада, глас 7.

Гле, теби Владика талант поверава, душо моја, страхом прими дар, позајми дародавцу, раздајући убогима, и стекни пријатеља Господа, да би стала Њему с десне стране, када дође у слави, и да чујеш блажени глас: Уђи, слуго, у радост Господа твога. Ње ме удостој, Спасе, заблуделог, ради велике милости твоје.

Вход са Еванђељем. Светлости тиха...

Прокимен, Псалм 131, глас 6. Вакрсни Господе у покој твој, Ти и Кивот светиње твоје.

Стих: Сети се Господе Давида, и све кротости његове.

Читање из књиге Изласка.
(Глава 2,5-10).

Акћи Фараонова дође да се купа у ријеци, и дјевојке њезине ходаху крај ријеке; и она угледа ковчежић у трсци, и посла дворкињу своју те га извади. А кад отвори, видје дијете, и гле, дијете плакаше; и сажали јој се, и рече: то је Јеврејско дијете. Тада рече сестра његова кћери Фараоновој: хоћеш ли да идем да ти дозовем дојкињу Јеврејку, да ти доји дијете? А кћи Фараонова рече јој: иди. И отиде дјевојчица, и дозво матер дјетињу. И кћи Фараонова рече јој: узми ово дијете, и одој ми га, а ја ћу ти платити. И узе жена дијете, и одоји га. А кад дијете одрасте, одведе га ка кћери Фараоновој, а она га посини; и надјене му име Мојсије говорећи: јер га из воде извадих.

Прокимен, Псалм 132. Глас 4.

Гле шта је добро, или шта је красно, него када браћа живе заједно? **Стих:** Као миро на главу, које силази на браду, браду Аронову.

Читање из књиге о Јову.
(Глава 1, 13-22).

Аједан дан кад синови његови и кћери његове јеђаху и пијаху вино у кући брата својега најстаријега, дође гласник Јову и рече: волови ораху и магарице пасијаху

покрај њих, а Савеји ударише и отеше их, и побише момке оштријем мачем; и само ја један утекох да ти јавим. Док овај још говораше, дође други и рече: огањ Божији спаде с неба и спали овце и момке, и прождрије их; и само ја један утекох да ти јавим. Докле овај још говораше, дође други и рече: Халдејци у три чете ударише на камиле и отеше их, и побише момке оштријем мачем; и само ја један утекох да ти јавим. Докле овај још говораше, дође други и рече: синови твоји и кћери твоје јеђаху и пијаху вино у кући брата својега најстаријега; А то вјетар велик дође испреко пустиње и удари у четири угла од куће, те паде на дјецу и погибоше; и само ја један утекох да ти јавим. Тада уста Јов и раздрије плашт свој, и остриже главу, и паде на земљу и поклони се. И рече: го сам изашао из утробе матере своје, го ћу се и вратити онамо. Господ даде, Господ узе; да је благословено име Господње. Уза све то не сагријеси Јов, нити рече безумља за Бога.

И одмах, Да узиђе молитва моја...

Еванђеље од Матеја, зачало 102 (глава 24,36-26,2).

И остало Пређеосвећених.

Рече Господ својим ученицима: а о дану томе и о часу нико не зна, ни анђели небески, до Отац мој сам. Јер како је било у дане Ноја, тако ће бити и долазак Сина Човјечијега. Јер као што у дане пред потопом јеђаху и пијаху, жењаху се и удаваху до онога дана кад Ноје уђе у ковчег. И не схватише док не дође потоп и однесе све; тако ће бити и долазак Сина Човјечијега. Тад ће бити два на њиви: један ће се узети, а други оставити. Двије ће мљети на жрвњевима; једна ће се узети, а друга оставити. Стражите, дакле јер не знате у који ће час доћи Господ ваш. Али ово знајте: Кад би знао домаћин у које ће вријеме доћи лопов, стражио би и не би дао да му провали кућу. Зато и ви будите спремни; јер у који час не мислите доћи ће Син Човјечији. Ко је, дакле, тај вјерни и мудри слуга кога постави господар његов над својим домаћима да им даје храну на вријеме? Благо томе слуги кога господар његов, дошавши, нађе да чини тако. Заиста вам кажем:

поставиће га над свим имањем својим. Ако ли тај рђави слуга рече у срцу своме: Неће мој господар још задуго доћи; и почне тући другове своје, а јести и пити с пијаницама; доћи ће господар тога слуге у дан када се не нада, и у час када не мисли, и расјећи ће га напола, и даће му удио са лицемјерима; ондје ће бити плач и шкргут зуба. Тада ће бити Царство небеско као десет дјевојака које узеше свјетиљке своје и изиђоше у сретање женику. А пет њих бијаху мудре и пет луде. Јер луде, узевши свјетиљке своје, не узеше са собом уља. А мудре узеше уље у посудама са свјетиљкама својим. А будући да женик одоцни, задријемаше све, и поспаше. А у поноћи стаде вика: Ево женик долази, излазите му у сретање. Тада устадоше све дјевојке оне и украсише свјетиљке своје. А луде рекоше мудрима: Дајте нам од уља вашег, јер се наше свјетиљке гасе. А мудре одговорише говорећи: Да не би недостало и нама и вама, боље идите продавцима и купите себи. А кад оне отидоше да купе, дође женик, и спремне уђоше с њим на свадбу, и затворише се врата. А послије дођоше и оне друге дјевојке говорећи: Господару, Господару! Отвори нам. А он одговарајући рече им: Заиста вам кажем, не познајем вас. Стражите, дакле, јер не знате дана ни часа у који ће Син Човјечији доћи. Јер као што човјек полазећи на пут дозва слуге своје и предаде им благо своје; И једноме даде пет таланата, а другоме два, а трећему један, свакоме према његовој моћи: и одмах отиде. А онај што прими пет таланата отиде те ради с њима, и доби још пет таланата. Тако и онај што прими два, доби и он још два. А који прими један, отиде те га закопа у земљу и сакри сребро господара свога. А послије дугог времена дође господар ових слуга, и стаде сводити рачун са њима. И приступивши онај што је примио пет таланата, донесе још пет таланата говорећи: Господару, предао си ми пет таланата; ево још пет таланата које сам добио с њима. А господар његов рече му: Добро, слуго добри и вјерни, у маломе си био вјеран, над многим ћу те поставити; уђи у радост господара својега. А приступивши и онај што је примио два таланта рече: господару, предао си ми два таланта; ево још два таланта која сам добио с њима. А госпо-

дар његов рече му: Добро, слуго добри и вјерни, у маломе си био вјеран, над многим ћу те поставити; уђи у радост господара својега. А приступивши и онај што је примио један талант рече: господару, знао сам да си ти тврд човјек: жањеш гдје ниси сијао, и скупљаш гдје ниси вијао; Па се побојаш и отидох те сакрих талант твој у земљу; и ево ти твоје. А господар његов одговарајући рече му: Зли и лијени слуго, знао си да жањем гдје нисам сијао, и скупљам гдје нисам вијао: Требало је зато моје сребро да даш мјењачима; и дошавши, ја бих узео своје са добитком. Узмите, дакле, од њега талант, и подајте ономе што има десет таланата. Јер свакоме који има даће се; и претећи ће му; а од онога који нема, и што има узеоће се од њега. А неваљалога слугу баците у таму најкрајњу; ондје ће бити плач и шкргут зуба. А када дође Син Човјечији у слави својој и сви свети анђели са њим, тада ће сјести на пријесто славе своје. И сабраће се пред њим сви народи, и разлучиће их једне од других као пастир што разлучује овце од јаради. И поставиће овце са десне стране себи, а јарад са лијеве. Тада ће рећи Цар онима што му стоје са десне стране: Ходите благословени Оца мојега; примите Царство које вам је припремљено од постања свијета. Јер огладњех, и дадосте ми да једем; ожедњех, и напојисте ме; странац бијаш, и примисте ме; наг бијаш, и одјенусте ме; болестан бијаш, и посјетисте ме; у тамници бијаш, и дођосте ми. Тада ће му одговорити праведници говорећи: Господе, када те видјесмо гладна, и нахранисмо? Или жедна, и напојисмо? Кад ли те видјесмо странца, и примисмо? Или нага, и одјенусмо? Кад ли те видјесмо болесна или у тамници, и дођосмо ти? И одговарајући Цар рећи ће им: Заиста вам кажем: кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте. Тада ће рећи и онима што му стоје с лијеве стране: Идите од мене, проклети, у огањ вјечни који је припремљен ђаволу и анђелима његовим. Јер огладњех, и не дадосте ми да једем; ожедњех, и не напојисте ме; странац бијаш, и не примисте ме; наг бијаш, и не одјенусте ме; болестан и у тамници бијаш, и не посјетисте ме. Тад ће му одговорити и они говорећи: Господе, када те видјесмо гладна или жедна, или странца или нага, или болесна

или у тамници, и не послужисмо ти? Тада ће им одговорити говорећи: Заиста вам кажем: кад не учинисте једноме од ових најмањих, ни мени не учинисте. И ови ће отићи у муку вјечну, а праведници у живот вјечни. И када сврши Исус све ријечи ове, рече ученицима својима: Знате да ће за два дана бити Пасха, и Син Човјечији биће предан да се разапне.

У свети и Велики Уторак Повечерје Велико, и на њему певамо трипеснец, Песму г-на Андреја Критског.

Глас 2. Песма 3.

Ирмос: Неплодни мој ум, плодоносан Боже покажи ми, делатељу добара, насадитељу блага, милосрђем твојим.

Време је краја, обратимо се најзад, Христос учи: јер ће доћи у тренућу, доћи ће и неће одоцнити, да суди целом свету.

Показујући изненадност свога доласка, Христос говораше о изненадној некада пропасти за време Ноја, која наиђе на земљу.

Отвори се ложница, украси се са њом божански брак, Женик је близу који нас позива, припремимо се најзад.

Тебе Исусе Цару, којег ништа не може сместити, смести Симонов дом, и жена грешница, миром Те помага.

Жена испуњена тајанственог миомира, избави се ранијег злосмрада, многих грехова, Спаситељу, јер Ти истачеш мирис живота.

Небеска храна, гладних живот, Сам јеси. Јео си, Христе, са људима, пројављујући твоје снисхођење.

Неблагодарни ученик одрекавши се Тебе, Христе, окрете се на издају, узевши читаву чету безаконика, покрену их против Тебе.

Слава: Са Оцем Теби Сину, и Духу правом, једној природи, клањамо се и певамо, раздељујући Лица, и суштином сједињујући.

И сада, Богородичан: Овчица која Те је родила, Пастира и Јагње, увек се моли, Исусе Боже, за све земнородне, који верују у Тебе.

Сједални, глас 1. Подобан: Лик ангелски...

Гле заиста лукаво веће сабра се злобно, да као осуђеника осуди, Онога који горе седи, као Судију свих Господа. Сада се сабирају са Пилатом, Ирод, Ана а уједно и Кајафа да испитају јединог Дуготрпељивог.

Песма 8.

Ирмос: Онога који је некада на Синајској Гори Мојсију прасликовао у купини чудо Дјеве, појте благословите и преунесите у све векове.

Онај који знаде време нашега свршетка, и држи векове, предоче да се не зна онај дан, но границе свима положи за смиреноумље.

Када седнеш Судијо, разлучујући, као што си рекао, Пастору оваца, козе; Спаситељу, стајања онога избави нас, а не лиши нас божанске деснице твоје.

Ти си Пасха наша, жртвован за све као јагње и жртва, и очишћење сагрешења; и твоја божанска страдања, преуносимо Христe, у све векове.

Млину¹ се уподоби, и пољу и колиби сав живот твој, душо моја; стога стекни у Богу готово срце, да не би ништа тљенога телу оставила.

Не к фарисејима, Спасе, нити си само Симона уједно удостојио да уђеш у дом његов на обед; но већ и цариници, и блуднице добијају твоје милосрђе.

¹ У словенском овде стоји: Дрвету.

Среброљубља жудећи, издајник Јуда, када се миро изле-
ваше, размишљаше напoкoн o продаји Владике, и дошавши к
бeзaкoницимa уговaрaшe цeну.

О блажених руку! О косе и усана целомудрене оне блуд-
нице! Којимa, Спасe, изливаше мирo нa нoгe твoјe, oтирући
их, и чeстo цeлујући.

Док си Ти Речи, сeдeо зa трпeзoм, жeнa приступивши к
нoгaмa твoјим, ридaјући, aлaвaстaр мирисa, Спасe, изли нa
глaву Тeбe бeсмртнoгa мирa.

Благосиљамо Оца, и Сина, и Светoгa Духa, Госпoдa:

Сa Oцeм Синa, и Свeтoгa Духa, Свeту Трoјицу у јeднoм
Бoжaнству славимo, кличући: Свeт, Свeт, Свeт јeси у вeкoвe.

И сaдa, Богородичан: **М**олитвaмa Спасe, прeчистe Твoјe
Мaтeрe, и твoјих Апoстoлa, низпoшљи нaм бoгaтo милoст твoју,
и мир твoј пoдaј нaрoду твoмe.

Ондa, Хвaлимo, бaгoсильaмo, клaњaмo сe Госпoду...

Ирмoс: **О**нoгa кoји јe нeкaдa...

Пeсмa 9.

Ирмoс: **О**ну кoјa јe нeoбичнo¹ тeлoм зaчeлa у утрoби, бeз-
врeмeнo oд Oцa зaблистaлo Слoвo, јeдину Бoгoрoдицу вeличaj-
мo вeрни.²

Врeмe дeлaњa, циљ спaсeњa; узeвши стaру слику тaлaнтa,
душo мoјa, купи вeчни живoт.

Кao свeћaмa упaљeним украсивши душe, кaдa Жeник будe
дoлaзиo нa нeпрoлaзни брaк, прe зaкључaвaњa врaтa, уђимo сa
њим.

Хoтeћи дa пoкaжeш свимa Исусe, нeoбичнoст твoгa сми-
рeњa, јeo си, вeчeрaвши у кући Симoнoвoј, хрaнo глaдних.

¹ У словeнскoм: нaдприрoднo.

² У словeнскoм: нeуђутним пeсmaмa вeличajмo вeрни.

Ти који си хлеб животворни, Исусе, јео си са Симоном фарисејем, да би блудница задобила твоју некупљиву благодат, изливањем мира.

Руке моје су нечисте, усне блуднице су у мене, нечист је мој живот, ослабљени удови; но отпусти ми и остави, вапије Блудница Христу.

Приступивши жена к ногама твојим Спасе, изливаше миро, мирисима испуњујући одају, и миром испуњавана од дела очишћења.

Ароматима се богатећи, а врлинама сиромашећи, оно што имам, Теби приносим; дај Сам што имаш, и отпусти ми и остави, вапије Блудница Христу.

Миро је моје пропадљиво, миро твоје је живот, јер је миро Теби име, изливано на достојне; но отпусти ми и остави, вапије Блудница Христу.

Слава: **Б**еспочетан си Оче, нестворен си Сине, сапрестолан и Душе, Једно троје природом, и Три лицима, Један Бог истинити.

И сада, Богородичан: **Б**огородице, вечна надо оних који Те поштују, не престај молити из Тебе Рођенога, да ме избави од опасности и свакаквих искушења.

У СВЕТУ И ВЕЛИКУ СРЕДУ

НА ЈУТРЕЊУ¹. Почетак као у Велики Понедељак.

По 1-ом стихословљу, сједален, глас 3.

Подобан: Красоту девства...

Блудница приступи к Теби, миро са сузама изливајући на ноге твоје, Човекољубче, и смрада од зала избавља се заповешћу твојом. А неблагодарни ученик, дишући благодат твоју, ову одбацује, и смрадом се одева, среброљубљем продајући Тебе. Слава Христe милосрђу твоме.

Слава, И сада, Исто.

По 2-ом стихословљу, сједален, глас 4.

Подобан: Зачуди се Јосиф...

Јуда преварант, среброљубља жудећи, лукаво планираше, како, Господе, да прода Тебе, ризницу Живота. Стога и опивши се, трчи ка Јеврејима, и говори безаконцима: шта ћете ми дати, и ја ћу вам предати Њега да се разапне.

Слава, И сада, Исто.

По 3-ем стихословљу, сједален, глас 1.

Подобан: Гроб твој...

Блудница у плачу вапијаше, Милосрдни, отирући топло пречисте ноге твоје, косом главе своје, и из дубине уздишући: Не одбаци мене, и не омрзни Боже мој, но прими ме покајницу, и спаси као једини Човекољубац.

¹ Врши се у Велики Уторак после Повечерја.

Одмах, И да се удостојимо...

Еванђеље од Јована зачало 41-43.

(Глава 12,17-50.)

У време оно свједочаше народ који бјеше с њим када Лазара позва из гроба и подиже га из мртвих. Због тога му и изиђе народ у сретање, јер чу да је он учинио ово знамење. А фарисеји рекоше међу собом: Видите како ништа не помаже. Ето, свијет оде за њим. А бијаху и неки Јелини међу онима који дођоше да се поклоне о Празнику. Они, дакле, приступише Филипу, који бјеше из Витсаиде Галилејске, и мољаху га говорећи: Господине, хоћемо да видимо Исуса. Дође Филип и каза Андреју, а опет Андреј и Филип казаше Исусу. А Исус им одговори говорећи: Дошао је час да се прослави Син Човјечији. Заиста, заиста вам кажем: ако зрно пшенице паднувши на земљу не умре, онда једно остане; ако ли умре, род многи доноси. Који воли живот свој изгубиће га, а ко мрзи живот свој на овоме свијету, сачуваће га за живот вјечни. Ко мени служи, за многа нека иде, и гдје сам ја ондје ће и слуга мој бити; и ко мени служи томе ће дати почаст Отац мој. Сад је душа моја узбуђена, и шта да речем? Оче, спаси ме од часа овога; али зато дођох за час овај. Оче, прослави име своје! Тада глас дође с неба: И прославих, и опет ћу прославити! А народ који стајаше, када то чу, говораше да је гром загрмио; а други говораху: Анђео му је говорио. Исус одговори и рече: Овај глас није био мене ради но вас ради. Сад је суд овоме свијету; сад ће кнез овога свијета бити избачен напоље. И када ја будем подигнут са земље, све ћу привући себи. А ово говораше указујући каквом ће смрћу умријети. Народ му одговори: Ми чусмо из Закона да Христос остаје вавијек; и како ти говориш да се Сину Човјечијему ваља подигнути? Ко је тај Син Човјечији? А Исус им рече: Још је мало времена свјетлост са вама; идите док свјетлост имате да вас тама не обузме; а ко иде по тами не зна куд иде. Док свјетлост имате вјерујте у свјетлост, да будете синови свјетлости. Рекавши ово, Исус отиде и са-

кри се од њих. Јер иако је учинио толика знамења пред њима, не вјеровашу у њега; Да се испуни ријеч Исаије пророка који рече: Господе, ко вјерова проповједи нашој? И рука Господња коме се откри? Зато не могаху вјеровати, јер опет рече Исаија: Заслијепио је очи њихове и окаменио срца њихова, да не виде очима ни срцем разумију, и не обрате се да их исцијелим. Ово рече Исаија када видје славу његову и говораше о њему. Али и од старјешина многи вјероваше у њега; но због фарисеја не признаваху, да не буду искључени из синагоге; јер завољеше више славу људску него славу Божију. А Исус повика и рече: Ко вјерује у мене, не вјерује у мене, него у Онога који ме је послао. И ко види мене, види Онога који ме је послао. Ја у свијет дођох као свјетлост, да свако ко вјерује у мене не остане у тами. И ко чује моје ријечи и не вјерује, ја му не судим; јер не дођох да судим свијету, него да спасем свијет. Ко одбацује мене, и не прима ријечи моје, има себи судију; ријеч коју ја говорих, она ће му судити у посљедњи Дан. Јер ја не говорих сам од себе, него Отац мој који ме посла он ми даде заповијест шта да кажем и шта да говорим. И знам да је заповијест његова живот вјечни. Што год, дакле, ја говорим, онако говорим како ми је рекао Отац.

Псалам 50, и Тринеснец, песма г-на Козме, чији је акростих: Тетради псало тј. У среду певам. Ирмос по двапут. Тропар на 12. А затим Ирмос оба хора заједно.

Глас 2. Песма 3.

Ирмос: **Н**а камену вере утврдивши ме, раширио си уста моја на непријатеље моје, јер се развесели дух мој да Ти пева: Нема светог, као што је Бог наш, и нема праведнога, осим Тебе Господе.

Узалудно је веће безаконих, и сабира се мишљу злонамерном, да Тебе, Избавитеља покажу осуђеног, Христe, коме певамо: Ти си Бог наш, и нема светог осим Тебе Господе.

Веће безаконих страшно мисли, будући богоборне душе, да убије као непотребног праведнога Христа, коме певамо; Ти си Бог наш, и нема светог осим Тебе Господе.

Кондак, глас 4. Подобан: Узнео си се...

Безаконовавши више од блуднице, Блаже, кишу суза никада Ти не принесох, но ћутањем молећи се припадам Ти, љубављу целивајући пречисте ноге твоје, да би ми као Владика подарио опроштај дугова, мени који Ти вапијем Спаситељу: Од нечистоте дела мојих избави ме.

Икос:

Раније блудница жена, изненада се показа целомудрена, омрзнувши дела срамнога греха, и сласти телесне, сећајући се срамоте многе и суда мучења, којега ће допасти блудници и развратници, од којих сам први ја, и бојим се; но остајем у злој навици, безуман. А блудна жена и уплашивши се и похитавши брзо, дође вапијући ка Избавитељу: Човекољубче и Милосрдни, од нечистоте дела мојих избави ме.

СИНАКСАР

Стихови: **Ж**ена која изливаше миро на тело Христово. Унапред задоби Никодимов смиралој.

У свету и Велику Среду заповедише божански Оци да вршимо помен жене блуднице, која помаза Господа миром; јер се ово догоди мало пре спасоносних страдања. Јер када Исус уђе у Јерусалим, и би у кући Симона губавога, приступи к Њему жена, и изли на главу Његову оно скупоцено миро. Ово дакле би учињено овде ради тога, да би се, по Спасовој речи, увек и свуда проповедало њено топло дело. Одакле је кренувши дошла? Јер је гледајући Христову састрдалност, свима приступачну, а поготову сада, када Га виде да уђе у дом губавога, коме као нечистом закон наређиваше да буде издвојен из заједнице. Помисли, дакле жена, као губу онога, тако ће и њену душевну болест исцелити. И док је Он,

дакле, седео за вечером, на врх главе његове лије миро, које је коштало три стотине динара. Њој ученици браћаху, а највише Јуда Искаротски; но Христос је узео у заштиту, да не омету њену добру намеру. Такође помиње и свој погреб, одвраћајући Јуду од издаје, и жену удостојивши почаст, рекавши да ће се ово њено добро дело по целом свету проповедати.

А треба знати, да неки сматрају да је код свих Еванђелиста ова жена била једна иста, а није, но само код тројице, као што говори божански Златоуст, једна и иста је била, јер се она и блудницом називаше, а у Јована, већ не, но се помиње нека дивна, која је имала и частан живот, тј. Марија сестра Лазарева, која не као блудница беше Христом вољена. Ова, дакле, Марија на шест дана пре Пасхе, у своме дому у Витанији, док је Исус седео за вечером, извршила је помазање миром, изливајући га на његове пречисте ноге, отирући их косом главе своје. То миро је скупо платила, и као Богу принела. Јер знајући свакако, да се и у жртвама Богу приноси јелеј; и да свештеници миром помазиваху; и Јаков у старини стуб помаза Богу. А принесе ово дајући јавно учитељу, као Богу, ради поновног оживљавања брата њеног. Зато јој се ниже и обећава награда, када и сам Јуда ропће, као грамзљивац. А друга, јавна блудница, на два дана пре Пасхе, када Христос беше у истој Витанији, на вечери у дому Симона губавога; и тада док је седео за вечером излива му она скупоцено миро на главу као што забележише свештени Матеј и Марко. Због ове блуднице и негодују ученици, свакако превидевши да је оно било брижљиво припремљено за милостињу Христу. А овој жени се и награда даде, да се њено добро дело по целој васељени прослави. Тако, дакле, Апостоли једну, а Златоуст овако говори да су биле две жене. А има неких који говоре да су биле и три: две дакле унапред речене које су се приближиле к вратима страдања Христовог, а трећу - неку другу пре ових, а у ствари прву која је тамо негде у близини проповеди Еванђелске ово учинила, а која је била блудница и грешница, и у дому не губавога, но Симона фарисеја, на ноге Самога Христа, и насамо миро излила, када се само фарисеј и саблазнио, којој

Спаситељ и награду, опроштај грехова дарује. О овој само самој божански Лука прича негде у средини свога Еванђеља, као што је речено. И по причи о овој блудници, одмах наводи ово говорећи: И после овога, Он прохођаше градове и села говорећи и проповедајући Царство Божије, о чему се говори не као да су били у време Страдања. Такође се мисли и по времену, и од оних који су Га примили, и од места, и лица, и дома, чак и од карактера миропомазања, да су биле три жене: две, дакле, блуднице, а трећа је била Марија сестра Лазарева, која је светлила часним животом. И други је био дом Симона фарисеја, а други Симона Губавога у Витанији, а други опет дом Марије и Марте сестара Лазаревих, у истој тој Витанији, како се из реченога може разумети. Тако су и две вечере биле припремљене Христу, и обе у Витанији: једна дакле на шест дана пре Пасхе у дому Лазаревом, када је и Лазар јео с Њим, као што приповеда Син грома (тј. Еванђелист Јован), говорећи овако: шест дана пре Пасхе, дође Исус у Витанију, где беше Лазар који беше умро, којега и подиже из мртвих. Припремише му, дакле, тамо вечеру, и Марта служаше; а Лазар беше један од оних који су седели са Њим. Марија, пак, узевши литру мира нардова, скупоченог, помаза ноге Исусове, и отре косом својом ноге његове. А друга вечера била му је зготовљена на два дана пре Пасхе, док је Христос још био у Витанији у дому Симона Губавога, када је и дошла блудница к Њему, изливајући скупочено миро, као што приповеда свештени Матеј говорећи као од Христа ученицима: Знате да ће кроз два дана бити Пасха. И мало затим, наводи: А када Исус беше у Витанији, у дому Симона Губавога, приступи к Њему жена, са алавастром мира скупоченога, и изливаше на главу његову док је седео за трпезом. С њим се слаже и Марко, говорећи: А беше Пасха, и празник пресних хлебова за два дана, и док Он беше у Витанији, у дому Симона Губавога за трпезом, дође жена... и даље редом.

А они који се препиру и говоре, да је једна и иста жена била у све четворице Еванђелиста, која је помазала Господа миром; који мисле да је био један и исти Симон фарисеј и

Губави, и да је он био отац Лазара и његових сестара Марије и Марте, и да је била једна и иста вечера, у једном и истом дому његовом, који беше у Витанији, да је у њему била застрта и Горница, где је била и Тајна Вечера, - не мисле добро. Јер ови (Еванђелисти) говоре о две вечере које су биле изван Јерусалима у Витанији припремљене Христу, пре шест, и пре два (као што је речено) дана од законске Пасхе, када су и жене различитим начином миро Христу принеле. А Тајна Вечера, и застрта Горница, унутар града Јерусалима беше украшена на један дан пре законске Пасхе и страдања Христових. Ови говоре да је то било у дому непознатог човека, а ови (Еванђелисти) да је била у дому (као што говоре) напрсника и ученика Јована на Светом Сиону, где су и ученици, страха ради Јудејског, били сакривени, и Томино опипавање (рана) по васкрсењу, и силазак Светога Духа на Педесетницу, и други неки неисказани и тајанствени догађаји били. Зато дакле ја мислим, да би истина Златоговорника била још јаснија, да се овде подразумевају две жене: једна дакле, као што је речено у тројице Еванђелиста, која је била блудница и грешница, и која је на главу Христову миро излила, а друга, код Јована, Марија сестра Лазарева, која је на саме божанске ноге Христове ово принела и излила.

Друга је, дакле, и вечера која је била у Витанији, а друга Тајна. И очигледно и од оних по причи о овој блудници, Спаситељ шаље ученике у град, да припреме Пасху: Идите говорећи, у град томе и томе и реците: Учитељ каже код тебе ћу учинити пасху са ученицима мојим. И опет: и сретће вас човек, носећи крчаг воде, и он ће вам показати Горницу велику застрту, тамо уготовите нам. А они отишавши, говори, нађоше како им је било заповеђено, и уготовише Пасху законску која је била пред вратима, коју и дошавши учини са ученицима, као што говори божански Златоуст. Такође у току вечере, то јест Тајне, и божанског умивања (ногу ученицима) изведеном у средини вечере, поново севши, предаје нашу Пасху на самој трпези, као што језиком златни Јован прича, и ово дакле тако. А божански Јован, уз то и Марко, божански Еванђелисти,

објаснили су и врсту мира, истински га назвавши скупоценим. А сматраху га чистим, тј. право говорећи нелажним и неразблаженим; и уверени у чистоту, свакако је и назив био такав, овог изузетног и правог мира. А додаје Марко, да у ревности жена разби сасуд, који је имао уски грлић, а који се и алавастар назива. Тај суд је био стаклен, као што говори свештени Епифаније, направљен без неке ручке, који се и викион назива. А било је оно миро састављено од многих врста, а највише од ових: смирна, боје црвене, миомирисна, то јест трске мирисне и јелеја. Но који си се духовним миром помазао Христе Боже, долазећих страдања ослободи, и помилуј нас, као једини свет и Човекољубац. Амин.

Песма 8.

Ирмос: Реч мучитеља, пошто осили, пећ некада би распаљена седмоструко, и у њој младићи се не опалише, погазивши цареву наређење, но клицаху: сва дела Господња, Господа појте, и преузносите у све векове.

Изливајући жена чесно миро на Владичино и божанско страшно теме, Христе, стопала твојих часних дотаче се, оскврњеним рукама, и клицаше: сва дела Господња, Господа појте, и преузносите у све векове.

Сузама умива ноге Створитеља, крива за грехе, и отираше косом својом. Стога не би лишена избављења грехова учињених у животу, те клицаше: сва дела Господња, Господа појте, и преузносите у све векове.

Свештено се изграђује избављење благодарној, од Спасовог милосрђа, и извора суза, у којем умивши се исповешћу, не стиђаше се, но клицаше: сва дела Господња, Господа појте, и преузносите у све векове.

Затим: Хвалимо, благосиљамо... **И опет**

Ирмос: Реч мучитеља...

Часнију... **Не певамо.**

Песма 9.

Ирмос: Душама чистим, и уснама неупрљаним, ходите да узвеличамо нескверну, и пречисту Матер Емануилову, јер Она из ње Рођеноме приноси молитву: Поштеди душе наше, Христe Боже, и спаси нас.

Показујући се неразуман и лукави љубоморник, дар достојно божански, којим се разреши дуг грехова, речју продаје злопаки Јуда, који поткрада богољубиву благодат. Поштеди душе наше, Христe Боже, и спаси нас.

Идући к незаконим кнезовима, говори Јуда који Христово усвојење одбацује златом: Шта ћете ми дати, и ја ћу вама предати Христа којег тражите? Поштеди душе наше, Христe Боже, и спаси нас.

О слепога среброљубља, непомирљиви! од којег си добио заборав, да души никако није раван цео свет, као што си био научен; јер си очајањем сам себе удавио спаливши се, издајниче. Поштеди душе наше, Христe Боже, и спаси нас.

Затим, Ирмос: Душама чистим...

Ексапостилар, трипут, као обично:

Ложницу твоју видим, Спасе мој, украшену, и одећу немам да бих ушао у исту. Просвети хаљину душе моје, Светлодавче, и спаси ме.

**На хвалите постављамо стихире 4,
и певамо их самогласне, глас 4.**

Тебе Дјевиног Сина, блудница познаде као Бога, говораше у плачу вапијући, као она која је починила дела достојна суза: Разреши ми дуг, као ја плетенице, заволи ону која је љубила, с правом омрзнуту, и слично цариницима проповедаћу Те, Добротворе Човекољубче.

Скупоцено миро, блудница помеша са сузама, и изливаше на пречисте ноге твоје, љубећи их; њу си одмах оправдао, а нама опроштај даруј, који си нас ради пострадао, и спаси нас.

Када грешница приношаше миро, тада се ученик договараше с безаконцима; ова се дакле радоваше, изливајући миро скупочено, а он се труђаше да прода непроцењивог; ова Владику познаваше, а онај се од Владике раздвајаше; ова се ослобађаше, а Јуда роб постајаше непријатељу. Страшна је лењост! Велико је покајање! које ми и даруј, Спасе, који си нас ради пострадао, и спаси нас.

О Јудине несреће! Гледаше блудницу која целиваше стопе, и размишљаше лукаво о издаји целивом. Она плетенице развеза, а он се гњевом свезиваше, носећи уместо мира злосмрадну злоћу; јер завист не зна да претпостави корисно. О Јудине несреће! од које избави Боже душе наше.

Слава, глас 2.

Грешница отрча к миропродавцу, да купи скупочено миро да помаже Добротвора, и миропродавцу вапијаше: дај ми миро да помажем и ја Онога који је очистио све грехе моје.

И сада, глас 6.

Погружена у греху, пронађе Те пристаниште спасења, и помешавши миро са сузама, Теби вапијаше: Види Ти, који примаш покајање сагрешивших. Но Владико, спаси ме од буре греха, ради велике твоје милости.

На стиховње стихире самогласне, глас 6.

Данас Христос долази у дом фарисејев, и жена грешница приступивши к ногама, превијаше се вапијући: Види погружену у греху, очајну због својих дела, које се не гнуша твоја доброта; и дај ми Господе опроштај зала мојих, и спаси ме.

Стих: Испунисмо се ујутру милости твоје Господе...

Пружи блудница косу Теби Владици, пружи Јуда руке безаконцима. Ова да прими опроштај, онај да прими сребрнике. Зато вапијемо Теби проданоме који си нас ослободио, Господе, слава Теби.

Стих: Нека буде светлост Господа Бога нашега са нама...

Прступи жена злосмрадна и нечиста, сузе лијући на ноге твоје, Спасе, страст исповедајући: Како да погледам на Тебе, Владико, јер си сам дошао да спасеш блудницу. Подигни ме из дубине умрлу, који си Лазара четвородневног васкрсао из гроба. Прими ме кукавну, Господе, и спаси ме.

Стих: Исповедам се теби Господе свим срцем мојим...

Очајна због живота и стрпљива карактером, миро носећи приступи Теби вапијући: не одбаци мене блудницу, Ти који си се родио од Дјеве; не презри моје сузе, Радости Анђела. Но прими ме покајницу, коју сагрешившу ниси одбацио, Господе, ради велике твоје милости.

Слава, И сада. Глас 8. Песма Касијане монахиње.

Господе, жена која је пала у многе грехе, осетивши Твоје Божанство, узела је чин мирносице, и ридајући Теби миро пре погребџа приноси. Авај мени! говорећи: јер ноћ ми је распаљивање блуда незадрживог, а мрачна и без зрака је жеља греха! Прими моје изворе суза, Ти који облацима изводиш воду мора. Пригни се мојим срдџним уздасима, Ти који си приклонио небеса неизрецивим снисхођењем твојим. Да целивам пречисте ноге твоје, и обришем их опет косом главе моје, од којих се Ева у рају, предвече шум ушима чувши, страхом сакрила. Мноштво грехова мојих, и бездане судова твојих ко ће испитати. Душеспашче Спасе мој, не презри мене, слушкињу твоју, Ти који имаш неизмерну милост.

И одмах: Добро је... **И даље као што је указано на Велики Понедељак.**

На 6-ом часу Тропар пророштва, глас 8.

Данас се сабра лукаво веће, и против Тебе узалудно мудроваше; данас од договора Јуда обручава себе на вешање, а Кајафа и нехотећи исповеда: да Ти један за све примаш смрт драговољно. Избавитељу наш, Христџе Боже слава Теби.

Благословиће те Господ са Сиона, који је створио небо и земљу. **Стих:** Сада благословите Господа све слуге Господње.

Читање из пророштава Језекиљевих.

(Глава 2,3-10 и гл. 3,1-3).

Нрече ми: сине човјечји, ја те шаљем к синовима Израиљевијем, к народима одметничким, који се одметнуше мене; они и оци њихови бише ми невјерни до овога дана. К синовима тврда образа и упорна срца шаљем те ја, па им реци: тако вели Господ; И послушали или не послушали, јер су дом одметнички, нека знају да је пророк био међу њима. И ти, сине човјечји, не бој их се нити се бој њиховијех ријечи, што су ти упорни и као трње и живиш међу скорпијама; не бој се њиховијех ријечи и не плаши се од њих, што су дом одметнички. Него им кажи ријечи моје, послушали или не послушали, јер су одметници. Али ти, сине човјечји, слушај што ћу ти казати, не буди непокоран као тај дом непокорни; отвори уста, и поједи што ћу ти дати. И погледах, а то рука пружена к мени, и гле, у њој савијена књига. И разви је преда мнош, и бјеше исписана изнутра и споља, и бјеше у њој написан плач и нарицање и јаох. И рече ми: сине човјечји, поједи што је пред тобом, поједи ову књигу, па иди, говори дому Израиљеву. И отворих уста, и заложи ме оном књигом. И рече ми: сине човјечји, нахрани трбух свој, и цријева своја напуни овом књигом коју ти дајем. И поједох је, и бјеше ми у устима слатка као мед.

Прокимен, Псалам 134, глас 6.

Ви који се бојите Господа, благословите Господа. **Стих:** Хвалите име Господње, хвалите Га слуге Господње.

И даље час 9-и и изобразитељна, по обичају.

На крају, за време молитве: Владико многомилостиви... (која је уместо отпуста) сви ницице лежимо на земљи, молећи се. А кад се она заврши и ми устанемо, сам настојатељ

(служашчи) клања се братији, и проси опроштај, говорећи: Благословите Оци свети, и опростите ми грешноме, све што сагресих у целом животу мом, и у овој светој Четрдесетници, речју, делом, помишљу, и свима мојим осећањима. **А братија одговара, клањајући се, такође, настојатељу:** Бог да ти опрости, часни оче. **Онда прилази братија два по два, моле слично и они опроштај, говорећи:** Опрости ми, Оче свети... и остало као што је горе написано. И добивши опроштај, одлазимо у своје келије и држимо молчаније до часа вечерњег. У саборним и парохијским храмовима разлаз не бива, но по праштању, звони трезвон у двоје.

У Свету и велику среду увече ВЕЧЕРЊА СА ПРЕЂЕОСВЕЂЕНОМ

Почетак као и у Велики Понедељак.

На Господе завиках... **поставимо стихова 10, и певамо самогласне, глас 4.**

Тебе Дјевиног Сина, блудница познаде као Бога, говораше у плачу вапијући, као она која је починила дела достојна суза: Разреш ми дуг, као ја плетенице, заволи ону која је љубила, с правом омрзнуту, и слично цариницима проповедаћу Те, Добротворе Човекољубче.

Скупоцено миро, блудница помеша са сузама, и изливаше на пречисте ноге твоје, љубећи их; њу си одмах оправдао, а нама опроштај даруј, који си нас ради пострадао, и спаси нас.

Када грешница приношаше миро, тада се ученик договараше с безаконицима; ова се дакле радоваше, изливајући миро скупоцено, а он се труђаше да прода непроцењивог; ова Владику познаваше, а онај се од Владике раздвајаше; ова се ослобађаше, а Јуда роб постајаше непријатељу. Страшна је

лењост! Велико је покајање! које ми и даруј, Спасе, који си нас ради пострадао, и спаси нас.

О Јудине несреће! Гледаше блудницу која целиваше стопе, и размишљаше лукаво о издаји целивом. Она плетенице развеза, а он се гњевом свезиваше, носећи уместо мира злосмрадну злоћу; јер завист не зна да претпостави корисно. О Јудине несреће! од које избави Боже душе наше.

Глас 2.

Грешница отрча к миропродавцу, да купи миро скупочено да помаже Добротвора, и миропродавцу вапијаше: дај ми миро да помажем и ја Онога који је очистио све грехе моје.

Глас 6.

Погружена у греху, пронађе Те пристаниште спасења, и помешавши миро са сузама, Теби вапијаше: Види Ти који примаш покајање сагрешивших. Но Владико, спаси ме од буре греха, ради велике твоје милости.

Данас Христос долази у дом фарисејев, и жена грешница приступивши к ногама, превијаше се вапијући: Види погружену у греху, очајну због својих дела, које се не гнуша твоја доброта; и дај ми Господе опроштај зала мојих, и спаси ме.

Пружи блудница косу Теби Владици, пружи Јуда руке безаконницима. Ова да прими опроштај, онај да прими сребрнике. Зато вапијемо Теби проданоме који си нас ослободио, Господе, слава Теби.

Приступи жена злосмрадна и нечиста, сузе лијући на ноге твоје, Спасе, страст исповедајући: Како да погледам на Тебе, Владико, јер си сам дошао да спасеш блудницу. Подигни ме из дубине умрлу, који си Лазара четвородневног васкрсао из гроба. Прими ме кукавну, Господе, и спаси ме.

Очајна због живота и стрпљива карактером, миро носећи приступи Теби вапијући: не одбаци мене блудницу, Ти који си се родио од Дјеве; не презри моје сузе, Радости Анђе-

ла. Но прими ме покајницу, коју сагрешившу ниси одбацио, Господе, ради велике твоје милости.

Слава, И сада, Глас 8. Касијанина.

Господе, жена која је пала у многе грехе, осетивши Твоје Божанство, узела је чин мирносице, и ридајући Теби миро пре погребa приноси. Авај мени! говорећи: јер ноћ ми је распаљивање блуда незадрживог, а мрачна и без зрака је жеља греха! Прими моје изворе суза, Ти који облацима изводиш воду мора. Пригни се мојим срдачним уздасима, Ти који си приклонио небеса неизрецивим снисхођењем твојим. Да целивам пречисте ноге твоје, и обришем их опет косом главе моје, од којих се Ева у рају, предвече шум ушима чувши, страхом сакрила. Мноштво грехова мојих, и бездане судова твојих ко ће испитати, Душеспашче Спасе мој, не презри мене, слушкињу твоју, Ти који имаш неизмерну милост.

Вход са Еванђељем. Светлости тиха...

Прокимен, Псалам 135. Глас 4.

Исповедајте се Богу небесноме, јер је добар, јер је до века милост његова.

Стих: Исповедајте се Богу Богова, јер је до века милост његова.

Читање из књиге Изласка.

(Глава 2,11-22.)

Нкад Мојсије бијаше велик, изиде к браћи својој, и гледаше невољу њихову. И видје гдје некакав Мисирац бије човјека Јеврејина између браће његове. И обазрев се и тамо и амо, кад видје да нема никога, уби Мисирца, и закопа га у пијесак. И сутрадан изиде опет а то се два Јеврејина свађаху, и рече оному који чињаше криво: зашто бијеш ближњегa својегa? А он рече: ко је тебе поставио кнезом и судијом над нама? хоћеш ли да ме убијеш као што си убио Мисирца? Тада се Мојсије уплаши и рече: заиста се дознало. И Фараон чув за то тражаше да погуби Мојсија. Али Мојсије побјеже од Фараона и дође у земљу Мадиямску, и сједе код једнога студенца.

А свештеник Мадиямски имаше седам кћери, и оне дођоше и стадоше захватати воду и наљевати у појила да напоје стадо оца својега. А дођоше пастири, и отјераше их; а Мојсије уста и одбрани их, и напоји им стадо. И оне се вратише к оцу својему Рагуилу; а он рече: што се данас тако брзо вратисте? А оне рекоше: један Мисирац одбрани нас од пастира, и нали нам и напоји стадо. А он рече кћерима својим: па где је? зашто остависте тога човјека? зовите га да једе. И Мојсије се склони да живи код онога човјека, и он даде Мојсију кћер своју Сефору. И она роди сина, и он му надјене име Гирсам, јер сам, рече, дошљак у земљи туђој.

Прокимен, Псалам 137. Глас 4. Господе, милост је Твоја до века, дјела руку твојих не презри. **Стих:** Исповедам се Теби Господе свим срцем мојим, и пред анђелима славићу те.

Читање из књиге о Јову.

(Глава 2,1-10).

Опет један дан дођоше синови Божији да стану пред Господом, а дође и Сотона међу њих да стане пред Господом. И Господ рече Сотони: откуда идеш? А Сотона одговори Господу и рече: проходих земљу и обилазих. И рече Господ Сотони: јеси ли видио слугу мојега Јова? нема онакога човјека на земљи, добра и праведна, који се боји Бога и уклања се ода зла, и још се држи доброте своје, премда си ме наговорио, те га упропастих ни за што. А Сотона одговори Господу и рече: кожу за кожу, и све што човјек има даће за душу своју. Него пружи руку своју и дотакни се и костију његовијех и мяса његова, псоваће те у очи. А Господ рече Сотони: ево ти га у руке; али му душу чувај. И Сотона отиде од Господа, и удари Јова злијем приштем од пете до тјемена. Те он узе цријеп па се стругаше, и сјеђаше у пепелу. И рече му жена: хоћеш ли се још држати доброте своје? благослови Бога, па умри. А он јој рече: говориш као луда жена; добро смо примали од Бога, а зла зар нећемо примати? Уза све то не сагријеши Јов уснама својим.

Одмах: Нека узиђе молитва...

Еванђеље од Матеја, зачало 108.

(Глава 26,6-16).

У време оно кад Исус бјеше у Витанији у кући Симона губавога, приступи му жена са алавастровом посудом мириса скупоцјенога, и изли на главу његову када сјеђаше за трпезом. А кад ово видјеше ученици његови, негодоваше говорећи: Чему ова штета? Јер се могаше овај мирис продати скупо и дати сиромасима. А разумјевши Исус рече им: Што ометате жену? Она учини добро дјело на мени. Јер сиромаше имате свагда са собом, а мене немате свагда. А она изливши мирис овај на тијело моје, учини то за мој погреб. Заиста вам кажем: Гдје се год успроповиједа ово Еванђеље по свему свијету, казаће се за спомен њен и ово што она учини. Тада један од Дванаесторице, по имену Јуда Искаротски, отиде првосвештеницима, и рече: Шта ћете ми дати и ја ћу вам га издати? А они му положише тридесет сребрника. И од тада тражаше згодно вријеме да га изда.

И даље Литургија Пређеосвећених. И по преносу часних дарова, поклоне 3. И одмах потпуно престају да бивају поклони у цркви. А у келијама се врше чак до Великог Петка.

Повечерје мало, и на њему певамо Трипеснец, г-на Андреја, Великог Четвртка. Глас 6.

Песма 4.

Ирмос: Чу пророк за долазак твој, Господе, и уплаши се, да хоћеш од Дјеве да се родиш, и људима да се јавиш, и говораше: Чух глас твој и уплаших се, слава моћи твојој Господе.

Горница застрта, прими Тебе Саздатеља и сапосвећене¹, и тамо си Пасху окончао, и тамо си тајне извршио, јер тамо два послата ученика твоја, Пасху Ти припремише.

Идите к томе и томе, онај који све зна унапред је рекао Апостолима, и блажен је, који може верно да прими Господа. Горницу, дакле, срце припремивши, и вечеру побожност.

Приврженост среброљубљу, и начин твог безумља пројавио си, неразумни Јудо; јер једино си био уверен само у ковчежић, и никако се ниси приклонио к милосрђу, него си закључао утробу тврдога срца твога, издавши јединог Милосрдног.

Мисао богоубица, с делом среброљубца се усагласи. Они се за убиство оружаху, а овај стремљаше за сребреницима; јер тада раскајањем предрасудивши вешање, зло се живота лиши.

Целив пун преваре, твоје „здроаво» са мачем, лажљиви Јудо; језиком, дакле, говориш оно што је за сједињење, а мишљу намигујеш ка раздвајању; јер си лукаво намерио да безаконцима продаш Добротвора.

Целиваш и продајеш Јудо, љубиш и не стидиш се, преваром пришавши. Ко мрзећи љуби трокукавни? Ко целивајући продаје за цену? целив твога бестидног зломислија изобличава намеру.

Слава: Нераздељиво суштином, несливено лицима, богословствујем Те Тројично Једно Божанство, као једноцар-

¹ Тј. ученике.

ствујуће и сапрестолно; кличем Ти песму велику, међу вишњим силама трикратно певану.

И сада, Богородичан: Зачеће надразумно, и рођење Твоје надприродно Богородитељнице; јер прво од Духа без семена, а друго од закона природе утајено, као нетрулежно и изнад природе свакога рођења; јер је Бог оно што се родило.

Сједален, глас 4. Подобен: Јавио си се данас...

Једући Владико, са ученицима твојим, тајанствено си показао твоју свету кончину, којом смо се трулежи избавили, поштујући часна твоја страдања.

Песма 8.

Ирмос: **К**ога војске небеске славе, и пред ким дрхте Херувими и Серафими, све што дише и твар сва, појте, благосиљајте и преузносите у све векове.

Извршивши законску наредбу, Онај који је написао Таблице Закона на Синају, појео је, дакле Пасху стару и сенковиту, и постао Пасха тајна и живожртвена.

Од века сакривену премудрост, Христe, тајноводећи, показао си уједно, свим Апостолима, Спасе на вечери, коју су Црквама предали Богоносци.

Један од вас, преваром издаће ме, Јеврејима продавши, ове ноћи. Ово Христос повикавши, смути пријатеље. Тада један за другим у недоумици се колебаху.

Смиривши се Богати нас ради, уставши од вечере, узе пешкир и припаса се њиме, и преклонивши врат, умио је ноге ученика, и издајника.

Ко да се не задиви, Исусе, твојој висини надумној и разумом неизрецивој! јер си пред блатом стао, Творче свега, умивајући, дакле, ноге и отирући их пешкиром.

Ученик, којег а љубљаше Господ, на прса се наслонивши, рече к Њему: Ко је тај који ће Те издати? А Исус к њему: Онај који је сад умочио руку у чинију.

Ученик који је хлеб примио, по хлебу се одваја, о продаји размишљајући, трчи к Јеврејима, и говори безаконцима: Шта ћете ми дати, и ја ћу вам Га предати.

Благосиљамо Оца и Сина, и Светога Духа, Господа:

Једног Бога по суштини поштујем, три Ипостаси певам разликујући, друге, но не друкчије; пошто је Божанство Једно, у три Лица, јер је Отац, и Син, и Дух.

И сада, Богородичан: Избави нас, Исусе Спасе наш, од преваре и искушења лукавога; прими Богородицу која се не-престано моли; јер је Мати, и може Те умолити.

Хвалимо, благосиљамо... **И опет Ирмос:** Кога војске небеске...

Песма 9.

Ирмос: **Б**есеменог зачећа рођење неизрециво, безмужне Матере нетрулежни пород; јер Божије рођење обнавља природе. Зато Те сви нараштаји, као богоневестну Матер, православно величамо.

Велику тајну твога очовечења, на вечери онима који сеђаху с Тобом Човекољубче, откривши рекао си: Једите хлеб животни, вером пијте крв изливену, од богоребреног заклања.

Скинија небеска показа се Горница, где Христос Пасху заврши, вечера бескрвна и разумна служба, а трпеза тамо извршених тајни, мислени жртвеник.

Христос је Пасха велика и свечасна, као хлеб би поједен, а као овца заклан; јер Он за нас принесе се жртва. Његовог тела побожно, и његове крви сви се тајно причешћујемо.

Ти који си хлеб небески, благословивши хлеб и заблагодаривши Оцу родитељу, узевши и чашу Ученицима си давао говорећи: примите, једите, ово је тело моје, и крв нетрулежног живота.

Амин говорећи, рече лозама чокот, Апостолима, Христос истина: од сада нећу пити лознога пића, док га не будем пио новог, у слави Оца мога, са вама наследницима мојим.

Продајеш за тридесет сребрника непроцењивог, и не помишљаш Јудо, безакони, тајну вечере, или часни умиваоник? О како си оклизнувши се падом, ка крају светлости дошао, заволевши вешање!

Руке си пружио, којима си примио хлеб нетрулежности, да узмеш сребрнике; уста ради целива приносећи преварно, којима си Тело Христово и Крв прихватио. Но тешко теби! Као што рече Христос.

Христос је установио свет, небески и божански Хлеб. Приђите, дакле, Христољубци, земљаним устима, а чистим срцима, примимо верно жртвовану Пасху, у нама свештенодејству.

Слава: **О**ца прославимо, Сина преузнесимо, Божанскоме Духу верно се поклонимо, Тројици неразделивој, Јединици по суштини; као светлости и светлостима, и животу и животима, који оживљава и просвећује крајеве васељене.

И сада, Богородичан: Дворана небеска, и Невеста Приснодјева, једина си се показала Бога носивши, и родивши непроменљиво из Тебе Оваплоћена. Стога Те сви нараштаји, као Богоневестну Матер, православно величамо.

И опет Ирмос: Бесеменог зачећа...

И даље Мало Повечерје по реду...

Треба знати да од овога светог дана, Полуноћница се не врши у цркви, до седмице Томине.

СВЕТИ И ВЕЛИКИ ЧЕТВРТАК ЈУТРЕЊЕ¹

Клепа црквењак у седми час ноћи, и кад се саберемо у цркву, и свештеник почне са: Благословен Бог наш... почињемо одмах по обичају; тада шестопсалмије. А по шестопсалмију и великој јектенији певамо споро и мелодично: Алилуја (са стиховима) глас 8. И тропар, глас 8, трипут.

Када се славни Ученици за време вечере умивањем просвећиваху, тада се безбожни Јуда, болујући од среброљубља, помрачиваше, и Тебе, праведнога Судију, предаје неправедним судијама. Љубитељу новца, погледај онога који се због тога обесио; бежи од ненасите душе, која се дрзнула да тако поступи са Учитељем. Према свима добри Господе, слава Теби.

И одмах, Еванђеље од Луке, зачало 108,
без прекида.(Глава 22,1-39).

У време оно, приближаваше се празник бесквасних хљебова звани Пасха. И тражаху првосвештеници и књижевници како би га убили; али се бојаху народа. А сатана уђе у Јуду, званог Искаротски, који бјеше из броја Дванаесторице. И он отишавши договори се са првосвештеницима и књижевницима и војводама како ће им га издати. А они се обрадоваше, и уговорише да му даду новаца. И он обећа, и тражаше згодну прилику да им га преда без присуства народа. А дође дан бесквасних хљебова у који требаше клати пасхално

¹ Врши се на Велику Среду увече, после Малог Повечерја.

јагње. И посла Петра и Јована рекавши: Идите и уготовите нам Пасху да једемо. А они му рекоше: Гдје хоћеш да уготовимо? А он им рече: Ето, кад уђете у град, сретћете вас човјек који носи крчаг воде; идите за њим у кућу у коју он уђе. И реците домаћину куће: Учитељ ти вели: гдје је одаја гдје ћу јести Пасху са ученицима својим? И он ће вам показати велику застрту горњу собу; ондје уготовите. И они отидоше и нађоше као што им је казао; и уготовише Пасху. И када дође час, сједоше за трпезу, и дванаест апостола с њим. И рече им: Веома зажељех да ову Пасху једем с вама прије него пострадам; јер вам кажем да је нећу више јести док се не испуни у Царству Божијем. И узевши чашу заблагодари, и рече: Узмите и раздијелите је међу собом; јер вам кажем да нећу пити од рода виноградскога док не дође Царство Божије. И узевши хљеб заблагодари, преломи га и даде им говорећи: Ово је тијело моје које се даје за вас; ово чините за мој спомен. А тако и чашу по вечери, говорећи: Ова је чаша Нови завјет у крви мојој, која се за вас излива. Али ево руке издајника мојега са мном на трпези. И Син Човјечији, дакле, иде како је одређено; али тешко човјеку ономе који га издаје! И они се стадоше питати међу собом који би, дакле, од њих био тај који ће то учинити. А настаде и препирка међу њима који се од њих сматра да је већи. А он им рече: Цареви народа господаре над њима и властодршци њихови називају се добротвори. Али ви немојте тако; него ко је међу вама већи, нека буде као млађи, и старјешина као слуга. Јер ко је већи, који сједи за трпезом или који служи? Није ли онај који сједи за трпезом? А ја сам међу вама као слуга. А ви сте они који сте се одржали са мном у искушењима мојим. Ја вама завјештавам Царство као што Отац мој мени завјешта. Да једете и пијете за мојом трпезом у Царству моме, и да сједите на пријестолима и судите над дванаест племена Израилевих. И рече Господ: Симоне, Симоне, ево вас заиска сатана да вас вије ко пшеницу. А ја се молах за тебе да вјера твоја не престане; и ти, када се обратиш, утврди браћу своју. А он му рече: Господе, с тобом сам спреман и у тамницу и у смрт ићи. А он рече: Кажем ти, Петре, неће данас запјевати пијетао док се

трипут не одречеш да ме познајеш. И рече им: Кад вас послах без кесе и торбе и обуће, да ли вам што недостаде? А они рекоше: Ништа. А он им рече: Али сад који има кесу нека је узме, тако и торбу; а који нема нека прода хаљину своју и купи нож. Јер вам кажем да још и ово треба на мени да се изврши што је написано: И уврстише га међу безаконике. Јер што је за мене (писано) то се завршава. А они рекоше: Господе, ево овдје два ножа. А он им рече: Доста је. И изишавши, отиде по обичају на гору Маслинску; а за њим отидоше и ученици његови.

И псалам 50. А молитву: Спаси Боже... **не говоримо.**

И почињемо канон, песма г-на Козме, глас 6. Ирмоси по двапут, а тропари на 6. Канон, коме је акростих: Ти Макра пемпти макрон имнон ексадо. **То јест:** У Велики Четвртак дугу песму певам.

Песма 1.

Ирмос: Сечењем се сече море Црвено, а таласоносећа дубина се изсушује. Она уједно ненаоружанима би проходна, а свенаоружанима гроб. И певаше се богочасна песма: Славно се прослави, Христос Бог наш.

Свеузрочна и Животодавна, неизмерна Премудрост Божија, сазда себи дом, од пречисте и неискусомужне Матере; јер онај који се обукао у телесни храм, славно се прослави, Христос Бог наш.

Тајноводећи пријатеље своје, истинска Премудрост Божија, припрема душехранећу трпезу, а вернима точи чашу бесмртности. Приступимо побожно и кликнимо: Славно се прослави, Христос Бог наш.

Послушајмо сви верни, несаздану и природну Премудрост Божију, која сазива високом проповећу; јер виче: Окусите и разумевши да сам ја добар, кликните: Славно се прослави, Христос Бог наш.

После опет Ирмос: Сечењем се сече... **оба хора заједно.**

Песма 3.

Ирмос: Будући Господ свега, и Створитељ Бог, Бестрасни осиромашивши твар са собом сједини, и сам будући Пасха за оне за које намеравао да умре, себе преджртвова; једите, говорећи, тело моје, и вером се утврдите.

Твојом, Добри, чашом, искупитељном за сав род људски, ученике твоје напојио си напунивши је весељем; јер сам Себе свештенодејствујеш, говорећи: пијте крв моју, и вером се утврдите.

Безуман човек који је међу вама издајник, предсказао си, Незлобиви, ученицима твојим, неће разумети ово, и тај безуман будући, неће схватити. Ипак у мени останите и вером се утврдите.

И опет Ирмос: Будући Господ свега...

Сједални, глас 1. Подобан: Гроб твој...

Ти који си створио језера и изворе и мора, учећи нас најбољем смирењу, пешкиром се препасавши, ученицима ноге опра, смиравајући се преобиљем милосрђа, и уздижући нас из понора злобе, једини Човекољубче.

Слава, глас 3. Подобан: Божанствене вере...

Смиравајући се из човекољубља, опрао си ноге ученицима твојим и упутио си их на пут божански. А Петар не повинујући да се опере, одмах се повиновао божанском наређењу; умиван, Теби се усрдно молио, да нам дарујеш велику милост.

И сада, глас 4. Подобан: Јавио си се данас...

Једући, Владико, са ученицима твојим, тајанствено си објавио, свесвето твоје заклање, којим смо се избавили од трулежи, ми који поштујемо чесна страдања твоја.

Песма 4.

Ирмос: Провидевши пророк неизрецивост тајне твоје, Христe, преднајави: Поставио си моћну љубав снаге, Оче ми-

лосрдни, јер си Јединородног Сина, Добри, као очишћење у свет послао.

Идући на страдање, које је свима који су из Адама источило бестрашће, рекао си Христe, пријатељима твојим: Желео сам да са вама једем ову Пасху; јер ме је Јединороднога, као очишћење, Отац у свет послао.

Причешћујући се чашом, ученицима си говорио, Бесмртни: Нећу више пити од рода лознога, боравећи са вама; јер ме је Јединородног, као очишћење, Отац у свет послао.

Пиће ново надразумно, ја ћу пити у царству моме, Христос говори пријатељима, јер ћу бити с вама као Бог с боговима, рекао си; јер ме је Јединородног, као очишћење, Отац у свет послао.

И опет Ирмос: Провидевши пророк...

Песма 5.

Ирмос: **В**езом љубави повезани Апостоли, предавши себе Христу који господари над свима, красне ноге очишћују, проповедајући мир свима.

Премудрост Божија, која држи неодрживу, и горњу у ваздуху воду, и бездане обуздава, и мора укроћава, воду улива у умиваоник, и ноге слугама пере Господар.

Господар који одева небо облацима, показује ученицима пример смирења, препасује се убрусом и савија колена, да слугама ноге опере, Он у чијим је рукама дисање свих бића.

И опет Ирмос: Везом љубави...

Песма 6.

Ирмос: **Н**ајдубљи бездан грехова опколи ме, и не подносећи више буру, Теби Владици вапијем, као Јона; изведи ме из пропасти.

ЧЕТВРТАК

Називате ме, о Ученици, Господом и Учитељем, јер то јесам, говорио си Спасе. Стога подражавајте пример, који сте у мени видели.

Ко не имајући нечистоте, нема потребе да му се оперу ноге; а ви сте чисти, о Ученици, али не сви; јер рђавим стремљењем један од вас манита.

И опет Ирмос: Најдубљи бездан...

Кондак, глас 2. Подобан: Тражећи оно што је горе...

Хлеб примивши у руке издајник, потајно их пружа и прима цену Онога који је рукама својим саздао човека; и неправив остаје, Јуда роб и варалица.

Икос:

Тајној трпези приступивши сви са страхом, чистим душама хлеб примимо, остајући са Владиком, да видимо како умива ноге ученицима и брише убрусом, и чинимо као што смо видели, покоравајући се једни другима, и један другоме ноге умивајући, јер сам Христос тако заповеди својим ученицима, као што је предрекао, но не послуша Јуда роб и варалица.

СИНАКСАР

Стихови за свештено умивање:

Бог умива на вечери ученицима ноге;

Чија нога је некада у Едему ступала поподне.

За Тајну Вечеру стихови: Дупла вечера; јер носи Пасху закона. **И** Пасху нову, Крв, Тело Владике.

За натприродну молитву стихови:

Молитва и ужас; капи крви, Христe, на лицу, молећи се пред смрт, врага си њима преварио.

За издајство стихови:

Шта требају ножеви? **Ш**та штапови народоваралице; **Н**а онога који је спреман да умре за избављење света?

У свети и Велики Четвртак, како су све дивно устројили божански Оци, примајући један од другог почев од божанских Апостола, из свештених и божанских Еванђеља, предадоше нама четири ствари да празнујемо: Свештено прање (ногу); Тајну Вечеру - предавање страшних тајни; натприродну молитву; и само то издајство; пошто Јеврејска Пасха требаше по Петку да се жртвује. А беше, дакле, прикладно, установљењу следовати и истини, у томе да би се и наша Пасха жртвовала Христос, Господ наш Исус Христос, унапред као што говоре божански Оци, свршава исту са ученицима у Четвртак увече. Јер то вече и цео Петак, рачуна се код Јевреја за један дан; јер тако они броје ноћ и дан говорећи. Он је и тада завршио Пасху са ученицима по закону (као што неки рекоше), од којих је један и божански Златоуст. Најпре право стојећи, и опасани, са обућом на ногама, штаповима у рукама, и друго све што закон заповеда, да се не би нашао као законпреступник. Јер ово је (Пасху) Зеводеј припремио; јер он је носио воду у крчагу, као што говори Велики Атанасије, иако су други друкчије о томе рекли. Затим, пак, показујући ученицима оно што је савршено, предаје нама тајну Пасхе у Горници, кад је већ ноћ наступила. Јер када би вече, говоре, седе (за вечеру) са дванаесторицом. Погледај де, да ово не беше законска Пасха, јер вечера и седење, и хлеб, и вода; а тамо (у законској пасхи) све је печено огњем, и опресноци (бесквасни хлебови). А пре но што ће почети да вечерају (јер ово говори божански Златоуст), устаје од вечере, скида горњу хаљину, и воду улива у умиваоник, све сам радећи, уједно, дакле, и Јуду посрамљиваше, а уједно и друге ученике подсећајући, да не траже старешинство; као што и по умивању (ногу) учи, говорећи: Који хоће да буде први, нека буде последњи од свих, самога себе поставивши за углед. А изгледа, да је Христос пре свих Јуду умιο, који је бестидно сео на прво место, а на крају Петру приступа. А овај беше ватренији од свих, не допушта Учитељу, и опет брзо уступа. Умивши, дакле, ноге њихове, и преславну висину показавши смирењем, узев опет ризу и севши, учи их да љубе један другог, и да не траже старешин-

ство. А док су они јели, и о издаји почиње да говори. А док се ученици смућиваху због речи, Исус говори само Јовану тајно: коме ја умочивши хлеб дам, то је тај који ће ме издати. Јер да је Петар чуо ову реч, како беше ватренији од других, Јуду би убио. И опет: који умочи руку са мношћом у солило, што се обоје и десило. Такође, поћутаваши мало, узев хлеб, говори: примите, једите; а исто тако и чашу: пијте од ње сви, рекавши, јер је ово крв моја Новог Завета, ово чините у мој спомен, ипак и сам ово творећи, јеђаше и пијаше с њима. А погледај, да хлеб назива телом својим, а не опресноке. Нека се постиде, дакле, они који на жртву опресноке приносе (= Римокатолици). А по хлебу уђе у Јуду Сатана, који га је и раније кушао, а сада се потпуно у њега уселио. И изишавши, говори, предложи договор архијерејима, да им Га преда за тридесет сребрника. А ученици по вечери изађоше на гору Маслинску, у неко поље, које се зваше Гетсиманија. Пошто им много говораше, рече им Исус: сви ћете се ви саблазнити о мене ову ноћ. А Петар рече: ако и сви, ја се нећу Тебе одрећи, а беше касно, тојест дубока ноћ! А Исус рече: пре него што петао двапут запева, три пута ћеш ме се одрећи, као што је и било. А када Петра беше ухватио безграничан страх, показујући Богу немоћ природе, и уједно пошто њему уручи васељену, да од своје природе немоћ схвативши, милостив буде према онима који греше; јер трикратно Петрово одречење, представљаше Богу грех свих људи. Најпре, заповест коју погази Адам; друго, гажење писаног закона; и треће, само оваплоћење Речи; које на крају Спас трикратним покајањем исцели; јер га трипут упита: Петре, љубиш ли ме? А после свега овога говори ученицима (показујући по човечански, како је за све страшна смрт): Жалосна је душа моја до смрти. И удаљивши се колико се може каменом бацити, помоли се трикратно рекавши: Оче мој, ако ме не може чаша ова мимоићи, да је не пијем, нека буде воља твоја. И опет: Оче, ако је могуће да ме мимоиђе чаша ова, уједно дакле, говорећи ово као човек, и ђавола је мудро упецао, да помисливши како је и то обичан човек, када се веома боји, па да ради смрти крсне не пресече тајну искупљења. Вративши се и нашавши ученике да

су поспали, обраћа се Петру, овако говорећи. Зар не могосте ни један час пробдети са мном? То јест, ти који си рекао да ћеш се и до смрти трудити, овако спаваш са осталима. И прешавши с ону страну потока Кедронског, где беше врт, уђе у њега са ученицима својим. А имађаше обичај да често тамо одлази. Зато и Јуда знађаше оно место, који и узевши неке од војника, и у пратњи народа, дође на Исуса, давши им и знак целива. А ово рече, јер је много пута бивши хватан, непознат пролазио посред њих; као што и овде сам Христос излази пред њих говорећи: Кога тражите? А они још га не познавајући, не што би ноћ сметала, јер су биле буктиње, говори се, и свеће упаљене, од страха узмакоше, и опет пришавши им сам питаше их. А Јуди који је склопио договор, Христос говори: пријатељу, због чега си овде, то јест, зашто си дошао Јудо, време је. И опет говори: Као на разбојника сте изашли са оружјем и батинама да ме ухватите. А дошли су ноћу, да се не би створила нека гужва од народа. Тада ватрени Петар извукавши нож, јер од увече беху за ово припремљени, ударивши првосвештеничког слугу Малха, одсече му десно уво. А Исус знађаше, да ће првосвештеници рећи: није добро слушао и учио Закону; забрани, дакле, Христос Петру, јер није добро да послушник духовнога мужа, употребљава нож, и Малхово ухо исцељује. А они, дакле, ухвативши Исуса, свезана доведоше у двор првосвештеника Ане, који беше таст Кајафи, јер тамо беху сабрани сви фарисеји и књижевници који сведочаху против Христа. Овде и због обраћања слушкиње Петру, бива његово одречење, и кад прође поноћ, петао запева трећи пут; а он, сетивши се, заплака горко. А када наста, јутро, од Ане ка првосвештенику Кајафи, одводе Христа, где је примио и плување, и где су лажни сведоци били позвани. И кад освоји дан, Кајафа га шаље Пилату. А кад га доведоше, говори Јеванђелист, не уђоше у претор, да се не би оскврнили, него да би могли јести Пасху. Сабирају се, дакле, свакако као безаконно збориште, првосвештеници и фарисеји јер учинивши то, одложише Пасху, као што говори божански Златоуст; јер у ону ноћ требали су да је једу, но ради Христовог убиства, одложили су. А како су тада требали да је једу,

ЧЕТВРТАК

показао је Христос, једући је увече, пре ноћи, такође тајно научивши савршено; или како је по закону требало, као што је било речено, и истина да буде. Јер Јован говори пре празника Пасхе. Због свега овога што се збило у Четвртак, и ноћ његову тадашњу и ми празнујемо, чинећи са страхом сећање на она страшна и неизрецива дела и догађаје. Неизрецивим твојим милосрђем Христe Боже наш, помилуј нас, амин.

Песма 7.

Ирмос: Младићи у Вавилону не уплашише се пећног пламена, но бачени усред пламена, орошавани певаху: Благословен си Господе, Боже отаца наших.

Климајући главом Јуда, планирајући зла отиде, тражећи погодно време да преда Судију на осуду, Њега који је Господ свих, и Бог отаца наших.

Вама пријатељима Христос говораше: један ће ме издати, а они весеље заборавивши, тугом и страхом бише испуњени, говорећи: Ко је тај? Кажи нам, Боже отаца наших.

Онај који са мношвом са дрскошћу стави руку своју у солило, њему би било боље да никада није прошао врата живота. Њега, пак, који беше издајник, показиваше Бог отаца наших.

И опет Ирмос: Младићи у Вавилону...

Песма 8.

Ирмос: За законе отачке блажени Младићи у Вавилону раније беху у опасностима, поплуваше цареву безумну наредбу, и захваћени огњем који их не прогута, Сведржитељу певаху достојну песму: Господа појте дела, и преузносите у све векове.

Сагозбеници Логосу блажени Апостоли, у Сиону истрајавши, иђаху за Пастиром као јагањци, и сједињени са Христом од Кога се не одвојише, храњени божанском речју, благодарно говораху: Господа појте дела, и преузносите у све векове.

Закон пријатељства злоимени Искарот, намерно заборавив, ноге које му опра, припреми на издају. И твој једући хлеб, божанско тело, подиже пету на Те, Христе, и не научи клицати: Господа појте дела, и преузносите у све векове.

Примаше Тело које разрешава грех Несавесни, и божанску Крв изливану за свет, но не стидећи се пијаше ону коју продаваше за цену, а зло не одбаци, и клицати не научи: Господа благословите дела, и преузносите у све векове.

Затим: Хвалимо, благосиљамо...

И опет Ирмос: За законе отачке...

Песма 9.

Ирмос: Гостопримства Владичиног, и бесмртне трпезе, на горњем месту,¹ ходите верни, узвишеним мислима, да се насладимо, научивши се преузвишеном знању од Логоса, којег величамо.

Идите, рече Логос ученицима, припремите Пасху на горњем месту, где се ум утврђује, овима које тајноводствујем бесквасном речју истине, а постојаност благодати величајте.

Отац пре векова рађа мене Творачку Премудрост, - почетак путева ствара ме на дела која се сада мистички свршавају. Јер Логос, будући нестворен природом, присваја гласове онога, којег сада узех.

Као што сам човек суштином а не маштањем, тако је Бог, начином узајамне размене, природа која је сједињена са Мном. Зато Ме познајте Једнога Христа, који очувава оне природе из којих сам, у којима сам, и које јесу ја сам.

И опет Ирмос: Гостопримства Владичиног...

Ексапостилар, трипут:

Ложницу твоју видим, Спасе мој, украшену, и одећу немам да бих ушао у исту. Просветли хаљину душе моје, Светлодавче, и спаси ме.

¹ Тј. У горници.

На хвалитне постављамо стиха 4.

И певамо стихире самогласне, глас 2.

Сабира се дакле, веће Јудејско, да би Саздатеља и Творца свега, предало Пилату. О безаконика, о неверника! Јер Оног који долази да суди живима и мртвима, на суд спремају; Онога који исцељује страсти, за страдање припремају. Господе дуготрпељиви, велика је милост твоја, слава Теби.

Јуда безакони, Господе, који на вечери умочи руку у солило с Тобом, пружи безаконно руке, да прими сребренике; и онај који је миру срачунао цену, не устраши се да прода Тебе непроцењивог. Онај који пружа ноге да се умију, Владику целива лукаво, да би Га предао безаконцима. А отпавши од Апостолског чина, и бацивши тридесет сребрника, не виде твоје тридневно Васкрсење, којим помилуј нас.

Јуда издајник лукав будући, лукавим целивом предаде Спаса Господа, и Владику свих, као роба продаде безаконцима. Као овца на заклање, тако иђаше Јагње Божије, Син Очев, једини Многомилостиви.

Јуда роб и лукавац, ученик и подмуклица, пријатељ и ђаво, из дела се показао. Јер следоваше Учитељу, и сам смисли издају, говорећи у себи: Издаћу овога, и добићу сакупљене новце. А тражаше и миро да се прода, и Исуса на превару да ухвате. Даде целив, издаде Христа. И као овца на заклање, тако иђаше једини Милосрдни и Човекољубац.

Слава, И сада, Глас исти.

Јагње, којег проповеда Исаија, иде вољно на заклање, и плећа даје на ране, образе на шамаре, а лице не окрену од срамоте пљувања; и на срамну смрт се осуђује. Безгрешни све ово вољно прихвата, да би свима даровао из мртвих васкрсење.

На стиховње стихире самогласне, глас 8.

Данас се против Христа сабра лукаво веће, и против Њега сујетно се саветоваху, да предаду Пилату на смрт Невино-

га. Данас због новца Јуда сам себи вешала ставља, и лишава се оба живота, привременог и божанског. Данас Кајафа нехотећи пророкује: Боље је, говорећи, да један умре за народ! Јер је дошао да пострада за грехе наше, да нас ослободи, од ропства непријатељу, као Добар и Човекољубац.

Стих: Онај који једе хлебове моје, подиже на мене пету.

Данас Јуда скрива лице сиромасољубља, и открива лик лакомства; не брине више за сиромасе; не продаје више миро оне грешнице, него Миро небеско, и од њега присваја сребренике. Трчи ка Јудејцима, говори безаконцима: Шта ћете ми дати, и ја ћу вам Га предати? О среброљубља издајникова! - уносно прави трговину; за вољу оних који купују, око продаваног трговину прави; не цењка се строго о цени, већ као роба одбеглог продаје; јер је обичај крадљиваца да подцењују скупо. Сада је ученик бацио светиње псима, јер беснило среброљубља, разбесни га на свога Господара. Од његовог искуства бежимо, кличући: дуготрпељиви Господе, слава Теби.

Стих: Излажаше напоље, и говораше у себи.

Твој карактер препун је преваре, безакони Јудо, јер болујући среброљубљем, стекао си човекомржњу. Јер ако си волео богатство, зашто си пришао Ономе који учи о сиромаштву? А ако си Га и волео, зашто си продавао Непроцењивог, издавши га на прљаво убиство? Ужасни се сунце, застењи земљо, и затресавши се завапи: Незлобиви Господе, слава Теби.

Стих: Реч безакону изнесоше против Мене.

Да нико, о верници, непосвећен у вечеру Владичину, да нико уопште као Јуда преварно не приступи трпези. Јер он примивши комад хлеба, од Хлеба се одвоји; по изгледу будући ученик, а у ствари постаде убица, са Јудејцима се, дакле, веселаше, а са апостолима борављаше; мрзећи целиваше, а целивајући продаваше Онога који нас је искупио од клетве, Бога и Спаса душа наших.

Слава, глас исти: Твој карактер препун је преваре...

И сада, глас 5.

Тајноводећи, Господе, твоје ученике, учио си говорећи: О пријатељи, гледајте, да никакав страх вас не одвоји од Мене, јер ако и страдам, но за свет. Не саблажњујте се, дакле, о Мене, јер не дођох да ми служе, него да служим и душу своју положим у откуп за свет. Зато, ако сте ви пријатељи моји, на мене се угледајте: Који хоће да је први, последњи нека буде; господар као слуга. Останите у мени, да грозд донесете; јер ја сам чокот живота.

Спајамо и час Први, на којем говоримо и тропар пророштва, глас 3.

Господе, Ти си шамаран за родљудски, и ниси се прогневио, ослободи од трулежи живот наш, и спаси нас.

Слава, и сада, исто. Прокимен, глас 1.

Нека познају незнабошци, да је Теби име Господ.

Стих: Боже, ко ће теби бити сличан?

Читање из пророштава Јеремије.

(Глава 11,18-23. и гл. 12,1-5; 9-11 и 14-15.)

Господ ми објави, те знам; ти ми показа дјела њихова. А ја бијах као јагње и теле које се води на клање, јер не знадијах да се договарају на ме: оборимо дрво с родом његовијем, и истријебимо га из земље живијех, да му се име не спомиње више. Али, Господе над војскама, судијо праведни, који испитујеш бубреге и срце, дај да видим освету твоју на њима, јер теби казах парбу своју. Зато овако вели Господ за Анатоћане, који траже душу твоју говорећи: не пророкуј у име Господње, да не погинеш од наших руку; зато овако вели Господ над војскама; ево, ја ћу их походити; младићи ће њихови изгинути од мача, синови њихови и кћери њихове изгинуће од глади. И неће бити од њих остатка; јер ћу пустити зло на Анатоћане кад их походим. Праведан си, Господе, ако бих се правдао с тобом; али ћу проговорити о судовима твојим. Заш-

то је пут безбожнички срећан? Зашто живе у миру сви који чине невјеру? Ти их посади, и они се укоријенише, расту и род рађају; ти си им близу уста али далеко од бубрега. Али, Господе, ти ме познајеш, разгледаш ме и окушао си срце моје како је према теби; одвуци их као овце на клање, и приправи их за дан кад ће се убити. Докле ће тужити земља, и трава свега поља сахнути са злоће онијех који живе у њој? неста све стоке и птица, јер говоре: не види краја нашега. Кад си трчао с пјешцима па те уморише, како ћеш се утркивати с коњима? и кад ти је тако у земљи мирној, у коју се уздаш, шта ћеш чинити кад устане Јордан? Нашљедство моје поста ми птица грабљива; птице, слетите се на њу, скупите се сви звјерови пољски, ходите да једете. Пастири многи поквариће мој виноград, потлациће дио мој, мили дио мој обратиће у голу пустош. Обратиће га у пустош, опустошен плакаће преда мнош; сва ће та земља опустјети, јер нико не узима на ум. Овако говори Господ за све зле сусједице моје, који дирају нашљедство што дадох народу својему Израиљу; ево, ја ћу их почупати из земље њихове, и дом Јудин ишчупаћу изсред њих. А кад их ишчупам, опет ћу се смиловати на њих, и довешћу опет свакога њих на нашљедство његово и свакога у земљу његову.

Прокимен, глас 8: Помолите се и узвратите Господу Богу нашем. **Стих:** Познат је у Јудеји Бог, велико је у Израиљу име Његово.

Треба знати, да литије за усопше у притвору не бива до недеље Томине.

Остали часови читају се трипсалмно, просто.

У СВЕТИ ВЕЛИКИ ЧЕТВРТАК УВЕЧЕ ВЕЧЕРЊА.

По дану, клепа се у 8. час (14 часова), и када Архијереј или свештеник, благослови, почињемо вечерњу: Ходите поклонимо се... и почетни псалм. Бива и јектенија од свештеника. Одмах: Господе завиках... на глас 2. Постављамо стихова 10. А свештеник, променивши свештеничку одежду, излази, и кади, и кад се врати, врши проскомидију. А ми певамо стихире самогласне дана, глас 2, понављајући их.

Сабира се дакле, веће Јудејско, да би Саздатеља и Творца свега, предало Пилату. О безаконика, о неверника! Јер Оног који долази да суди живима и мртвима, на суд спремају; Онога који исцељује страсти, за страдање припремају. Господе дуготрпељиви, велика је милост твоја, слава Теби.

Јуда безакони, Господе, који на вечери умочи руку у солило с Тобом, пружи безаконно руке, да прими сребренике; и онај који је миру срачунао цену, не устраши се да прода Тебе непроцењивог. Онај који пружа ноге да се умију, Владику целива лукаво, да би Га предао безаконцима. А отпавши од Апостолског чина, и бацивши тридесет сребреника, не виде твоје тридневно Васкрсење, којим помилуј нас.

Јуда издајник лукав будући, лукавим целивом предаде Спаса Господа, и Владику свих, као роба продаде безаконцима. Као овца на заклање, тако иђаше Јагње Божије, Син Очев, једини Многомилостиви.

Јуда роб и лукавац, ученик и подмуклица, пријатељ и ђаво, из дела се показао. Јер следоваше Учитељу, и сам смисли издају, говорећи у себи: Издаћу овога, и добићу сакупљене новце. А тражаше и миро да се прода, и Исуса на превару да ухвате. Даде целив, издаде Христа. И као овца на заклање, тако иђаше једини Милосрдни и Човекољубац.

Јагње, којег проповеда Исаија, иде вољно на заклање, и плећа даје на ране, образе на шамаре, а лице не окрену од срамоте пљувања; и на срамну смрт се осуђује. Безгрешни све ово вољно прихвата, да би свима даровао из мртвих васкрсење.

Слава, И сада, Глас 6.

Пород аспидин заиста је Јуда, од оних који једоше ману у пустињи, и роптаху на Хранитеља; јер још док беше храна у устима њиховим, клеветаху Бога неблагодарници. И овај злочестиви, небески хлеб у устима носећи, издајство Спаситеља изврши. О душе ненасите, и дрскости нечовечне! Хранитеља продаје, и Владику којег целива, предаваше на смрт. Заиста је безаконик син оних, и с њима погибао наследи. Но избави, Господе, душе наше од такве нечовечности, Једини у дуготрпљењу несравњиви.

Вход са Еванђељем. Светлости тиха...

Прокимен, глас 1: Отми ме Господе од човека лукавог, од мужа неправедног избави ме.

Стих: Који смишљаху неправду у срцу сав дан.

Читање из књиге Изласка.

(Глава 19,10-19.)

Нрече Господ Мојсију: иди к народу, и освештај их данас и сјутра, и нека оперу хаљине своје; и нека буду готови за трећи дан, јер ће у трећи дан сићи Господ на гору Синајску пред свијем народом. А поставићеш народу међу унаоколо, и рећи ћеш: чувајте се да не ступите на гору и да се не дотакнете краја њезина; што се год дотакне горе, погинуће; тога да се нико не дотакне руком, него камењем да се заспе или да се устријели, било живинче или човјек, да не остане у животу. Кад рог затруби отежући онда нека пођу на гору. И Мојсије сиђе с горе к народу; и освешта народ, и опраше хаљине своје. И рече народу: будите готови за трећи дан, и не лијезите са женама. А трећи дан кад би ујутру, громови загрмјеше и муње засијеваше, и поста густ облак на гори, и

затруби труба веома јако, да задрхта сав народ који бијаше у околу. Тада Мојсије изведе народ из окола пред Бога, и стадоше испод горе. А гора се Синајска сва димљаше, јер сиђе на њу Господ у огњу; и дим се из ње подизаше као дим из пећи, и сва се гора тресијаше веома. И труба све јаче трубљаше, и Мојсије говораше а Бог му одговараше гласом.

Прокимен, глас 7: Отми ме од непријатеља мојих Боже, и избави ме од оних који устају против мене. **Стих:** Избави ме од оних који чине безакоње.

Читање из књиге о Јову.
(Глава 38,1-21 и 42,1-5.)

Тада одговори Господ Јову из вихора и рече: Ко је то што замрачује савјет ријечима неразумно? Опаши се сада као човјек; ја ћу те питати, а ти ми казуј. Гдје си ти био кад ја оснивах земљу? кажи, ако си разуман. Ко јој је одредио мјере? знаш ли? или ко је растегао уже преко ње? На чем су подножја њезина углављена? или ко јој је метнуо камен угаони? Кад пјеваху заједно звијезде јутарње и сви синови Божији кликоваху. Или ко је затворио море вратима кад као из утробе изиде? Кад га одјех облаком и пових тамом? Кад поставих за њ уредбу своју и метнух му пријеворнице и врата; И рекох: довде ћеш долазити, а даље нећеш, и ту ће се устављати поносити валови твоји. Јеси ли свога вијека заповједио јутру, показао зори мјесто њезино, да се ухвати земљи за крајеве, и да се растјерају с ње безбожници, да се она промијени као блато печатно, а они да стоје као хаљина, да се одузме безбожницима свјетлост њихова и рука подигнута да се сломи? Јеси ли долазио до дубина морских? и по дну пропасти јеси ли ходио? Јесу ли ти се отворила врата смртна, и врата сјена смртога јеси ли видио? Јеси ли сагледао ширину земаљску? кажи, ако знаш све то. Које је пут к стану свјетлости и гдје је мјесто таме, да би је узео и одвео до међе њезине, и знао стазе к дому њезину? Знаш ти; јер си се онда родио, и број је дана твојих велик. Тада Јов одговори Господу и рече: Знам да све можеш, и да се не може смести што наумиш. Ко је то што замрачује савјет

неразумно? Зато кажем да нијесам разумијевао: чудесно је то за ме, те не могу знати. Слушај кад узговорим, и кад запитам, кажи ми. Ушима слушах о теби, а сада те око моје види.

Читање из пророштава Исаије.

(Глава 50,4-11.)

Господ Господ даде ми језик учен да умијем проговорити zgodну ријеч уморном; буди свако јутро, буди ми уши, да слушах као ученици. Господ Господ отвори ми уши, и ја се не противих, не отступих натраг. Леђа своја подметах онима који ме бијаху и образе своје онима који ме чупаху; не заклоних лица својега од руга ни од заплувања. Јер ми Господ Господ помаже, зато се не осрамотих, зато ставих чело своје као кремен, и знам, да се нећу постидјети. Близу је онај који ме правда; ко ће се прети са мном? станимо заједно; ко је супарник мој? нека приступи к мени. Гле, Господ Господ помагаће ми: ко ће ме осудити? Гле, сви ће они као хаљина оветшати, мољац ће их изјести. Ко се међу вама боји Господа и слуша глас слуге његова? Ко ходи по мраку и нема видјела, нека се узда у име Господње и нека се ослања на Бога својега. Гле, сви који ложите огањ и опасујете се искрама, идите у свјетлости огња својега и у искрама које распалисте. То вам је из моје руке, у мукама ћете лежати.

Затим, мала јектенија. Трисвето.

Прокимен апостола, глас 7: Кнезови народни сабраше се скупа против Господа и Христа његова. **Стих:** Зашто се горопадне незнабошци, и народи смишљају ништавности?

Апостол Коринћанима I, зачало 149.

(Глава 11,23-32.)

Браћо, ја примих од Господа што вам и предадох, да Господ Исус оне ноћи кад бјеше предан, узео хљеб. И заваливши преломи и рече: Узмите, једите, ово је тијело моје, које се за вас ломи; ово чините у мој спомен. Исто тако и чашу, по вечери, говорећи: Ова је чаша Нови Завјет у мојој крви; ово чините, кад год пијете, у мој спомен. Јер кад год је-

дете овај хљеб и чашу ову пијете, смрт Господњу објављујете, докле не дође. Тако који једе овај хљеб или пије чашу Господњу недостојно, биће крив тијелу и крви Господњој. Али човјек нека испитује себе, и тако од хљеба нека једе и од чаше нека пије. Јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући тијела Господњег. Зато су међу вама многи слаби и болесни, и доста их умире. Јер да смо сами себе испитивали, не бисмо били осуђени. А кад нам суди Господ, кара нас, да не будемо осуђени са свијетом.

Алилуја, глас 6. Блажен је онај који разуме сиромаша и убогога, у страшни дан избавиће га Господ. **Стих:** Непријатељи моји рекоше зло за мене: кад ће умрети и нестати имена његовог.

Стих: Који једе хљеб мој, умножи замке за мене.

Еванђеље од Матеја, зачало 107. (Глава: 26,1-20; Јн. 133-17; Мт. 26,21-39; Лк. 22,43-45; Мт. 26,40-27,2.)

Рече Господ својим ученицима: Знате да ће за два дана бити Пасха, и Син Човјечији биће предан да се разапне. Тада се скупише првосвештеници и књижевници и старјешине народа у двор првосвештеника по имену Кајафа; И савјетоваше се како би Исуса на пријевару ухватили и убили. И говораху: Али не о празнику, да се не би народ побунио. А кад Исус бјеше у Витанији у кући Симона губавога, приступи му жена са алавастровом посудом мириса скупоцјенога, и изли на главу његову када сјеђаше за трпезом. А кад ово видјеше ученици његови, негодоваше говорећи: Чему ова штета? Јер се могаше овај мирис продати скупо и дати сиромасима. А разумјевши Исус рече им: Што ометате жену? Она учини добро дјело на мени. Јер сиромаше имате свагда са собом, а мене немате свагда. А она изливши мирис овај на тијело моје, учини то за мој погреб. Заиста вам кажем: Гдје се год успроповиједа ово Еванђеље по свему свијету, казаће се за спомен њен и ово што она учини. Тада један од Дванаесторице, по имену Јуда Искаротски, отиде првосвештеницима. И рече: Шта ћете

ми дати и ја ћу вам га издати? А они му положише тридесет сребрника. И од тада тражаше згодно вријеме да га изда. А у први дан бесквасних хљебова, приступише ученици Исусу говорећи му: Гдје хоћеш да ти уготовимо да једеш Пасху? А он рече: Идите у град томе и томе, и кажите му: Учитељ каже: Вријеме је моје близу, код тебе ћу да учиним Пасху са ученицима својим. И ученици учинише како им заповједи Исус, и уготовише Пасху. А кад би увече, сједе за трпезу са Дванаесторицом ученика. Знајући Исус да му је Отац све дао у руке, и да од Бога изиђе, и Богу иде, устаде од вечере и скиде горње хаљине, па узео убрус и опаса се њиме; Потом усучу воду у умиваоник, и поче прати ноге ученицима и отирати убрусом којим бјеше опасан. Онда дође Симону Петру, а овај му рече: Господе, зар ти моје ноге да опереш? Одговори Исус и рече му: Што ја чиним, ти сад не знаш, али ћеш послије разумјети. Рече му Петар: Никада ти нећеш опрати моје ноге. Исус му одговори: Ако те не оперем, немаш удјела са мном. Рече му Симон Петар: Господе, не само ноге моје, него и руке и главу. Рече му Исус: Окупани нема потребе шта да пере осим ногу, јер је сав чист; и ви сте чисти, али не сви. Јер знађаше издајника својега, зато рече: Нисте сви чисти. А кад им опра ноге, узео хаљине своје па опет сједе за трпезу и рече им: Знате ли шта сам вам учинио? Ви ме зовете Учитељем и Господом; и право велите, јер јесам. Кад вам, дакле, опрах ноге, ја Господ и Учитељ, и ви сте дужни једни другима прати ноге. Јер сам вам дао примјер да, као што ја учиних вама, и ви чините. Заиста, заиста вам кажем: Није слуга већи од господара својега, нити је посланик већи од онога који га је послао. Кад ово знате, блажени сте ако то творите. И док јеђаху рече им: Заиста вам кажем: један од вас издаће ме. И ожалостивши се веома, поче му сваки од њих говорити: Да нисам ја, Господе? А он одговарајући рече: Који умочи са мном руку у здјелу тај ће ме издати. Син Човјечији, дакле, иде као што је писано за њега; али тешко ономе човјеку који изда Сина Човјечијег; боље би му било да се није родио тај човјек. А Јуда, издајник његов, одговарајући рече: Да нисам ја, Учитељу? Рече му: Ти каза! И кад јеђаху, узео Исус хљеб и

благословивши преломи га, и даваше ученицима, и рече: Узмите, једите; ово је тијело моје. И узе чашу и благодаривши даде им говорећи: Пијте из ње сви; јер ово је крв моја Новогав завјета која се пролијева за многе ради отпуштења гријехова. Кажем вам пак да од сада нећу пити овога рода виноградскога до оног дана када ћу пити с вама новогав у Царству Оца мојега. И отпојавши хвалу, изиђоше на гору Маслинску. Тада им рече Исус: Сви ћете се ви саблазнити о мене ову ноћ; јер у Писму стоји: Ударићу пастира, и овце стада разбјећи ће се. А по васкрсењу своме отићи ћу пред вама у Галилеју. А Петар одговоривши рече му: Ако се и сви саблазне о тебе, ја се нећу никад саблазнити. Рече му Исус: Заиста ти кажем: Ноћас, прије него пијетао запјева, три пута ћеш ме се одрећи. Рече му Петар: Нећу те се одрећи макар морао и умријети с тобом! Тако рекоше и сви ученици. Тада Исус дође са њима у мјесто које се зове Гетсиманија, и рече ученицима: Сједите ту док ја одем тамо да се помолим Богу. И узевши Петра и оба сина Зеведејева поче се жалостити и туговати. Тада им рече Исус: Жалосна је душа моја до смрти; останите овдје и бдите са мном. И отишавши мало, паде на лице своје молећи се и говорећи: Оче мој, ако је могуће, нека ме мимоиђе чаша ова; али опет не како ја хоћу, него како ти! А јави му се анђео с неба кријепећи га. И будући у самртној борби, мољаше се усрдније; а зној његов бијаше као капље крви које капљу на земљу. И уставши од молитве дође ученицима, и нађе их да спавају од жалости. И дошавши ученицима нађе их гдје спавају, и рече Петру: Зар не могосте један час пробдјети са мном? Бдите и молите се да не паднете у напаст; јер је дух срчан, али је тијело слабо. Опет и други пут отиде и помоли се говорећи: Оче мој, ако не може да ме мимоиђе ова чаша да је не пијем, нека буде воља твоја. И дошавши нађе их опет гдје спавају; јер им бијаху очи отежале. И оставивши их отиде опет те се трећи пут помоли говорећи оне исте речи. Тада дође ученицима својим и рече им: Још спавате и почивате! Ево се приближио час, и Син Човјечији предаје се у руке грјешника. Устаните, хајдемо! Ево, приближио се издајник мој. И док он још тако говораше, гле, Јуда, један од

Дванаесторице, дође, и са њим људи много с ножевима и с кољем од првосвештеника и старјешина народних. А издајник његов даде им знак говорећи: Кога ја цјеливам, онај је; држите њега. И одмах приступивши Исусу рече: Здраво, Учитељу! И цјелива га. А Исус му рече: Пријатељу, на то ли си дошао? Тада приступивши ставише руке на Исуса и ухватише га. И гле, један од оних што бијаху са Исусом машивши се руком извади нож свој те удари слугу првосвештеникова, и одреза му ухо. Тада му рече Исус: Врати нож свој на мјесто његово; јер сви који се маше за нож, од ножа ће погинути. Или мислиш да не могу умолити сад Оца свога да ми пошаље више од дванаест легиона анђела? Како би се, дакле, испунила Писма да овако треба да буде? У тај час рече Исус људима: Као на разбојника изишли сте с ножевима и с кољем да ме ухватите, а сваки дан сам код вас сједио учећи у храму, и не ухватисте ме. А ово је све било да се испуне Писма пророчка. Тада га сви ученици оставише и побјегоше. А они што ухватише Исуса одведоше га првосвештенику Кајафи, гдје се књижевници и старјешине сабраше. А Петар иђаше за њим издалека до дворишта првосвештеникова и ушавши унутра сједе са слугама да види свршетак. А првосвештеници и старјешине и сав Синедрион тражаху лажна свједочанства против Исуса да би га убили, и не нађоше; и премда многи лажни свједоци долазише, не нађоше. Најпослије дођоше два лажна свједока. И рекоше: Он је казао: Ја могу развалити храм Божији и за три дана саградити га. И уставши првосвештеник рече му: Зар ништа не одговараш што ови против тебе свједоче? А Исус ћутаху. И првосвештеник одговарајући рече му: Заклињем те живим Богом да нам кажеш јеси ли ти Христос, Син Божији? Рече му Исус: Ти каза. Али ја вам кажем: од сада ћете видјети Сина Човјечијега гдје сједи с десне стране Силе и долази на облацима небеским. Тада првосвештеник раздрије хаљине своје говорећи: Хули на Бога! Шта нам више требају свједоци? Ево сада чусте хулу његову. Шта мислите? А они одговарајући рекоше: Заслужио је смрт. Тада му поплуваше лице и удараху га, а други га бијаху по образима говорећи: Прореци нам, Христе, ко те удари? А Петар сјеђаше

напољу у дворишту, и приступи му једна слушкиња говорећи: И ти си био са Исусом Галилејцем. А он се одрече пред свима говорећи: Не знам шта говориш. И кад изиђе к вратима угледа га друга, и рече онима што бијаху ондје: И овај бјеше са Исусом Назарећанином. И опет се одрече са заклетвом: Не знам тога човјека. А мало потом приступише они што стајаху и рекоше Петру: Ваистину и ти си од њих; јер те и говор твој издаје. Тада се поче преклињати и клети да не зна тога човјека. И одмах запјева пијетао. И опомену се Петар ријечи Исусове што му је рекао: Док пијетао не запјева, три пута ћеш ме се одрећи. И изишавши напоље плакаше горко. А кад би јутро, учинише вијеће сви првосвештеници и старјешине народа против Исуса да га погубе. И свезавши га одведоше, и предаше га Понтију Пилату, намјеснику.

Даље по реду Божанска Литургија Василија Великога. А уместо херувимске песме, и причастна, и: Да се испуне... **певамо тропар овај, глас 6, трипут:**

Прими ме данас, Сине Божији, за причасника Тајне Вечере твоје, јер нећу казати тајну непријатељима твојим, нити ћу Ти дати целив као Јуда, већ као разбојник исповедам Те: Помени ме, Господе, у царству твоем.

То исто се пева и за Причастен, и уместо: Да се испуне уста наша... **Певамо то много пута, док се братија причешћује Божанским Тајнама. А по заамвној молитви, бива умивање, и његов чин, као што предвиђа устав¹. Потом се даје нафора (антидор) и отпуст. А на трпези кушамо вина и желеја.²**

¹ Ово се врши само у Јерусалиму

² То је пропис у црквенословенском Триоду, док по Св. Никодиму Агириту, то не треба чинити. Пидалион. тумачење 69 Канона Св. Апостола.

У исти тај Велики Четвртак, Повечерје свршавамо мало, и на њему певамо Трипеснец.¹

Састав г-на Андреја Критског.

Глас 8. Песма 5.

Ирмос: **М**рак душе моје разагнај светлодавче Христe Боже, изагнавши изворну таму понора, и даруј ми светлост заповести твојих, Речи, да ранећи славим Тебе.

Припреми се вечера, и уготови се Теби Пасха, Христe, као што си рекао. Но Јуда смишљаше издају Тебе, и бивши с Тобом непроцењивим, слагаше се са среброљубљем.

Устаје од вечере, и опасује се драговољно убрусом по бедрима, и сагиње се Петру, који говори: Никада ноге моје нећеш опрати, Творче мој, но ипак их опери.

Узевши хлеб у руке, на издају спреман Јуда, лажљиви ученик, пружаше ноге, које си Сам опрао, и убрусом отро, којима и изврши издају Тебе.

Целивом лажљивим Јуда тада уста Теби приношаше, којима тело твоје, Речи, недостојно квашаше, говорећи Теби: здраво Учитељу, целоватељ и издајник, роб и лажљивац.

Док Петар посматраше шта се тада догађа, бивши обузет ужасом, од слушкиње би изобличен рђавим питањем, јер се одрече Тебе Господа, не само као што си рекао, но и као што си знао, Ти који све знаш.

Саздатељ прима шамаре, и твар је поражена понижењем Његовим, трском бива бијен драговољно, коме се вишње силе клањају; Судија бива попљуван, а темељи земље се колебају.

Слава: **Т**рњем се крунише Бог, који је сву земљу цвећем украсио, и ране прима, и увреду подноси дуготрпељиво, и носи багреницу срамоте, и све трпи иако Бог, и страда телом својим.

¹ Овај трипеснец постоји само у црквенословенском Триоду, одакле га и преводимо. По грчком Триоду ово Мало повечерје врши се у келијама.

И сада: Нека кличе Јован, казујући божанским учењем оваплоћење твоје: Реч непроменљиво постаде тело из Дјеве, и остаде природом Бог као што је и био, не отступивши од његовог отачког наручја.

Песма 8.

Ирмос: Који покриваш водама врхове своје, који си песак поставио за границу мору, и све обдржаваш: Тебе пева сунце, Тебе слави Месец, Теби песму приноси сва твар, као Творцу свега у векове.

Исусе, који си небо обукао облацима, и царујеш на престоу славе са нетљеним Оцем, Ти узевши убрус, њиме си се запрегао да би умио ноге земљанима, сав си огањ, Логосе, ако си се и оваплотио.

Пошто је све умио, севши Исус, говори к својим ученицима: сви знате, шта сам сада учинио. Јер вам свима дадох пример смирења, да онај који хоће да буде први, драговољно буде последњи од свих.

Ви сте, дакле, чисти, али не сви, Христос рече пријатељима који сеђаху за вечером, јер један другом, рече, не повераваше реч. Зато после овога јавно каза име издајника.

Као што ово говорећи, дошав на Гору Јелеонску, Судија са ученицима, тада, дакле, рече: Хајдете да идемо одавде, јер већ стиже издајник, да се нико не одрекне Мене, јер добровољно страдам.

О, лажнога целива! Здравео Учитељу, Јуда Христу говораше, и уједно са речју предаје Га на заклање; јер ово даде као знак безаконцима: кога ја целивам, тај је, којег сам обећао да вам Га издам.

Ухваћен бивши, Боже наш, од безаконих људи, и никако се не противећи, нити вичући, Јагње Божије, претрпео си све - да будеш испитиван, и суђен и бијен, свезан и вођен са оружјем и батинама ка Кајафи.

Да се разапне Исус Христос, викаше јеврејски народ са свештеницима и књижевницима. О народе неверни! Јер шта вам учиних јавивши се, подигавши Лазара из гроба, и пут отворивши људима за спасење?

Пред Пилатовом судницом безакони народ, дерући се викаху: Распни овога, а пусти нам везаног Вараву бившег убицу; а Христа најпре избивши, узми, узми распни са злочинцима.

Благосиљамо Оца, Сина и Светога Духа, Господа:

О, неизрецивог понижења! О, неисказане замисли! Будући као огањ, Спасе, умио си ноге издајнику, а умивши, ниси их сагорео; и дајући хлеб на вечери, учио си служби Тајне.

И сада, Богородичан: О новог гласа! Бог син жене, и бесеменог рођења, безмужна Мати, и рођено Бог. О ужасног гласа! О зачећа страшног! О чистог порођаја Дјеве! Ваистину све је изнад ума, и изнад сазнања.

Песма 9.

Ирмос: Благословен Господ Бог Израиљев, који нам подиже достојање спасења у дому Давида слуге свога; у који нас посети Исток са висине, и управи нас на пут мира.

Опет ви спавате, Христос рече ученицима. Бдите, већ се приближи час, устаните, хајдемо пријатељи моји. Ево ученик издајник, имајући целу чету, долази да ме преда човекоубицама.

Целив твој лажливи, и поздрав горки, коме упућујеш подлаче? Говорећи: здраво Учитељу! Христос ка Јуди говораше: пријатељу, јеси ли за то дошао? Рече: јер ако си дошао да поздравиш, што постављаш нож медом премазан?

Дошао си драговољно, Христе, да станеш на Пилатов суд, Судијо невини, и да избавиш нас од дугова наших. Зато си претрпео Добри, да по телу будеш изранављен, да би сви добили ослобођење.

Пучино милосрђа, како стоји огањ пред Пилатом, којега, иако је трска и земља, не опали огањ Божанства Христос;

но чекаше трпељиво, који је по природи слободан, као Човекољубац.

Јудеји викаху некада Пилату: Узми, узми, распни назва-нога Христа; а овај руке умиваше, и трском им, против њега кривицу писаше, која свима дарује бесмртност.

Вичући још више безаконици Пилату: Узми, узми, распни Христа, мољаху да га убије као осуђена. Није ли овај васкрсавао мртве, чистио губаве, исцелио крвоточиву, укрепио ослабљене?

Какво је зло учинио, да вичете силно: узми, узми, распни га? Пилат некада говораше народу неразумном; јер кривице не налазим на њему. А они бесно викаху; узми, узми распни Спаса свих.

О безакони Јудеји! О неразумни народе! зар се не сетисте неких од чудеса Христових, мноштва исцелења? И из свега зар не разуместе његову божанску силу, као раније оци ваши, и ви сада не разуместе?

Слава: **Б**ивши бијен, Саздатељу мој, предао си се мене ради да се разапнеш; да би извршивши спасење моје посред земље, источио живот свету, и обесмртио часном крвљу твојом оне који Ти се клањају.

И сада, Богородичан: **О**вчица твоја Владико, стојећи под Крстом и оплакујући Тебе, Творца свега, посматраше твоје дуготрпљење; јер си се драговољно родио телом, и сва страдања у њему си претрпео, да спасеш свет.

ЧИН СВЕТИХ И СПАСОНОСНИХ СТРАДАЊА ГОСПОДА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА

У свети и Велики Четвртак увече,
вршимо Јутрење Великог Петка.

У 2-и час ноћи се клепа (то је 8 сати увече). И пошто се саберемо у храм, и свештеник благослови, вршимо почетак по обичају, како је указано у четвртак 5-е недеље. Онда шестопсалмије. По њему јектенија велика, и по возгласу певамо, Алилуја, на глас 8. И тропар: Када се славни ученици... трипут, споро и са умилењем.¹ Писан на Велики Четвртак на јутрењу, стр. 65. Такође, јектенија мала и возглас: Јер је твоја моћ, и твоје је Царство...

И црквењак дели свеће братији. И свештеник говори: И да се удостојимо... И чита прво Еванђеље од Јована, почетак светих страдања, зачало 46 (глава 13,31-18,1).

¹ Док се ово поје, свештеник у олтару обуче и фелон (црни). Онда, кади ђакон, или ако њега нема, свештеник олтар и сву цркву (на осталим сједалнима, до 7-ог Еванђеља, само олтар, иконостас, настојатеља и певнице), и повративши се, говори малу јектенију, која се говори све до 8-ог Еванђеља.

Отвара царске двери, и на постављени налоњ ставља Четвороеванђеље. (Уноси га тек после 12-ог Еванђеља).

Рече Господ својим ученицима: Сада се прослави Син Човјечији, и Бог се прослави у њему. Ако се Бог прослави у њему, и Бог ће њега прославити у себи, и одмах ће га прославити. Дјечице, још сам мало с вама; тражићете ме, и као што рекох Јудејцима да куда ја идем ви не можете доћи, то и вама сада говорим. Заповијест нову дајем вам: да љубите једни друге, као што ја вас љубих, да и ви љубите једни друге. По томе ће сви познати да сте моји ученици ако будете имали љубав међу собом. Рече му Симон Петар: Господе, куда идеш? Исус му одговори: Куда ја идем не можеш сада ићи за мном, али ћеш послјије поћи за мном. Петар му рече: Господе, зашто сад не могу ићи за тобом? Живот свој положићу за тебе. Одговори му Исус: Живот ли ћеш свој положити за мене? Заиста, заиста ти кажем: неће пијетао запјевати док ме се трипут не одрекнеш. Нека се не збуњује срце ваше, вјерујте у Бога, и у мене вјерујте. У кући Оца мојега станови су многи. А да није тако, зар бих вам рекао: Идем да вам припремим мјесто. И ако отидем и припремим вам мјесто, опет ћу доћи, и узећу вас к себи да гдје сам ја, будете и ви. И куда ја идем знате, и пут знате. Рече му Тома: Господе, не знамо куда идеш; и како можемо знати пут? Исус му рече: Ја сам пут и истина и живот; нико не долази Оцу осим кроз мене. Кад бисте мене знали и Оца мојега бисте знали; и од сада познајете га, и видјели сте га. Рече му Филип: Господе, покажи нам Оца, и биће нам доста. Исус му рече: Толико сам времена с вама и ниси ме познао, Филипе? Ко је видио мене, видио је Оца; па како ти говориш: Покажи нам Оца? Зар не вјерујеш да сам ја у Оцу и Отац у мени? Ријечи које вам ја говорим не говорим од самога себе, него Отац који пребива у мени он твори дјела. Вјерујте ми да сам ја у Оцу и Отац у мени; ако ли не, због самих дјела вјерујте ми. Заиста, заиста вам кажем: Ко вјерује у мене, дјела која ја творим и он ће творити, и већа од ових ће творити; јер ја идем Оцу своме. И што год заиштете (од Оца) у име моје, то ћу учинити, да се прослави Отац у Сину. И ако шта заиштете у име моје, ја ћу учинити. Ако ме љубите, заповијести моје држите, и ја ћу умолити Оца, и даће вам другог Утјешитеља

да пребива с вама вавијек, Духа Истине, кога свијет не може примити, јер га не види, нити га познаје; а ви га познајете, јер са вама пребива, и у вама ће бити. Нећу вас оставити сиротне; доћи ћу к вама. Још мало и свијет ме више неће видјети, а ви ћете ме видјети, јер ја живим, и ви ћете живјети. У онај дан знаћете ви да сам ја у Оцу своме, и ви у мени, и ја у вама. Ко има заповијести моје и држи их, то је онај који ме љуби; а који мене љуби, тога ће љубити Отац мој; и ја ћу га љубити и јавићу му се сам. Рече му Јуда, не Искаротски: Господе, шта је то да ћеш се јавити нама, а не свијету? Одговори му Исус и рече: Ако ме неко љуби, ријеч моју држаће, и Отац мој љубиће њега; и њему ћемо доћи и у њему ћемо се настанити. Ко мене не љуби, ријечи моје не држи; а ријеч коју чујете није моја него Оца који ме је послао. Ово сам вам говорио док сам боравио с вама. А Утјешитељ Дух Свети, кога ће Отац послати у име моје, Он ће вас научити свему и подсјетиће вас на све што вам рекох. Мир вам остављам, мир свој дајем вам; не дајем вам га као што свијет даје. Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји. Чусте да вам ја казах: Идем, и доћи ћу вама. Кад бисте ме љубили, обрадовали бисте се што рекох: идем Оцу; јер Отац мој већи је од мене. А сада сам вам рекао, прије него се збуде, да вјерујете када се збуде. Нећу више много говорити с вама, јер долази кнез овога свијета, и у мени нема ништа. Него да зна свијет да љубим Оца, и као што ми заповједи Отац, онако творим. Устаните, хајдемо одавде!

Ја сам истински чокот, и Отац мој је виноградар. Сваку лозу на мени која не рађа рода одсијеца је; а сваку која род рађа чисти је да више рода роди. Ви сте већ чисти због ријечи коју сам вам говорио. Останите у мени и ја ћу у вама. Као што лоза не може рода родити сама од себе ако не остане на чокоту, тако ни ви ако у мени не останете. Ја сам чокот, а ви лозе. Ко остаје у мени и ја у њему, тај доноси многи плод, јер без мене не можете чинити ништа. Ко у мени не остане, избациће се напоље као лоза, и осушиће се, и скупиће је, и у огањ бацити, и спалити. Ако останете у мени и ријечи моје у вама остану, што год хоћете иштите и биће вам. Овим се прослави Отац мој да

род многи доносите, и бићете моји ученици. Као што Отац љуби мене, и ја љубим вас; останите у љубави мојој. Ако заповијести моје одржите остаћете у љубави мојој, као што сам ја одржао заповијести Оца мојега и остајем у љубави његовој. Ово сам вам казао да радост моја у вама остане и радост ваша да се испуни. Ово је заповијест моја: да љубите једни друге као што ја вас љубим. Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје. Ви сте пријатељи моји ако творите што вам ја заповиједам. Више вас не називам слугама, јер слуга не зна шта ради господар његов; него сам вас назвао пријатељима, јер све што чух од Оца својега, објавих вам. Не избрасте ви мене, него ја вас избрах и поставих вас да ви идете и род доносите; и род ваш да остане, да што год заиштете од Оца у име моје да вам да. Ово вам заповиједам: да љубите једни друге. Ако вас мрзи свијет, знајте да је мене омрзнуо прије вас. Кад бисте били од свијета, свијет би своје љубио, а како нисте од свијета него вас ја избрах од свијета, зато вас мрзи свијет. Опомињите се ријечи коју вам ја рекох: није слуга већи од господара својега. Ако мене гонише, и вас ће гонити; ако моју ријеч одржаше, и вашу ће одржати. Али све ће вам ово чинити због имена мојега, јер не познају Онога који ме посла. Да нисам дошао и говорио им, не би гријеха имали; а сад изговора немају за гријех свој. Који мрзи мене и Оца мојега мрзи. Да не творих међу њима дјела која нико други није творио, не би гријеха имали: а сада су и видјели, и омрзнули и мене и Оца мојега. Али да се испуни ријеч написана у Закону њихову: Омрзнуше ме ни за што. А када дође Утјешитељ, кога ћу вам ја послати од Оца, Дух Истине, који од Оца исходи, Он ће свједочити за мене. А ви ћете свједочити јер сте од почетка са мном.

Ово сам вам казао да се не саблазните. Изгониће вас из синагога; али долази час када ће сваки ко вас убије мислити да Богу службу приноси. И то ће чинити, јер не познаше Оца ни мене. Али ово сам вам казао да се, када дође час, сјећате овога да вам ја казах; а испочетка не казах вам ово, јер бијих с вама. А сада идем Ономе који ме посла, и нико ме од вас не пита: куда идеш? Али зато што сам вам ово казао, жалост је испунила срце

ваше. Но ја вам истину говорим: боље је за вас да ја одем, јер ако ја не одем, Утјешитељ неће доћи к вама, ако ли одем, послаћу га к вама. И кад Он дође, покараће свијет за гријех, и за правду, и за суд. За гријех, дакле, што не вјерују у мене; за правду пак, што идем Оцу својему, и више ме нећете видјети; а за суд, што је кнез овога свијета осуђен. Још вам имам много говорити, али сада не можете носити. А када дође Он, Дух Истине, увешће вас у сву истину; јер неће говорити од себе, него ће говорити оно што чује, и јавиће вам оно што долази. Он ће мене прославити, јер од мојега ће узети, и јавиће вам. Све што има Отац моје је, зато рекох да ће од мојега узети, и јавити вам. Још мало, и нећете ме видјети, и опет мало и угледаћете ме, јер ја идем Оцу. Тада неки од ученика његових рекоше међу собом: Шта је то што нам каже: Још мало, и нећете ме видјети, и опет мало и угледаћете ме; и: Ја идем Оцу? Говораху, дакле: Шта је то што каже: мало? Не знамо шта говори. А Исус разумије да хтједоше да га питају, па им рече: Зато ли се запиткујете међу собом, што рекох: Још мало, и нећете ме видјети, и опет мало, и угледаћете ме. Заиста, заиста вам кажем да ћете ви заплакати и заридати, а свијет ће се радовати; и ви ћете жалосни бити, али ће се ваша жалост окренути на радост. Жена кад рађа трпи муку, јер дође час њезин; а када роди дијете, више се не опомиње жалости, због радости што се роди човјек на свијет. И ви, дакле, имате сада жалост; али ћу вас опет видјети, и радоваће се срце ваше, и радост вашу нико неће узети од вас. И у онај дан нећете ме питати ништа. Заиста, заиста вам кажем да што год заиштете од Оца у име моје, даће вам. До сада не исказате ништа у име моје; иштите и добићете, да радост ваша буде испуњена. Ово сам вам говорио у причама; али долази час кад вам више нећу говорити у причама, него ћу вам отворено јавити о Оцу. У онај дан ћете у име моје заискати, и не кажем вам да ћу ја умолити Оца за вас; јер сам Отац љуби вас, зато што сте ви љубили мене, и вјеровали да ја од Бога изиђох. Изиђох од Оца, и дошао сам на свијет; опет остављам свијет, и идем Оцу. Рекоше му ученици његови: Ето сад отворено говориш, и причу никакву не говориш. Сада знамо да све знаш, и не треба ти да те ко пита.

По томе вјерујемо да ти од Бога изиђе. Исус им одговори: Сад ли вјерујете? Ево долази час, и већ је дошао, да се разбјегнете сваки на своју страну, а мене сама оставите; али нисам сам, јер је Отац са мном. Ово сам вам казао, да у мени мир имате. У свијету ћете имати жалост; али не бојте се, ја сам победио свијет.

Ово изговори Исус, па подиже очи своје небу и рече: Оче, дошао је час, прослави Сина својега, да и Син твој прослави тебе; Као што си му дао власт над сваким тијелом, да свему што си му дао, дарује им живот вјечни. А ово је вијечни живот да познају тебе једнога истинитога Бога и кога си послао Исуса Христа. Ја те прославих на земљи; дјело сврших које си ми дао да извршим. И сада прослави ти мене, Оче, у тебе самога, славом коју имадох у тебе прије него свијет постаде. Објавих име твоје људима које си ми дао од свијета; твоји бијаху па си их мени дао, и твоју су ријеч одржали. Сад разумјеше да је све што си ми дао од тебе. Јер ријечи које си ми дао, дао сам њима; и они примише, и познаше заиста да од тебе изиђох, и вјероваше да ме ти посла. Ја се за њих молим, не молим се за свијет, него за оне које си ми дао, јер су твоји. И све моје твоје је, и твоје моје; и прославио сам се у њима. И више нисам у свијету, а они су у свијету, и ја долазим теби. Оче свети, сачувај их у име твоје, оне које си ми дао, да буду једно као ми. Док бијаш с њима у свијету, ја их чувах у име твоје: оне које си ми дао сачувах; и нико од њих не погибе осим сина погибли, да се испуни Писмо. А сада долазим теби, и ово говорим на свијету, да имају радост моју испуњену у себи. Ја сам им дао ријеч твоју; и свијет их омрзну, јер нису од свијета, као ни ја што нисам од свијета. Не молим да их узмеш са свијета, него да их сачуваш од злога. Од свијета нису, као ни ја што нисам од свијета. Посвети их истином твојом: ријеч твоја јесте истина. Као што ти мене посла у свијет, и ја њих послах у свијет. Ја посвећујем себе за њих, да и они буду посвећени истином. Не молим пак само за њих, него и за оне који због ријечи њихове повјерују у мене: Да сви једно буду, као ти, Оче, шти си у мени и ја у теби, да и они у нама једно буду да свијет вјерује да си

ме ти послао. И славу коју си ми дао ја сам дао њима, да буду једно као што смо ми једно. Ја у њима и ти у мени, да буду усавршени у једно, и да позна свијет да си ме ти послао и да љубиш њих као што мене љубиш. Оче, хоћу да и они које си ми дао буду са мном гдје сам ја, да гледају славу моју коју си ми дао, јер си ме љубио прије постања свијета. Оче праведни, свијет тебе не позна, а ја те познах, и ови познаше да си ме ти послао. И ја им објавих име твоје и објавићу: да љубав којом ме љубиш у њима буде, и ја у њима. Рекавши ово Исус изиђе са ученицима својим преко потока Кедрона, гдје бјеше врт, у који уђе он и ученици његови.

Кад се заврши Еванђеље, певамо: Слава дуготрпљењу твоме Господе. **И одмах певамо антифоне, понављајући све тропаре.¹**

Антифон 1. Глас 8.

Кнезови народни сабраше се на Господа, и на Христа његова.

Исто.

Реч закипопреступну поставише на ме, Господе, Господе, не остави мене.

Осећања наша чиста изнесимо пред Христа, и као пријатељи његови душе наше положимо њега ради, и животним бригама не гушимо себе као Јуда, но у одајама нашим завапи-мо: Оче наш, који си на небесима, од нечастивога избави нас.

Слава, Богородичан:

Родила си као Дјева не познавши мужа, и Дјева си остала као Мати безбрачна, Богородице Марија; Христа Бога нашега моли, да се спасемо.

И сада, Исто.

Антифон 2. Глас 6.

Отрча Јуда говорећи незаконим књижевницима. Шта ћете ми дати, и ја ћу вам Њега предати? А међу онима који се

¹ Сви ови антифони певају се стиховски.

договараху, сам Си стајао невидљиво саглашавајући се. Срцезналче, поштеди душе наше.

Милошћу Богу послужимо, као Марија на вечери, и среброљубља не стичимо, као Јуда, да увек са Христом Богом будемо.

Слава, Богородичан:

Онога кога си неизрециво родила Дјево, непрестано као Човекољубца не престај молећи, да од опасности спасе, оне који Теби прибегавају.

И сада, Исто.

Антифон 3. Глас 2.

Због Лазаревог васкрсења, Господе, деца Јеврејска клицаху Ти Осана, Човекољубче, а Јуда безакони не хтеде да разуме.

Јовану који упита: Господе, ко је тај који ће Те издати? Тога си хлебом показао, а Јуда безакони не хтеде да разуме.

За тридесет сребрника Господе, и због целива лажног, тражаху Јудејци да Те убију, а безакони Јуда не хтеде да разуме.

На умивању твоме, Христе Боже, ученицима твојим саветовао си: овако чините, као што видите, а безакони Јуда не хтеде да разуме.

Бдите и молите се, да не паднете у искушење, ученицима твојим говорио си, Боже наш, а безакони Јуда не хтеде да разуме.

Слава, Богородичан:

Спаси од опасности слуге твоје, Богородице, јер сви после Бога Теби прибегавамо као неразрушивој тврђави и заступници.

И сада, Исто.

Мала јектенија, и возглас: Јер Теби приличи свака слава, част и поклоњење, Оцу, и Сину и Светоме Духу...

На вечери ученике хранећи, и разлог издаје знајући, Јуду си на њој изобличио, неисправљивост дакле његову познавајући; хотећи да сви разумеју, да си се драговољно предао, да свет отмеш од туђинца. Дуготрпељиви, слава Теби.

Слава, И сада, цео поново.

Затим: И да се удостојимо...

И чита свештеник друго Еванђеље, од Јована, зачало 58 (глава 18,1-28).

Увреме оно, изиђе Исус ученицима својим преко потока Кедрона, гдје бјеше врт, у који уђе он и ученици његови. А и Јуда, издајник његов, знађаше то мјесто; јер се Исус често окупљаше ондје са ученицима својим. Онда Јуда узе чету, и од првосвештеника и фарисеја слуге, и дође онамо са буктињама и свјетиљкама и оружјем. А Исус знајући све шта има да му се догоди, изиђе и рече им: Кога тражите? Одговорише му: Исуса Назарећанина. Исус им рече: Ја сам. А с њима стајаше и Јуда, издајник његов. А када им рече: Ја сам, одступише назад и попадале на земљу. Онда их опет запита: Кога тражите? А они рекоше: Исуса Назарећанина. Одговори Исус: Рекох вам да сам ја. Ако, дакле, мене тражите, пустите ове нека иду. Да се испуни ријеч коју рече: Не изгубих ни једнога од оних које си ми дао. А Симон Петар имаше нож, па га потеже и удари слугу првосвештениковог, и одсијече му десно ухо. А слуги бјеше име Малхо. Тада рече Исус Петру: Стави нож у корице! Чашу коју ми је дао Отац зар да је не пијем? Онда чета и заповједник и слуге јудејске ухватише Исуса и свезаше га. И одведоше га најприје Ани, јер бјеше таст Кајафи, који бјеше првосвештеник оне године. А Кајафа бјеше онај што даде савјет Јудејцима да је боље да један човјек умре за народ. За Исусом пак иђаше Симон Петар и други ученик; а тај ученик бјеше познат првосвештенику, па уђе са Исусом у двориште првосвештеника. А Петар стајаше напољу код врата.

¹ На овим сједалним не седимо, зато што свештеник кади свети олтар, него их певамо стојећи.

Онда изиђе тај други ученик, који бјеше познат првосвештенику, и рече вратарки те уведе Петра. Тада слушкиња вратарка рече Петру: Да ниси и ти од ученика овога човјека? Он рече: Нисам. А слуге и момци бјеху наложили ватру и стајаху те се гријаху, јер бјеше хладно; а и Петар бјеше с њима, и стајаше и гријаше се. Првосвештеник пак упита Исуса за ученике његове и за науку његову. Исус му одговори: Ја говорих јавно свијету; ја свагда учих у синагоги и у храму, гдје се увијек скупљају Јудејци, и ништа у тајности не говорих. Што питаш мене? Питај оне који су слушали шта им говорих; ето, они знају шта ја говорих. А кад он ово рече, један од слугу који стајаху ондје удари Исусу шамар и рече: Зар тако одговараш првосвештенику? Исус му одговори: Ако зло рекох, докажи да је зло; ако ли добро, зашто ме бијеш? Ана га посла свезаног Кајафи првосвештенику. А Симон Петар стајаше и гријаше се. Онда му рекоше: Да ниси и ти од ученика његових? А он се одрече и каза: Нисам. Рече један од слугу првосвештеникових, који бијаше рођак онемо што му Петар одсијече ухо: Не видјех ли ја тебе у врту са њим? Онда се Петар опет одрече; и одмах пијетао за пјева. Исуса пак поведоше од Кајафе у судницу. А бјеше јутро, и они не уђоше у судницу да се не би оскрнавили, него да би могли јести Пасху.

А по Еванђељу певамо Антифон 4. Глас 5.

Данас Јуда оставља Учитеља и прихвата ђавола, ослепљује се страшћу среброљубља, и отпада од светлости, помрачени. Јер како могаше гледати, продавши светилник за тридесет сребреника? Но нама засија Пострадали за свет. К Њему завапимо: Ти који си пострадао и састрадаваш са људима, Господе слава Теби.

Данас се Јуда прављаше побожан, и постаје стран благодати; бивши ученик, постаје издајник; у обичном целиву лукавство скрива, и владициној љубави предпоставља неразумно тридесет сребреника, поставши вођа безаконим већу. А ми имајући спасење Христа, Њега прославимо.

Братољубље стекнимо, као браћа у Христу, а не нељубазност према ближњим нашим, да не будемо осуђени као роб немилостиви, због новаца, и као Јуда раскајавши се, ништа не искористимо.

Слава, Богородичан:

Преславно о Теби, говораху свуда, да си зачала телом Творца свих, Богородице Марија, свеопевана и неискусомужна.

И сада, Исто.

Антифон 5, глас 6.

Ученик за Учитеља уговараше цену, и за тридесет сребреника продаде Господа, целивом лукавим предајући Њега, безаконицима на смрт.

Данас говораше Творац неба и земље својим ученицима: приближи се час, и стиже Јуда који ме издаје, да се нико не одрекне мене, видећи ме на крсту између два разбојника. Јер страдам као човек и спасавам као Човекољубац, оне који у мене верују.

Слава, Богородичан:

Неизрециво зачевши у последње дане, и родивши Саздаатеља свога, Дјево, спаси оне који Те величају.¹

И сада, Исто.

Антифон 6. Глас 7.

Данас бденише Јуда, да би предао Господа, превечнога Спаситеља света, који је са пет хлебова нахранио мноштво. Данас се безаконик одриче Учитеља, ученик бивши Владику издаде; за сребро продаде онога који је маном наситио човека.

Данас на крст Јудеји приковаше Господа, који је штапом расекао море, и провео их кроз пустињу. Данас копљем про-

¹ У словенском: Њега моли да се спасу душе наше.

бодоше ребра његова, који је ранио Египат казнама њих ради, и жучем напојише, Онога који им је ману за храну пустио.

Господе, дошавши на страдање вољно, говорио си ученицима твојим: ако не могосте један час пробдети са мном, како обећасте да умрете за мене? Барем Јуду погледајте, како не спава, но труди се да ме преда безаконцима. Устаните, молит се, да се ко не одрекне мене, гледајући ме на крсту. Дуготрпељиви, слава Теби.

Слава, Богородичан:

Радуј се Богородице, која си несместивог у небеса сместила у утробу твоју; радуј се Дјево, проповеди пророка, кроз коју нам засија Емануил; радуј се Мати Христа Бога.

И сада, Исто.

Мала јектенија, и возглас: Јер се благослови име Твоје, и прослави се Царство Твоје, Оца...

Сједален, глас 7.

Који те начин Јудо, учини издајником Спаса? Да ли те Он од друштва апостолског одлучи? да ли те лиши дара исцељивања? да ли са њима вечераше, а тебе од трпезе одгурну; да ли осталих ноге умивши, твоје презре? О колика добра си заборавио!¹ И твоје дакле неблагодарно показа се расположење, а његово неизмерно проповеда се дуготрпљење, и велика милост.

Слава, И сада, Исто.

**Еванђеље треће, од Матеја,
зачало 109 (глава 26,57-75).**

У време оно, војници ухвативши Исуса одведоше га првосвештенику Кајафи, гдје се књижевници и старјешине сабраше. А Петар иђаше за њим издалека до дворишта првосвештеникова и ушавши унутра сједе са слугама да види свршетак. А првосвештеници и старјешине и сав

¹ Ово само у словенском.

Синедрион тражаху лажна свједочанства против Исуса да би га убили, И не нађоше; и премда многи лажни свједоци долазише, не нађоше. Најпослије дођоше два лажна свједока. И рекоше: Он је казао: Ја могу развалити храм Божији и за три дана саградити га. И уставши првосвештеник рече му: Зар ништа не одговараш што ови против тебе свједоче? А Исус ћуташе. И првосвештеник одговарајући рече му: Заклињем те живим Богом да нам кажеш јеси ли ти Христос, Син Божији? Рече му Исус: Ти каза. Али ја вам кажем: од сада ћете видјети Сина Човјечијега гдје сједи с десне стране Силе и долази на облацима небеским. Тада првосвештеник раздрије хаљине своје говорећи: Хули на Бога! Шта нам више требају свједоци? Ево сада чуште хулу његову. Шта мислите? А они одговарајући рекоше: Заслужио је смрт. Тада му поплуваше лице и удараху га, а други га бијаху по образима говорећи: Прореци нам, Христе, ко те удари? А Петар сјеђаше напољу у дворишту, и приступи му једна слушкиња говорећи: И ти си био са Исусом Галилејцем. А он се одрече пред свима говорећи: Не знам шта говориш. И кад изиђе к вратима угледа га друга, и рече онима што бијаху ондје: И овај бјеше са Исусом Назарећанином. И опет се одрече са заклетвом: Не знам тога човјека. А мало потом приступише они што стајаху и рекоше Петру: Ваистину и ти си од њих; јер те и говор твој издаје. Тада се поче преклињати и клети да не зна тога човјека. И одмах запјева пијетао. И опомену се Петар ријечи Исусове што му је рекао: Док пијетао не запјева, три пута ћеш ме се одрећи. И изишавши напоље плакаше горко.

Антифон 7. Глас 8.

Безаконицима који су Те ухватили, трпећи, овако си говорио, Господе: Ако сте и ударили пастира, и расули дванаест оваца, ученике моје, могао сам призвати више од дванаест легеона анђела; но дуготрпим да се испуни што сам вам објавио преко пророка мојих, непознато и скривено; Господе, слава Теби.

Петар који се трипут одрекао, одмах је разумео што му је речено, него принесе Теби сузе покајања: Боже, очисти ме и спаси ме.

Слава, Богородичан:

Као врата спасоносна, и рај угодан, и облак вечне светлости, постојећу свету Дјеву, певајмо сви, говорећи јој радуј се!

И сада, Исто.

Антифон 8. Глас 2.

Реците, безаконици, шта сте слушали од Спаса нашега? Нисам ли вам закон изложио и учења пророка? Како, дакле, помислите да Пилату предате, од Бога дошавшег Бога Логоса и избавитеља душа наших?

Да се разапне! викаху, они који непрекидно уживаху твоје дарове, и мољаху да добију злочинца уместо добротвора, убице праведника. А Ти си, Христе, ћутао трпећи њихову суровост, хотећи да пострадаш и да спасеш нас, као Човекољубац.

Слава, Богородичан:

Зато што немамо смелости због мноштва грехова наших, Ти, Богородице Дјеве, моли од Тебе рођенога; јер је много моћна молитва Матере пред добротом Владике. Не превиди, пречиста, молбе грешника, јер је милостив, и моћан да спасе Онај који је изволео да пострада нас ради.

И сада, Исто.

Антифон 9. Глас 3.

Поставише тридесет сребреника, цену процењенога, којег проценише неки од синова Израиљевих. Бдите и молите се, да не уђете у искушење, јер је дух бодар, а тело слабо. Тога ради бдите.

Дадоше ми за храну жуч, и у жеђи мојој напојише ме оцтом. А Ти, Господе, подигни ме, и ја ћу им узвратити.

Слава, Богородичан:

Ми који смо од незнабожаца, певамо Тебе, Богородице чиста, јер си родила Христа Бога нашега, Који је Тобом ослободио људе од проклетства.

И сада, Исто.

Мала јектенија, и возглас: Јер си Ти Бог наш...

Сједален, глас 8.

О како Јуда, некада Твој ученик, планираше издају против Тебе! Вечеравши заједно лукаво, издајник и неправедник, отишавши рече свештеницима: Шта ћете ми дати, и ја ћу вам издати Онога, који је закон разорио и оскврнио суботу? Дуго-трпељиви Господе, слава Теби.

Слава, И сада, Исто.

**Еванђеље четврто, од Јована,
зачало 59 (глава 18,28-19,16).**

У време оно, поведоше Исуса од Кајафе у судницу. А бјеше јутро, и они не уђоше у судницу да се не би оскрнавили, него да би могли јести Пасху. Онда Пилат изиђе к њима напоље и рече: Какву оптужбу износи-те против овога човјека? Одговорише му и рекоше: Кад он не би био злочинац не бисмо га предали теби. А Пилат им рече: Узмите га ви и по закону вашем судите му. А Јудејци му рекоше: Ми не смијемо никога погубити. Да се испуни ријеч Исусова коју рече указујући каквом ће смрћу умрије-ти. Онда уђе Пилат опет у судницу, па дозва Исуса и рече му: Ти ли си цар јудејски? Одговори му Исус: Говориш ли ти то сам од себе, или ти други казаше о мени? Пилат одговори: Зар сам ја Јудејац? Народ твој и првосвештеници предаше те мени. Шта си учинио? Исус одговори: Царство моје није од овога свијета; кад би било од овога свијета Царство моје, слуге моје би се бориле да не будем предан Јудејцима; али Царство моје није одавде. Тада му рече Пилат: Дакле, ти си цар? Исус одговори: Ти кажеш да сам ја цар. Ја сам за то

рођен и за то сам дошао на свијет да свједочим истину. И сваки који је од истине слуша глас мој. Рече му Пилат: Шта је истина? И ово рекавши изиђе опет Јудејцима, и рече им: Ја ниједне кривице не налазим на њему. А у вас је обичај да вам једнога пустим на Пасху. Хоћете ли, дакле, да вам пустим цара јудејскога? Тада сви опет повикаше говорећи: Не овога, него Вараву! А Варава бјеше разбојник. Тада, дакле, Пилат узе Исуса и ишиба га. А војници оплетоше вијенац од трња и метнуше му на главу, и обукоше му пурпурну хаљину. И говораху: Здраво, царе јудејски! И удараху га по образима. Пилат пак опет изиђе напоље и рече им: Ево вам га изводим напоље, да знате да на њему не налазим ниједне кривице. А Исус изиђе напоље носећи трнови вијенац и пурпурну хаљину. И рече им Пилат: Ево човјека? Када га, дакле, видјеше првосвештеници и слуге, повикаше говорећи: Распни га, распни! Пилат им рече: Узмите га ви и распните, јер ја не налазим на њему кривицу. Одговорише му Јудејци: Ми имамо закон и по закону нашем мора да умре, јер начини себе Сином Божијим. Када, дакле, Пилат чу ову ријеч, побоја се већма. И опет уђе у судницу, и рече Исусу: Одакле си ти? А Исус му не даде одговора. Пилат му тад рече: Зар мени не одговараш? Не знаш ли да имам власт да те распнем и власт имам да те пустим? Исус одговори: Не би имао власти никакве нада мном када ти не би било дано одозго; зато онај који ме предаде теби има већи гријех. Од тада гледаше Пилат да га пусти. Али Јудејци викаху говорећи: Ако овога пустиш, ниси пријатељ ћесару. Сваки који себе царем гради противи се ћесару. Пилат, дакле, чувши ову ријеч изведе Исуса напоље, и сједе на судијску столицу, на месту званом Литостротон, а јеврејски Гавата. А бјеше петак уочи Пасхе, око шестог часа; и он рече Јудејцима: Ево цар ваш! А они повикаше: Узми, узми, распни га! Пилат им рече: Зар цара вашег да разапнем? Одговорише првосвештеници: Немамо цара осим ћесара. Тада, дакле, предаде га њима да се разапне. А они узеше Исуса и одведоше.

Антифон 10, глас 6.

Онај који се оденуо светлошћу као хаљином, наг на суду стајаше, и по образу шамар примаше, од руку које је саздао. А безакони народ, на Крст прикова Господа славе. Тада се црквена завеса раздра, сунце помрче, не могући гледати Бога осрамоћена, од кога дрхти све и сва. Њему се поклонимо.

Ученик се одрече, а разбојник завапи: Помени ме, Господе, у Царству твоме.

Слава, Богородичан:

Умири свет Господе, Који си изволео да из Дјеве тело понесеш ради слугу, да сагласно славимо Тебе Човекољубче.

И сада, Исто.

Антифон 11. Глас 6.

Уместо добара, која си учинио Христе, роду Јеврејскоме, на распеће Те осудише, појивши Те оцтом и жучи. Но, Господе, дај им, по делима њиховим, јер не разумеше твоје снисхођење.

Издаја не би довољна, Христе, синовима Јеврејским, него машаху главама својим, хулу и ругање Ти приносећи. Но дај им, Господе, по делима њиховим, јер узалудне ствари смишљаху против Тебе.¹

Нити земља како се потресе, нити камење како се распаде, не уразумише Јевреје, нити црквена завеса, нити устајање мртвих. Но, дај им, Господе, по делима њиховим, јер узалудне ствари смишљаху против Тебе.

Слава, Богородичан:

Бога од Тебе рођенога познасмо, Богородице Дјево, једина чиста, једина благословена; стога непрестано Тебе певајући величамо.

И сада, Исто.

¹ У словенском крај овако: јер не разумеше твога домостроја.

Ово говори Господ Јудејцима: Народе мој, шта ти учиних, или чиме ти досадох? Слепце твоје просветлих, губавце твоје очистих, човека који лежах на одру подигох. Народе мој, шта ти учиних, и чиме ми узврати? Уместо мане - жуч, уместо воде - оцат, уместо да ме волите - на крст ме приковасте. Нећу више подносити, но позваћу моје народе¹, и они ће ме прославити са Оцем и Духом, и ја ћу им даровати живот вечни.

Данас се црквена завеса раздире на изобличење безаконика, и сунце своје зраке скрива, гледајући Владикау распињаног.

Законодавци Израилјеви, Јудеји и фарисеји, скуп апостола виче к вама: Ево Храма, којег ви разористе; ево Јагњета које ви распесте, и гробу предадосте; но влашћу својом васкрсе. Не варајте се Јудеји, јер то је Онај који је у мору спасао и у пустињи хранио. Он је живот и светлост, и мир света.

Слава, Богородичан:

Радуй се врата, Цара Славе, кроз која Вишњи једини прође, и опет запечатана остави, на спасење душа наших.

И сада, Исто.

Мала јектенија, и возглас: Нека је благословена и препрослављена моћ царства твога...

Сједален, глас 8.

Када си стао пред Кајафу Боже, и био предат Пилату Судију, небеске силе од страха се ускелебаше. И тада си био уздигнут на дрво, између два разбојника, и био убројан међу безаконике Безгрешни, да би спасао човека. Незлобиви Господе, слава Теби.

Слава, И сада, Исто.

¹ Незнабошце

Еванђеље пето, од Матеја, зачало 111
(глава 273-32).

У време оно видјевши Јуда, издајник његов, да га осудише, раскаја се, и врати тридесет сребрника првосвештеницима и старјешинама говорећи: Сагријеших што издадох крв невину. А они рекоше: Шта ми маримо за то? Ти ћеш видјети. И бацивши сребрнике у храму, изиђе, и отиде те се објеси. А првосвештеници, узевши сребрнике, рекоше: Не ваља их метнути у храмовну ризницу, јер су цијена за крв. Него се договорише те купише за њих лончареву њиву за гробље странцима. Зато се та њива и прозва Крвна њива до данас. Тада се испуни што је казано преко пророка Јеремије који говори: И узеше тридесет сребрника, цијену цијењенога, кога су цијенили синови Израиљеви; И дадоше их за њиву лончареву, као што ми каза Господ. А Исус стаде пред намјесником, и запита га намјесник говорећи: Јеси ли ти цар јудејски? А Исус му рече: Ти кажеш. И кад га тужаху првосвештеници и старјешине, ништа не одговори. Тада му рече Пилат: Зар не чујеш колико против тебе свједоче? И не одговори му ни на једну ријеч, тако да се намјесник дивљаше веома. А о Празнику бијаше обичај у намјесника да народу пусти по једнога сужња кога они хоће. А тада имаху познатог сужња по имену Вараву. И када се сабраше, рече им Пилат: Кога хоћете да вам пустим? Вараву или Исуса названог Христа? Јер знађаше да су га из зависти предали. А кад сјеђаше у суду, поручи му жена његова говорећи: Не мијешај се ти ништа у суд тога праведника, јер данас у сну много пострадах због њега. А првосвештеници и старјешине наговорише народ да иште Вараву, а Исуса да погубе. А намјесник одговарајући рече им: Кога хоћете од ове двојице да вам пустим? А они рекоше: Вараву. Рече им Пилат: Шта да чиним са Исусом названим Христом? Рекоше му сви: Да се разапне! Намјесник пак рече: А какво је зло учињено? А они из гласа повикаше говорећи: Да се разапне! А кад видје Пилат да ништа не помаже, него још већа буна бива, узев воду те уми руке пред народом говорећи: Ја сам невин у крви

овога праведника; ви ћете видјети. И одговарајући сав народ рече: Крв његова на нас и на дјецу нашу! Тада им пусти Вараву, а Исуса, шибавши, предаде да се разапне. Тада војници намјесникови узеше Исуса у судницу и скупише на њега сву чету војника. И свукавши га обукоше му пурпурни огртач. И оплетавши вијенац од трња, метнуше му на главу, и дадоше му трску у десницу; и клекнувши на кољена пред њим, ругаху му се говорећи: Здраво, царе јудејски! И плунувши на њега, узеше трску и бише га по глави. И кад му се наругаше, свукоше с њега огртач, и обукоше га у хаљине његове, и поведоше да га разапну. И излазећи нађоше човјека из Кирина по имену Симона и натјераше га да му понесе крст.

Антифон 13. Глас 6.

Мноштво Јудеја, Господе, измолише од Пилата да Те разапну, јер не нашавши кривицу у Теби, ослободише виновног Вараву, а Тебе праведнога осудише, наследивши грех нечистог убиства. Но дај им, Господе, плату њихову, јер узалудне ствари смишљаху против Тебе.

Онога од кога све страхује и дрхти, и кога сваки језик пева, Христа Божију Силу и Божију Премудрост, свештеници ошамарише и жуч му дадоше. А Он изволи све да претрпи, хотећи да нас спасе од безакоња наших, својом крвљу, као Човекољубац.

Слава, Богородичан:

Богородице, која си речју надразумно родила Саздатеља свога, Њега моли да спасе душе наше.

И сада, Исто.

Антифон 14. Глас 8.

Господе, који си примио разбојника за сапутника, који је руке крвљу упрљао, и нас с њим приброј, као добар и човекољубив.

Мали глас изусти разбојник на крсту, велику веру нађе, у тренућу се спасе, и први отворивши врата рајска уђе. Господе, који си примио покајање његово, слава Теби.

Слава, Богородичан:

Радуј се Ти која си преко анђела примила радост света; Радуј се Која си родила Творца твога и Господа. Радуј се Која си се удостојила да будеш Мати Божија.

И сада, Исто.

На овом месту свештеник из светог олтара износи Крст са распећем, говорећи наглас први тропар антифона 15-ог, а затим га појци певају.

Антифон 15. Глас 6.

Данас виси на дрвету, Онај који је на води земљу утврдио (**трипут**). Венцем од трња се крунише, Онај који Цар Анђела. Лажном порфиром огрће се, Онај који је огрнуо небо облацима. Шамаре прима, Онај који је у Јордану ослободио Адама. Клинцима би прикован, Женик Цркве. Копљем би прободен Син Дјеве. Поклањамо се страдањима твојим, Христе. Поклањамо се страдањима твојим, Христе. Поклањамо се страдањима твојим, Христе. Покажи нам и славно твоје Васкрсење.

Не празнујмо као Јудеји, јер Пасха наша -Христос за нас је жртвована. Но очистимо себе од сваке нечистоте, и искрено се помолимо Њему: Васкрсни Господе, спаси нас као Човекољубац.

Крст твој Господе, народу је твоме живот и заштита,¹ и ми надајући се на њега, Тебе распетог Бога нашег певамо, помилуј нас.

¹ У грчком је: Живот и васкрсење. Но та промена је новијег датума, те смо задржали словенски израз.

Слава, Богородичан:

Гледајући Те где висиш Христе, Она која Те роди, завапи:
Каква је то необична тајна коју видим Сине мој? Како на
дрвету умиреш телом причвршћен, Даваоче живота?

И сада, Исто.

Мала јектенија, и возглас: Јер се благослови свесвето
Име Твоје и прослави се Царство твоје...

Сједален, глас 4.

Искупио си нас пречасном Крвљу својом од клетве закон-
ске; на крсту прикован и копљем прободен, излио си бе-
смртност људима, Спаситељу наш, слава Ти.

Слава, И сада, Исто.

Еванђеље шесто, од Марка зачало 67.
(глава 15,16-32).

У време оно, војници одведоше Исуса унутра у двориште
у такозвани преторијум, и сазваше сву чету војника. И
обукоше му пурпурни огртач, и оплетавши трнов вије-
нац ставише на њега. И стадоше га поздрављати: Здраво, царе
јудејски! И бијаху га по глави трском, и плуваху на њега, и па-
дајући на колена клањаху му се. И кад му се наругаше, свукоше
с њега пурпурни огртач, и обукоше га у његове хаљине и изве-
доше да га разапну. И натераше једнога пролазника, Симона
из Кирина, оца Александрова и Руфова, који иђаше из поља, да
понесе крст његов. И доведоше га на мјесто Голготу, што значи:
Мјесто лобање. И даваше му да пије вино са смирном, а он не
узе. И кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацајући
коцку за њих ко ће шта узети. А бијаше час трећи, и разапеше
га. И бјеше натпис његове кривице написан: Цар јудејски. И с
њим распеше два разбојника, једнога с десне, а једнога с лије-
ве стране њему. И испуни се Писмо које говори: И уврстише
га међу безаконике. И пролазници хуљаху на њега, машући
главама својим и говорећи: Уа! Ти што храм разваљујеш и за
три дана саграђујеш, спаси самога себе и сиђи с крста! Тако и

првосвештеници с књижевницима ругаху се, говорећи један другоме: Друге спасе, а себе не може да спасе. Христос, цар Израиљев, нека сиђе сада с крста да видимо, па ћемо му вјеровати. И они што бијаху с њим разапети вријеђаху га.

Онда Блажена, стихове на 8. Глас 4.

У Царству твоме, сети нас се Господе, када дођеш у Царству твоме.

Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство небеско.

Блажени који плачу, јер ће се утешити.

Блажени кротки, јер ће наследити земљу.

Дрветом Адам из Раја би исељен, а дрветом крсним разбојник се у Рај усели. Јер први окусивши заповест одбаци Створитеља; а овај сараспевши се, исповеди Те као Бога прикривеног. Сети се и нас, Спасе, у Царству твоме.

Блажени гладни и жедни правде, јер ће се наситити.

Творца закона од ученика купише безаконици, и Њега као законопреступника поставише пред судницу Пилата, вичући: Распни овога који је онима у пустињи ману давао. А ми, угледајући се на праведног разбојника, вером вапијемо; Сети се и нас Спасе, у Царству твоме.

Блажени милостиви, јер ће бити помиловани.

Мноштво богоубица, Јудејски народ безакони, махнито вичући Пилату, говораху; Распни Христа невинога; а Вараву нам радије ослободи. А ми говоримо к Њему гласом благоумног разбојника: сети се и нас Спасе, у Царству твоме.

Блажени чисти срцем, јер ће Бога видети.

Живоносна твоја ребра, Христe, као извор који истиче из Едема, Цркву твоју, као разумни Рај напаја, раздељујући се отуда, као на почетке, у четири Еванђеља, свет напајајући, твар радујући, и народе верно учећи, да се клањају Царству твоме.

Блажени миротворци, јер ће се синови Божији назвати.

Распео си се мене ради, да мени источиш опроштај; у ребра си прободен, да излијеш мени капи живота; клинцима си прикован да бих ја дубином страдања твојих, поверовавши у висину моћи твоје, вапио Теби: Животодавче Христе, слава крсту Спасе, и страдању твоме.

Блажени прогнани правде ради, јер је њихово Царство небеско.

Распетого Тебе Христе, сва твар видећи дрхташе, темељи земље се колебаху од страха моћи твоје; светила се небеска скриваху; а црквена завеса се раздираше, горе уздрхташе, и камење се распадале, и разбојник верни с нама викаше Теби, Спасе, оно „сети се“.

Блажени сте, када вас срамоте и прогоне и рекну сваку рђаву реч против вас, лажући мене ради.

Рукопис наш, на крсту подерао си, Господе, и убројан у мртве, тамошњег тиранина си свезао, избављајући све од окова смрти васкрсењем твојим, којим се просветисмо, Човекољубче Господе, и вапијемо Ти: сети се и нас, Спасе, у Царству твоме.

Радуйте се и веселите се, јер је плата ваша велика на небесима.

Ти који си подигнут на крсту, и разрешио силу смрти, и избрисао као Бог рукопис против нас, Господе. Разбојничково покајање, даруј и нама који Те вером обожавамо, једини Човекољубче, Христе Боже наш, и који Ти вапијемо: сети се и нас, Спасе, у Царству твоме.

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу.

Оца, и Сина, и Духа Светога, сви верни јединодушно словословити, достојно се молимо, јединицу Божанства бивствујућу у Три Ипостаси, која несливено пребива, просту,

нераздељиву и неприступну, којом се избављамо од огњеног мучења.

И сада, и увек у векове векова. Амин. Богородичан.

Матер Твоју Христе, Ону која Те је телом безсемено родила, и уистину Дјеву, која је и по рођењу остала нетљена, Њу приводимо Теби на молитву, Владико многомилостиви, да опрштај сагрешења дарујеш онима који Ти увек вапију: Сети се и нас, Спасе, у Царству твоме.

Прокимен, глас 4.

Разделише одећу моју међу собом, и за хаљину моју бацише коцку.

Стих: Боже, Боже мој, обрати пажњу на ме; Зашто си ме оставио?

Мала јектенија и възглас: Јер Тебе славе све силе небеске, и Теби славу узносимо, Оцу и Сину и Светоме Духу...

**Еванђеље седмо, од Матеја, зачало 113
(глава 27,33-54).**

Увреме оно дошавши војници на мјесто које се зове Голгота, то јест: Мјесто лобање, дадоше му да пије оцат помијешан са жучи, и окусивши не хтје да пије. А кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацивши коцку. И сјеђаху ондје те га чуваху. И ставише му изнад главе кривицу његову написану; Ово је Исус цар јудејски. Тада распеше с њим два разбојника, једнога с десне и једнога с лијеве стране. А који пролажаху хуљаху на њега машући главама својима и говорећи: Ти који храм разваљујеш и за три дана саграђујеш, спаси сам себе; ако си Син Божији, сиђи са крста! А тако и првосвештеници са књижевницима, старјешинама и фарисејима подсмјевајући се говораху: Друге спасе а себе не може да спасе. Ако је цар Израиљев, нека сиђе сад с крста, па ћемо вјеровати у њега. Уздао се у Бога, нека га избави сад, ако му је по вољи; јер говораше: Ја сам Син Божији. Тако исто и разбојници распети с њим ругаху му се. А од шестогачаса

би тама по свој земљи до часа деветога. А око деветога часа, повика Исус из свега гласа говорећи: Или, Или, лима савахтани? То јест: Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио? А неки од оних што стајаху ондје чувши то говораху: Овај зове Илију. И одмах отрча један од њих те узе сунђер, и напуни оцта, па натаче на трску, те га појаше. А остали говораху: Остави да видимо хоће ли доћи Илија да га избави. А Исус опет повика из свега гласа, и испусти дух. И гле, завјеса храма раздрије се на двоје, од горњег краја до доњег; и земља се потресе, и камење се распаде; И гробови се отворише, и усташе многа тијела светих који су помрли; И изишавши из гробова по васкрсењу његову, уђоше у свети град и показаше се многим. А капетан и који с њим чуваху Исуса, видјевши да се земља тресе и шта би, уплашише се врло говорећи: Заиста овај бијаше Син Божији.

Затим се чита Псалам 50.¹

**Еванђеље осмо, од Луке зачало 111
(глава 23,32-49).**

У време оно вођаху са Исусом и друга два злочинца са њим да погубе. И када дођоше на мјесто звано Лобања, ондје разапеше њега и злочинце, једнога с десне стране а другог с лијеве. А Исус говораше: Оче, опрости им, јер не знају шта чине! И дијелећи хаљине његове бацаху коцку. И народ стајаше гледајући. А и старјешине ругаху му се с њима говорећи: Друге спасе, нека спасе и себе, ако је он Христос, изабраник Божији. А и војници му се ругаху, приступаху и даваху му оцат. И говораху: Ако си ти цар јудејски, спаси самог себе! А бијаше над њим и натпис написан словима јелинским и латинским и јеврејским: Ово је цар јудејски. А један од објешених злочинаца хуљаше на њега говорећи: Ако си ти Христос, спаси себе и нас! А други одговоривши укораваше га говорећи: Зар се ти не бојиш Бога, када си и сам осуђен тако? А ми смо праведно осуђени, јер примамо по својим дјелима као што смо заслужили; а он

¹ Овде престаје свештеник кадити и јектеније говорити

никаква зла не учини. И рече Исусу: Сјети ме се, Господе, када дођеш у Царству своме. И рече му Исус: Заиста ти кажем, данас ћеш бити са мношвом у рају. А бијаше око шестогачаса, и тама би по свој земљи до часа деветогача. И помрчасунце, и завјеса храмовна раздрије се напола. И повикавши Исус из свега гласа рече: Оче, у руке твоје предајем дух свој. И рекавши ово издахну. А кад видје капетан шта се догоди, прослави Бога говорећи: Заиста овај човјек бјеше праведник. И сав народ који се бијаше скупиио да гледа овај призор, кад видје шта би, врати се бијући се у прса. А стајаху издалека сви познаници његови и жене које га пратише из Галилеје, посматрајући ово.

И одмах певамо Трипеснец, песму господина Козме. Ирмос по двапут, тропари на 12. А на крају Ирмос оба хора заједно.

Акростих, или Крајестрочије трипеснеца је: Просаватон те, што значи: Предсуботије же.

Глас 6. Песма 5.

Ирмос: **К** Теби јутрењујем, који си из милосрђа себе према паломе понизио неизменљиво, и до страдања бестрадално се приклонио, Речи Божија мир даруј ми Човекољубче.

Оправши ноге, и предочистивши се сада причешћем божанске твоје тајне Христe, твоји служитељи са Сиона на велику гору маслинску с Тобом узиђоше, певајући Тебе, Човекољубче.

Гледајте пријатељи, рекао си, не бојте се, јер сада се приближи час да ме ухвате, и да будем убијен рукама безаконика. А ви ћете се сви разбежати, мене оставивши, које ћу поново сабрати да проповедају мене Човекољубца.

Кондак, глас 8.

Ходите сви да певамо, Онога који се нас ради распео, јер Њега виде Марија на дрвету и говораше: ако и Крст трпиш, Ти си Син и Бог мој.

Икос.

Своје јагње овца гледајући на заклање вучено, следоваше Марија, распуштене косе са другим женама овако наричући: Куда идеш, чедо? Ради чега тако брзо пут свој довршаваш? Није ли опет друга свадба у Кани Галилејској, и тамо сада хиташ, да од воде и њима вино учиниш? Хоћу ли и ја с Тобом чедо, или ћу Те овде чекати? Дај ми реч, Речи, немој проћи поред мене ћутећи, који си ме чисту сачувао. Јер си Ти Син и Бог мој.

СИНАКСАР

Стихови за распеће:

Жив си Ти Боже, иако си умртвљен на дрвету.

О мртваче наги, и Бога живог Логосе!

Стихови за разбојника распетог са Христом.

Закључана отвори Едемска врата.

Стави разбојник кључ, рекавши: Сети ме се.

На свети и Велики Петак; вршимо сећање на света и спасоносна и страшна страдања, Господа и Бога и Спас-а нашега Исуса Христа, која је добровољно примио нас ради, тј: плување, бијење, шамарање, ругање, исмевање, црвену хаљину, трску, сунђер, оцат, клинцe, копље, и после свега овога, крст и смрт. Све се ово у Петак десило. Јер када за тридесет сребреника би продан од пријатеља и ученика и предаде се, најпре би одведен Ани првосвештенику, који га посла Кајафи. Тамо док би плуван, шамаран по образу; руган и исмеван, слушааше: Прореци нам, Христе, ко те удари? А тамо дођоше и лажни сведоци, који га клеветаху, да је рекао: Разорите овај храм, и за три дана ћу га подигнути; и да је називао себе Сином Божијим. Тада и првосвештеник не трпећи хулу, раздра своје хаљине. А када свану, одведоше га к Пилату у судницу. И они не уђоше, говорећи, да се не би оскврнили,

но да би могли јести Пасху. А Пасхом се назива цео Празник, или је и тада био, као што требаше. А Христос је пре једнога дана учинио законску Пасху, хотећи да у Петак буде заједно заклан са пасхалним јагањцима.

А Пилат изишавши, питаше их: Зашто га окривљујете? И пошто не нађе ништа слично за шта га тужаху, посла га (опет) Кајафи. А овај опет к Пилату, јер он настојаше да се Христос погуби. А он (Пилат) говораше: Узмите га ви и распните, и по закону вашем судите. А они (старешине Јеврејске) опет рекоше: ми не смемо никога убити, подстрекавајући Пилата да га разапне. А Пилат упита Христа: Је ли Он цар Јудејски? Он то не признаде, но рече да је вечни цар: јер Царство моје није од овога свијета, говораше. А хотећи га пустити Пилат, најпре рече онима, да на њему не налази никакве кривице. Такође беше обичај да им на сваки празник пусти по једнога сужња, којег затраже. А њима изгледа беше Варава милији од Христа. Пилат пак, дарујући Јудејцима (траженога), избивши најпре Исуса, изводи га с војницима, обученог у скерлетну хаљину, са трновим венцем на глави, давши му трску у десницу његову, а војници му се ругаху, говорећи: Здраво цару Јудејски. А кад се довољно наругаше, опет рече Пилат: никакве смртне кривице не налазим на њему. А Јудејци говорећи рекоше: он мора да умре, јер назива себе Сином Божијим. И док ово говораху, Исус ћутаху, а народ викаше ка Пилату: распни га, распни. Хтедоше га предати на срамну смрт, да би добро сећање на њега у народу уништили. А Пилат, као да их караше, рече: Зар цара вашег да разапнем? Они пак рекоше: ми немамо другога цара осим Ћесара. Будући да док говораху хулу, ништа не успеше, позивају се на Ћесара, да барем тако Пилата бесом испуне. Јер говораху: сваки који себе царем гради, противи се Ћесару. Док се ово догађаше, жена поручи Пилату, будући уплашена страшним сном, говорећи: немој ти ништа имати са тим Праведником, јер сам њега ради много у сну пострадала. А он (Пилат) умивши руке, кривицу за крв његову скида са себе. А они (Јудеји) викаху: крв његова на нас и на децу нашу. Ако овога ослободиш, ниси

пријатељ Ћесару. Овога, дакле, уплашивши се Пилат, иако је добро знао да је Исус невин, предаје га на распеће на крсту, путивши Вараву.

А ово кад виде Јуда, отишавши баци сребренике (старешинама), и отиде те се обеси на дрво неко, и надувши се веома, пуче по средини. А војници пошто Исуса тукоше трском по глави, натоварише му крст. Такође Симона из Кирина натераше да му понесе крст. И у час трећи, стигавши на место Лубање, распеше га тамо. А с обе стране њега распеше и друга два разбојника, да би и Он у злочинце био убројан. Због лошег квалитета поделише хаљине његове војницима, а за неживену хаљину његову бацише коцку, чинећи му пакости на сваки начин. И не само то, но и на крсту ругаху му се, говорећи: Уа, ти што храм разрушаваш, и за три дана подижеш, спаси сам себе. И опет: другима је помагао, а себи не може ли помоћи? И опет: Ако је цар израиљев, нека сиђе сад са крста, и вероваћемо у њега. И дакле истину говораху, јер требаше несумњиво к Њему приступити: јер он беше не само цар израиљев, но и целога света.

А зашто је требало да помрча сунце у трећи час, усред дана дакле? Да би свима било објављено страдање. Такође тресење земље, распадање камења биваше за изобличавање Јудејаца. И многа тела васкрснуше, на уверење општег васкрсења, и на јављање силе Великог Страдалника. Завеса црквена се расцепи, као да се храм срђаше због страдања Онога који се у њему слави, и многима открива невидљиве ствари.

У трећи, дакле, час би распет Христос, као што говори божанствени Марко: А од шестог часа до деветог би тама, када и Лонгин сотник виде друга чудесна збивања, и осим помрачења сунца, повика веома: Ваистину овај Син Божији беше. Од разбојника, пак, један се ругаше Исусу, а други га укореваше претећи му веома, и Христа исповедаше као Сина Божијег. А веру његову Спас награди, обећаваши му да ће са њим бити у Рају. Наругавши му се, дакле, у свему, Пилат и титулу написа изнад главе његове говорећи: Исус Назарећанин, цар Јудејски. Иако му Јудеји забрањиваху да

пише тако, него као да је Он сам то рекао. Пилат им пак одговори: што писах, писах. Затим, када Спас рече: жедан сам, дадоше му исоп помешан са оцтом. И Он рекавши: сврши се, преклонивши главу, предаде дух. И када су сви отишли, Мати Његова стајала је под Крстом, и сестра њена Марија Клеопова, коју је Јаков родио, пошто је Клеопа умро бездетан, и Јован вољени његов ученик. Неразумним, пак Јудејима, не будући довољно што гледају тела на крсту, молише Пилата, зато што беше велики дан Пасхе по Петку, да осуђенима пребију голени, да би смрт што пре наступила. И обојици дакле разбојника пребише голени јер још беху живи. А дошавши до Исуса, пошто видеше да је већ умро, не пребише му голени. Но један од војника, по имену Лонгин, угађајући безумнима, подигавши копље, прободе Христа у ребра с десне стране; и одмах изиђе крв и вода. Једно (вода) као од човека, а друго (крв) као од више од човека. Или, крв дакле ради освећења божанског причешћа, а вода - ради крштења. Јер овај сугуби извор ваистину садржи тајну за нас. Ово и Јован видевши сведочи, и истинито је сведочанство његово, јер је свему томе био присутан, и видећи пише. Чак и кад би хтео лаж да говори, не би измишљотине писао на срамоту свога Учитеља. Неки говоре, док се ово дешавало, у сасуд неки прихваћена је пречиста крв из животних и божанских ребара. А кад се све ово тако натприродно завршило, пошто се вече беше приближило, излази Јосиф из Ариматеје, раније тајни ученик, као и неки други, и дошавши Пилату са смелошћу, јер беше знаменит човек, затражи тело Исусово. А он заповеди да му га даду. И, дакле, скинувши тело с крста побожно га положи. А кад већ наступи ноћ, долази Никодим, носећи неку смесу смирне и алоје, насталу временом, и обвивши га плаштаницом, као што је био обичај да Јудејци чине, близу га положише, у усеченом у камену гробу Јосифовом, у којем нико до тада није лежао, да не би када Христос васкрсне, другоме приписали васкрсење. А мешавину алоја и смирне, која је била лепљива, Еванђелист је поменуо, да када виде плаштаницу и убрус у гробу остављене, не измишљају како је

он украден. Јер нико не би имао толико слободе, да одмотава платна тако залепљена за тело. Све ово толико преславно десило се у оно време Петка, и нама богоносни оци наредише да се свега овога сећамо са скрушеним срцем и умилењем.

А треба знати и ово да се у шести дан седмице,¹ дакле у Петак разапел Господ, јер је у шести дан у почетку и створен човек. Но и у шести час дана био је на крст разапет, јер у том часу, као што се говори, и Адам је пруживши руку дотакао се забрањеног дрвета, и умро. Јер доликоваше да у онај час у којем је био поражен, да у њему опет буде обновљен. А у врту, као и Адам у Рају. Горки напитака (оца са жучи помешан) принесен Христу, представљаху кушање (Адама у Рају). Шамарање показивашу нашу слободу. Пљување, и срамотно вођење, враћање нашег достојанства, а трнови венац - скидање проклетства са нас. Скерлетна хаљина - за кожане хаљине, и за наше царско достојанство. Клинци, умртвљење и непокретност нашег греха. Крст, означава дрво у Рају. Прободена ребра, означавају Адамово ребро, од којег је саздана Ева, преко које је дошао преступ. Копље - одговара пламеном мачу. Вода из ребра, слика је крштења. Крв и трска, којима нам је као цар црвеним словима, даровао и потписао древну отаџбину. Говори се да глава Адамова лежи тамо, где је распет Христос глава свих; да је дакле крштен Христовом крвљу која је ту истекла. А назива се место лобање (=голгота), јер је за време потопа Адамова глава избила ван земље, само кости ношене водом као неко необично чудо, коју је Соломон чашћу праоца, са свом својом војском, многим камењем покрио. Зато се и то место од тада назива Литостротон то јест камењем поплочано. А говоре неки особити светитељи, како су примили по предању, да је ту сам Адам од анђела био погребен. Где је дакле труп (= леш), тамо је дошао и Орао Христос, вечни цар, нови Адам, исцељујући дрветом старог Адама који је дрветом пао. Надприродним, и неизмерним твојим милосрђем за нас, Христе Боже, помилуј нас, амин.

¹ Недеља је први дан седмице, а Петак шести.

Песма 8.

Ирмос: Стуб злобе богопротивне, божанствени младићи поругаше, а против Христа подижући се безакони синедрион, планира празне ствари, смишљаше како да убије Онога који у шасти живот држи; Кога сва твар благосиља, славећи у векове.

Отресите сан од трепавица, рекао си Христе, ученицима, и у молитви бдите, да не дођете у искушење, а особито Симону, јер на јачега долази веће искушење. Петре, разуми мене, Кога сва твар благосиља, славећи у векове.

Нечисту реч усана, никада нећу изрећи против тебе Владико, с Тобом сам готов и умрети као разуман, ако се и сви одрекну, повика Петар. Ни тело, ни крв, но Отац Твој откри ми Тебе, Кога сва твар благосиља, славећи у векове.

Дубину божанске премудрости, и разума, ниси сву испитао, а дубину мојих судова ниси схватио човече, рече Господ. Будући дакле, тело, не хвали се, јер ћеш се трипут одрећи мене, Кога сва твар благосиља, славећи у векове.

Одричеш се, Симоне Петре, да ћеш учинити брзо, што је речено; и к Теби слушкиња једна пришавши, уплашиће те, рече Господ. Но горко заплакавши, ипак ћеш наћи милостива мене, Кога сва твар благосиља, славећи у векове.

Песма 9.

Ирмос: Часнију од Херувима, и неупоредиво славнију од Серафима, Тебе што Бога Реч непорочно роди, уистину Богородицу ми Те величамо.

Погубна чета богомрских, скупина лукавих богоубица, опколи Тебе Христе, и као неправедна вукоше Створитеља свега, Кога ми величамо.

Не разумевајући закон безбожници, гласовима пророчким, учећи се узалуд, као овцу на неправедно заклање вукоше Тебе Господара свих, Кога ми величамо.

Незнабошцима издани живот, свештеници заједно са књижевницима, рањени самоубиственом злобом, предадоше да се убије, природом Животодавац; Кога ми величамо.

Опколише као пси многи, и ударивши Царе, образ твој шамарем, питаху Те, и на Тебе лажно сведочаху, а Ти све претрпевши, све си спасао.

Затим, Ексапостилар, трипут, глас 2.

Разбојника благоразумног, истога дана удостојио си Раја, Господе; и мене дрветом крсним просветли, и спаси ме.

**И одмах Еванђеље девето, од Јована,
зачало 61 (глава 19,25-37).**

У време оно стајаху код Исусова крста мати његова, и сестра матере његове Марија Клеопова, и Марија Магдалина. А Исус видјевши матер и ученика кога љубљаше гдје стоји поред ње, рече матери својој: Жено, ето ти сина! Потом рече ученику: Ево ти мајке! И од онога часа узео је ученик к себи. Послије тога, знајући Исус да се већ све свршило, да се сасвим испуни Писмо рече: Жедан сам! Стајаше пак суд пун оцта; а они напунише сунђер оцта, и натакнувши на трску, принесоше устима његовим. А кад Исус окуси оцат рече: Сврши се! И преклонивши главу предаде дух. А будући да бјеше петак, па да не би тијела остала на крсту у суботу, јер бијаше велики дан, она субота, Јудејци замолише Пилата да им се пребију голијени, па да их скину. Онда дођоше војници, и првome пребише голијени и другome распетоме с њим; А дошавши до Исуса, кад видјеше да је већ умро, не пребише му голијени, Него један од војника прободу му ребра копљем; и одмах изиђе крв и вода. И онај који је видио, посвједочио је, и истинито је свједочанство његово, и он зна да истину говори, да и ви вјерујете. Јер се ово догоди да се испуни Писмо: Кост његова неће се преломити. И опет друго Писмо говори: Погледаће на онога кога прободоше.

Онда: Све што дише... Глас 3. Стихови на 4. И певамо стихире самогласне три, понављајући прву.

Два зла учини, прворођени син мој Израилу: остави мене извор воде живе, и ископа себи бунар испроваљиван. Мене на дрвету распе, а Вараву измоли и отпусти. Ужасну се небо због тога, и сунце зраке сакри. А ти, Израилу, ниси се постидео, него си ме смрти предао. Опрости им, Оче свети, јер не знадоше шта учинише.

Сваки део светог твога тела, срамоту нас ради претрпе: глава трње, лице пљување, вилице шамаре, уста укус жучи с оцтом помешан, уши хуле безбожне, леђа бијење и рука трску, цело тело растезање на крсту, удови клинове и ребра копље. Ти који си за нас пострадао, и од страдања нас ослободио; и који си сишао к нама човекољубљем и подигао нас, свесилни Спасе, помилуј нас.

Када си био разапет Христе, сва твар видећи дрхташе, темељи земље се поколебаше страхом силе твоје; јер због Тебе који си данас подигнут, род Јеврејски погибе; црквена завеса се раздера на двоје, гробови се отворише и мртви из гробова васкрснуше. Сотник видевши чудо, ужасну се; а Мати твоја стојећи присутна викаше ридајући матерински: Како да не плачем и груди своје не бијем, гледајући Те нага, као осуђеника на крсту обешена? Ти који си распет и погребен, и васкрсао из мртвих, Господе, слава Теби.

Слава, глас 6.

Свукоше с мене одећу моју, и обукоше ме у хаљину црвену, ставише на главу моју венац од трња, и у десну моју руку дадоше трску, да их разбијем, као сасуде грнчарске.

И сада.

Леђа моја дадох на ране, а лице моје не окренух од пљувања, на суду Пилатову стадох, и Крст претрпех, за спасење света.

Затим Еванђеље десето, од Марка,
зачало 69 (глава 15,43-47).

У време оно, дође Јосиф, из Ариматеје, угледан савјетник, који и сам Царство Божије чекаше, и усуди се те уђе Пилату и заиска тијело Исусово. А Пилат се зачуди да је већ умро; и дозавши капетана запита га: Је ли давно умро? И дознавши од капетана, даде тијело Јосифу. И он купивши платно и скинувши га, обави платном, и положи га у гроб који бјеше исјечен у камену, и навали камен на врата гроба. А Марија Магдалина и Марија Јосијина гледаху гдје га полагаху.

Онда: Славословље мало: Слава на висини Богу... **А свештеник јектенију:** Допунимо јутарњу молитву... **И остало по обичају, и по возгласу:** Јер си Бог милости...

Одмах: Еванђеље једанаесто, од Јована,
зачало 62 (глава 19,38-42).

У време оно, замоли Јосиф Пилата да узме тијело Исусово. И допусти Пилат. Онда дође и узме тијело Исусово. А дође и Никодим, који је први пут долазио ноћу Исусу, и донесе помијешане смирне и алоја око сто литара. Тада узеше тијело Исусово, и обавише га платном с мирисима, као што је обичај у Јудејаца да сахрањују. А на ономе мјесту, гдје бјеше распет био је врт, и у врту гроб нов, у који још нико не бијеше положен. Ондје, дакле, због петка јудејскога, пошто бјеше близу гроб, положише Исуса.

И певамо стиховње стихире самогласно: Глас 1.

Сва твар измени се страхом, гледајући Те на крсту обешена Христе. Сунце се помрачи, и основи земље се задрмаше. Све састрадаваше Саздатељу свега. Драговољно претрпевши нас ради, Господе, слава теби.

Стих: Разделише хаљине моје између себе, и за хаљину моју бацише коцку.

Народ безбожни и безакони, зашто смишља узалудне ствари? Зашто живот свих на смрт осуди? Велико чудо! јер се

Саздатељ света предаје у руке безаконика, и на дрво се подиже Човекољубац, да би ослободио сужње у аду који вичу: Дуготрпељиви Господе, слава Теби.

Стих: Дадеше ми за храну жуч, у жеђи мојој напојише ме оцтом.

Данас те гледаше, непорочна Дјева, Речи, на Крсту подигнута, ридајући материнском утробом, кидаше срце горко, и уздишући болно из дубине душе, лице са косом кидаше. Зато и груди бијући, викаше жалосно: Авај мени, чедо божанско, авај мени, светлости света! Зашто си зашао од очију мојих, Јагње Божије? Стога војске бестелесних беху обузете страхом, говорећи: Непостижни Господе, слава Теби.

Стих: А Бог цар наш пре векова, изврши спасење на сред Земље.

Видећи Те на дрвету да висиш, Тебе Саздатеља свих и Бога, Христe, она која Те је безсемено родила, вапијаше горко: Сине мој, где зађе лепота лица твога? не могу поднети гледајући Те, неправедно распета. Похитај, дакле, васкрсни, да видим и ја Твоје из мртвих тридневно васкрсење.

Слава, глас 8.

Господе, када си Ти узлазио на Крст, страх и трепет обузе твар; и земљи си, дакле, забранио да прогута оне који Те распињаху, а аду си заповедио да отпусти сужње на препородљуди. Судијо живих и мртвих, дошао си да дарујеш живот а не смрт. Човекољубче, слава Теби.

И сада.

Већ судије неправедне, умачу трску за одлуку, и Исус бива суђен и осуђује се на крст; и твар страда, гледајући на Крсту Господа. Но Ти који природом тела страдаш мене ради, Господе благи, слава Теби.

Затим, Еванђеље дванаесто, од Матеја,
зачало 114 (глава 27,62-66).

Сутрадан пак по петку сабраше се првосвештеници и фари-сеји код Пилата говорећи: Господару, сјетисмо се да онај варалица каза још за живота: Послије три дана устаћу. Зато заповједи да се утврди гроб до трећега дана да не дођу како ученици његови ноћу, да га не украду и не кажу народу: Устаде из мртвих; и биће посљедња превара гора од прве. Рече им Пилат: Имате стражу, идите те утврдите како знате. А они отишавши утврдише гроб са стражом и запечатише камен.

Онда: Добро је исповедати се Господу... **Трисвето,**

По: Оче наш, **тропар, глас 4.**

Искупио си нас пречасном Крвљу својом од клетве законске; на Крсту прикован и копљем прободен, излио си бесмртност људима, Спаситељу наш, слава Ти.

Потом, јектенија обична. И Отпуст. А први час не додајемо сада, но сутрадан, у два сата.

ЦАРСКИ ЧАСОВИ НА СВЕТИ И ВЕЛИКИ ПЕТАК

Састав Кирила, Архиепископа александријског

У други час дана (то јест у 8 часова ујутру по европском рачунању времена) клепа се. Свештеник се облачи, и када благослови, почињемо:¹

ЧАС 1.

Царе небески, **Трисвето**, Пресвета Тројице, **Оче наш**. **Возглас:** Јер је твоје Царство. **Господе помилуј, 12 пута. Слава**, и сада. **Ходите поклонимо се, трипут. И говоримо Псалме ове, који су овде написани.**

Псалам 5.

Чуј Господе, ријечи моје, разумиј помисли моје. Слушај вику моју, царе мој и Боже мој! јер се теби молим, Господе! У јутру слушах глас мој, у јутру стојим пред тобом, и чекам. Јер си ти Бог који неће безакоња; у тебе нема места ко је зао. Безбожници неће изаћи пред очи твоје; ти не навидиш све који чине безакоње. Потиреш лажљивце; на кр-

¹ Припрема за царске часове бива овако: свештеник обучен у Епитрахил и фелон (лила боја или црни), отвори царске двери, износи свето Еванђеље и поставља га на налоњ на доле, окренут олтару и ту испред Еванђеља почиње са: Благословен Бог наш... Онда узме кадионицу, окади Еванђеље унакрст, олтар и сав храм, а на осталим часовима Еванђеље, престоје иконе и, певнице. И улази у олтар. Излази на читање Еванђеља, и на кађења кад треба.

вопиоце и лукаве мрзи Господ. А ја по великој милости твојој улазим у дом твој, и клањам се у светој цркви твојој са страхом твојим. Господе! води ме у правди својој; ради непријатеља мојих поравни преда многа пут свој. Јер нема у устима њиховијем истине; у њима је неваљалство; грло им је гроб отворен; на језику им је дволичење. Боже! не дај им напретка, нека се разбију помисли њихове. За многа неваљалства њихова обори их, јер се побунише на тебе. Па ће се радовати сви који се у те уздају; до вијека ће се веселити које ти заклањаш; дичиће се који љубе име твоје. Јер ти, Господе, благосиљаш праведника, као штитом заклањаш га милошћу својом.

Псалам 2.

Зашто се буне народи и племена помишљају сујетне ствари? Устају цареви земаљски, и кнезови се скупљају на Господа и на помазаника његова. „Раскинемо свезе њихове и збацимо са себе јарам њихов.“ Онај, што живи на небесима, смије се, Господ им се подсмјева. Па им говори у гњеву својем и јарошћу својом збуњује их: „Ја сам помазао цара својега на Сиону, на светој гори својој.“ Казаћу наредбу Господњу; он рече мени: „ти си син мој, ја те сад родих. Ишти у мене, и даћу ти народе у нашљедство, и крајеве земаљске теби у државу. Ударићеш их гвозденом палицом; разбићеш их као лончарски суд.“ Сад, цареви, оразумите се; научите се судије земаљске! Служите Господу са страхом, и радујте се с трепетом. Поштујте сина, да се не разгневи, и ви не изгинете на путу своме; јер ће се гњев његов брзо разгорјети. Благо свјема који се у њ уздају!

Псалам 21.

Боже, Боже мој! за што си ме оставио удаљивши се од спасења мојега, од ријечи вике моје? Боже мој! вичем дању, а ти ме не слушааш, и ноћу, али немам мира. Свети, који живиш у похвалама Израиљевим! У тебе се уздасе оци наши, уздасе се, и ти си их избављао. Тебе призиваше, и спасаваше

се; у тебе се уздаше, и не остајаше у срамоти. А ја сам црв, а не човјек; подсмјех људима и руг народу. Који ме виде, сви ми се ругају, разваљују уста, машу главом, и говоре: ослонио се на Господа, нека му поможе, нека га избави, ако га милује. Та, ти си ме извадио из утробе; ти си ме умирио на сиси матере моје. За тобом пристајем од рођења, од утробе матере моје ти си Бог мој. Не удаљуј се од мене; јер је невоља близу, а нема помоћника. Оптече ме мноштво телаца; јаки волови Васански опколише ме; Развалише на ме уста своја. Лав је гладан лова и риче. Као вода разлих се; расуше се све кости моје; срце моје поста као восак, растопило се у мени. Сасуши се као цријеп крјепост моја, и језик мој приону за грло, и у прах смртни мећеш ме. Опколише ме пси многи; чета зликоваца иде око мене, прободоше руке моје и ноге моје. Могао бих избројити све кости моје. Они гледају, и од мене начинише ствар за гледање. Дијеле хаљине моје међу собом, и за доламу моју бацају ждријеб. Али ти, Господе, не удаљуј се. Сило моја, похитај ми у помоћ. Избави од мача душу моју, од пса јединицу моју. Сачувај ме од уста лавовијех, и од рогова биволових, чувши, избави ме. Казујем име твоје браћи; усред скупштине хвалићу те. Који се бојите Господа, хвалите га. Све сјеме Јаковљево! поштуј га. Бој га се, све сјеме Израилево! Јер се не оглуши молитве ништега нити је одби; не одврати од њега лица својега, него га услиши кад га зазва. Тебе ћу хвалити на скупштини великој; завјете своје свршићу пред онима који се њега боје. Нека једу убоги и насите се, и нека хвале Господа који га траже; живо да буде срце ваше до вијека. Опоменуће се и обратиће се ка Господу сви крајеви земаљски, и поклониће се пред њим сва племена незнабожачка. Јер је Господње Царство; он влада народима. Јешће и поклониће се сви претили на земљи; пред њим ће пасти сви који слазе у прах, који не могу сачувати душе своје у животу. Сјеме ће њихово служити њему. Казиваће се за Господа роду потоњему. Доћи ће, и казиваће правду његову људима његовијем, који ће се родити; јер је он учинио ово.

Слава, и сада, Алилуја, трипут.

Господе помилуј, трипут.

Слава, тропар, глас 1 (чита се).

Када си Ти разапет Христе, укинуто би мучење, и згажена би сила непријатељска; јер нити анђео, нити човек, но сам Ти Господе, спасао си нас, слава Теби.

И сада, Богородичан:

Како да Те назовемо, о Благодатна? Небо? јер си изгрејала сунце правде. Рај? јер си изникла цвет нетрулежности. Дјева? јер си остала непорочна. Чиста Мати? јер си имала у светим твојим наручјима Сина, Бога свих. Њега моли да се спасу душе наше.

И одмах певамо следеће стихире самогласне, глас 8.

Данас се црквена завеса, раздера на прекор безаконика, и сунце зраке своје сакри гледајући Владику распињаног.

И опет друга певница, исто то.

Онда прва певница говори стих:

Зашто се буне незнабошци, и народи измишљају узалудне ствари?

Као овца на заклање био си вођен, Христе Царе, и као јагње незлобиво прикован на крст од људи безаконих, грехова наших ради, Човекољубче.

Стих: Дођоше цареви земаљски, и кнезови се сабраше заједно на Господа и на Христа његовог. И опет иста стихира.

Затим, прва певница: Слава, глас исти.

Подносећи све, Господе овако си говорио, безаконцима који су Те ухватили: Ако сте и ударили Пастира, и разјурили дванаест оваца ученике моје, могао сам више од дванаест легеона довести анђела. Но дуго трпим, да се испуни све непознато и тајно што сам вам објавио преко пророка мојих. Господе, слава Теби.

И сада, Исто.

ПЕТАК

Прокимен пророштва, глас 4.

Срце његово сабра безакоње у себе.

Стих: Блажен је који разуме убогога и сиромаша.

Читање из пророштва Захарије.

(глава 11,10-13).

Нузех свој штап, благост, и сломих га да укинем завјет свој који учиних са свијем народима. И укиде се онога дана, и невољни од стада, који гледаху на ме, познаше доиста да бјеше ријеч Господња. И рекох им: ако вам је драго, дајте ми моју плату; ако ли није, немојте; и измјерише ми плату, тридесет сребрника. И рече ми Господ: баци лончару ту часну цијену којом ме прецијенише. И узев тридесет сребрника бацих их у дом Господњи лончару.

Онда: Апостол, читање из посланице Галатима, светог апостола Павла. Зачало 215, од пола (глава 6,14-18).

Браћо, Боже сачувај, да се ја чим другим хвалим осим крстом Господа нашега Исуса Христа, којим се мени разапеле свијет и ја свијету. Јер у Христу Исусу нити обрезање што помаже нити необрезање, него нова твар. И који год буду живјели по овоме правилу, мир на њих и милост, и на Израиљ Божији. Убудуће да ми нико не ствара тешкоће, јер ја ране Господа Исуса на тијелу својему носим. Благодат Господа нашега Исуса Христа са духом вашим, браћо. Амин.

**Затим Еванђеље од Матеја,
зачало 110-113 (глава 27,1-56).**

Увреме оно, кад би јутро, учинише вијеће сви првосвештеници и старјешине народа против Исуса да га погубе. И свезавши га одведоше, и предаше га Понтију Пилату, намјеснику. Тада видјевши Јуда, издајник његов, да га осудише, раскаја се, и врати тридесет сребрника првосвештеницима и старјешинама говорећи: Сагријеших што издадох крв невину. А они рекоше: Шта ми маримо за то? Ти ћеш видјети. И бацивши сребрнике у храму, изиђе, и отиде те се објеси. А првосвештеници, узевши сребрнике, рекоше: Не

ваља их метнути у храмовну ризницу, јер су цијена за крв. Него се договорише те купише за њих лончареву њиву за гробље странцима. Зато се та њива и прозва Крвна њива до данас. Тада се испуни што је казано преко пророка Јеремије који говори: И узеше тридесет сребрника, цијену цијењенога, кога су цијенили синови Израиљеви; И дадоше их за њиву лончареву, као што ми каза Господ. А Исус стаде пред намјесником, и запита га намјесник говорећи: Јеси ли ти цар јудејски? А Исус му рече: Ти кажеш. И кад га тужаху првосвештеници и старјешине, ништа не одговори. Тада му рече Пилат: Зар не чујеш колико против тебе свједоче? И не одговори му ни на једну ријеч, тако да се намјесник дивљаше веома. А о Празнику бијаше обичај у намјесника да народу пусти по једнога сужња кога они хоће. А тада имаху познатог сужња по имену Вараву. И када се сабраше, рече им Пилат: Кога хоћете да вам пустим? Вараву или Исуса названог Христа? Јер знађаше да су га из зависти предали. А када сјеђаше у суду, поручи му жена његова говорећи: Не мијешај се ти ништа у суд тога праведника, јер данас у сну много пострадах због њега. А првосвештеници и старјешине наговорише народ да иште Вараву, а Исуса да погубе. А намјесник одговарајући рече им: Кога хоћете од ове двојице да вам пустим? А они рекоше: Вараву. Рече им Пилат: Шта да чиним са Исусом названим Христом? Рекоше му сви: Да се разапне! Намјесник пак рече: А какво је зло учинио? А они из гласа повикаше говорећи: Да се разапне! А кад видје Пилат да ништа не помаже, него још већа буна бива, узе воду те уми руке пред народом говорећи: Ја сам невин у крви овога праведника; ви ћете видјети. И одговарајући сав народ рече: Крв његова на нас и на дјецу нашу! Тада им пусти Вараву, а Исуса, шибавши, предаде да се разапне. Тада војници намјесникови узеше Исуса у судницу и скупише на њега свучету војника. И свукавши га обукоше му пурпурни огртач. И оплетавши вијенац од трња, метнуше му на главу, и дадоше му трску у десницу; и клекнувши на кољена преда њим, ругаху му се говорећи: Здраво, царе јудејски! И плунувши на њега, узеше трску и бише га по глави. И кад му се наругаше,

свукоше с њега огртач, и обукоше га у хаљине његове, и пове-
доше да га разапну. И излазећи нађоше човјека из Кирина по
имену Симона и натјераше га да му понесе крст. И дошавши
на мјесто које се зове Голгота, то јест: Мјесто лобање, дадоше
му да пије оцат помијешан са жучи, и окусивши не хтје да
пије. А кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацивши
коцку. И сјеђаху ондје те га чуваху. И ставише му изнад главе
кривицу његову написану: Ово је Исус цар јудејски. Тада рас-
пеше с њим два разбојника, једнога с десне и једнога с лије-
ве стране. А који пролажаху хуљаху на њега машући главама
својима и говорећи: Ти који храм разваљујеш и за три дана
саграђујеш, спаси сам себе; ако си Син Божији, сиђи са крста!
А тако и првосвештеници са књижевницима, старјешинама и
фарисејима подсмјејевајући се говораху: Друге спасе а себе
не може да спасе. Ако је цар Израиљев, нека сиђе сад с крста,
па ћемо вјеровати у њега. Уздао се у Бога, нека га избави сад,
ако му је по вољи; јер говораше: Ја сам Син Божији. Тако исто
и разбојници распети с њим ругаху му се. А од шестогачаса
би тама по свој земљи до часа деветогачаса. А око деветогачаса,
повика Исус из свега гласа говорећи: Или, Или, лима савахта-
ни? То јест: Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио? А неки
од оних што стајашу ондје чувши то говораху: Овај зове Илију.
И одмах отрча један од њих те узео сунђер, и напуни оцта, па
натаче на трску, те га појаше. А остали говораху: Остави да
видимо хоће ли доћи Илија да га избави. А Исус опет повика
из свега гласа, и испусти дух. И гле, завјеса храма раздрије
се на двоје, од горњегача краја до доњегача; и земља се потресе, и
камење се распаде; и гробови се отворише, и устадоше многа
тијела светих који су помрли. И изишавши из гробова по ва-
скрсењу његову, уђоше у свети град и показаше се многима. А
капетан и који с њим чуваху Исуса, видјевши да се земља тресе
и шта би, уплашише се врло говорећи: Заиста овај бијаше Син
Божији. И ондје бијашу и гледаху издалека многе жене које су
ишле за Исусом из Галилеје и служиле му, међу којима бија-
ше Марија Магдалина и Марија, мати Јаковљева и Јосијина, и
мати синова Зеведејевих.

И одмах: Стопе моје управи по речи твојој, и да не овлада мноме било какво безакоње. Избави ме од клевета људских и сачуваћу заповести твоје. Лицем твојим просвети слугу твога, и научи ме наредбама твојим.

Нека се испуне уста моја хвале твоје, Господе, да би певао славу твоју, сав дан величанственост твоју.

Трисвето. И по: Оче наш...

Кондак, глас 8.

Ходите сви да певамо, Онога који се нас ради распео, јер Њега виде Марија на дрвету, и говораше: ако и Крст трпиш, Ти си Син и Бог мој.

Онда: Господе помилуј, 40 пута.

Ти коме се у свако време и сваког часа на небу и на земљи клањају и славослове, Христе Боже, дуготрпељиви, много-милостиви, многомилосрдни, који праведнике љубиш и грешнике милујеш, који све зовеш на спасење обећањем будућих добара. Ти Сам Господе, прими у овај час и наше молитве, и управи живот наш ка заповестима твојим. Душе наше освети, тела очисти, помисли исправи, мисли очисти, и избави нас од сваке жалости, зла и болова. Огради нас светим твојим анђелима, да пуковима њиховим чувани и вођени, достигнемо у јединство вере и у познање неприступне славе твоје, јер си благословен у векове векова. Амин.

Господе помилуј, трипут, Слава, и сада.

Часнију од Херувима и неупоредивославнију од Серафима, Тебе која си Бога Реч непорочно родила, уистину Богородицу, ми Те величамо.

Именом Господњим благослови оче.

Свештеник:

Боже смилуј се на нас и благослови нас, обасјај нас светлошћу лица твога и помилуј нас.

Молитва:

Христе, светлости истинита, који просвећујеш и освећујеш сваког човека, који долази у свет, нека се покаже на нама сјај лица твога, да у њему видимо светлост неприступну. И управи стопе наше на вршење заповести твојих, молитвама пречисте Твоје Матере, и свих Твојих Светих. Амин.

ЧАС 3.

Говоримо: Ходите поклонимо се... трипут, и Псалам 34.

Господе: буди супарник супарницима мојим; удри оне који ударају на ме. Узми оружје и штит, и дигни се мени у помоћ. Потегни копље, и пресијечи пут онима који ме гоне, реци души мојој: ја сам спасење твоје. Нека се постиде и посраме који траже душу моју; нека се одбију натраг и постиде који ми зло хоће. Нека буду као прах пред вјетром, и анђео Господњи нека их прогони. Нека буде пут њихов таман и клизав, и анђео Господњи нека их тјера. Јер ни за што застријеше мрежом јаму за мене, ни за што ископаше јаму души мојој. Нека дође на њега погибао ненадна, и мрежа коју је намјестио нека улови њега, нека он у њу падне на погибао. А душа ће се моја радовати о Господу, и веселиће се за помоћ његову. Све ће кости моје рећи: Господе! ко је као ти, који избављаш страдалца од онога који му досађује, и ништега и убогога од онога који га упропашћује? Усташе на ме лажни свједоци; што не знам, за оно ме питају. Плаћају ми зло за добро, и сиротовање души мојој. Ја се у болести њиховој облачих у врећу, мучих постом душу своју, и молитва се моја враћаше у прсима мојима. Као пријатељ, као брат поступах; бијах сјетан и с обореном главом као онај који за матером жали: А они се радују кад се ја спотакнем, и купе се, купе се на ме, задају ране, не знам за што, чупају и не престају. С неваљалијем и подругљивијем беспосличарима шкргућу на ме зубима својима. Господе! хоћеш ли дуго гледати? Отми душу моју од нападања њихова, од овијех лавова јединицу моју. Признаваћу те у сабору

великом, усред многога народа хвалићу те: Да ми се не би светили који ми злобе неправедно, и намигивали очима који мрзе на ме ни за што. Јер они не говоре о миру, него на мирне на земљи измишљају лажне ствари. Разваљују на ме уста своја, и говоре: добро! добро! види око наше. Видиш, Господе! немој мучати; Господе немој одступити од мене. Пробуди се, устани на суд мој, Боже мој и Господе, и на парницу моју. Суди ми по правди својој, Господе, Боже мој, да ми се не свете. Не дај да говоре у срцу својем: добро! то смо хтјели! Не дај да говоре: прождријесмо га. Нек се постиде и посраме сви који се радују злу мојему, нек се обуку у стид и у срам који се размећу нада мношћем. Нека се радују и веселе који ми желе правду, и говоре једнако: велик Господ, који жели мира слуги својему! И мој ће језик казивати правду твоју, и хвалу теби сваки дан.

Псалам 108.

Боже, славо моја, немој мучати, јер се уста безбожничка и уста лукава на ме отворише; говоре са мношћем језиком лажљивијем. Ријечима злобнијем са свијех страна гоне ме, и оружају се на ме ни за што. За љубав моју устају на мене, а ја се молим. Враћају ми зло за добро, и мржњу за љубав моју. Постави над њим старјешину безбожника, и противник нека му стане с десне стране. Кад се стане судити, нека изађе крив, и молитва његова нека буде гријех. Нека буду дани његови кратки, и власт његову нека добије други. Дјеца његова нек буду сироте, и жена његова удовица. Дјеца његова нек се потуцају и просе, и нека траже хљеба изван својих пустиња. Нека му узме дужник све што има, и нека разграбе туђини муку његову. Нек се не нађе нико ко би га љубио, ни ко би се смиловао на сироте његове. Натражје његово нек се затре, у другом кољену нека погине име њихово. Безакоње старијех његовијех нек се спомене у Господа, и гријех матере његове нек се не избрише. Нека буду свагда пред Господом, и он нека истријеби спомен њихов на земљи; За то што се није сјећао чинити милост, него је гонио човјека ништега и убога, и туж-

номе у срцу тражио смрт. Љубио је клетву, нека га и стигне; није марио за благослов, нека и отиде од њега. Нек се обуче у клетву као у хаљину, и она нек уђе у њега као вода, и као уље у кости њихове. Нек му она буде као хаљина, у коју се облачи, и као појас, којим се свагда паше. Така плата нек буде од Господа онима који ме нанавиде, и који говоре зло на душу моју. А мени, Господе, Господе, учини што приличи имену твојему. Ти си добар, милошћу својом избави ме. Јер сам невољан и ништ, и срце је моје рањено у мени. Нестаје ме као сјена, кад се одмиче; тјерају ме као скакавце. Кољена моја изнемогоше од поста, и тијело моје омрша. Постадох подсмјех њима; видећи ме машу главом својом. Помози ми Господе, Боже мој, спаси ме по милости својој. Нека познаду да је ово твоја рука, и ти, Господе, да си ово учинио. Они куну, а ти благослови; устају, али нек се постиде, и слуга се твој обрадује. Нек се противници моји обуку у срамоту, и као хаљином нек се покрију стидом својим. Хвалићу Господа веома устима својима, и усред многих славићу га, јер стоји с десне стране убогоме, да би га спасао од онијех који осуђују душу његову.

Псалам 50.

Помилуј ме, Боже, по великој милости својој и по обилном милосрђу свом очисти безакоње моје. Оperi ме добро од безакоња мога, и од греха мога очисти ме. Јер безакоње своје ја знам, и грех је мој стално преда мном. Теби јединоме сагреших, и зло пред Тобом учиних, а Ти си праведан у речима својим и чист у суду своме. Гле, у безакоњима се зачех, и у гресима роди ме мати моја. Гле, истину љубиш, и јављаш ми непознатости и тајне свемудрости своје. Покропи ме исопом, и очистићу се; умиј ме, и бићу бељи од снега. Дај ми да слушам радост и весеље, да се прену кости потрвене. Одврати лице своје од грехова мојих, и сва безакоња моја очисти. Срце чисто сагради у мени, Боже, и Дух прав обнови у мени. Не одгурни ме од лица твога, и Духа Твога Светога не одузми од мене. Дај ми радост спасења твога, и духом владалачким

учврсти ме. Научићу безаконике путевима твојим, и безбожници ће се обратити к Теби. Избави ме од крви, Боже, Боже спасења мога; обрадоваће се језик мој правди твојој. Господе, отвори уста моја, и она ће казивати славу твоју. Јер да си хтео жртве, ја бих Ти принео; за жртве паљенице не мариш. Жртва је Богу дух скрушен, срце скрушено и смерно Бог неће одбацити. По доброти својој, Господе, чини добро Сиону, и нека се подигну зидови јерусалимски. Онда ће Ти бити миле жртве правде, приноси и жртве паљенице; тада ће метати на жртвеник твој теоце.

Слава, и сада, Алилуја, трипут.

Господе помилуј, **трипут.**

Слава, тропар, глас 6.

Господе, Животе свих, осудише Те Јудеји на смрт; који помоћу штапа пређоше пешке Црвено море, на Крст Те приковаше; и који из камена мед сисаху, жуч Теби принеше. Но драговољно си све претрпео, да нас ослободиш од робовања непријатељу; Христe Боже, слава Теби.

И сада, Богородичан.

Богородице, Ти си виноград истинити, која си произвела плод живота. Теби се молимо, моли се, Владичице, са Апостолима и свима Светима, да буду помиловане душе наше.

После овога певамо следеће стихире, самогласно, глас 8.

Страха ради Јудејског, пријатељ твој и ближњи Петар, одрече се Тебе, Господе, и ридајући овако вапијаше: Сузе моје не прећути, јер рекох, Милосрдни, да ћу веру сачувати, и не сачувах. И наше покајање, тако прими, и помилуј нас. **Двапут.**

Стих: Речи моје чуј Господе, и разуми вику моју.

Пре часнога Крста твога, док се војници ругаху Теби, Господе, умне силе се ужасаваху. Јер си понео венац поруге, Ти који си земљу живописао цвећем; и хаљину срама си обукао, Ти

који облацима заодеваш небо; јер таквим старањем, познаде се твоје милосрђе, Христе. Велика је твоја милост, слава Теби.

Стих: Почуј глас молитве моје, царе мој и Боже мој.

И опет: Исто.

Слава, глас 5.

Вучен на Крст, овако си говорио Господе: За које дело хоћете да ме разапнете, Јудеји? јер што ослабљене ваше учврстих? што мртве као од сна подигох? Крвоточиву исцелих, а Хананејку помиловах? За које дело хоћете да ме убијете, Јудеји? Но угледаћете, безаконици, Христа, кога сада пробадате.

И сада, опет исто.

Прокимен, глас 4.

Јер сам ја на ране готов, и страдање је моје стално преданом.

Стих: Господе, немој ме јарошћу твојом изобличити, нити ме гневом твојим казнити.

Читање из Пророштава Исаије (глава 50,4-11).

Господ Господ даде ми језик учен да умијем проговорити zgodну ријеч уморном; буди свако јутро, буди ми уши, да слушам као ученици. Господ Господ отвори ми уши, и ја се не противих, не отступих натраг. Леђа своја подметах онима који ме бијаху и образе своје онима који ме чупаху; не заклоних лица својега од руга ни од заплувања. Јер ми Господ Господ помаже, зато се не осрамотих, зато ставих чело своје као кремен, и знам да се нећу постидјети. Близу је онај који ме правда; ко ће се прети са мном? станимо заједно; ко је супарник мој? нека приступи к мени. Гле, Господ Господ помагаће ми: ко ће ме осудити? Гле, сви ће они као хаљина оветшати, мољац ће их изјести. Ко се међу вама боји Господа и слуша глас слуге његова? Ко ходи по мраку и нема видјела, нека се узда у име Господње и нека се ослања на Бога својега. Гле, сви који ложите огањ, и опасујете се искрама, идите у свјетлости

огња својега и у искрама које распалисте. То вам је из моје руке, у мукама ћете лежати.

**Затим, Апостол, Посланица Римљанима,
зачало 88 од половине (глава 5,6-10).**

Браћо, Христос, још док бјесмо немоћни, умрије у одређено вријеме за безбожнике. Јер једва ће ко умријети за праведника; а за доброга можда би се ко и усудио да умре. Али Бог показује своју љубав према нама, јер још док бијасмо грјешници, Христос умрије за нас. Много ћемо, дакле, прије бити кроз њега спасени од гњева сада када смо оправдани крвљу његовом. Јер када смо се као непријатељи помирили са Богом кроз смрт Сина његова, много ћемо се прије, већ помирили, спасти животом његовим.

**Онда, Еванђеље од Марка, зачало 67-68
(глава 15,16-41).**

У време оно, војници одведоше Исуса унутра у двориште у такозвани преторијум, и сазваше сву чету војника. И обукоше му пурпурни огртач, и оплетавши трнов вијенац ставише на њега. И стадоше га поздрављати: Здраво, царе јудејски! И бијаху га по глави трском, и пљуваху на њега, и падајући на кољена клањаху му се. И кад му се наругаше, свукоше с њега пурпурни огртач, и обукоше га у његове хаљине и изведоше да га разапну. И натјераше једнога пролазника, Симона из Кирина, оца Александрова и Руфова, који иђаше из поља, да понесе крст његов. И доведоше га на мјесто Голготу, што значи: Мјесто лобање. И даваше му да пије вино са смирном, а он не узе. И кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацајући коцку за њих ко ће шта узети. А бијаше час трећи, и разапеше га. И бјеше натпис његове кривице написан: Цар јудејски. И с њим распеше два разбојника, једнога с десне, а једнога с лијеве стране њему. И испуни се Писмо које говори: И уврстише га међу безаконике. И пролазници хуљаху на њега, машући главама својим и говорећи: Ва! Ти што храм разваљујеш и за три дана саграђујеш, Спаси самога себе и сиђи

с крста! Тако и првосвештеници с књижевницима ругаху се, говорећи један другоме: Друге спасе, а себе не може да спасе. Христос, цар Израиљев, нека сиђе сада с крста да видимо, па ћемо му вјеровати. И они што бијаху с њим разапети вријеђаху га. А када настаде шести час, би тама по свој земљи до часа деветога. И у девети час повика Исус из свега гласа говорећи: Елои, Елои, лима савахтани? што значи: Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио? И неки од оних што стајашу ондје чувши то говораху: Ено зове Илију. А један отрча те напуни сунђер оцта, па натакнувши на трску појаше га говорећи: Оставите да видимо хоће ли доћи Илија да га скине. И Исус повика из свег гласа и издахну. И завјеса храмовна раздрије се на двоје одозго до доље. А кад видје капетан који стајаше према њему да тако узвикнувши издахну, рече: Заиста човјек овај Син Божији бјеше. А бијаху ту и жене гледајући издалека, међу којима бјеше и Марија Магдалина и Марија мати Јакова Малога и Јосије, и Саломија. Које и кад он бјеше у Галилеји иђаху за њим и службаху му; и многе друге и које бијаху дошле с њим у Јерусалим.

И одмах чтец:

Господ Бог благословен, благословен, Господ сваког дана, похитаће нама Бог спасења наших, Бог који спасава.

Трисвето, Оче наш, Кондак, глас 8.

Ходите сви да певамо, Онога који се нас ради распео, јер Њега виде Марија на дрвету и говораше: ако и Крст трпиш, Ти си Син и Бог мој.

Господе помилуј, **40 пута.**

Ти коме се у свако време... **(стр. 137)**

Господе помилуј, **трипут. И остало.**

Молитва:

Владико Боже, Оче Сведржитељу, Господе Сине Јединородни, Исусе Христе и Свети Душе, једно Божанство, једна Сила, помилуј ме грешнога, и како год знаш, спаси ме недостојног слугу твога; јер си благословен у векове векова. Амин.

ЧАС 6.

Ходите поклонимо се... трипут.

Псалам 53.

Боже! именом својим помози ми, и крјепошћу својом одбрани ме на суду. Боже! услиши молитву моју, чуј ријечи уста мојих. Јер туђини усташе на ме, и силни траже душу моју; немају Бога пред собом. Гле, Бог је помоћник мој, Господ даје снагу души мојој. Обратиће зло на непријатеље моје, истином својом истријебиће их. Радо ћу принијети жртву, прославићу име твоје, Господе, јер је добро. Јер ме избављаш из сваке невоље, и на непријатеље моје без страха гледа око моје.

Псалам 139.

Нзбави ме, Господе, од човјека злога, сачувај ме од насилника, који помишљају зло у срцу и сваки дан подижу рат; Оштре језик свој као змија, јед је аспидин у устима њиховијем. Сачувај ме, Боже, од руку безбожничких, од насилника сахрани ме, који мисле да поткину ноге моје. Охоли ми намјестише замке и пругла, метнуше ми мрежу на пут, пређу разапеше ми. Рекох Господу: ти си Бог мој, услиши, Господе, глас мољења мојега. Господе, Господе, крјепки спаситељу мој, заклони главу моју у дан ратни. Не дај, Господе, безбожнику што жели, не дај му да докучи што је наумио, да се не узносе. Отров онијех што су око мене, погибао уста њиховијех нека се обрати на њих. Нека падне на њих живо угљевље; нека их он баци у огањ, у пропасти, да не устану. Човјек језичан неће се утврдити на земљи, неправеднога ће злоћа увалити у погибао. Знам да ће Господ показати правду невољноме и правицу убогим. Да! праведни ће славити име твоје, прави ће остати пред лицем твојим.

Псалам 90.

Који живи у заклону вишњега, у сјену свемогућега почи-
ва. Говори Господу: ти си уточиште моје и бранич мој,
Бог мој, у којег се уздам. Он ће те избавити из замке
птичарева, и од љутога помора; Перјем својим осјениће те, и
под крилима његовијем заклонићеш се; истина је његова штит
и ограда. Нећеш се бојати страхоте ноћне, стријеле, која лети
дању, помора, који иде по мраку, болести, која у подне мори.
Пашће поред тебе тисућа и десет тисућа с десне стране теби,
а тебе се неће дотаћи. Само ћеш гледати очима својима, и
видјећеш плату безбожницима. Јер си ти, Господе, поуздање
моје. Вишњега си изабрао себи за уточиште. Неће те зло за-
десити, и ударац неће досегнути до колибе твоје. Јер анђели-
ма својим заповиједа за тебе да те чувају по свијем путовима
твојим. На руке ће те узети да гдје не запнеш ногом својом. На
лава и на аспиду наступаћеш и газићеш лавића и змаја. „Кад
ме љуби, избавићу га; заклонићу га, кад је познао име моје.
Зазваће ме, и услишићу га; с њим ћу бити у невољи, избавићу
га и прославићу га, дуга живота наситићу га, и показаћу му
спасење своје.“

**Слава, и сада, Алилуја, трипут. Господе помилуј, трипут.
Слава, тропар, глас 2.**

Извршио си спасење, посред земље, Христe Боже, раширио
си на Крсту твоје пречисте руке, сабирајући све народе,
који вичу: Господе, слава Теби.

И сада, Богородичан:

Зато што немамо смелост због мноштва грехова наших, Ти,
Богородице Дјево, моли од Тебе Рођенога, јер много може
молитва Матере према милосрђу Владике. Не превиди, Све-
чиста, молбе нас грешних, јер је милостив, и моћан да спасе,
Онај који је изволео да пострада за нас.

ПЕТАК

После овога певамо следеће стихире,
самогласно, глас 8.

Ово говори Господ Јудејцима: Народе мој, шта ти учиних, или чиме ти досадах? Слепце твоје просветлих, губавце твоје очистих, човека који лежах на одру подигох. Народе мој, шта ти учиних, и чиме ми узврати? Уместо мане - жуч, уместо воде - оцат, уместо да ме волите - на крст ме приковасте. Нећу више подносити, но позваћу моје народе и они ће ме прославити са Оцем и Духом, и ја ћу им даровати живот вечни. **Двапут.**

Стих: Дадосе ми за храну жуч, и у жеђи мојој напојише ме оцтом.

Законодавци Израилјеви Јудеји и фарисеји, скуп Апостола виче к вама; Ево Храма којег ви разористе; ево Јагњета које ви распесте и гробу, предадосте; но влашћу својом васкрсе. Не варајте се, Јудеји, јер то је Онај који је у мору спасао, и у пустињи хранио. Он је живот, и светлост, и мир света.

Стих: Спаси ме Боже, јер дођоше воде до душе моје.

Опет, Иста стихира.

Слава, глас 5.

Ходите, христоносни народи, видимо шта је уговорио Јуда издајник, са свештеницима безаконим против Спаса нашега. Данас су учинили заслужним смрти бесмртног Логоса, и Пилату предавши, на месту Лобање разапели. И ово страдајући, Спас наш, викаше говорећи: Отпусти им, Оче, грех овај, да би разумели народи, моје из мртвих Васкрсење.

И сада. Исто.

Прокимен, глас 4.

Господе, Господе наш, како је дивно име твоје по свој земљи.

Стих: Јер се узнесе красота твоја изнад небеса.

Читање из пророштава Исаије
(глава 52,13-54,1).

Гле, слуга ће мој бити срећан, подигнуће се и узвисиће се и прославиће се. Како се многи зачудише теби, што бијаше нагрђен у лицу мимо свакога човјека, и у стасу мимо синове човјечије, тако ће опет удивити многе народе, цареви ће пред њим затиснути уста своја, јер ће видјети што им није казивано и разумјеће што нијесу слушали. Ко вјерова проповиједању нашем, и мишица Господња коме се откри? Јер изниче пред њим као шибљика, и као коријен из сухе земље; не би обличја ни љепоте у њега; и видјесмо га, и не бјеше ништа на очима, чега ради бисмо га пожељели. Презрен бјеше и одбачен између људи, болник и вичан болестима, и као један од кога свак заклања лице, презрен да га ни за што не узимасмо. А он болести наше носи и немоћи наше узе на се, а ми мишљасмо да је рањен, да га Бог бије и мучи. Али он би рањен за наше пријеступе, избијен за наша безакоња; кар бјеше на њему нашега мира ради, и раном његовом ми се исцијелисмо. Сви ми као овце зађосмо, сваки нас се окрену својим путем, и Господ пусти на њ безакоње свијех нас. Мучен би и злостављен, али не отвори уста својих; као јагње на заклање вођен би и као овца нијема пред онијем који је стриже не отвори уста својих. Од тјескобе и од суда узе се, а род његов ко ће исказати? јер се истрже из земље живијех и за пријеступе народа мојега би рањен. Одредише му гроб са злочинцима, али на смрти би с богатијем, јер не учини неправде, нити се нађе пријевара у устима његовијем. Али Господу би воља да га бије, и даде га на муке; кад положи душу своју у принос за гријех, видјеће натражје, продужиће дане, и што је Господу угодно напредоваће његовом руком. Видјеће труд душе своје и наситиће се; праведни слуга мој оправдаће многе својим познањем, и сам ће носити безакоња њихова. Зато ћу му дати дио за многе, и са силнима ће дијелити плијен, јер је дао душу своју на смрт, и би метнут међу злочинце, и сам носи гријехе многих, и за злочинце се моли. Весели се, нероткињо која не рађаш, запје-

вај и покликни ти, која не трпиш мука од порођаја, јер пуста има више дјеце него ли она која има мужа, вели Господ.

Апостол, Јеврејима посланица.

Зачало 306 (глава 2,11-18).

Браћо, и Онај који освећује и они који се освећују сви су од једнога; зато се не стиди да их назива браћом, говорећи: Објавићу Име твоје браћи својој, усред сабора пјесмом ћу те величати. И опет: Ја ћу се уздати у Њега. И опет: Ево ја и дјеца коју ми даде Бог. А пошто та дјеца имају заједницу у крви и месу, и Он узео најприснијег удјела у томе, да смрћу сатре онога који има моћ смрти, то јест ђавола. И да избави оне који из страха од смрти цијелога живота бијашу кривци за своје робовање. Јер, заиста се не присаједини анђелима, него се присаједини сјемени Аврамову. Стога је требало да у свему буде подобан браћи, да би био милостив и вјеран првосвештеник у служби Богу, како би очистио гријехе народа. Јер пошто је и сам страдао будући кушан, зато може помоћи онима који бивају кушани.

Еванђеље, од Луке,

зачало 111 (глава 23,32-49).

У време оно, вођаху са Исусом и друга два злочинца са њим да погубе. И када дођоше на мјесто звано Лобања, ондје разапеше њега и злочинце, једнога с десне стране а другог с лијеве. А Исус говораше: Оче, опрости им, јер не знају шта чине! И дијелећи хаљине његове бацаху коцку. И народ стајаше гледајући. А и старјешине ругаху му се с њима говорећи: Друге спасе, нека спасе и себе, ако је он Христос, изабраник Божији. А и војници му се ругаху, приступаху и даваху му оцат. И говораху: Ако си ти цар јудејски, спаси самог себе! А бијаше над њим и натпис написан словима јелинским и латинским и јеврејским: Ово је цар јудејски. А један од објешених злочинаца хуљаше на њега говорећи: Ако си ти Христос, спаси себе и нас! А други одговоривши укораваху га говорећи: Зар се ти не бојиш Бога, кад си и сам осуђен тако?

А ми смо праведно осуђени, јер примамо по својим дјелима као што смо заслужили; а он никаква зла не учини. И рече Исусу: Сјети ме се, Господе, када дођеш у Царству своме. И рече му Исус: Заиста ти кажем, данас ћеш бити са мном у рају. А бијаше око шестогачаса, и тама би по свој земљи до часа деветогача. И помрча сунце, и завјеса храмовна раздрије се напола. И повикавши Исус из свега гласа рече: Оче, у руке твоје предајем дух свој. И рекавши ово издахну. А кад видје капетан шта се догоди, прослави Бога говорећи: Заиста овај човјек бјеше праведник. И сав народ који се бијаше скупио да гледа овај призор, кад видје шта би, врати се бијући се у прса. А стајаху издалека сви познаници његови и жене које га пратише из Галилеје, посматрајући ово.

И одмах чтец:

Нека нас брзо претекну милости твоје Господе, јер веома осиромашисмо. Помози нам, Боже, Спаситељу наш, славе ради имена твога. Господе, избави нас и очисти грехе наше имена твога ради.

Трисвето, и по: Оче наш:

Кондак, глас 8.

Ходите сви да певамо Онога који се нас ради распео, јер Њега виде Марија на дрвету и говораше: Ако и Крст трпиш, Ти си Син и Бог мој.

Господе помилуј, **40 пута.**

Ти коме се у свако време..., **(стр. 137).**

Господе помилуј, **трипут. И остало.**

Затим, Молитва светог Василија Великог.

Боже и Господе сила, и Творче сваке твари, који си због милосрђа неупоредиве милости твоје, Твог Јединородног Сина, Господа нашега Исуса Христа, низпослао на спасење рода нашега, и Часним Крстом његовим подерао списак грехова наших, и њиме победио начала и власти таме. Ти сам, Владико Човекољубче, прими и од нас грешних благодарстве-

не ове и прозбене молитве, и избави нас од сваког пагубног и мрачног греха и свих видљивих и невидљивих непријатеља који траже да нам науде. Прикуј за страх твој тела наша и не дај да се срца наша приклоне речима или помислима рђавим, него љубављу твојом рани душе наше, да би увек гледајући к Теби, и вођени светлошћу која је од Тебе, посматрајући Тебе неприступну и вечну светлост, непрестано исповедање и благодарене узносили Теби, беспочетном Оцу, са Јединородним Твојим Сином, и свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. Амин.

ЧАС 9.

Ходите поклонимо се... **трипут.**

Псалам 68.

Спаси ме, Боже, јер дође вода до душе. Пропадам у дубоком глибу; гдје нема дна; тонем води у дубине, и вали ме затрпавају. Изнемогах вичући, промуче ми грло, побијелеше ми очи погледајући Бога. Онијех који мрзе на ме ни за што има више него косе на глави мојој; осилише који хоће да ме погубе, лажљиви непријатељи моји. Што нијесам отимао, ваља да вратим. Боже! ти знаш је ли у мени безумље, и кривице моје нијесу сакривене од тебе. Немој да се постиде у мени који се уздају у тебе, Господе, Господе над војскама! Немој да се посраме у мени који траже тебе, Боже Израиљев! Јер тебе ради подносим руг, и срамота попаде лице моје. Туђин постадох браћи својој, и незнан синовима матере своје. Јер ревност за кућу твоју једе ме, и ружења онијех који тебе руже падају на ме. Плачем, постим се душом својом, и то ми се прима за зло; мјесто хаљине облачим врећу, и бивам им прича. О мени се разговарају сједећи на вратима, пијући вино пјевају ме. А ја се молим теби, Господе; вријеме је да се смилујеш, Боже; по великој милости својој услиши ме, јер је истинито спасење твоје. Извади ме из глиба, да не пропаднем; да се избавим од

ненавидника и из дубоке воде; да ме не узме вода на матицу, да ме не прождре пучина, и да не склопи јама нада мношћу твојом својом. Услиши ме, Господе, јер је благост твоја милосрдна, по великој доброты својој погледај ме. Немој одвратити лица својега од слуге својега; јер ме је туга; похитај, услиши ме. Приближи се души мојој, избави је; на супрот непријатељима мојим избави ме. Ти знаш под каквим сам ругом, стыдом и срамотом; пред тобом су сви непријатељи моји. Срамота сатр срце моје, изнемогах; чекам хоће ли се коме сажалити, али нема никога; хоће ли ме ко потјешити, али не налазим. Дају ми жуч да једем, и у жеђи мојој поје ме оцтом. Трпеза њихова нека им буде мрежа и замка, то нека им буде плата. Нека им потамне очи њихове, да не виде, и њихове бедре раслаби за свагда. Излиј на њих јарост твоју, и пламен гњева твојега нека их обузме! Стан њихов нека опусти, и у њиховијем шаторима нека не буде никога да живи. Јер кога си ти поразио, они гоне, и умножавају јаде онима које си ти ранио. Међи на њих кривицу за кривицом, да не дођу до правде твоје. Нека се избришу из књиге живијех, и с праведницима нека не буду записани. А ја сам ништ и болан; помоћ твоја, Боже, нека ме заклони. Славићу име Божије у пјесми, величаћу га у хвали. То је Богу милије од вола, од телета с роговима и с папцима. Видјеће ништи и радоваће се. Који тражите Бога, оживјеће срце ваше. Јер Бог чује убоге, и сужања својих не оглуша се. Нека га хвале небеса и земља, мора и све што се у њима миче! Јер ће Бог спасти Сион, сазидаће градове Јудине; и људи ће се ондје населити и наслиједиће га. И натражје ће се слуга његовијех утврдити у њему, и који љубе име његово наставаће на њему.

Псалам 69.

Боже, похитај да ме избавиш, Господе, да ми помогнеш! Нек се постиде и посраме који траже душу моју! Нек уступе натраг, и осрамоте се који ми зло желе! Са стыдом нека се врате натраг који ми говоре: ха! ха! Нек се тјеше и веселе тобом који траже тебе, и који љубе спасење твоје, нека

једнако говоре: велик је Бог! А ја сам ништ и убог, Боже, похитај к мени! ти си помоћ моја и избавитељ мој, Господе, не часи!

Псалам 85.

Пригни, Господе, ухо своје и услиши ме, јер сам невољан и ништ. Сачувај душу моју, јер сам твој поклоник. Спаси слугу својега, Боже мој, који се у те узда. Смилуј се на ме, Господе, јер к теби вичем вас дан. Обесели душу слуге својега, јер к теби, Господе, подижем душу своју. Јер си ти, Господе, добар и милосрдан и веома милостив свима који те призивљу. Чуј, Господе, молитву моју, и слушај глас мољења мојега. У дан туге своје призивљем те, јер ћеш ме услишити. Нема међу боговима такога какав си ти, Господе, и нема дјела такијех каква су твоја. Сви народи, које си створио, доћи ће и поклонити се пред тобом, Господе, и славити име твоје. Јер си ти велик и твориш чудеса; ти си један Бог. Покажи ми, Господе, пут свој, и ићи ћу у истини твојој; учини нека се мили срцу мојему бојати се имена твојега. Славићу те, Господе Боже мој, свијем срцем својим, и поштоваћу име твоје до вијека. Јер је милост твоја велика нада мном, и извадио си душу моју из пакла најдубљега. Боже, охолице усташе на мене, и гомила насилника тражи душу моју, и немају тебе пред собом. Али ти, Господе, Боже милостиви и благи, стрпљиви и богати добротој и истином, погледај на ме и смилуј ми се, дај силу своју слуги својему, и помози сину слушкиње своје; учини са мном чудо доброте. Нека виде који ме ненавиде, и постиде се, што си ми, Господе, помогао и утјешо ме.

Слава, и сада Алилуја, трипут.

Господе помилуј, трипут.

Слава, тропар, глас 8.

Видећи разбојник Господара живота на крсту висећа, говораше: Кад Он не би био Бог оваплоћени, који је са нама разапет, не би сунце зраке своје сакрило, нити би земља

дршћући се тресла. Но Ти, Господе, који све трпиш, сети ме се, у Царству твоје.

И сада, Богородичан.

Ти који си нас ради рођен од Дјеве, и распеће претрпео, Благ, који си смрћу смрт разрушио, и васкрсење показао као Бог; не презри оне које си саздао руком својом; покажи човекољубље твоје, Милостиви; прими Богородицу која Те је родила и која се моли за све, и спаси Спасе наш народ очајни.

После овога певамо следеће стихире.

Самогласне, глас 7.

Ужас беше гледати, Творца неба и земље на крсту обешена, сунце помрчало, а дан опет у ноћ претворен, и земљу која из гробова враћа тела мртвих; са којима се клањамо Теби, спаси нас. **Двапут.**

Стих: Разделише хаљине моје између себе, и за хаљину моју бацише коцку.

Глас 2.

Када Те безаконици приковаше на крст, Господа Славе, ви-као си к њима: Чиме сам вас увредио? или чиме прогневио? Пре мене ко вас је ослободио од туге? И сада шта ми узвраћате? Зло за добро; за стуб огњени, на крст ме приковасте; за облак, гроб ми ископасте; за ману, жуч ми принесосте; за воду, оцтом ме напојисте. Дакле, призваћу незнабошце, и они ће ме прославити, са Оцем и Светим Духом.

Стих: Дадосе ми за храну жуч, и у жеђи мојој напојише ме оцтом.

И опет исто.

Слава, глас 6.

Данас виси на дрвету, Онај који је на води земљу утврдио (**трипут**). Венцем од трња се крунише, Онај који је цар Анђела. Лажном порфиром огрће се, Онај који је огрнуо небо

облацима. Шамаре прима, Онај који је у Јордану ослободио Адама. Клинцима би прикован, Женик Цркве. Копљем би прободен Син Дјеве. Поклањамо се страдањима твојим, Христе. Поклањамо се страдањима твојим, Христе. Полањамо се страдањима твојим, Христе. Покажи нам и славно твоје Васкрсење.²

И сада, Исто.

Прокимен, глас 6.

Рече безуман у срцу своме: нема Бога.

Стих: **Н**ема га који чини добро, нема ни једнога.

Читање из пророштава Јеремијиних.

(глава 11,18-23 и глава 12,1-5,9-11 и 14-15).

Господ ми објави, те знам; ти ми показа дјела њихова. А ја бијах као јагње и теле које се води на клање, јер не знадијах да се договарају на ме: оборимо дрво с родом његовијем, и истријебимо га из земље живијех, да му се име не спомиње више. Али, Господе над војскама, судијо праведни, који испитујеш бубреге и срце, дај да видим освету твоју на њима, јер теби казах парбу своју. Зато овако вели Господ за Анатођане, који траже душу твоју говорећи: не пророкуј у име Господње, да не погинеш од наших руку; зато овако вели Господ над војскама; ево, ја ћу их походити: младићи ће њихови изгинути од мача, синови њихови и кћери њихове изгинуће од глади. И неће бити од њих остатка; јер ћу пустити зло на Анатођане кад их походим. Праведан си, Господе, ако бих се правдао с тобом; али ћу проговорити о судовима твојим. Зашто је пут безбожнички срећан? зашто живе у миру сви који чине невјеру? Ти их посади, и они се укоријенише, расту и род рађају; ти си им близу уста али далеко од бубрега. Али, Господе, ти ме познајеш, разгледаш ме и окушао си срце моје како је према теби; одвуци их као овце на клање, и приправи их за дан кад ће се убити. Докле ће тужити земља, и трава свега поља

² Ова се стихира најпре прочита наглас и побожно пред Распећем, а затим се отпева од појаца.

сахнути са злоће онијех који живе у њој? нестало све стоке и птица, јер говоре: не види краја нашега. Кад си трчао с пјешацима па те уморише, како ћеш се утркивати с коњима? и кад ти је тако у земљи мирној, у коју се уздаш, шта ћеш чинити кад устане Јордан? Нашљедство моје поста ми птица грабљива; птице, слетите се на њу, скупите се сви звјерови пољски, ходите да једете. Пастири многи поквариће мој виноград, потлачиће дио мој, мили дио мој обратиће у голу пустош. Обратиће га у пустош, опустошен плакаће преда мнош; сва ће та земља опустјети, јер нико не узима на ум. Овако говори Господ за све зле сусједице моје, који дирају нашљедство што дадох народу својему Израиљу: ево, ја ћу их почупати из земље њихове, и дом Јудин ишчупаћу испред њих. А кад их ишчупам, опет ћу се смилovati на њих, и довјешћу опет свакога њих на нашљедство његово и свакога у земљу његову.

**Апостол. Из посланице Јеврејима,
зачало 324 (глава 10,19-3).**

Браћо, имајући слободу за улазак у Светињу крвљу Исусовом путем новим и живим, који нам је Он отворио завјесом, то јест тијелом својим, и Свештеника великога над домом Божијим, приступајмо истинитим срцем, у пуној вјери, са срцима очишћеним од зле савјести и тијелом опраним водом чистом, држимо се чврсто у исповиједању наде без колебања, јер је поуздан Онај који је обећао; и старајмо се један о другоме у подстицању на љубав и добра дјела. Немојмо изостајати са скупова наших, као што неки имају обичај, него се узајамно бодримо, и утолико више колико видите да се приближује Дан онај. Јер ако ми гријешимо хотимице и последице примљеног познања истине, ту више нема жртве за гријехе, него само страшно очекивање суда и јарост огња који ће прогутати противнике. Кад неко преступи Закон Мојсејев, по исказу два или три свједока, има да умре без милости; замислите колико ће сада тежу казну заслужити онај који гази Сина Божијега, и крв Завјета којом је освећен за несвету држи, и Духа благодати вријеђа? Јер знамо Онога који рече: Моја је

освета, ја ћу узвратити, говори Господ. И опет: Господ ће судити народу својему. Страшно је пасти у руке Бога живота.

Еванђеље од Јована, зачало 59-61
(глава 18,28, -19, 37).

У време оно, поведоше Исуса од Кајафе у судницу. А бјеше јутро, и они не уђоше у судницу да се не би оскрnavили, него да би могли јести Пасху. Онда Пилат изиђе к њима напоље и рече: Какву оптужбу износите против овога човјека? Одговорише му и рекоше: Кад он не би био злочинац не бисмо га предали теби. А Пилат им рече: Узмите га ви и по закону вашем судите му. А Јудејци му рекоше: Ми не смијемо никога погубити. Да се испуни ријеч Исусова коју рече указујући каквом ће смрћу умријети. Онда уђе Пилат опет у судницу, па дозва Исуса и рече му: Ти ли си цар јудејски? Одговори му Исус: Говориш ли ти то сам од себе, или ти други казаше о мени? Пилат одговори: Зар сам ја Јудејац? Народ твој и првосвештеници предаше те мени. Шта си учи-нио? Исус одговори: Царство моје није од овога свијета; кад би било од овога свијета Царство моје, слуге би се бориле да не будем предан Јудејцима; али Царство моје није одавде. Тада му рече Пилат: Дакле, ти си цар? Исус одговори: Ти кажеш да сам ја цар. Ја сам за то рођен и за то сам дошао на свијет да свједочим истину. И сваки који је од истине слуша глас мој. Рече му Пилат: Шта је истина? И ово рекавши изиђе опет Јудејцима, и рече им: Ја ниједне кривице не налазим на њему. А у вас је обичај да вам једнога пустим на Пасху. Хоћете ли, дакле, да вам пустим цара јудејскога? Тада сви опет повикаше говорећи: Не овога, него Вараву! А Варава бјеше разбојник. Тада, дакле, Пилат узе Исуса и ишиба га. А војници оплетоше вијенац од трња и метнуше му на главу, и обукоше му пурпурну хаљину. И говораху: Здраво, царе јудејски! И удараху га по образима. Пилат пак опет изиђе напоље и рече им: Ево вам га изводим напоље, да знате да на њему не налазим ниједне кривице. А Исус изиђе напоље носећи трнови вијенац и пурпурну хаљину. И рече им Пилат: Ево човјека! Када га, дакле,

видјеше првосвештеници и слуге, повикаше говорећи: Распни га, распни! Пилат им рече: Узмите га ви и распните, јер ја не налазим на њему кривицу. Одговорише му Јудејци: Ми имамо закон и по закону нашему мора да умре, јер начини себе Сином Божијим. Када, дакле, Пилат чу ову ријеч, побоја се већма. И опет уђе у судницу, и рече Исусу: Одакле си ти? А Исус му не даде одговора. Пилат му тад рече: Зар мени не одговараш? Не знаш ли да имам власт да те распнем и власт имам да те пустим? Исус одговори: Не би имао власти никакве нада мнома када ти не би било дано одозго; зато онај који ме предаде теби има већи гријех. Од тада гледаше Пилат да га пусти. Али Јудејци викаху говорећи: Ако овога пустиш, ниси пријатељ ћесару. Сваки који себе царем гради противи се ћесару. Пилат, дакле, чувши ову ријеч изведе Исуса напоље, и сједе на судијску столицу, на мјесту званом Литостротон, а јеврејски Гавата. А бјеше петак уочи Пасхе, око шестог часа; и он рече Јудејцима: Ево цар ваш! А они повикаше: Узми, узми, распни га! Пилат им рече: Зар цара вашег да разапнем. Одговорише првосвештеници: Немамо цара осим ћесара. Тада, дакле, предаде га њима да се разапне. А они узеше Исуса и одведоше. И носећи крст свој изиђе на мјесто звано Лобања, а јеврејски Голгота. Ондје га разапеше, и са њим другу двојицу, с једне и са друге стране, а Исуса у средини. Пилат пак написа и натпис, па постави на крст а бјеше написано: Исус Назарећанин цар јудејски. И овај натпис читаше многи Јудејци, јер близу града бјеше мјесто гдје разапеше Исуса; и бјеше написано јеврејски, јелински и римски. А првосвештеници јудејски говораху Пилату: Не пиши: цар јудејски, него да он рече: ја сам цар јудејски. Пилат одговори: Што писах, писах. Војници пак када разапеше Исуса узеше хаљине његове и начинише четири дијела, свакоме војнику по дио, и доламу; а долама не бјеше шивена него изаткана изједна. Онда рекоше међу собом: Да је не деремо, него да бацимо коцку за њу коме ће допасти. Да се испуни Писмо које говори: Раздијелише хаљине моје међу собом, и за доламу моју бацише коцку. Војници, дакле, тако учинише. А стајаху код Исусова крста мати његова, и сестра матере његове

Марија Клеопова, и Марија Магдалина. А Исус видјевши матер и ученика кога љубљаше гдје стоји поред ње, рече матери својој: Жено, ето ти сина! Потом рече ученику: Ево ти мајке! И од онога часа узе је ученик к себи. Послије тога, знајући Исус да се већ све свршило, да се сасвим испуни Писмо рече: Жедан сам! Стајаше пак суд пун оцта; а они напунише сунђер оцта, и натакнувши на трску, принесоше устима његовим. А кад Исус окуси оцат рече: Сврши се! И преклонивши главу предаде дух. А будући да бјеше петак, па да не би тијела остала на крсту у суботу, јер бијаше велики дан она субота, Јудејци замолише Пилата да им се пребију голијени, па да их скину. Онда дођоше војници, и првOME пребише голијени и другоме распетом с њим; А дошавши до Исуса, кад видјеше да је већ умро, не пребише му голијени, него један од војника прободe му ребра копљем; и одмах изиђе крв и вода. И онај који је видео, посвједочио је, и истинито је свједочанство његово, и он зна да истину говори, да и ви вјерујете. Јер се ово догоди да се испуни Писмо: Кост његова неће се преломити. И опет друго Писмо говори: Погледаће на онога кога прободоше.

И одмах чтец:

Не предај нас до краја, Имена твога светoга ради, и не разори завет твој, и не удаљи милост твоју од нас, ради Авраама којeга си заволео, и ради Исаака слуге твога, и Израиља свeтитeља твога.

Трисвето, и по Оче наш,

Кондак, глас 8.

Ходите сви да певамо, Онога који се нас ради распео, јер Њега виде Марија на дрвету и говораше: Ако и Крст трпиш, Ти си Син и Бог мој.

Господе помилуј, 40 пута.

Ти коме се у свако време... (стр. 137).

Господе помилуј, трипут, и остало.

Молитва:

Владико Господе, Исусе Христе Боже наш, који дуго трпиш грехе наше, и довео си нас чак до овога часа, у којем ви-сећи на животворном дрвету, пропутио си улаз у Рај благо-разумном разбојнику, и смрћу си смрт разрушио, очисти нас грешне, и недостојне слуге твоје. Јер, сагрешисмо и безаконо-васмо, и нисмо достојни да подигнемо очи наше, и погледамо на висину небесну, зато што смо оставили пут правде твоје, и ходисмо по вољи срдаца наших. Но молимо твоју неизмере-ну доброту: поштеди нас, Господе, по мноштву милости твоје и спаси нас Имена твога светог ради, јер исчилеше у сује-ти дани наши. Отми нас из руку непријатеља, и опрости нам грехе наше, и умртви телесно наше умовање, да одбацивши старог човека, обучемо се у новог, и поживимо Теби, нашем Владици и добротвору, и да тако, ходећи по твојим заповес-тима, достигнемо у вечни покој; где је обиталиште свих који се веселе. Јер си Ти истинито весеље и радост оних који љубе Тебе, Христе Боже наш, и Теби славу уносимо са беспочетним Твојим Оцем, и свесветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. Амин.

И одмах,

ИЗОБРАЗИТЕЉНА

Блажена побрже: после сваког стиха понавља се.

У Царству твоме, сети се нас Господе, када дођеш у Царству твоме.

Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство небе-ско.

Блажени који плачу, јер ће се утешити.

Блажени кротки, јер ће наследити земљу.

Блажени гладни и жедни правде, јер ће се наситити.

Блажени милостиви, јер ће помиловани бити.

Блажени чисти срцем, јер ће Бога видети.

Блажени миротворци, јер ће се синови Божији назвати.

Блажени изгнани правде ради, јер је њихово Царство небеско.

Блажени сте када вас узасрамоте, и успрогоне и рекну сваку рђаву реч против вас, лажући мене ради.

Радуйте се и веселите се, јер је велика ваша награда на небесима.

Слава, и сада: Сети се нас Господе...

Збор небесни пева Ти и говори: Свет, Свет, Свет је Господ сила, пуно је небо и земља, славе твоје.

Стих: Приступите к Њему и просветићете се и лица ваша неће се постидети.

Збор небесни пева Ти, и говори: Свет, Свет, Свет је Господ сила, пуно је небо и земља, славе Твоје.

Слава:

Збор светих ангела и архангела, са свим небеским силама пева Ти, и говори: Свет, Свет, Свет је Господ сила, пуно је небо и земља славе твоје.

И сада:

Верујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог.

И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божијег, Јединородног рођеног од Оца пре свих векова, Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног не створеног, једносуштног Оцу, кроз Кога је све постало;

Који је ради нас људи и ради нашега спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек.

Који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и био погребен;

И Који је васкрсао у трећи дан, по Писму;

И Који се узнео на небеса и седи с десне стране Оца;
И Који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима,
Његовом Царству неће бити краја.

И у Духа Светога, Господа Животворнога, који од Оца
исходи, Који се заједно са Оцем и Сином обожава и слави,
Који је говорио кроз пророке.

У једну, свету, саборну и апостолску Цркву.

Исповедам једно крштење за отпуштење грехова.

Чекам васкрсење мртвих.

И живот будућега века. Амин.

О слаби, остави, опрости Боже, сагрешења наша вољна и
невољна, било у речи и у делу, било у знању и у незнању,
било у дану и у ноћи, било у уму и у помислима; све нам оп-
рости, као добар и Човекољубац.

О че наш, који си на небесима, да се свети Име Твоје, да
дође Царство Твоје, да буде Воља Твоја и на земљи као на
небу; хлеб наш насушни дај нам данас; и опрости нам дугове
наше као што и ми опраштамо дужницима својим; и не уведи
нас у искушење, но избави нас од нечастивога.

Кондак, глас 8.

Х одите сви да певамо, Онога Који се нас ради распео, јер
Њега виде Марија на дрвету и говораше: Ако и Крст тр-
пиш, Ти си Син и Бог мој.

Господе помилуј, **40 пута.**

И молитва:

С весвета Тројице, једносуштна моћи, неразделиво царство,
узроче свих добара, помилуј и мене грешнога, утврди,
уразуми срце моје, и сву нечистоту моју уклони, просвети моју
мисао, да увек славим, певам и клањам се, и говорим: један је
Свет, један је Господ, Исус Христос, у славу Бога Оца. Амин.

Затим: Нека је благословено Име Господње, од сада и до
века.

Слава, и сада:

ПЕТАК
Псалам 33.

Благосиљам Господа у свако доба, хвала је његова свагда у устима мојима. Господом се хвали душа моја; нека чују који страдају, па нека се радују. Величајте Господа са мношвом, узвишујмо име његово заједно. Тражих Господа, и чу ме, и свијех невоља мојих опрости ме. Који у њега гледају просвјетљују се, и лица се њихова неће постидјети. Овај страдалац завика, и Господ га чу, и опрости га свијех невоља његовијех. Анђели Господњи станом стоје око онијех који се њега боје, и избављају их. Испитајте и видите како је добар Господ; благо човјеку који се узда у њ. Бојте се Господа, свети његови; јер који се њега боје, њима нема оскудице. Богати осиромаше и огладнеше, а који траже Господа, не премиче им се ни једнога добра. Ходите, дјецо, послушајте ме; научићу вас страху Господњему. Који човјек жели живота, љуби дане да би видио добро? Устављај језик свој ода зла, и уста своја од пријеварне ријечи. Клони се ода зла, и чини добро, тражи мира и иди за њим. Очи су Господње обраћене на праведнике, и уши његове на јаук њихов. Али је страшно лице Господње за оне који чине зло, да би истријебио на земљи спомен њихов. Вичу праведни, и Господ их чује, и избавља их од свијех невоља њиховијех. Господ је близу онијех који су скрушена срца, и помаже онима који су смјерна духа. Много невоље има праведник, али га од свијех избавља Господ. Чува Господ све кости његове, ни једна се од њих неће сломити. Безбожника убиће зло, и који ненавиде праведника превариће се. Господ искупљује душу слуга својих, и који се год у њега уздају, неће се преварити.

И ОТПУСТ

А треба и ово знати, да смо примили у Палестини, да се у овај свети дан Великог Петка, не врши Литургија Пређеосвећених дарова, нити опет пуна Литургија, нити се поставља трпеза, нити једемо у овај дан Распећа. А ако неко буде много слаб, или престарео, и не може да издржи да

ПЕТАК

не једе, даје му се хлеб и вода, по заласку сунца. Јер смо овако примили од светих заповести светих Апостола, да се не једе у Велики Петак. Јер је Господња реч, коју рече ка фарисејима Господ: Када се од њих узме Женик, тада ће постити у онај дан. Овако су божански Апостоли примили, и ово ћеш наћи у заповестима апостолским, пажљиво их читајући. А правилна је и посланица најсветијег архиепископа Александријског Дионисија, који ово јавно објављује.

НА СВЕТИ И ВЕЛИКИ ПЕТАК НА ВЕЧЕРЊИ

У десети час (тј. у 4 сата после подне) клепа се. Када свештеник благослови, после псалма, певамо: Господе, за-
виках Теби..., и стихире на 6, самогласне.

Глас 1.

Сва твар измени се од страха, гледајући Тебе Христе, обешена на Крсту: сунце се помрачи, и темељи земље се задрмаше, све састрадаваше Створитељу свега. Ти Који си драговољно све претрпео нас ради, Господе, слава Теби. **Двапут.**

Глас 2.

Народ непобожан и безакони, зашто смишља празне ствари? Зашто живот свих на смрт осуди? Велико је чудо, јер се Творац света предаје у руке безаконика, и на дрво се уноси Човекољубац, да ослободи сужње у Аду који вичу: Дуготрпељиви Господе, слава Теби.

Данас Те гледаше, непорочна Дјева, Речи, на Крсту подигнута, ридајући материнском утробом, кидаше срце горко, и уздишући болно из дубине душе, лице са косом чупајући кидаше. Зато и груди бијући, викаше жалосно: Авај мени, Чедо Божанско, авај мени, светлости света! Зашто си зашао од очију мојих, Јагње Божије? Стога војске бестелесних беху обузете страхом, говорећи: Непостижни Господе, слава Теби.

Видећи Те на дрвету да висиш, Тебе Саздатеља свих и Бога, Христe, Она која Те је безсемено родила, вапијаше горко: Сине мој, где зађе лепота лица твога? Не могу поднети гледајући Те, неправедно распета. Похитај, дакле, васкрсни, да видим и ја твоје из мртвих тридневно васкрсење.

Глас 6.

Данас Господар све твари стоји пред Пилатом, и Крсту се предаје Створитељ свих, као јагње се приводи по сопственој вољи. Клинцима Га прикивају, и у ребра пробадају, и сунђером поје Онога који је пуштао ману као кишу, по образима шамарају Избавитеља света, и слуге се ругају Саздатељу свих. О Владикиног човекољубља! За оне који га распињаху мољаше свога Оца, говорећи: Оче, опрости им грех овај, јер не знају безаконици, шта неправедно чине.

Слава, Глас 6.

О како безаконо збориште, Цара твари на смрт осуди, не постидевши се доброчинства која напомињући унапред осигураваше, говорећи к њима: Народе мој, шта сам вам учинио? Не напуних ли Јудеју чудима? Не васкрсох ли мртваце једном речју? Не исцелих ли сваку немоћ и болест? Шта ми дакле узвраћате? Зашто ме се не сећате? За исцелење ране ми нанесте, за живот ме умртвљујете, вешајући на дрво Добротвора као злочинца, Законодавца као безаконика, и Цара свих као осуђеника. Дуготрпељиви Господе, слава Теби.

ПЕТАК
И сада, Глас исти.

Данас се посматра извршавање страшне и преславне тајне: неопипљиви бива ухваћен, везује се Онај који је разрешио Адама од проклетства, неправедно се испитује Онај Који испитује срца и бубреге, у тамницу се затвара Онај који је затворио бездан. Стаје пред Пилатом, Онај пред ким стоје небеске силе, Творац бива шамаран руком створења, на дрво се осуђује Онај који суди живима и мртвима, у гроб се закључава Разоритељ Ада. Ти који све подносиш састрадално, и све спасаваш од проклетства, незлобиви Госпoде, слава Теби.

Вход са Еванђељем. Светлости тиха...

Прокимен, Глас 4.

Разделише хаљине моје између себе, и за хаљину моју бацише коцку.

Стих: **Б**оже, Боже мој, чуј ме, зашто си ме оставио?

Читање из књиге Изласка.
(Глава 33,11-23).

НГоспод говораше с Мојсијем лицем к лицу као што говори човјек с пријатељем својим. Потом се враћаше Мојсије у око, а слуга његов Исус син Навин, момак, не излажаше из шатора. И рече Мојсије Господу: гледај, ти ми кажеш: води тај народ. А нијеси ми казао кога ћеш послати са мном, а рекао си: знам те по имену и нашао си милост преда мном. Ако сам дакле нашао милост пред тобом, покажи ми пут свој, да те познам и нађем милост пред тобом; и види да је овај народ твој народ. И рече Господ: моје ће лице ићи напријед, и даћу ти одмор. А Мојсије му рече: ако неће ићи напријед лице твоје, немој нас кретати одавде. Јер по чему ће се познати да смо нашли милост пред тобом, ја и народ твој? зар не по томе што ти идеш с нама? тако ћемо се разликовати ја и народ твој од свакога народа на земљи. А Господ рече Мојсију: учинићу и то што си казао, јер си нашао милост преда мном и знам те по имену. Опет рече Мојсије: молим те, по-

кажи ми славу своју. А Господ му рече: учинићу да прође све добро моје испред тебе, и повикаћу по имену: Господ пред тобом. Смиловаћу се коме се смилујем, и пожалићу кога пожалим. И рече: али нећеш моћи видјети лица мојега, јер не може човјек мене видјети и остати жив. И рече Господ: ево мјесто код мене, па стани на стијену. И кад стане пролазити слава моја, метнућу те у расјелину камену, и заклонићу те руком својом док не прођем. Потом ћу дигнути руку своју, и видјећеш ме с леђа, а лице се моје не може видјети.

Прокимен, Глас 4. Суди, Господе, онима који ми чине неправду, и ратуј са онима који устају на ме.

Стих: Узми оружје и штит, и устани ми на помоћ.

Читање из књиге о Јову. (Глава 42,12-17).

Н Господ благослови пошљедак Јовов више него почетак, те имаше четрнаест тисућа оваца и шест тисућа камила и тисућу јармова волова и тисућу магарица. И имаше седам синова и три кћери. И првој надје име Јемима, а другој Кесија а трећој Керенапуха. И не нахођаше се у свој земљи тако лијепијех дјевојака као кћери Јовове, и отац им даде нашљедство међу браћом њиховом. И послвије поживје Јов сто и четрдесет година, и видје синове и унуке до четвртога кољена. И умрије Јов стар и сит живота.

Читање из пророштава Исаије. (Глава 52,13-53,1).

Гле, слуга ће мој бити срећан, подигнуће се и узвисиће се и прославиће се. Како се многи зачудише теби, што бијаше нагрђен у лицу мимо свакога човјека, и у стасу мимо синове човјечије, тако ће опет удивити многе народе, цареви ће пред њим затиснути уста своја, јер ће видјети што им није казивано и разумјеће што нијесу слушали. Ко вјерова проповиједању нашем, и мишица Господња коме се откри?

Положише ме у гроб дубок, у таму и сенку смрти.

Стих: Господе Боже спасења мога, дању и ноћу вичем пред Тобом.

Апостол: I Коринћанима, зачало 125

(Глава 1,18-2,2).

Браћо, ријеч о крсту лудост је онима који гину, а сила Божија нама који се спасавамо. Јер је написано: Погубићу мудрост мудрих, и разум разумних одбацићу. Гдје је мудрац? Гдје књижевник? Гдје препирач овога вијека? Зар не претвори Бог мудрост овога свијета у лудост? Пошто, дакле, у премудрости Божијој свијет мудрошћу не позна Бога, изволи се Богу да лудошћу проповиједи спасе оне који вјерују. Јер и Јудејци ишту знаке, и Јелини траже мудрост. А ми проповиједамо Христа распетога, Јудејцима саблазан, а Јелинима лудост; онима пак позванима, и Јудејцима и Јелинима, Христа, Божију силу и Божију премудрост. Јер је лудост Божија мудрија од људи, и слабост је Божија јача од људи. Јер гледајте, браћо, на вас позване: нема ту ни много мудрих по тијелу, ни много моћних, ни много племенита рода; него што је лудо пред свијетом оно изабра Бог да посрами мудре; и што је слабо пред свијетом оно изабра Бог да посрами јаке; и што је неплеменито пред свијетом и понижено изабра Бог, и оно што је ништавно, да уништи оно што јесте, да се не похвали ни једно тијело пред Богом. Из Њега сте и ви у Христу Исусу, који нам постаде премудрост од Бога и праведност и освећење и избављење. Да буде као што је написано: Ко се хвали нека се Господом хвали. И ја дошавши к вама, браћо, не дођох с високом ријечи или мудрошћу да вам јавим свједочанство Божије. Јер расудих да не знам међу вама ишта сем Исуса Христа, и то распетога.

Алилуја, Глас 1. Спаси ме, Боже, јер дођоше воде до душе моје. **Стих:** Срамоти и страдању се надаше душа моја. **Стих:** Нека потамне очи њихове, да не би видели.

Еванђеље од Матеја, зачало 110. (Глава 27,1-38);
Од Луке, (глава 23,39-43); Матеј, (глава 27,39-54);
Јован, (глава 19,31-37); Матеј, (глава 27,55-61).

У време оно, учинише вијеће сви првосвештеници и старјешине народа против Исуса да га погубе. И све-
завши га одведоше, и предаше га Понтију Пилату, на-
мјеснику. Тада видјевши Јуда, издајник његов, да га осудише,
раскаја се, и врати тридесет сребрника првосвештеницима и
старјешинама говорећи: Сагријеших што издадох крв невину.
А они рекоше: Шта ми маримо за то? Ти ћеш видјети. И ба-
цивши сребрнике у храму, изиђе, и отиде те се објеси. А првос-
вештеници, узевши сребрнике, рекоше: Не ваља их метнути у
храмовну ризницу, јер су цијена за крв. Него се договорише
те купише за њих лончареву њиву за гробље странцима. Зато
се та њива и прозва Крвна њива до данас. Тада се испуни што
је казано преко пророка Јеремије који говори: И узеше три-
десет сребрника, цијену цијењенога, кога су цијенили синови
Израиљеви; и дадоше их за њиву лончареву, као што ми каза
Господ. А Исус стаде пред намјесником, и запита га намјес-
ник говорећи: Јеси ли ти цар јудејски? А Исус му рече: Ти ка-
жеш. И кад га тужаху првосвештеници и старјешине, ништа
не одговори. Тада му рече Пилат: Зар не чујеш колико против
тебе свједоче? И не одговори му ни на једну ријеч, тако да
се намјесник дивљаше веома. А о Празнику бијаше обичај у
намјесника да народу пусти по једног сужња кога они хоће.
А тада имаху познатог сужња по имену Вараву. И када се
сабраше, рече им Пилат: Кога хоћете да вам пустим? Вараву
или Исуса названог Христа? Јер знађаше да су га из зависти
предали. А када сјеђаше у суду, поручи му жена његова гово-
рећи: Не мијешај се ти ништа у суд тога праведника, јер данас
у сну много пострадах због њега. А првосвештеници и старје-
шине наговорише народ да иште Вараву, а Исуса да погубе. А
намјесник одговарајући рече им: Кога хоћете од ове двојице
да вам пустим? А они рекоше: Вараву. Рече им Пилат: Шта да
чиним са Исусом названим Христом? Рекоше му сви: да се

разапне! Намјесник пак рече: А какво је зло учинио? А они из гласа повикаше говорећи: Да се разапне! А кад видје Пилат да ништа не помаже, него још већа буна бива, узе воду те уми руке пред народом говорећи: Ја сам невин у крви овога праведника; ви ћете видјети. И одговарајући сав народ рече: Крв његова на нас и на дјецу нашу! Тада им пусти Вараву, а Исуса, шибавши, предаде да се разапне. Тада војници намјесникови узеше Исуса у судницу и скупише на њега сву чету војника. И свукавши га обукоше му пурпурни огртач. И оплетавши вијенац од трња, метнуше му на главу, и дадоше му трску у десницу; и клекнувши на кољена пред њим, ругаху му се говорећи: Здраво, царе јудејски! И плунувши на њега, узеше трску и бише га по глави. И кад му се наругаше, свукоше с њега огртач, и обукоше га у хаљине његове, и поведоше да га разапну. И излазећи нађоше човјека из Кирина по имену Симона и натјераше га да му понесе крст. И дошавши на мјесто које се зове Голгота, то јест: Мјесто лобање, дадоше му да пије оцат помијешан са жучи, и окусивши не хтје да пије. А кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацивши коцку. И сјеђаху ондје те га чуваху. И ставише му изнад главе кривицу његову написану: Ово је Исус цар јудејски. Тада распеше с њим два разбојника, једнога с десне и једнога с лијеве стране. А један од објешених злочинаца хуљаше на њега говорећи: Ако си ти Христос, спаси себе и нас! А други одговоривши укораваше га говорећи: Зар се ти не бојиш Бога, када си и сам осуђен тако? А ми смо праведно осуђени, јер примамо по својим дјелима као што смо заслужили; а он никакава зла не учини. И рече Исусу: Сјети ме се, Господе, када доћеш у Царству своме. И рече му Исус: Заиста ти кажем, данас ћеш бити са мном у рају. А који пролажаху хуљаху на њега машући главама својима и говорећи: Ти који храм разваљујеш и за три дана саграђујеш, спаси сам себе; ако си Син Божији, сиђи са крста! А тако и првосвештеници са књижевницима, старјешинама и фарисејима подсмјејевајући се говораху: Друге спасе а себе не може да спасе. Ако је цар Израилев, нека сиђе сад с крста, па ћемо вјеровати у њега. Уздао се у Бога, нека га избави сад, ако му је по

вољи; јер говораше: Ја сам Син Божији. Тако исто и разбојници распети с њим ругаху му се. А од шестог часа би тама по свој земљи до часа деветог. А око деветог часа, повика Исус из свега гласа говорећи: Или, Или, лима савахтани? то јест: Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио? А неки од оних што стајаху ондје чувши то говораху: Овај зове Илију. И одмах отрча један од њих те узе сунђер, и напуни оцта, па натаче на трску, те га појаше. А остали говораху: Остави да видимо хоће ли доћи Илија да га избави. А Исус опет повика из свега гласа, и испусти дух. И гле, завјеса храма раздрије с на двоје, од горњег краја до доњег; и земља се потресе, и камење се распаде; и гробови се отворише, и устадоше многа тијела светих који су помрли; и изишавши из гробова по васкрсењу његову, уђоше у свети град и показаше се многим. А капетан и који с њим чуваху Исуса, видјевши да се земља тресе и шта би, уплашише се врло говорећи: Заиста овај бијаше Син Божији. А будући да бјеше петак, па да не би тијела остала на крсту у суботу, јер бијаше велики дан она субота, Јудејци замолише Пилата да им се пребију голијени, па да их скину. Онда дођоше војници, и првome пребише голијени и другome распетом с њим; А дошавши до Исуса, кад видјеше да је већ умро, не пребише му голијени, него један од војника прободу му ребра копљем; и одмах изиђе крв и вода. И онај који је видио, посвједочио је, и истинито је свједочанство његово, и он зна да истину говори, да и ви вјерујете. Јер се ово догоди да се испуни Писмо: Кост његова неће се преломити. И опет друго Писмо говори: Погледаће на онога кога прободоше. И ондје бијаху и гледаху издалека многе жене које су ишле за Исусом из Галилеје и служиле му, међу којима бијаше Марија Магдалина и Марија, мати Јаковљева и Јосијина, и мати синова Зеведејевих. А кад би увече, дође човјек богат из Ариматеје, по имену Јосиф, који је такође био ученик Исусов. Овај приступивши Пилату замоли за тијело Исусово. Тада Пилат заповједи да му даду тијело. И узевши Јосиф тијело зави га у платно чисто. И стави га у свој нови гроб што је био исјекао у камену; и наваливши велики

камен на врата од гроба, отиде. А ондје бјеше Марија Магдалина и друга Марија, које сјеђаху према гробу.¹

Затим, обична јектенија: Рецимо сви... **И потом:** Удостој Госпoде,... **Па:** Допунимо вечерњу молитву своју Госпoду.... **И остало. И по возгласу, певамо**

Стиховње стихире, подобне. Глас 2.

Када те Ариматејац скиде са дрвета мртва, Животе свих, обави те, Христе, смирном и плаштаницом, и с љубављу се труђаше, срцем и устима да целива твоје нетљено тело. Ипак, обузет страхом, радујући се, клицаше Ти: Слава снисхођењу твоме Човекољубче.

Стих: Господ се зацари, у лепоту се одену.

Када си у нови гроб положен био за све, Избавитељу свих, Ад свеподругљиви, видећи Те, ужасну се; довратници се поломише, врата се разбише, гробови се отворише, мртви устадоше. Тада Адам благодарно, радујући се, клицаше Ти: Слава снисхођењу твоме, Човекољубче.

Стих: Јер утврди Васељену, да се не помери.

Када си хотећи у гроб телом био закључан, Ти Који природом Божанства пребиваш неописив и неопредељив, закључао си ризнице смрти, и сва царства Ада испразнио. Тада си и Суботу ову, божанског благослова и славе, и блистања твога удостојио.

Стих: Дому твоме приличи светиња Госпoде,
на много дана.

Када Те силе небеске гледаху, Христе, оклеветаног од безаконика као преваранта, дрхтаху због неизрецивог дуготрпљења твога, и камена гробног запеђаченог рукама, које

¹ Са овим последњим реченицама Еванђеља: А кад би увече..., излази свештеник из Олтара и скида Распетога са Крста, који је до сада био у средини храма, којега увија у бело платно, и уноси га у Олтар, док у храму остаје само Крст, испред којег је намештен Христов гроб.

ПЕТАК

прободоше нетљена ребра твоја. Ипак, радујући се нашем спасењу, клицаху Ти: Слава снисхођењу твоме, Човекољубче.

Слава, И сада. Глас 5.

Тебе Који се одеваш светлошћу као хаљином, скинувши с дрвета Јосиф с Никодимом, и видевши мртва, нага, не-погребена, и предузев усрдни плач, ридајући говораше: Авај мени, преслатки Исусе! кога малопре сунце гледајући на Крсту обешена, тамом се заодену; и земља са страхом се потресаше, и завеса храма се раздираше. А ево сада видим Те, мене ради драговољно сишавшег у смрт. Како да Те погребем, Боже мој, и како плаштаницом да Те увијем? Којим ли рукама да се дотакнем нетљенога Тела Твога? Или које песме да отпевам исходу твоме, Милосрдни? Величам страдања твоја, песмословим и погребeње твоје, са Васкрсењем, говорећи: Господе, слава Теби.

Затим: Сада отпушташ... Трисвето, По: Оче наш...

Тропар, Глас 2.

Благообразни Јосиф скинувши с дрвета пречисто Тело твоје, и обавивши га чистом плаштаницом и мирисима, у гроб нов сахранивши положи.

Други тропар.

Мироносицама женама крај Гроба пришав анђео кличаше: мириси мртвима приличе, а Христос се показа трулежи стран.

Премудрост, и ОТПУСТ.

ПЕТАК

ПОВЕЧЕРЈЕ мало вршимо у келијама (или у храму за време целивања Плаштанице), на којем певамо канон распећу Господњем, и на плач Пресвете Богородице. Ирмос по двапут, тропари на 4. И на крају Ирмос оба лика заједно. Песма Симеона Логотета. Глас 6.

Песма 1.

Ирмос: **К**ао по суву путовавши пешке Израил по мору, видећи гонитеља Фараона где се утапа, клицаше: Певајмо Богу победничку песму.

Припев: **Слава Теби, Боже наш, слава Теби.**

Видевши на Крсту распетог Сина и Господа, Пречиста Дјева кидајући се ридаше горко, са другим женама наричући, вапијаше.

Видим Те сада, љубљено и мило чедо моје, на Крсту распета, и срце моје горко се раздире, рече Пречиста. Но реци, Добри, реч слушкињи Твојој.

Слава:

Драговољно Сине мој и Творче, на дрвету смрт љуту трпиш, говораше Дјева, стојећи под Крстом са љубљеним Учеником.

И сада:

Лишена сам сада наде моје, радости и весеља, Сина мога и Господа; авај мени, кида ми се срце, Пречиста плачући говораше.

Песма 3.

Ирмос: **Н**ема Светога као што си Ти, Господе Боже мој, Који си узвисио верне твоје Добри, и утврдио их на камену исповедања твога.

Страха ради Јудејског Петар се сакри, и сви верни побегоше, остављајући Христа, Дјева ридајући, говораше.

Због страшног и чудесног рођења твога, Сине мој, више од свих матера бих ја узвеличана; но, авај мени, видећи Те сада на дрвету, утроба ми се кида.

Слава:

Хтедох на руку моју да примим са дрвета Онога кога као Младенца држах; но авај мени, нико ми Га не даде, Пречиста јаукаше.

И сада:

Ево светлост моја слатка, нада и живот мој, Добри, Бог мој угаси се на Крсту, утроба ми се кида, Дјева уздишући говораше.

Песма 4.

Ирмос: **Х**ристос је моја сила, Бог и Господ, часна Црква богодолично пева говорећи: од чистог ума у Господу празнујући.

Сунце незалазно, Боже превечни, и Творче целе твари, Господе, како подносиш страдање на Крсту? Чиста плачући говораше.

Плачући говораше Неневестна ка Благообразноме: Похитај, Јосифе, приступи Пилату, и измоли да скинеш са дрвета Учитеља твога.

Слава:

Видевши Пречисту да горко рида, Јосиф се смути, и плачући приступи Пилату, говорећи с плачем: дај ми тело Бога мојега.

И сада:

Видећи Те рањена и без славе, нага на дрвету, Чедо моје, срце ми се кида, ридајући као Мати, Дјева нарицаше.

Песма 5.

Ирмос: **Д**обри, молим Ти се, Божијом светлошћу твојом, обасјај душе оних који Ти с љубављу јутрењују, да би позна-

ли Тебе, Речи Божија, истинитог Бога, Који дозиваш из мрака греховнога.

Кидајући се и ридајући, и дивећи се Јосиф с Никодимом скиде, и целивавши Пречисто Тело, ридаше и нарицаше, и појаше Њега као Бога.

Прививши Њега с плачем, Мати безмужна, положи на крила, молећи Га са сузама, и целивајући, и горко ридајући и нарицајући.

Слава:

Једину наду и живот, Владико Сине мој и Боже, имадох светлост очију, Ја, слушкиња Твоја; А сада сам лишена Тебе, слатко и мило Чедо моје.

И сада:

Болови и жалости, и уздисања спопадоше ме, авај мени, Чиста горко ридајући говораше, видећи Те, Чедо моје љубљено, нага и осамљена и мирисима помазана мртваца.

Песма 6.

Ирмос: **Г**ледајући море живота, узбуркано буром искушења, ја сам притекао твоме тихом пристаништу и вапијем Ти: изведи из пропасти живот мој, Многомилостиви.

Гледајући Те мртва, Човекољубче, Који си мртве оживео и све одржаваш, кидам се љуто срцем. Хтела бих с Тобом умрети, говораше Пречиста, јер не могу да Те гледам мртва и бездахна.

Чудим се гледајући Те, преблаг Боже, и премилосрдни Господе, безславна и бездахна, и без лепоте; и плачем држећи Те, као без наде, авај мени, да ћу Те видети Сине мој и Боже.

Слава:

Нећеш ли рећи слушкињи Твојој реч, Речи Божија? Нећеш ли обрадовати, Владико, ону која Те је родила? говораше Чиста, ридајући и плачући, целивајући тело Господа свога.

И сада:

Помишљаам Владико, да ја, слушкиња Твоја, више нећу чути твога сладкога гласа, ни видети лепоту лица твога, као раније; јер си зашао, Сине мој, од очију мојих.

Кондак, Глас 6.

Ходите сви певајмо, Распетог нас ради, јер Њега виде Марија на дрвету, и говораше: ако и распеће трпиш, Ти си Син, и Бог мој.

Икос:

Гледајући Овчица своје Јагње вучено на заклање, иђаше за њим Марија расплетене косе са другим женама, ово говори: Куда идеш, Чедо? Ради чега живот свој брзо завршаваш! Да није опет друга свадба у Кани, и тамо сада журиш, да им од воде вино начиниш? Да ли да идем с Тобом, Чедо, или радије да Те чекам? Дај ми реч, Речи, не пролази ћутке мимо мене, Који си ме чисту сачувао. Јер си Ти Син, и Бог мој.

Песма 7.

Ирмос: **А**нђео дакле учини пећ росодатном преподобним Младићима, а Халдејце опаљујући заповест Божија, убеди Мучитеља да кличе: Благословен си, Боже, Отаца наших.

Где је, Сине мој и Боже, некадашња блавест, коју ми Гаврил говораше? Називаше Те Царем, и Сином Бога Вишњег. А сада Те видим, светлости моја сладка, нага и рањава мртваца.

Избављајући ме од бола, прими ме сада са собом, Сине мој и Боже, да и ја, Владико, сиђем у Ад с Тобом. Не остави мене саму, јер не могу више живети, не видећи Тебе, сладку светлост моју!

Слава:

Са другим женама мироносицама, ридајући Непорочна горко, и видећи ношенога Христа, говораше: Авај мени, шта видим! Куда идеш сада, Сине мој, а мене саму остављаш?

И сада:

Изнемогавајући и ридајући Непорочна, Мирносицама говораше: ридајте са мнош и плачите горко, јер гле светлост моја сладка, и учитељ ваш гробу се предаје.

Песма 8.

Ирмос: **И**з пламена Преподобним росу си источио, и праведникову жртву водом спалио; јер све чиниш, Христе, што хоћеш. Тебе преуносимо у све векове.

Јосиф видевши Дјеву да рида, сав се потресе, и вапијаше горко: Како да Те ја слуга твој, сада погребем, о Боже мој? Каквим ли плаштаницама да обавијем тело Твоје?

Сваки ум превазиђе твој чудни изглед, Тебе Господа, који носиш сву твар. Зато Те Јосиф као мртва прими на руке своје, и с Никодимом носи и сахрањује.

Слава:

Видим чудну и преславну тајну, вапијаше Дјева Сину и Господу: Како се полагеш у гроб убоги, Ти Који мртве започешћу подижеш из гробова?

И сада:

Нити ћу са гроба твога устати, Чедо моје, нити ћу престати сузе да лијем, ја слушкиња твоја, док и ја не сиђем у Ад. Јер не могу трпети растанак твој, Сине мој.

Песма 9.

Ирмос: **Љ**удима је немогуће Бога видети, на Њега не смеју ни чиновни анђелски гледати, јер кроз Тебе Свечиста, јави се људима Логос оваплоћени. Њега величајући ми Те са небеским војскама славимо као Блажену.

Од сада радост ме се никако неће дотаћи, Непорочна ридајући, говораше: светлост моја и радост моја у гроб зађе. Но

нећу Њега оставити самог, овде ћу умрети, и с Њим се сахранити.

Душевну рану моју сада исцели, Чедо моје, Пречиста вапијаше плачући. Васкрсни, и утоли мој бол и тугу, јер можеш, Владико, да чиниш све што хоћеш, ако и јеси погребен по својој вољи.

Слава:

О како се утајио од Тебе бездан милосрђа? Господ тајно рече Матери својој. Јер хотећи да спасем створење моје, изволах да умрем, али и да васкрснем, и Тебе узвеличам, као Бог неба и земље.

И сада:

Певам милосрђе твоје, Човекољубче, и клањам се богатству милости твоје, Владико. Јер хотећи да спасеш створење твоје, смрт си примио, рече Пречиста. Но Васкрсењем Твојим, Спасе, помилуј све нас.

Затим, за Достојно..., Ирмос: Људима је немогуће... **Трисвето. По:** Оче наш... **Кондак:** Ходите сви певајмо..., **Господе помилуј, 40 пута. Ти** коме се у свако време... (стр. 137), **Господе помилуј, трипут. Слава, и сада:** Часнију од Херувима..., **Именом Господњим благослови оче. Свештеник:** Молитвама светих Отаца наших..., **Нескверна, беспрекорна, чедна, пречиста, чиста Дјево, Богоневесто Владичице..., и: И дај, Владико, нама, који одлазимо на спавање... И ОТПУСТ.**

А Полуноћницу читамо у келијама.

НА ВЕЛИКУ СУБОТУ УЈУТРУ

ЈУТРЕЊЕ

Клепа се за Јутрење у седми сат ноћи¹. Почињемо Јутрење по обичају. И по Шестопсалмију: Велика јекте-нија.

На Бог Господ..., Тропар, Глас 2.

Благолики Јосиф скинувши с дрвета пречисто Тело Твоје, плаштаницом чистом и мирисима обави, у гробу новом сахра-нивши положи.

Слава:

Када си сишао к смрти, Животе бесмртни, тада си Ад умрвтио блистањем Божанства; а када си умрле из преисподње васкрсао, све Силе Небеске клицаху: Животодавче Христе Боже наш, слава Теби.

И сада:

Мироносицама женама крај гроба пришав анђео говора-ше: мириси мртвима приличе, а Христос се показа трулежи стран.

И почињемо да певамо Непорочне са умилењем, такође по стиховима и похвале тј. СТАТИЈЕ, на Глас 5.

¹Тј. у 1 сат по поноћи, обично у Велики Петак увече у 7 сати.

ПРВА СТАТИЈА

КАТИЗМА 17. Псалам 118.

Благословен си, Господе, научи ме наредбама Твојим.

1. Благо онима којима је пут чист, који ходе у закону Господњем.

Животе Христe, у гроб си положен био, и анђелске војске се ујасаваху, славећи Твоје снисхођење.

2. Благо онима који чувају откривења Његова, свим срцем траже Га.

Животе како умиреш? Како и у гробу боравиш, а рушиш царство смрти, и мртве из Ада васкрсаваш?

3. Који не чине безакоње, ходе путевима Његовим.

Величамо Те Исусе Царе, и поштујемо погреб и страдања твоја, којима си спасао нас од пропасти.

4. Ти си дао заповести своје, да се чувају добро.

Исусе Свецаре, Који си поставио мере земљи, у малом гробу данас боравиш, подижући мртве из гроба.

5. Кад би путеви моји били управљени да чувам наредбе Твоје!

Исусе Христe мој, Царе свега, шта си тражио дошавши онима који су у Аду? или да избавиш род човечији?

6. Онда се не бих постидео, пазећи на заповести Твоје;

Господар свега, види се мртав, и у нови гроб полаже се, Онај који је испразнио гробове мртвих.

7. Хвалио бих Те с правим срцем, учећи се праведним законима Твојим.

Животе Христe, у гроб си положен био, и смрћу својом смрт си уништио, и источио си живот свету.

8. Чуваћу наредбе Твоје, немој ме оставити сасвим.

Са злочинцима као злочинац, био си сматран, Христе, оправдавајући све нас, од злочина старог кушача.

9. Како ће младић очистити пут свој? Владајући се по Твојим речима.

Диван лепотом изнад свих људи, као безобличан јавља се мртав, Онај Који је украсио природу свега.

10. Свим срцем својим тражим Тебе, не дај ми да зађем од заповести Твојих.

Ад како ће поднети, долазак Твој, Спасе, а да места помрачен не буде разорен, ослепљен блистањем зоре светлости Твоје.

11. У срце своје затворио сам реч Твоју, да Ти не грешим.

Исусе сладки мој, и спасоносна светлости, како си се сакрио у гробу мрачном? О неисказаног и неизрецивог трпљења!

12. Благословен си, Господе, научи ме наредбама својим.

У недоумици је и природа умна, и множина бестелесна, Христе, због тајне неисказаног и неизрецивог Твога погребa.

13. Устима својим јављам све судове уста Твојих.

О чуда необичних! О ствари нових! Давалац даха мог, носи се бездахан, сахрањиван рукама Јосифовим.

14. На путу откривења Твојих радујем се као за велико богатство.

И у гроб си зашао, и од недара, Христе, Оца Твог, никада се ниси Ти одвојио; то је чудно и преславно уједно.

15. О заповестима Твојим размишљам, и пазим на путове Твоје.

Истинити Цар неба и земље, ако си и у маленом гробу затворен, сва твар Те је познала, Исусе.

16. Наредбама Твојим тешим се, не заборављам речи Твоје.

Када си положен у Гроб, Саздатељу Христе, темељи се Ада поколебаше, и гробови се људи отворише.

17. Учини милост слуги своме, да бих живио и чувао реч Твоју.

Онај који држи земљу десницом, умртвљен телом држи се под земљом, избављајући мртве од адскога ропства.

18. Отвори очи моје, да бих видео чудеса закона Твога.

Из трулежи уста, живот мој, Спаситељу, кад си умро и мртвима дошао, и поломио довратнике Ада.

19. Гост сам на земљи, немој сакрити од мене заповести твојих.

К'о светлости свећњак, Тело Божије сада, скрива се под земљу као под спудом, и одгони таму која је у Аду.

20. Изнеможе душа моја желећи без престанка познати судове твоје.

Сабира се мноштво умне војске, са Јосифом и Никодимом, да Тебе несместивог погребу у гробу малом.

21. Ти си страшан проклетим охолицама, које застрањују од заповести твојих.

Умртвљен си вољно, и стављен под земљу, животочни Исусе мој, да би мене оживио умртвљена преступом горким.

22. Одврати од мене руг и срамоту, јер чувам откривења твоја.

Сва твар измени се страдањем Твојим, Исусе, јер све састрадаваше Теби, знајући Те, Речи, као Сведржитеља свега.

23. Седе кнезови и договарају се на мене; а слуга твој размишља о наредбама твојим.

Ад свепрождрљиви у утробу своју, примивши Те Исусе, камен живота као мртва, поврати мртве које прогута од века.

24. Откривења су твоја утеха моја, саветници моји.

У гроб нови, положен си био, Христе, и природу си људску обновио, васкрснувши богодолично из мртвих.

25. Душа моја лежи у праху; оживи ме по речи твојој.

Сишао си на земљу, да спасеш Адама, но не нашавши га на земљи, Владико, чак до Ада сишао си тражећи га.

26. Казујем путове своје, и чујеш ме; научи ме наредбама својим.

Затресе се страхом, сва земља, Речи, и Даница зраке своје сакри, када се у земљу сакри твоја највећа светлост.

27. Уразуми ме о путу заповести својих, и размишљају о чудесима твојим.

Као човек, дакле, умиреш својом вољом, Спасе, а као Бог мртве си подигао из гроба, и дубине греховне.

28. Сузе пролива душа моја од туге, окрепи ме по речи својој.

Кропећи Те, о Исусе, сузоточним ридањем, Пречиста матерински вапијаше: како ћу Те, Сине сахранити?

29. Пут лажни уклони од мене и закон свој даруј ми.

Као зрно пшенично, зашавши у недра земље, узвратио си пребогат клас, васкрсавши људе који су од Адама.

30. Пут истини изабрах, законе твоје тражим.

Под земљу се сакри, као сунце сада, и ноћу смртном покрио се јеси; но изграни најсветлији Спасе.

31. Прионух за откривења твоја, Господе; немој ме осрамотити.

К'о што месец, Спасе, сунчани круг скрива, и Тебе, гроб је сада сакрио, који си смрћу скончао телесно.

32. Путем заповести твојих трчим, јер си раширио срце моје.

Живот Христос окусивши смрт, ослободи људе од смрти, и сад свима дарује живот.

33. Покажи ми, Господе, пут наредаба својих, да га се држим до краја.

Умртвљеног некада Адама завишћу, сада узводиш к животу умртвљењем својим, показујући се, Спасе, нови Адам у телу.

34. Уразуми ме, и држаћу се закона твога, и чувати га свим срцем.

Гледајући Те, Спасе, опружена мртва нас ради, Умни чиновни се ужасаваху, покривајући се крилима.

35. Постави ме на стазу заповести својих, јер ми је она омиљела.

Скинувши Те, Речи, с дрвета мртва, у гроб Те сада Јосиф положи, но васкрсни спасавајући све као Бог.

36. Превиј срце моје к откровењима својим, а не к лакоумству.

Био си, Спасе, радост Анђела, сада си им постао и узрок жалости, гледајући Те телом без даха мртва.

37. Одврати очи моје да не гледају ништавила, путем својим оживи ме.

Узнесен бивши на дрво, и живе људе саузносиш, а будући под земљом, васкрсаваш оне који под њом леже.

38. Испуни слузи својему реч своју да те се боји.

Као лав, Спасе, уснувши телом, као неки лавић мртав устајеш, одбацивши старост телесну.

39. Уклони руг мој, којег се плашим; јер су судови твоји благи.

Био си прободен у ребра, Ти који си узео ребро Адамово, и од њега саздао Еву, и источио си изворе очиститељне.

40. Миле су ми заповести твоје, правдом својом оживи ме.

У тајности некад жртвоваху јагње, а Ти јавно жртвован бивши Незлобиви, сву твар си очистио, Спасе.

41. Нека дође на ме милост твоја, Господе, помоћ твоја по речи твојој.

Ко ће исказати страшни начин, ваистину нови! јер Онај који влада тварју, данас страдање прима и умире за нас.

42. И ја ћу одговорити ономе који ме ружи; јер се уздам у реч твоју.

Ризничар живота, како се гледа мртав? говораху ужаснути Анђели; и како се у гроб закључава Бог?

43. Немој узети нигда од уста мојих речи истине, јер чекам судове твоје.

Из ребра Твога, Спасе, копљем прободеног, точиш живот животом из живота, који ме је спасао и оживљаваш ме с њим.

44. И чуваћу закон твој свагда, до века и без престанка.

Распрострт на дрвету, сабрао си људе, а прободен у ребра животносна, свима си источио опроштај, Исусе.

45. Ходићу слободно, јер тражим заповести твоје.

Благолики Јосиф, Спасе, са страхом те опрема, и сахрањује долично као мртва, и ужасава се изгледа твога страшног.

46. Говорићу о откровењима твојим пред царевима, и нећу се стидети.

Под земљу сишавши вољно као смртан, узводиш од земље ка небу, отуда отпале, Исусе.

47. Тешићу се заповестима твојим, које љубим.

Иако си био виђен мртав, но живећи као Бог, умртвљене људе оживео си, умртвивши мога умртвитеља.

48. Руке своје пружам к заповестима твојим, које љубим, и размишљам о наредбама твојим.

О радости оне! О радости многе! којима си, Исусе, испунио оне у Аду, засијавши светлост у дубинама мрачним.

49. Опомени се речи своје к слуги својему, на коју си ми заповедио да се ослањам.

Клањам се страдању, певам твој погреб, величам моћ твоју, Човекољубче, којима се ослободих од страсти убитачних.

50. У невољи мојој теши ме што ме реч твоја оживљава.

Мач на Тебе обнажи се, Христе, и мач моћнога се отупљује, а мач Едемски бива побеђен.

51. Охоли ми се ругају веома; али ја не одступам од закона твојега.

Овца Јагње гледајући мртво, пробадана оштрицом ридаше, покренувши и стадо да вапије.

52. Памтим судове твоје од искона, Господе, и тешим се.

Иако се у гроб сахрањујеш, иако у Ад силазиш, ипак си, Спасе, гробове испразнио, и Ад си обнажио, Христе.

53. Гнев ме обузима на безбожнике, који остављају закон твој.

Својом вољом, Спасе, сишавши под земљу, оживио си умрле људе, и узвео их у славу Очеу.

54. Наредбе су твоје песма моја у путничком стану мојем.

Један од Тројице, нас ради у телу претрпе срамну смрт, сунце се ужасава а дрхти земља.

55. Ноћу помињем име твоје, Господе, и чувам закон твој.

Као из горког извора, потомци Јудина племена, у ров положише, хранитеља манодавца Исуса.

56. То је моје, да чувам заповести твоје.

Судија на суду стаде, пред неправедним судијом, и осуђен би на смрт неправедну, на дрвету крсном.

57. Дио мој ти си, Господе; наумио сам чувати речи твоје.

Горди Израилу, убиствени народе, шта ти би да Вараву ослободиш, а Спаса крсту да предаш?

58. Молим ти се из свега срца, смилуј се на ме по речи твојој.

Ти који си руком твојом саздао Адама од земље, и њега ради постао човек природом, и разапет био по вољи својој.

**59. Разматрам путове своје, и обраћам ноге своје к от-
кривењима твојим.**

Послушавши, Речи, Оца Твога, сишао си чак до Ада страшнога, и васкрсао си род људски.

60. Хитим, и не затежем се чувати заповести твоје.

Авај мени, Светлости света! Авај мени, Светлости моја! Исусе мој свежељени, вапијаше Дјева ридајући горко.

61. Мреже безбожничке опколише ме, али закона твојега не заборављам.

Завидљиви, злочиначки и убиствени народе, барем да се застидисте плаштанице и самога убруса, Васкрслога Христа.

62. У по ноћи устајем да те славим за праведне судове твоје.

Ходи убицо, нечисти учениче, и покажи ми начин твоје злоће, којим си постао издајник Христа.

**63. У заједници сам са свима који се тебе боје и који чу-
вају заповести твоје.**

Као неки човекољубац, претвараш се безумни и слепи, свепагубни и немилосрдни, продавши Миро за новац.

64. Доброте је твоје, Господе, пуна сва земља; наредбама својим научи ме.

Какву си цену имао, за небеско Миров? За Многоценога шта си као достојно примио? Безумље си нашао најпроклетији Сатано.

65. Учинио си добро служи својему, Господе, по речи својој.

Ако си сирوماхољубац, и жалиш за миром изливеним за очишћење душе, како за злато продајеш Светлозарнога?

66. Доброј мисли и знању научи ме, јер заповестима твојим верујем.

О Божија Речи! О радости моја! Како да поднесем твој тридневни погреб? Сада ми се кида утроба матерински.

67. Пре страдања свога лутах, а сад чувам реч твоју.

Ко ће ми дати воду, и изворе суза? Богоневестна Дјева вапијаше, да оплачем слаткога ми Исуса.

68. Ти си добар, и добро чиниш; научи ме наредбама својим.

Авај мени, горе и увале, и множино људи, плачите и сви ридајте са мном, Матером Бога нашега.

69. Охоли плету на мене лаж, али се ја свим срцем држим заповести твојих.

Када ћу видети, Спасе, Тебе безвремену светлост, радост и сладост срца мојега? Дјева горко вапијаше.

70. Задригло је срце њихово као сало, а ја се тешим законом твојим.

Иако си Ти, Спаситељу, као камен одрезан, примио сечење, ипак си реку живу источио, као извор живота.

71. Добро ми је што страдам, да се научим наредбама твојим.

Ми који се напајамо двоструком реком, изливеном из ребра твога, као из једног извора, бесмртни налазимо живот.

72. Милији ми је закон уста твојих него тисуће злата и сребра.

Вољом показао си се, Речи, у гробу мртав, но живиш, и људе као што си предрекао, подижеш Спасе мој, васкрсењем својим.

Слава: Певамо Те, Речи, Тебе Бога свих, са Оцем и Светим Твојим Духом, и славимо твој божански погреб.

И сада: Блаженом Те називамо, Богородице чиста, и поштујемо верно тридневно погребљење, Сина Твога и Бога нашег.

И опет ПРВИ ПРИПЕВ оба хора заједно.

Затим, ЈЕКТЕНИЈА мала, и ВОЗГЛАС.

Јер се благослови Име твоје, и прослави се Царство Твоје, Оца, и Сина, и Светога Духа, сада и увек и у векове векова.

Појци: Амин.

СВЕШТЕНИК, покадивши, почиње

ДРУГУ СТАТИЈУ

Почиње лева певница са умилењем тропар:

Достојно је величати Тебе Животодавца, Који си на Крсту руке раширио, и сатро моћ непријатеља.

73. Руке твоје створиле су ме и начиниле ме; уразуми ме, и научићу се заповестим твојим.

Достојно је величати Тебе Саздатеља свега, јер твојим страдањем имамо бестрашће, избавивши се од трулежности.

74. Који се тебе боје, видеће ме, и радоваће се што се уздам у твоју реч.

Ужасну се земља, и сунце се сакри, Спасе, када си Ти незалазна светлост, Христе, зашао у гроб телесно.

75. Знам да су судови твоји, Господе, праведни, и по правди ме караш.

Уснуо си, Христе, природно-животним сном у гробу, и из тешког сна греховног, подигао си род људски, као Бог.

76. Нека буде доброта твоја утеха моја, као што си рекао служи својему.

Једина од жена, без болова родих Те, Чедо, а сада као Родитељка неподношљиве болове трпим због страдања твога, говораше Чиста.

77. Нека дође к мени милосрђе твоје, и оживим; јер је закон твој утеха моја.

Ужасаваху се, Спасе, Серафими, гледајући те горе неразлучна са Оцем, а доле мртва опружена по земљи.

78. Нек се постиде охоли; јер ме без кривице оборише. Ја размишљам о заповестима твојим.

Раздире се храмовна завеса због твога распећа, сакривају светлост небеска светила, Речи, када се Ти, Сунце, сакри под земљу.

79. Нек се обрете к мени који се тебе боје, и који знаду откривења твоја.

Ти који си у почетку једним мигом утврдио куглу земље, бездахан као човек зашао си под земљу, ужасни се небо од овог призора.

80. Срце моје нека буде савршено у наредбама твојим да се не постидим.

Зашао си под земљу, Ти који си руком својом саздао човека, да поворке људи од пада подигнеш, свесилном својом десницом.

81. Чезне душа моја за спасењем твојим, реч твоју чекам.

Ходите да свештени плач отпевамо Христу умрлом, као некад жене Мироносице, да са њима и ми чујемо: Радуј се.

82. Чезну очи моје за речју твојом; говорим: кад ћеш ме утешити?

Заиста си Ти, Речи, Миро непотрошено, зато Ти и миро приношаху, као мртацу живом, жене Мироносице.

83. Постадох као мијех у диму, али твојих наредаба не заборавих.

Погребен разараш царства адова, Христе, а смрт смрћу усмрћујеш, и од трулежи ослобађаш земнорођене.

84. Колико ће бити дана слуге твојега? кад ћеш судити онима који ме гоне?

Премудрост Божија која излива струје живота, залазећи у гроб оживљава, оне који су у незалазним местима Ада.

85. Охоли ископаше ми јаму насупрот закону твојему.

Да обновим разрушену људску природу, хотећи рањен сам смрћу телесно, Мати моја не кидај се ридањем.

86. Све су заповести твоје истина; без кривице ме гоне, помози ми.

Зашао си под земљу Светлоносче правде, и мртве си као из сна подигао, одагнавши сваку таму која је у Аду.

87. Умало ме не убише на земљи, али ја не остављам заповести твојих.

Семе двоструко природо-животно, данас се са сузама сеје у недра земље, но изникавши, свет ће обрадовати.

88. По милости својој оживи ме, и чуваћу откривења уста твојих.

Уплаши се Адам када Бог хођаше по Рају, а радује се када је у Ад сишао, он који је некад пао, а сада подигнут.

89. До века је, Господе, реч твоја утврђена на небесима.

Жртве сузне приноси Ти Мати Твоја, Христе, телом положеном у гробу, но васкрсни као што си предсказао, вапијући.

90. Од колена до колена истина твоја; ти си поставио земљу, и стоји.

У гробу новом сакривајући Те Јосиф побожно, песме погребне богодоличне пева Ти, помешане са ридањем, Спасе.

91. По твојој наредби све стоји сад; јер све служи теби.

На Крсту Тебе клинцима прикована, гледајући Мати Твоја, Речи, клинцима горке жалости и стрелама, пробада душу.

92. Да није закон твој био утеха моја, погинуо бих у невољи својој.

Тебе сладост свега гледајући Мати, где Те поје горким пићем, сузама лице умива горко.

93. Заповести твојих нећу заборавити до века, јер ме њима оживљаваш.

Рањавам се љуто и утроба ми се кида, Речи, гледајући твоје неправедно заклање, говораше Пречиста с плачем.

94. Ја сам твој, помози ми, јер тражим заповести твоје.

Како да затворим око сладко и уста твоја, Речи? Како да Те мртводолично погребем? Ужасавајући се вапијаше Јосиф.

95. Безбожници гледају да ме убију; а ја размишљам о твојим откривењима.

Јосиф и Никодим, надгробне песме сада певају умрлом Христу, а са њима певају и Серафими.

96. Свему савршеноме видех крај; али је заповест твоја веома широка.

Залазиш под земљу, Спасе, сунце правде, зато се Луна која те је родила жалошћу помрачава, лишавана гледања Тебе.

97. Како љубим закон твој! Вас дан мислим о њему.

Ужасну се Ад, Спасе, гледајући Тебе животодавца, који плениш богатство његово, и подижеш мртве од века.

98. Заповест твоја чини ме мудријега од непријатеља мојих; јер је са мном у век.

Сунце јасно сија после ноћи, Речи, а и Ти засијао си јасно по смрти, васкрснувши као из ложнице.

99. Разумнији постах од свих учитеља својих; јер размишљао о твојим откривењима.

Земља примивши у недра Тебе Створитељу, страхом обузета тресе се, Спасе, пробудивши мртве потресом.

100. Мудрији сам од старца; јер заповести твоје чувам.

Никодим и благолики Јосиф Христе, помазујући Те мирисима сада новим начином, ужасни се, вапијаху, сва земљо.

101. Од свакога злога пута заустављам ноге своје, да бих чувао реч твоју.

Зашао си Светлотворче, и с Тобом зађе светлост сунца; а твар је страхом обузета, проповедајући Тебе Творца свих.

102. Од наредаба твојих не одступам; јер си ме ти научио.

Камен углачани, крајеугаони покрива Камен; а човек смртан као смртог Бога покрива сада у гроб; ужасни се земљо!

103. Како су слатке језику моме речи твоје, слађе од меда устима мојим.

Види Ученика кога си љубио, и Матер Твоју, Чедо, и дај глас најслађи, викаше плачући Пречиста.

104. Од заповести твојих постадох разуман; тога ради мрзим на сваки пут лажни.

Ти Речи, као давалац живота, на Крсту прострт Јудејце ниси умртвио, него си васкрсао и њихове мртве.

105. Реч је твоја жижак нози мојој, и видело стази мојој.

Најпре, Речи, када си страдао, ниси имао лепоте нити изгледа, али васкрсавши засијао си, украсивши људе божанским зракама.

106. Заклех се да ћу чувати наредбе правде твоје, и извршићу.

Зашао си телом у земљу незалазни Светлоносче, и сунце не могући гледати помрча, још док беше подне.

107. Поништен сам веома, Господе, оживи ме по речи својој.

Сунце, уједно и месец помрчавши, Спасе, показаше се као благоразумне слуге, које се облаче у црну одећу.

108. Нека ти буде угодна, Господе, добровољна жртва уста мојих, и судовима својим научи ме.

Сотник Те познаде као Бога, иако си био умртвљен; Како да Те се коснем рукама, Боже мој? Ужасавам се, вапијаше Јосиф.

109. Душа је моја у руци мојој непрестано у невољи; али закона твога не заборављам.

Заспа Адам, али смрт ребром изводи; а Ти сада уснуо си, Речи Божија, и из ребара твојих истачеш свету живот.

110. Безбожници су ми метнули замку; али од заповести твојих не застраних.

Уснуо си мало, и оживио си помрле, а васкрсавши, Добри, васкрсао си уснуле од века.

111. Присвојих откривења твоја за ва век; јер су радост срцу моме.

Узет си са земље, но источио си вино спасења, животочна Лозо. Прослављам страдање твоје и Крст.

112. Приволео сам срце своје да твори наредбе твоје на век, до краја.

Како Старешине Умних сила поднесе, дрскост распиња-ча, гледајући Те, Спасе, нага, окрвављена, осуђена.

113. Који преступају закон, ја на њих мрзим, а закон твој љубим.

Обручени и најнеправеднији роде Јеврејски, знао си за поновно подизање храма; зашто си осудио Христа?

114. Ти си заклон мој и штит мој; реч твоју чекам.

У одећу поруге облачиш Украситеља свега, Који небо утврди, и земљу украси дивно.

115. Идите од мене безаконици! И чуваћу заповести Бога свога.

Као пеликан птица рањен у ребра твоја, Речи, оживео си твоју умрлу децу, искапавши им животне изворе.

116. Укрепи ме по речи својој и бићу жив, и немој ме ослепити у надању мом.

Сунце некада заустави Исус секући туђинце, а Ти си себе сакрио, рушећи началника таме.

117. Утврди ме, и спашћу се, и размишљаћу о наредбама твојим без престанка.

Од Отачких недара остао си неодвојив, Милосрдни, и изволео си да постанеш човек, и у Ад сишао си, Христе.

118. Обараш све који одступају од наредаба твојих; јер су помисли њихове лаж.

Узет је и распет Онај који је на водама земљу утврдио, и као бездахан сада се у њу полаже, а она не подносећи то потреса се страшно.

119. Као гар бацаш све безбожнике на земљи; тога ради омиљеше ми откривења твоја.

Авај мени, Сине, ридаше Неискусомужна говорећи: јер оног Кога се надах да видим као Цара, сада гледам осуђена на Крсту!

120 Дркће од страха твога тело моје, и судова твојих бојим се.

Ово ми Гаврил објави, када слети: Царство вечно ће бити, рече, Сина мога Исуса.

121. Чиним суд и правду, не дај ме онима који ме гоне.

Јао, изврши се пророштво Симеоново, јер мач твој прободе, срце моје, Емануиле.

122. Одбрани слугу свога на добро његово, да ми не чине силе охоли.

Да сте се, о Јудејци, постидели бар оних мртвих, које васкрсе Животодавац, Којега ви из зависти убиште.

123. Очи моје чезну за спасењем твојим и за речју правде твоје.

Видевши Тебе Христe мој, невидљиву светлост, како се бездахан у гроб сакриваш, ужасну се сунце и помрачи светлост.

124. Учини слуги своје по милости својој, и наредбама својим научи ме.

Плакаше горко свенепорочна Мати Твоја, Речи, када у гробу виде Тебе, неизрецивог и беспочетног Бога.

125. Ја сам слуга твој; уразуми ме, и познаћу откривења твоја.

Нетљена Мати Твоја, Христe, гледајући мртвога Тебе, горко Ти говораше: не буди дуго, Животе, међу мртвима.

126. Ја сам слуга твој; уразуми ме, и познаћу откривења твоја.

Ад страшни уздрхта, када виде Тебе бесмртно Сунце славе, и хитро отпушташе сужње.

127. Тога ради љубим заповести твоје већма него злато и драго камење.

Велики и страшни приказ сада се посматра! јер Узрочник живота смрт прима, хотећи да оживи све.

128. Тога ради заповести твоје држим да су верне, на сваки пут лажни мрзим.

Пробадан си у ребра, и прикиван рукама, Владико, Ти исељујући рану из ребара, и неуздражање руку Прародитеља.

129. Дивна су откривења твоја; за то их чува душа моја.

Раније Рахиљина Сина оплакиваху сви укућани, а сада за Сином Дјевиним рида, збор Ученика заједно с Мајком.

130. Речи твоје кад се јаве, просветљују и уразумљују прсте.

Шамаре рукама даваху по образу Христу, Који је руком саздао човека, и размрскао чељусти звера.

131. Отварам уста своја да одахнем, јер сам жедан запровести твојих.

Сви верни сада песмама празнујемо, Христе, твоје распеће и погребње, избавивши се од смрти погребом твојим.

Слава: Беспочетни Боже, Савечни Сине и Душе, као Добар укрепи скиптар народа нашега, против непријатеља.

И сада: Родивши живот, свенепорочна Пречиста Дјево, застави црквене саблазни, и подари мир као Добра.

И опет ПРВИ ТРОПАР оба хора. Затим ЈЕКТЕНИЈА мала, и Возглас: Јер си Свет Боже наш, Који на престолу славе херувимске почиваш, и Теби славу узносимо Оцу, и Сину, и Светоме Духу,... **И по ВОЗГЛАСУ:**

СТАТИЈА ТРЕЋА, Глас 3.

Сви нараштаји, песму приносе погребу твоме, Христе мој!

132. Погледај ме и смилуј се на ме, као што радиш с онима који љубе име твоје.

Скинувши Те с дрвета Ариматејац, и плаштаницом обвивши, у гроб Те сахрањује.

133. Тврди стопе моје у речи својој, и не дај никакоме безакоњу да облада мноме.

Мироносице дођоше, миро Теби, Христе мој, носећи премудро.

134. Избави ме од насиља људскога, и чуваћу заповести твоје.

Ходи сва твари, песме исходне, принесимо Творцу.

135. Светлошћу лица свога обасјај слугу свога, и научи ме наредбама својим.

Као мртвог Живогa, сви са Мироносицама, помажимо миром премудро.

136. Очи моје лију потоке, зато што не чувају закона твога.

Јосифе треблажени, погребѝ тело, Христа живодавца.

137. Праведан си, Господе, и прави су судови твоји.

Оне које исхрани Маном, подигоше пету, на Добротвора.

138. Јавио си правду у откривењима својим, и истину целу.

Оне које исхрани Маном, приносе Спасу жуч, и уједно оцат.

139. Ревност моја једе ме, зато што моји непријатељи забораѝше речи твоје.

О неразумности, и Христоубивства, пророкоубица!

140. Реч је твоја веома чиста, и слуга је твој веома љуби.

Као безумни слуга, предаде ученик, бездан премудрости.

141. Ја сам мален и поништен, али заповести твојих не забораѝлам.

Продавши Избавитеља, остаде заробљеник, лукави Јуда.

142. Правда је твоја правда вечна, и закон твој истина.

По Соломону, ров дубок су уста, безаконих Јевреја.

143. Туга и невоља нађе ме, заповести су твоје утеха моја.

На кривим путевима, Јевреја безаконих, трње је и замке.

144. Вечна је правда у откривењима твојим; уразуми ме, и бићу жив.

Јосиф с Никодимом, мртводолично, сахрањује Створитеља.

145. Вичем из свег срца: услиши ме, Господе; сачуваћу наредбе твоје.

Животодавче Спасе, слава моћи твојој, која је Ад разорила.

146. Призивам те, помози ми; држаћу се откривења твојих.

Видећи Те Пречиста, како лежиш, Речи, матерински плакаше.

147. Претичем свануће, и вичем; реч твоју чекам.

О слатко моје Пролеће, Чедо моје најслађе! Где зађе твоја лепота?

148. Претичу очи моје јутрењу стражу, да бих размишљао о речи твојој.

Плач подиже, Пречиста Твоја Мати, кад си Ти умро, Речи.

149. Чуј глас мој по милости својој, Господе; по суду свом оживи ме.

Жене с мирисима, дођоше да помажу Христа, божанско Миро.

150. Прикучују се који љубе безакоње; удаљили су се од закона твога.

Смрт смрћу умртвљујеш, Ти Боже мој, божанском силом твојом.

151. Ти си близу, Господе, и све су заповести твоје истина.

Превари се варалица, Преварени се избавља, премудрошћу твојом, Боже мој.

152. Одавна знам за откривења твоја, да си их поставио за ва век.

На дно Адово, низведен би издајник, у бунар трулежи.

**153. Погледај невољу моју, и избави ме; јер не забора-
вљам закона твога.**

Трње и замке, путеви су свебедног, безумнога Јуде.

**154. Прими се ствари моје, и одбрани ме, по речи својој
оживи ме.**

Погинуће заједно, сви распињачи твоји, Речи, Сине
Божији Свецару.

**155. Далеко је од безбожника спасење, јер се не држе
наредаба твојих.**

У бунару трулежи, погинуће заједно, сви људи крвници.

**156. Милосрђе је твоје, Господе, велико; по правоме суду
свом оживи ме.**

Сине Божији Свецару, Боже мој, Саздатељу мој, како си
страдање примио?

**157. Много је противника мојих и непријатеља мојих; али
ја не одступам од откривења твојих.**

Родитељка Сина, на дрво обешена, гледајући вапијаше.

**158. Видим одметнике, и мрско ми је; јер не чувају речи
твоје.**

Тело Живоносно, Јосиф сахрањује, скупа с Никодимом.

**159. Гледај, како љубим заповести твоје, Господе, по ми-
лости својој оживи ме.**

Вапијаше Дјева, топло сузе ронећи, прободена срца.

**160. Основа је речи твоје истина, и вечан је сваки суд
правде твоје.**

Светлости мојих очију, најслађе Чедо моје, како Те сада
гроб покрива?

**161. Кнезови ме гоне ни за што, али се срце моје боји
речи твоје.**

Не ридај Мати, јер ово страдам, да бих ослободио Адама и Еву.

162. Радујем се речи твојој као онај који задобије велики плен.

Прослављам Сине мој, крајње твоје милосрђе, ради кога ово страдаш.

163. Мрзим на лаж и гадим се на њу; љубим закон твој.

Био си напојен Милосрдни, оцтом и жучом, старо разрешујући једење.

164. Седам пута на дан хвалим те за судове правде твоје.

Прикован си на Крст, Ти који си некада народ твој, покривао стубом облачним.

165. Велик мир имају они који љубе закон твој, и у њих нема спотицања.

Мироносице, Спасе, дошавши ка гробу, миро Теби при-
неше.

166. Чекам спасење твоје, Господе, и заповести твоје извршујем.

Устани, Милосрдни, подижући и нас, из дубина Адских.

167. Душа моја чува откривења твоја, и ја их љубим веома.

Васкрсни Животодавче, ронећи сузе говори, Мати која Те је родила.

168. Чувам заповести твоје и откривења; јер су сви путеви моји пред тобом.

Похитај да васкрснеш, разрешујући жалост Оне, Која Те је, Речи, чисто родила.

169. Нека изађе тужњава моја преда те, Господе! По речи својој уразуми ме.

Небеске силе, ужаснуше се од страха, гледајући Те мртва.

170. Нека дође мољење моје преда те! По речи својој избави ме.

Онима који љубављу и страхом, поштују страдања твоја, даруј разрешење грехова.

171. Уста ће моја певати хвалу, кад ме научиш наредбама својим.

Оужасног и страног виђења, Речи Божија, како Те земља покрива?

172. Језик ће мој казивати реч твоју, јер су све заповести твоје праведне.

Носећи Те некада, Спасе, Јосиф бежаше, и сада Те Други сахрањује.

173. Нека ми буде рука твоја у помоћи; јер ми омиљеше заповести твоје.

Оплакује и рида, Тебе умрлога, Спасе мој, Пречиста Мати Твоја.

174. Жедан сам спасења твојега, Господе, и закон је твој утеха моја.

Ужасавају се умови, страног и ужасног погребца, Тебе Саздатеља свега.

175. Нека живи душа моја и тебе хвали, и судови твоји нека ми помогну.

Покропише гроб, Мироносице миром, дошавши врло рано.

176. Зађох као овца изгубљена: тражи слугу својега; јер заповести твојих не заборавих.

Мир Цркви, спасење народу твоме, даруј твојим васкрсењем.

Слава: О Тројице Боже мој, Оче, Сине, и Душе, помилуј свет.

И сада: Удостој, Дјево, слуге твоје, да виде Васкрсење Сина Твога.

И опет ПРВИ ТРОПАР, оба хора заједно.

И одмах певамо ове ТРОПАРЕ, на Глас 5.

Благословен си Господе, научи ме наредбама својим.

Ангелски сабор задиви се, видећи међу мртвима, Тебе Спасе, што силу смрти уништи, и са собом Адама подиже, и из пакла ослободи све.

Благословен си Господе, научи ме наредбама својим.

Зашто, о Ученице, мешате миро са сузама жалости? говораше Анђео Мироносицама блистајући у гробу; видите гроб и разумите, јер је Спас васкрсао из гроба.

Благословен си Господе, научи ме наредбама својим.

Врло рано Мироносице хитаху ка гробу твоме наричући; али пред њих стаде Анђео и рече: преста време нарицању, не плачите, него Апостолима васкрсење објавите.

Благословен си Господе, научи ме наредбама својим.

Жене Мироносице, дошавши с мирисима на гроб твој, Спасе, ридаху; а Анђео им рече, говорећи: Што Живога замишљате с мртвима? јер је као Бог васкрсао из гроба.

Слава:

Поклонимо се Оцу, и Сину Његовом, и Светоме Духу; Светој Тројици у једној суштини, кличући са Серафимима: Свет, Свет, Свет јеси Господе.

И сада:

Родивши Животодавца, Дјево, Адама си од греха избавила, а Еви си радост уместо жалости дала; а из Тебе рођени Бог и човек, упути к животу отпале од живота.

Алилуја, алилуја, алилуја, слава Теби Боже. Трипут.

СУБОТА

Затим ЈЕКТЕНИЈА мала. Возглас:

Јер си Ти Цар мира, Христе Боже наш, и Теби славу узносимо, са беспочетним Твојим Оцем, и пресветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек, и у векове векова.

И певамо Сједални дана, Глас 1. Подобан: Гроб твој Спасе...

Јосиф, измоливши од Пилата пречасно Тело, обвија га плаштаницом чистом, и божанским ароматима миропомазује, и полаже у нови гроб. Отуда, уранивши Мироносице жене, завапише: Покажи нам, као што си предсказао, Христе, Васкрсење.

Слава, и Сада, Други, подобан:

Ужаснуше се хорови Анђелски, гледајући Онога који седи у наручју Оца, како се у гроб полаже, као мртав - Бесмртни! Њега војске Анђела окружују и славе с мртвима у Аду, као Творца и Господа.

Васкрсење Христово видевши.... не говоримо.

НО ОДМАХ ПСАЛАМ 50. И ПЕВАМО КАНОН, ИРМОС по двапут, а тропаре на 12. И опет на крају Ирмос оба хора заједно. А канон је овај, од прве песме до шесте, песма Марка монаха, Епископа Идрунтског. А ирмоси су песме жене неке, по имену Касије. Од 6-те песме до краја, песма је господина Козме. А акростих (краестрочије) канона је: КЕ СИМЕРОН ДЕ САВАТО МЕЛПО МЕГА. То јест: а и данас Суботу певам Велику.

Глас 6. Песма 1.

Ирмос: **О**нога који је некада таласима морским покрио гонитеља мучитеља, под земљу (данас) сакрише потомци онда спасених. Но ми, као девојке, певајмо Господу: Јер се славно прослави.

Господе Боже мој, исходну и надгробну песму певам Теби, Који си ми погребом твојим отворио улазе живота, и смрћу смрт и Ад умртвио.

Тебе горе на престолу, и доле у гробу, Спасе мој, схватајући сва надсветска и подземна бића, потресаху се због твог умртвљења, јер си надумно виђен мртав, Живоначалниче.

Да испуниш све славом својом, сишао си у дубину земље; јер од Тебе се не утаји састав мој који је у Адаму; и погребен, мене иструлела новотвориш Човекољубче.

Песма 3.

Ирмос: **Т**ебе који си на водама обесио сву земљу незадржно, твар видевши на Голготи обешена, ужасом многим би обузета, вапијући: Нема светогa, осим Тебе, Господе.

Символе погребeња твога показао си, умноживши виђења; а сада тајне твоје богочовечно си разјаснио, и онима у Аду, Владико, који вапију: Нема светогa, осим Тебе, Господе.

Раширио си руке, и сјединио си раније растављене. А са-вијањем, Спасе, у плаштаници и гробу разрешио си оковане који вапију: Нема светогa, осим Тебе, Господе.

Гробом и печатима, обухваћен си добровољно, Несместиви, јер си богоделатно у делима показао силу твоју, онима који поју, Човекољубче: Нема светогa, осим Тебе, Господе.

Сједален, Глас 1.

Војници, Спасе, који чуваху гроб твој, постадоше као мртви од блистања јавившег се Анђела, који проповедаше женама васкрсење. Тебе славимо трулежи уништитеља, Теби припадамо васкрсломе из гроба, и јединоме Богу нашем.

Слава, И сада. Исто

Песма 4.

Ирмос: **А**вакум провидевши твоје на Крсту смирење, у екстази клицаше: Ти си пресекао државу моћнога, Добри, заједничарећи са онима у Аду, као свемоћан.

Седми дан осветио си данас, којега си раније благословио престанком од дела; јер ствараш све и сва, и новотвориш суботствујући, Спасе мој, и оживљавајући.

Снагом бољега, којим си Ти победио, душа твоја од тела се разлучи, раскидајући двојне везе, смрти и Ада, силом твојом, Логосе.

Ад сретнувши Те, Речи, угорча се, гледајући човека обожена, ранама покривена, и Свемоћноделатна, па од страшног виђења, погибе.

Песма 5.

Ирмос: **В**идевши Исаија незалазну светлост твога Богојављења, Христe, које се милостиво према нама догодило, јутрењујући од ноћи, клицаше: Васкрснуће мртви, и устаће они који су у гробовима, и сви на земљи обрадоваће се.

Ново твориш земнородне, Творче, поставши земљан, и плаштаница и гроб објављују, Речи, тајну која Ти је саприсутна; јер Благоразумни саветник, представља савет Онога који Те је родио, и у Теби ме величанствено новотвори.

Смрћу смртно, и погребом трулежно претвараш, јер негљено твориш богодолично, обесмрћујући што си примио; јер тело твоје не виде трулежи, Владико, нити душа твоја чудесним начином у Аду не би остављена.

Из безбрачне произишав, и прободен у ребра, Створитељу мој, из њих си учинио обновљење Еве, поставши Адам; уснувши надприродно сном природноживим, и живот подигавши из сна и трулежи, као Свемоћан.

Песма 6.

Ирмос: **Б**и прогутан, али не задржан у утроби китовој Јона. Јер носећи праобраз Тебе Који си страдао и погребу предан био, као из одаје, из звера изиђе, и говораше стражи: Ви који чувате сујетно и лажно, милост сте себи изгубили.

СУБОТА

Убијен си био, али се ниси одвојио, Речи, од тела које си примио, јер ако се и разори храм твој у време страдања, али и тако једна беше Ипостас Божанства и тела твога. Јер у обома Један си Син, Речи Божија, Бог и човек.

Човекоубиствен, но не богоубиствен би пад Адамов; јер ако и пострада тела твога земљана суштина, али Божанство остаде нестрадално; а трулежно твоје на нетрулежно си променио, и васкрсењем показао си извор живота нетрулежног.

Царује Ад, али не влада вечно над родом човечијим, јер Ти, положивши се у гроб, Моћни, живоначалном десницом браве смрти си развалио, и проповедао си тамо уснулима од века, нелажно избављење, поставши, Спасе, прворођени из мртвих.

Кондак, Глас 6.

Онај који је бездан закључао гледа се мртав, и смирном и плаштаницом обавијен у гроб се полаже, као смртан - Бесмртник. Жене пак дођоше да Га помажу миром, плачући горко и вапијући: Ова је преблагословена Субота, у којој Христос уснувши, васкрснуће тридневан.

Икос:

Онај који све садржи, узнесе се на Крст, и сва твар рида; видећи Њега нага да виси на дрвету: Сунце зраке сакри, и звезде светлост одбацише, а земља са страхом многим потресаше се, и море побеже, и камење се распаде, а гробови многи се отворише, и усташе тела светих људи. Ад доле стење, и Јудеји се договарају да оклеветају Христово васкрсење. А жене кличу: Ова је преблагословена Субота, у којој Христос уснувши, васкрснуће тридневан.

СИНАКСАР

Стих: Узалуд чуваш гроб, стражо!

Јер не може рака задржати Саможивот.

У свету и Велику Суботу празнујемо боготелесно погребње Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, и његов силазак у Ад. Тиме је род наш позван из трулежи прешао ка вечном животу. Јер све дане у години превазилази Света Четрдесетница; а у њој опет, ова Света и Велика Седмица највећа је; и у Великој Седмици опет највећа је ова Велика и Света Субота. А назива се Велика Седмица, не као да су дужи ови дани, или сати, него што су велика и надприродна чудеса, и изузетна дела Спаса нашега која су се у њој десила, а нарочито данас. Јер као у првом стварању света, свако дело учинивши Бог, и на крају најважније, у шести дан саздавши човека, у седми почину од свих дела својих, и освети га, назвавши га Субота, јер оно значи одмор. Тако и у уређењу духовног света све изврсно учинивши, и у шести дан опет васпоставивши, иструлелог човека и обновивши га живоносним Крстом и смрћу, у садашњи опет седми дан упокоји, савршеним одмором од дела, уснувши животоприродним и спасоносним сном. Јер силази Реч Божија с телом у гроб, а силази и у Ад нетљеном и божанском својом душом, која се смрћу раздвојила од тела, коју је и предао у руке Оцу, Коме је и своју Крв принео, иако Он није тражио, а која је постала наше избављење. Јер није Господња душа била задржана у Аду, као душе других светаца. Јер како? Ништа она није имала на себи од прародитељске клетве, као они. Но ни крв није узео непријатељ наш ђаво, иако је нас држао, којом смо били купљени. Јер како друкчије, до само од Бога? Но и Бога његов разбојник ђаво хтео је да узме. Ипак телесно, уселио се у гроб Господ наш Исус Христос, и с божанством које је било тесно сједињено с телом. А беше с Разбојником и у Рају, и у Аду беше, као што је речено, са обоженом својом душом. А надприродно беше са Оцем, и Духом, седећи с Њима, као Бог неограничен, а беше свуда, јер нимало Божанство у гробу не страдаше, као ни на Крсту. И тљеније дакле тело Господње претрпе, то јест разрешење душе од тела; а трулежност, то јест распадање тела и удова, потпуног губљења - никако. Но Јосиф скинувши дакле, свето тело Господње, у гроб нови сахрањује, јер беше близу у врту, и камен врло велики на улазу гроба положи. А Јудејци по Петку,

приступивши говоре Пилату: Господине, сетисмо се, да ова варалица рече, док још беше жив, после три дана устаћу. Сматрамо да би било добро да твоја власт нареди војницима да утврде гроб. Одговори Пилат: Ако је дакле варалица, што се бринете за његове речи? Док беше жив, као да сведочаху да је умро. А кад је рекао: Устаћу! Нису ли од позивања на Јону то закључили? А јамачно, ако се утврди гроб неће бити украден. О, како безумници све што сами чињаху, против себе чињаху не разумевајући! А по заповести Пилата, сами са својим војницима утврдише гроб и јако запечатише, да не би Васкрсење Христово било порицано, да је била туђа стража и печати. Но Ад од сада се грчи и безумствује, осећајући огромну силу, поврати дакле Христа, тврди и крајеугаони камен, кога је на кратко био прогутао. И све које је од века имао у утроби, учинивши их храном. Неизрецивим снисхођењем твојим, Христе Боже наш, помилуј нас, амин.

Песма 7.

Ирмос: **Н**еизрециво чудо! Онај који је у пећи избавио преподобне Младиће из пламена, полаже се у гроб мртав, бездахан, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Рањен би Ад, примивши у срце, Рањенога копљем у ребра; и стење огњем божанским уништаван, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Сјајан гроб! јер примивши у себе Створитеља као спавајућег, показа се божанска ризница живота, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Законом умирућих, полагање у гроб прима Живот свих, и њега показује извором васкрсења, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Једно беше Божанство Христово у Аду, и у гробу, и у Рају, неразднојно са Оцем и Духом, на спасење нас који певамо: Избавитељу Боже, благословен јеси.

Ирмос: Нек иступи из себе дрхтећи небо, и нек се затресу темељи земље, јер гле у мртве се рачуна Онај који живи на висинама; и у гроб мали прима се као странац; Њега Младићи благословите, свештеници појте, народи преузносите, у све векове.

Разруши се пречисти храм, а васпоставља палу скинију: јер Адаму првome, Други, Који на висинама живи, сиђе до Адових ризница; Њега Младићи благословите, свештеници појте, народи преузносите, у све векове.

Престаде смелост Ученика, а Ариматејац Јосиф првенствује; јер гледајући мртва и нага, Бога над свима, измољава и сахрањује, кличући: Младићи благословите, свештеници појте, народи преузносите, у све векове.

О чудеса нових! О доброте! О неизразивог стрпљења! Јер вољно се под земљом запечаћује, Онај који живи на висинама, и као варалица Бог бива клеветан; Њега Младићи благословите, свештеници појте, народи преузносите, у све векове.

Хвалимо, благосиљамо... **И опет Ирмос:** Нек иступи...

Песма 9.

Ирмос: Не ридај мене, Мати, гледајући у гробу Сина, кога си у утроби безсемено зачала; јер ћу васкрснути и прославићу се, и узнећу у слави, непрестано као Бог, оне који Те вером и љубављу величају.

У страном твоме порођају, избегавши болове надприродно, бејаш блажена, Беспочетни Сине; а сада Тебе, Боже мој, гледајући бездахна мртва, мачем жалости прободена сам страшно; но васкрсни, да се узвеличам.

Земља ме покрива по мојој вољи, но страше се Адови вратари, Мати, видећи Ме одевена у окрвављену хаљину освете; јер, поразивши непријатеље Крстом као Бог, васкрснућу одмах, и узвеличаћу Те.

Нек се радује твар, нек се веселе сви земнородни, јер непријатељ Ад би оплењен; жене с миром нека сусрећу, јер избављама свородног Адама са Евом, и у трећи дан ћу васкрснути.

Катавасија: Не ридај...

ЕКСАПОСТИЛАР, Глас 2.

Свет је Господ Бог наш. **Трипут.**

На хвалитне постављамо стихова 4. И певамо стихире самогласне, Глас 2.

Данас гроб држи Онога, Који држи у руци твар; камен покрива Онога који врлином покрива небеса; Живот спава, и Ад дрхти, и Адам од окова бива разрешен. Слава твоме домостроју, којим извршивши сво вечно упокојење, даровао си нам, (Боже) свесвето из мртвих твоје васкрсење.

Какав је то гледани призор? Какав је то садашњи одмор? Цар векова, извршивши страдањем домострој, у гробу суботствује, дарујући нам ново суботствовање. Њему ускликнимо: Васкрсни Боже, суди земљи, јер Ти царујеш до века, имајући неизмерну велику милост.

Ходите да видимо Живот наш који у гробу лежи, да би оне који у гробовима леже оживио. Ходите данас сви који гледате уснулог потомка Јудиног, пророчки Њему ускликнимо: Легавши уснуо си као лав, ко ће Те подићи, Царе? Но васкрсни самовластно, Који си дао Себе драговољно за нас. Господе, слава Теби.

Глас 6.

Проси Јосиф тело Исусово, и положи га у нови свој гроб; јер требаше Он из гроба, као из ложнице да изађе. Ти који си разорио моћ смрти, и људима отворио врата рајска, Господе, слава Теби.

Слава, Глас 6.

Данашњи дан тајно прасликоваше велики Мојсије говорећи: И благослови Бог дан седми. Јер то је благословена

СУБОТА

Субота; она је дан одмора, у којем почину од свих дела својих Јединородни Син Божији, домостројем кроз смрт телом суботствовавши. И у оно што би враћајући се опет васкрсењем, дарова нам живот вечни, као једини благ и Човекољубац.

И сада, Богородичан. Глас 2.

Преблагословена Си Богородице Дјево. Јер Рођеним од Тебе Ад би оплењен, Адам би поново призван, проклетство умртвљено, Ева ослобођена, смрт усмрћена, и ми оживесмо. Тога ради певајући кличемо: Благословен Христос, Бог наш, који си тако благоизволео, слава Теби.

СЛАВОСЛОВЉЕ ВЕЛИКО

Свештеник се облачи у пуно свештеничко одјејање, и излази са светим Еванђељем, и са ПЛАШТАНИЦОМ врши се трократни опход око цркве, уз појање: Свети Боже ... По уласку у храм,

Говори свештеник: Пазимо! Мир свима. Премудрост!

И ми тропар једном:

Благолики Јосиф, с дрвета скинувши пречисто тело твоје, плаштаницом чистом и мирисима га обави, у гробу новом сахранивши положи.

И говоримо тропар пророштва, Глас 2.

Христe, Који држиш све крајеве, изволио си да будеш гробом држан, да би из Адових жвала избавио човечанство, и васкрснувши оживио нас, као Бог бесмртан.

Преблагословена Си Богородице Дјево. Јер Рођеним од Тебе Ад би оплењен, Адам би поново призван, проклетство умртвљено, Ева ослобођена, смрт усмрћена, и ми оживесмо. Тога ради певајући кличемо: Благословен Христос, Бог наш, који си тако благоизволео, слава Теби.

Слава, И сада. Исто.

СУБОТА
Затим ПРОКИМЕН, Глас 4.

Васкрсни, Боже, помози нам, и избави нас, ради славе Имена Твога.

Стих: Боже, ушима нашим слушасмо, и оци нам наши проповедаше.

**Читање из Пророштава Језекиљевих,
Глава 37 (1-14).**

Рука Господња дође нада ме, и Господ ме изведе у духу, постави ме усред поља, које бијаше пуно кости. И проведе ме покрај њих унаоколо, и гле, бијаше их врло много у пољу, и гле, бијаху врло сухе. И рече ми: сине човјечји, хоће ли оживјети ове кости? А ја рекох: Господе Господе, ти знаш. Тада ми рече: пророкуј за те кости, и кажи им: сухе кости, чујте ријеч Господњу. Овако говори Господ Господ овијем костима: гле, ја ћу метнути у вас дух, и оживјећете. И метнућу на вас жиле, и обложићу вас месом, и навући ћу на вас кожу, и метнућу у вас дух и оживјећете, и познаћете да сам ја Господ. Тада стадох пророковати, како ми се заповједи; а кад пророковах наста глас, и гле потрес, и кости се прибираху свака ка својој кости. И погледах, и гле, по њима изидоше жиле и месо, и озго се кожа навуче; али духа не бјеше у њима. Тада ми рече: пророкуј духу, пророкуј, сине човјечји, и реци духу: овако вели Господ Господ: од четири вјетра дођи, душе, и дуни на ове побијене да оживе. И пророковах, како ми се заповједи и уђе у њих дух, и оживјеше, и стадоше на ноге, бјеше војска врло велика. Тада ми рече: сине човјечји, ове су кости сав дом Израиљев; гле, говоре: посахнуше кости наше и прође надање наше, пропадасмо. Зато пророкуј, и кажи им: овако вели Господ Господ: ево, ја ћу отворити гробове ваше, и извешћу вас из гробова ваших, народе мој, и довешћу вас у земљу Израиљеву. И познаћете да сам ја Господ, кад отворим гробове ваше, и изведем вас из гробова ваших, народе мој. И метнућу дух свој у вас да оживите, и населићу вас у вашој земљи, и познаћете да ја говорим и чиним, говори Господ.

СУБОТА

Прокимен Апостола, Глас 7.

Васкрсни, Господе Боже мој, нека се узвиси рука твоја, не заборави сасвим убогих твојих.

Стих: Хвалићу Те, Господе, свим срцем мојим, јављаћу сва чудеса твоја.

Апостол, Коринћанима (5,6-8) и Галатима (3,13-14).

Браћо, не знате ли да мало квасца све тијесто укисели? Одбаците, дакле, стари квасац, да буде ново тијесто, као што сте бесквасни. Јер и Пасха наша Христос, жртвована се за нас. Зато да празнујемо не у квасцу старом, ни у квасцу злоће и неваљалства, него у бесквасним хљебовима искренности и истине. Христос нас је искупио од проклетства закона поставши за нас проклетство, јер је написано: Проклет сваки који виси на дрвету; да на многобошцима буде благослов Авраамов у Христу Исусу, да примимо обећање Духа кроз вјеру.

Алилуја, Глас 5. Да васкрсне Бог, и развеју се непријатељи његови, и да беже од лица његова сви који Га мрзе.

Стих: Као што ишчезава дим да ишчезну, као што се топи восак на домаку огња.

Стих: Тако да погину грешници од лица Божија, а праведници да се узвеселе.

ЕВАНЂЕЉЕ од Матеја, зачало 114. (Глава 27,62-66).

Сутрадан пак по петку сабраше се првосвештеници и фаријеји код Пилата говорећи: Господару, сјетисмо се да онај варалица каза још за живота: Послије три дана устаћу. Зато заповједи да се утврди гроб до трећег дана да не дођу како ученици његови ноћу, да га не украду и не кажу народу; Устаде из мртвих; и биће последња превара гора од прве. Рече им Пилат: Имате стражу, идите те утврдите како знате. А они отишавши утврдише гроб са стражом и запечатише камен.

Затим ЈЕКТЕНИЈА: Рецимо сви..., и: Допунимо...

СУБОТА

И остало као што је обично. И бива ОТПУСТ.

Први час пева се у Притвору. А трећи час, шести и девети, певају се заједно обично у Притвору са Блаженима, у своје време.

У СВЕТУ И ВЕЛИКУ СУБОТУ НА ВЕЧЕРЊИ

Око деветог часа дана (тј. око три сата после подне или кад је уобичајено), клепа се за вечерњу. Свештеник се облачи у пуне одежде, и када благослови, почињемо почетни Псалм. Затим Јектенија велика. Онда, Господе, завиках..., Глас 1. (У манастирима сви свештеници и ђакони, када се стигне до стиха: Пашће у мрежу своју... чине поклон, одлазе и облаче се и они у одјејање, и врше проскомидију).

Постављамо стихове на 8. А певамо стихире васкрсне Осмогласника 3, и од стиховњих једну.

Васкрсне, Глас 1.

Вечерње наше молитве, прими Свети Господе, и даруј нам опроштај грехова, јер си једини који си показао у свету Васкрсење.

Опколите народи Сион, и обухватите га, и дајте славу у њему Васкрслом из мртвих, јер је Он Бог наш, Који нас избавља од безакоња наших.

Ходите народи запевајмо, и поклонимо се Христу, славећи његово из мртвих Васкрсење, јер је Он Бог наш, Који је од преваре непријатељске свет избавио.

Страдањем твојим Христе, од страдања се ослободисмо, и Васкрсењем твојим од трулежи се избависмо; Господе, слава Теби.

**Друге стихире самогласне, Велике Суботе три,
понављајући прву. Глас 8.**

Данас Ад стењући вапије: Боље би ми било да Рођеног од Марије нисам примио, јер дошавши на ме, државу моју разруши, врата бакарна разби; душе, које сам раније држао, Бог будући, васкрсе, слава, Господе, Крсту твоме, и Васкрсењу твоме.

Данас Ад стењући вапије: Разруши се моја власт, примих Мртвога као једног од умрлих, Њега више држати не могу, но губим са Њим и оне над којима царовах; ја имадох мртваце од века, но Овај гле све васкрсава. Слава, Господе, Крсту твоме, и Васкрсењу твоме.

Данас Ад стењући вапије: Жртвована би моја држава; Пас-тир се разапе и Адама васкрсе; лиших се оних над којима царовах; и које победивши прогутах, све их избљувах; испразни гробове Распети, слаби држава смрти. Слава, Господе, Крсту твоме и Васкрсењу твоме.

Слава, Глас 6.

Данашњи дан тајно прасликоваше велики Мојсије говори: И благослови Бог дан седми. Јер то је благословена Субота; она је дан одмора, у којем почину од свих дела својих Јединородни Син Божији, домостројем кроз смрт телом суботствовавши. И у оно што би враћајући се опет васкрсењем, дарова нам живот вечни, као једини благ и Човекољубац.

И сада, Богородичан, Глас 1.

Свесветску славу, која је од људи изникла, и Владику родила, небеску двор, појмо Марију Дјеву, песму Бестелесних, и украс верних. Јер Она се показа небо, и храм Божанства; Она разрушивши преграду непријатељства, мир уведе, и Царство отвори. Ову, дакле, имајући утврђење вере, имамо браниоца рођеног из Ње Господа. Не бој се, дакле, не бој се народе Божији, јер Он победи непријатеље, као Свесилан.

Вход са ЕВАНЂЕЉЕМ. Светлости тиха... **Прокимен не говоримо, но одмах:** Премудрост. **И почиње чтец ПАРИМЕЈЕ:**

1. Читање из књиге СТИВАРАЊА.

(Глава 1,1-13).

У почетку створи Бог небо и земљу. А земља бјеше без обличја и пуста, и бјеше тама над безданом; и дух Божији дизаше се над водом. И рече Бог: нека буде свјетлост. И би свјетлост. И видје Бог свјетлост да је добра; и растави Бог свјетлост од таме. И свјетлост назва Бог дан, а таму назва ноћ. И би вече и би јутро, дан први. Потом рече Бог: нека буде свод посред воде, да раставља воду од воде. И створи Бог свод, и растави воду под сводом од воде над сводом; и би тако. А свод назва Бог небо. И би вече и би јутро, дан други. Потом рече Бог: нека се сабере вода што је под небом на једно мјесто, и нека се покаже сухо. И би тако. И сухо назва Бог земља, а зборишта водена назва мора; и видје Бог да је добро. Опет рече Бог: нека пусти земља из себе траву, биље, што носи сјеме, и дрво родно, које рађа род по својим врстама, у којем ће бити сјеме његово на земљи. И би тако. И пусти земља из себе траву, биље, што носи сјеме по својим врстама, и дрво, које рађа род, у којем је сјеме његово по његовијем врстама. И видје Бог да је добро. И би вече и би јутро, дан трећи.

2. Читање из пророштава ИСАИЈЕ.

(Глава 60,1-16).

У стани, свијетли се, јер дође свјетлост твоја, и слава Господња обасја те. Јер, гле, мрак ће покрити земљу и тама народе; а тебе ће обасјати Господ и слава његова показаће се над тобом. И народи ће доћи к видјелу твојему и ка свјетлости која ће те обасјати. Подигни очи своје унаоколо и види: сви се скупљају и иду к теби, синови ће твоји из далека доћи и кћери твоје носиће се у наручју. Тада ћеш видјети, и обрадоваћеш се, и срце ће ти се удивити и раширити, јер ће се к теби окренути мноштво морско и сила народа доћи ће к теби.

Мноштво камила прекрилиће те, дромедари из Мадјама и Ефе; сви из Саве доћи ће, злато и кад донијеће, и славу Господњу јављаће. Сва стада Кидарска скупиће се к теби, овнови Навајотски биће ти на потребу; принесени на олтару мом биће угодни, и дом славе своје прославићу. Ко су оно што лете као облаци и као голубови на прозоре своје? Острва ће ме чекати и прве лађе Тарсиске, да доведу синове твоје из далека, и с њима сребро њихово и злато њихово, имену Господа Бога твојега и свеца Израилева, јер те прослави. И туђини ће сазидати твоје, и цареви њихови служиће ти; јер у гњеву свом ударих те, а по милости својој помиловаћу те. И твоја ће врата бити свагда отворена, неће се затворити ни дању ни ноћу, да ти се доведе сила народа, и цареви њихови да се доведу. Јер народ и царство, које ти не би служило, погинуће, тако ће се народи сасвијем затрти. Слава Ливанска теби ће доћи, јела, бријест и шимшир, да украсе мјесто светиње моје да би прославио мјесто ногу својих. И синови онијех који су те мучили доћи ће к теби клањајући се, и сви који те презираше падаће к стопалима ногу твојих, и зваће те градом Господњим, Сионом свеца Израилева. Што си био остављен и мрзак тако да нико није пролазио кроза те, мјесто тога ћу ти учинити вјечну славу, и весеље од кољена до кољена. Јер ћеш млијеко народа сати, и сисе царске дојићеш, и познаћеш да сам ја Господ спаситељ твој и избавитељ твој, силни Јаковљев.

3. Читање из књиге ИЗЛАСКА.

(Глава 12,1-11).

Н рече Господ Мојсију и Арону у земљи Мисирској говорећи: Овај мјесец да вам је почетак мјесецима, да вам је први мјесец у години. Кажите свему збору Израилеву и реците: десетого дана овога мјесеца сваки нека узме јагње или јаре, по породицама, по једно на дом; Ако ли је дом мали за јагње или јаре, нека узме к себи сусједа, који му је најближи, с онолико душа колико треба да могу појести јагње или јаре. А јагње или јаре да вам буде здраво, мушко, од године; између оваца или између коза узмите. И чувајте га до четрна-

естога дана овога мјесеца, а тада сав колики збор Израиљев нека га закоље увече. И нека узму крви од њега и покропе оба довратка и горњи праг на кућама у којима ће га јести. И нека једу месо исте ноћи, на ватри печено, с хљебом пријеснијем и са зељем горким нека једу. Немојте јести сирово ни у води кухано, него на ватри печено, с главом и с ногама и с дробом. И ништа немојте оставити до јутра; ако ли би што остало до јутра, спалите на ватри. А овако једите: опасани, обућа да вам је на ногу и штап у руци, и једите хитно, јер је пролазак Господњи.

4. Читање из пророштава ЈОНИНИХ. (Глава 1-4,11).

Дође ријеч Господња Јони сину Аматијеву говорећи: Устани, иди у Ниневију град велики, и проповиједај против њега, јер изађе злоћа њихова преда ме. А Јона уста да бјежи у Тарсис од Господа, и сишав у Јопу нађе лађу која иђаше у Тарсис, и платив возарину уђе у њу да отиде с њима у Тарсис од Господа. Али Господ подиже велик вјетар на мору, и поста велика бура на мору да мишљаху да ће се разбити лађа. И лађари уплашивши се призиваху сваки својега бога, и бацаху што бјеше у лађи у море да би била лакша; а Јона бјеше сишао на дно лађи, и легао спаваше тврдо. А управитељ од лађе приступи к њему и рече му: шта ти спаваш! устани, призивај Бога својега, не би ли нас се опоменуо Бог да не погинемо. Потом рекоше један другоме: ходите, да бацимо ждријеб да видимо са кога дође на нас ово зло. И бацише ждријеб, и паде ждријеб на Јону. Тада му рекоше: кажи нам за што дође ово зло на нас; које си радње? и одакле идеш? из које си земље? и од кога си народа? А он им рече: Јеврејин сам, и бојим се Господа Бога небескога, који је створио море и суху земљу. Тада се врло уплашише људи, и рекоше му: што си учинио? Јер дознаше људи да бјежи од Господа, јер им он каза. И рекоше му: што ћемо чинити с тобом, да би нам море утолило? Јер бура на мору биваше све већа. А он им рече: узмите ме и баците ме у море, и море ће вам утолити, јер видим

да је с мене дошла на вас ова велика бура. А људи стадоше веслати да би дошли ка крају; али не могаху, јер им бура на мору биваше све већа. Тада призваше Господа и рекоше: молимо ти се, Господе, да не погинемо ради душе овога човјека, ти немој метнути на нас крви праве, јер ти, Господе, чиниш како хоћеш. По том узеше Јону и бацише га у море, и преста бура на мору. Тада се побојаше они људи Господа врло, и принесоше жртву Господу и учинише завјете.

А Господ заповједи, те велика риба прогута Јону; и Јона би у трбуху рибљем три дана и три ноћи. И замоли се Јона Господу Богу својему из трбуха рибљега, и рече: завапих у невољи својој ка Господу, и услиши ме; из утробе гробне повиках, и ти чу глас мој. Јер си ме бацио у дубине, у срце мору, и вода ме оптече; све поплаве твоје и вали твоји прелазише преко мене. И рекох: одбачен сам испред очију твојих; али ћу још гледати свету цркву твоју. Оптекоше ме воде до душе, бездана ме опколи, сита омота ми се око главе. Сидох до крајева горских, пријеворнице земаљске нада мною су до вијека; али ти извади живот мој из јаме, Господе Боже мој. Кад нестајаше душе моје у мени, поменух Господа, и молитва моја дође к теби, у свету цркву твоју. Који држе лажне таштине, остављају своју милост. А ја ћу ти гласом захвалнијем принијети жртву, испунити што сам завјетовао; спасење је у Господа. И Господ заповједи риби, те избљува Јону на земљу.

И дође ријеч Господња Јони други пут говорећи: Устани, и иди у Ниневију град велики, и проповиједај му оно што ти ја кажем. И устав Јона отиде у Ниневију по ријечи Господњој; а Ниневија бјеше град врло велик, три дана хода. И Јона поче ићи по граду један дан хода, и проповиједа и рече: јоште четрдесет дана, па ће Ниневија пропасти. И Ниневљани повјероваше Богу, и огласише пост, и обукоше се у костријет од највећег до најмањег. Јер кад дође та ријеч до цара Ниневијскога, он уста са својега пријестола, и скиде са себе своје одијело, и обуче се у костријет и сједе у пепео. И прогласи се и каза се по Ниневији по заповијести царевој и кнезова његовијех говорећи: људи и стока, говеда и овце да не окусе ништа, ни

да пасу ни да пију воде. Него и људи и стока да се покривају костријећу, и да призивају Бога јако, и да се врати сваки са свога злого пута и од неправде која му је у руку. Ко зна, еда се поврати и раскаје Бог и поврати се од љутога гњева својега, те не изгинемо. И Бог видје дјела њихова, гдје се вратише са злого пута својега; и раскаја се Бог ода зла које рече да им учини, и не учини.

А Јони би врло недраго, и расрди се. И помоли се Господу и рече: Господе! не рекох ли то кад још бијах у својој земљи? за то шћах прије побјећи у Тарсис; јер знах да си ти Бог милостиви и жалостив, спор на гњев и обилан милосрђем, и кајеш се ода зла. Сада Господе, узми душу моју од мене, јер ми је боље умријети него живјети. А Господ рече: је ли добро што се срдеш? И Јона изиде из града, и сједе с истока граду, и начини ондје колибу, и сјеђаше под њом у хладу да види што ће бити од града. А Господ Бог заповједи, те узрaste тиква над Јоном да му буде сјен над главом да му поможе у муци његовој; и Јона се обрадова тикви веома. По том заповједи Бог, те дође црв у зору сјутрадан, и подгризе тикву, те усахну. И кад ограну сунце, посла Бог сух источни вјетар; и сунце стаде жећи Јону по глави тако да обамираше и пожеље да умре говорећи: боље ми је умријети него живјети. А Бог рече Јони: је ли добро што се срдеш тикве ради? А он рече: добро је што се срдим до смрти. А Господ му рече: теби је жао тикве, око које се нијеси трудио, и које нијеси одгајио, него једну ноћ узрaste а другу ноћ пропаде. А мени да не буде жао Ниневије, великога града, у ком има више од сто и двадесет тисућа људи који још не знају шта је десно шта ли лијево, и много стоке?

5. Читање из књиге ИСУСА НАВИНА.

(Глава 5,10-15).

Н синови Израилеви стојећи у околу у Галгалу, славише пасху четрнаестог дана онога мјесеца увече у пољу Јерихонском. И сјутрадан послије пасхе једоше од жита оне земље хљебове пријесне и зрна пржена, исти дан. И преста мана сјутрадан по што једоше жита оне земље, и већ више не

имаше мане синови Израилеви, него једоше од рода земље Хананске оне године. И кад Исус бијаше код Херихона, подиже очи своје и погледа, а то човјек стоји према њему с голијем мачем у руци. И приступи к њему Исус и рече му: јеси ли наш или наших непријатеља? А он рече: нијесам; него сам војвода војске Господње, сада дођох. А Исус паде ничице на земљу, и поклони се, и рече му: шта заповиједа господар мој служи својему? А војвода војске Господње рече Исусу: изуј обућу с ногу својих, јер је мјесто гдје стојиш свето. И учини Исус тако.

**6. Читање из књиге ИЗЛАСКА.
(Глава 13,20-14,31).**

Тако отишавши из Сохота стадоше у око у Етаму, на крај пустиње. А Господ иђаше пред њима дању у ступу од облака водећи их путем а ноћу у ступу од огња свијетлећи им, да би путовали дању и ноћу. И не уклањаше испред народа ступа од облака дању ни ступа од огња ноћу. И рече Господ Мојсију говорећи: Кажи синовима Израилевим нека савију и стану у око пред Пи-Аирот између Мигдола и мора према Вел-Сефону; према њему нека стану у око покрај мора. Јер ће Фараон рећи за синове Израилеве: зашли су у земљу, затворила их је пустиња. И учинићу да отврдне срце Фараону, те ће поћи у потјеру за вама, и ја ћу се прославити на њему и на свој војсци његовој, и Мисирци ће познати да сам ја Господ. И учинише тако. А кад би јављено цару Мисирском да је побјегао народ, промијени се срце Фараоново и слуга његовијех према народу, те рекоше: шта учинисмо, те пустисмо Израиља да нам не служи? И упреже у кола своја, и узе народ свој са собом. И узе шест стотина кола изабраних и што још бјеше кола Мисирских, и над свјема војводе. И Господ учини, те отврдну срце Фараону цару Мисирском, и пође у потјеру за синовима Израилевијем, кад синови Израилеви отидоше под руком високом. И тјеравши их Мисирцистигоше их, сва кола Фараонова, коњици његови и војска његова, кад бјеху у околу на мору код Пи-Аирота према Вел-Сефону. И кад се приближи

Фараон, подигоше синови Израљеви очи своје, а то Мисирци иду за њима, и уплашише се врло, и повикаше синови Израљеви ка Господу. И рекоше Мојсију: зар не бјеше гробова у Мисиру, него нас доведе да изгинемо у пустињи? Шта учини, те нас изведе из Мисира? Нијесмо ли ти говорили у Мисиру и рекли: прођи нас се, нека служимо Мисирцима? јер би нам боље било служити Мисирцима него изгинути у пустињи. А Мојсије рече народу: не бојте се, станите па гледајте како ће вас Господ избавити данас; јер Мисирце које сте видјели данас, нећете их нигда више видјети до вијека. Господ ће се бити за вас, а ви ћете мучати. А Господ рече Мојсију: што вичеш к мени? кажи синовима Израљевијем нека иду. А ти дигни штап свој и пружи руку своју на море, и расцијепи га, па нека иду синови Израљеви посред мора сухим. И гле, ја ћу учинити да отврдне срце Мисирцима, те ће поћи за њима; и прославићу се на Фараону и на свој војсци његовој, на колима његовијем и на коњицима његовијем. И Мисирци ће познати да сам ја Господ, кад се прославим на Фараону, на колима његовијем и на коњицима његовијем. И подиже се анђео Господњи, који иђаше пред војском Израљском, и отиде им за леђа; и подиже се ступ од облака испред њих, и стаде им за леђа. И дошав међу војску Мисирску и војску Израљску бјеше онијем облак мрачан а овијем свијетљаше по ноћи, те не приступише једни другима цијелу ноћ. И пружи Мојсије руку своју на море, а Господ узби море вјетром источнијем, који јако дуваше цијелу ноћ, и осуши море, и вода се раступи. И пођоше синови Израљеви посред мора сухим, и вода им стајаше као зид с десне стране и с лијеве стране. И Мисирци тјерајући их пођоше за њима посред мора, сви коњи Фараонови, кола и коњици његови. А у стражу јутрењу погледа Господ на војску Мисирску из ступа од огња и облака, и смете војску Мисирску. И позбаца точкове колима њиховијем, те их једва вуцијаху. Тада рекоше Мисирци: бјежимо од Израља, јер се Господ бије за њих с Мисирцима. А Господ рече Мојсију: пружи руку своју на море, нека се врати вода на Мисирце, на кола њихова и на коњике њихове. И Мојсије пружи руку своју на море, и дође опет море на силу своју

пред зору, а Мисирци нагоше бјежати према мору; и Господ баци Мисирце усред мора. А вративши се вода потопаи кола и коњике са свом војском Фараоновом, што их год бјеше пошло за њима у море, и не оста од њих ни један. И синови Израилеви иђаху посред мора сухим; и стајаше им вода као зид с десне стране и с лијеве стране. И избави Господ Израиља у онај дан из руку Мисирских; и видје Израил мртве Мисирце на бријегу морском. И видје Израил силу велику, коју показа Господ на Мисирцима, и народ се побоја Господа, и вјерова Господу и Мојсију слуги његову.

Тада запјева Мојсије и синови Израилеви ову пјесму Господу, и рекоше овако:

ЧТЕЦ говори: Појмо Господу: **А појци поју на глас 5:** Јер се славно прослави.

И Чтец редом сваком хору говори стихове 15-е главе, додајући сваком стиху: ПОЈМО ГОСПОДУ, а хорови (певнице) допевавају: ЈЕР СЕ СЛАВНО ПРОСЛАВИ.

Коња и коњика врже у море. **Појмо Господу. А оба лика поју:** Јер се славно прослави.

Помоћник и заштитник би ми на спасење. **Појмо Господу.** Он је Бог мој, и славићу Га, Бог оца мојега и узвишаваћу Га. **Појмо Господу.** Господ је велик ратник; име му је Господ. Кола Фараонова и војску његову врже у море. **Појмо Господу.** Избране војводе његове утопише се у црвеном мору. **Појмо Господу.** Бездани их покрише; падоше у дубину као камен. **Појмо Господу.** Десница твоја, Господе, прослави се у сили; десница твоја, Господе, сатре непријатеља. **Појмо Господу.** Пустео си гњев свој, и прождрије их као сламу, и духом гњева твога раздвоји се вода. **Појмо Господу.** Стаде у гомилу вода; стинуше се вали усред мора. **Појмо Господу.** Непријатељ рече: тераћу, стигнућу, дијелићу плијен; наситиће их се душа моја, извућићу мач свој, истребиће их рука моја. **Појмо Господу.** Ти дуну вјетром својим, и море их покри, и утонуше као олово у дубокој води. **Појмо Господу.** Ко је као ти међу силнима,

Господе? ко је као ти славан у светлости, страшан у хвали, и да чини чудеса? **Појмо Господу.** Ти пружи десницу своју, и прождрије их земља. Водиш милошћу својом народ, који си искупио. **Појмо Господу.** Водиш крјепошћу својом у стан светости своје. Чуће народи и задрхтаће; мука ће спопасти оне који живе у земљи Филистејској. **Појмо Господу.** Тада ће се препаста старјешине Едомске, јунаке Моавске спопашће дрхат, уплашиће се сви који живе у Хананској. **Појмо Господу.** Спопашће их страх и трепет; од величине руке твоје замукнуће као камен. **Појмо Господу.** Докле не прође народ твој, Господе, докле не прође народ, који си задобио. **Појмо Господу.** Одвешћеш их и насадићеш их на гори наслједства својега, на мјесту које си себи за стан спремио, Господе, у светињи, Господе, коју су твоје руке утврдиле. **Појмо Господу.** Господ ће царовати до вијека. Јер уђоше коњи Фараонови с колима његовијем и с коњицима његовијем у море, и Господ поврати на њих воду морску. **Појмо Господу.** А синови Израиљеви прођоше сухим посред мора. **Појмо Господу.** Слава, **Појмо Господу.** И сада, **Појмо Господу.** И на крају **ЧТЕЦ пева исто:** Јер се славно прослави.

7. Читање из пророштава Софонија.
(Глава 3,8-15).

За то чекајте ме, говори Господ, до дана кад ћу се подигнути на плијен; јер је суд мој да саберем народе и покупим царства, да излијем на њих гњев свој, сву жестину јарости своје, јер ће огањ ревности моје прождријети сву земљу. Јер ћу тада промијенити народима усне, те ће бити чисте, да би сви призивали име Господње и служили му сложнијем раменима. Испреко ријека Хуских који се мени моле, расијани моји, донијеће ми даре. Тада се нећеш више стидјети ни једнога својих дјела, којима си ми згријешао; јер ћу онда узети из тебе оне који се хвале славом твојом, и нећеш се више величати на светој гори мојој. И оставићу у теби народ невољан и сиромашан, и он ће се уздати у име Господње. Остатак Израиљев неће чинити безакоња нити ће говорити лажи,

нити ће се наћи у устима њиховијем језик пријеваран; него ће пасти и лежати и неће бити никога да их плаши. Пјевај, кћери Сионска; кликуј, Израиљу; радуј се и весели се из свега срца, кћери Јерусалимска! Уклони Господ судове твоје, одврати непријатеље твоје; цар Израиљев Господ усред тебе је, нећеш се више бојати зла.

**8. Читање из треће књиге о царевима
(тј. прве у српској Библији). (Глава 17,8-24).**

Тада дође њему ријеч Господња говорећи: Устани, иди у Сарепту Сидонску, и сједи ондје; ево заповједио сам ондје жени удовици да те храни. И уставши отиде у Сарепту; и кад дође на врата градска, гле, жена удовица купљаше ондје дрва; и он је дозво и рече јој: донеси ми мало воде у суду да се напијем. И она пође да донесе; а он је викну и рече: донеси ми и хљеба мало. А она рече: тако да је жив Господ Бог твој, немам печена хљеба до грст брашна у здјели и мало уља у крчагу; и ето купим дрваца да отидем и зготовим себи и сину својему, да поједемо, па онда да умремо. А Илија јој рече: не бој се, иди, зготови како си рекла; али умијеси прво мени један колачић од тога, и донеси ми, па послије готови себи и сину својему. Јер овако вели Господ Бог Израиљев: брашно се из здјеле неће потрошити нити ће уља у крчагу нестати докле не пусти Господ дажда на земљу. И она отиде и учини како рече Илија; и једе и она и он и дом њезин годину дана; Брашно се из здјеле не потроши нити уља у крчагу неста по ријечи Господњој, коју рече преко Илије. А послије тога разболе се син жени домаћици, и болест његова би врло тешка, тако да издахну. И она рече Илији: шта је теби до мене, човјече Божији? Јеси ли дошао к мени да споменеш безакоње моје и да ми умориш сина? А он јој рече: дај ми сина својега. И узев га из наручја њезина однесе га у горњу клијет, гдје он сјеђаше, и положи га на постељу своју. Тада завапи ка Господу и рече: Господе Боже мој, зар си и ову удовицу код које сам гост тако учвијелио уморивши јој сина? И пружив се над дјететом три пута завапи ка Господу говорећи: Господе Боже мој, нека се

поврати у дијете душа његова. И Господ услиши глас Илијин, те се поврати у дијете душа његова, и оживје. А Илија узев дијете снесе га из горње клијети у кућу, и даде га матери његовој, и рече Илија: види, жив је твој син. А жена рече Илији: сада знам да си човјек Божији и да је ријеч Господња у твојим устима истина.

9. Читање из пророштава Исаије.

(Глава 61,10-11-62,1-5).

Беома ћу се радовати у Господу, и душа ће се моја веселити у Богу мојем, јер ме обуче у хаљине спасења и плаштем правде огрте ме као кад женик намјести на- кит и као кад се невјеста уреси уресом својим. Јер као што из земље расте биље и у врту ниче што се посије, тако ће Господ Бог учинити да никне правда и похвала пред свијем народима. Сиона ради нећу умукнути, и Јерусалима ради нећу се умирити, докле не изађе као свјетлост правда његова и спасење се његово разгори као свијећа. Тада ће видјети народи правду твоју и сви цареви славу твоју, и прозваћеш се новијем именом, које ће уста Господња изрећи. И бићеш красан вијенац у руци Господњој и царска круна у руци Бога својега. Нећеш се више звати остављена, нити ће се земља твоја звати пустош, него ћеш се звати милина моја и земља твоја удата, јер ћеш бити мио Господу и земља ће твоја бити удата. Јер као што се момак жени дјевојком, тако ће се синови твоји оженити тобом; и како се радује женик невјести, тако ће се теби радовати Бог твој.

10. Читање из књиге Постања.

(Глава 22,1-18).

Послије тога шћаше Бог окушати Аврама, па му рече: Авраме! А он одговори: ево ме. И рече му Бог: узми сада сина својега, јединца својега милога, Исака, па иди у земљу Морију, и спали га на жртву тамо на брду гдје ћу ти казати. И сјутрадан рано уставши Аврам осамари магарца својега, и узе са собом два момка и Исака сина својега; и на-

цијепавши дрва за жртву подиже се и пође на мјесто које му каза Бог. Трећи дан подигавши очи своје Аврам угледа мјесто из далека. И рече Аврам момцима својим: останите ви овдје с магарцем, а ја и дијете идемо онамо, па кад се помолимо Богу вратићемо се к вама. И узевши Аврам дрва за жртву напрти Исаку сину својему, а сам узе у своје руке огња и нож; па отидоше обојица заједно. Тада рече Исак Авраму оцу својему: оче! А он рече: што, сине! И рече Исак: ето огња и дрва, а гдје је јагње за жртву? А Аврам одговори: Бог ће се, синко, постарати за јагње себи на жртву. И иђаху обојица заједно. А кад дођоше на мјесто које му Бог каза, Аврам начини ондје жртвеник, и метну дрва на њ, и свезавши Исака сина својега метну га на жртвеник врх дрва; И измахну Аврам руком својом и узе нож да закоље сина својега. Али анђео Господњи викну га с неба, и рече: Авраме! Авраме! А он рече: ево ме. А анђео рече: не дижи руке своје на дијете, и не чини му ништа; јер сада познах да се бојиш Бога, кад нијеси пожалио сина својега, јединца својега, мене ради. И Аврам подигавши очи своје погледа; и гле, ован иза њега заплео се у чести роговима; и отишавши Аврам узе овна и спали га на жртву мјесто сина својега. И назва Аврам оно мјесто: Господ ће се постарати. Зато се и данас каже: на брду, гдје ће се Господ постарати. И анђео Господњи опет викну с неба Аврама. И рече: собом се заклевх, вели Господ: кад си тако учинио, и нијеси пожалио сина својега, јединца својега. Заиста ћу те благословити и сјеме твоје веома умножити, да га буде као звијезда на небу и као пијеска на бријегу морском; и наслиједиће сјеме твоје врата непријатеља својих; И благословиће се у сјему твојем сви народи на земљи, кад си послушао глас мој.

11. Читање из пророштава Исаије.

(Глава 61,1-10).

Дух је Господа Бога на мени, јер ме Господ помаза да јављам добре гласе кроткима, посла ме да завијем рањене у срцу, да огласим заробљенима слободу и сужњима да ће им се отворити тамница, да огласим годину

милости Господње и дан освете Бога нашега, да утјешим све жалосне, да учиним жалоснима у Сиону и дам им накит мјесто пепела, уље радости мјесто жалости, одијело за похвалу мјесто духа тужнога, да се прозову храстови правде, сад Господњи за славу његову. И они ће сазидати давнашње пустолине, подигнуће старе развалине и поновиће градове пусте, што леже разваљени од много нараштаја. И туђини ће стајати и пасти стада ваша, и иностранци ће бити ваши орачи и виноградари. А ви ћете се звати свештеници Господњи, слуге Бога нашега говориће вам се, благо народа јешћете и славом њиховом хвалићете се. За двоструку срамоту вашу, и што се пјеваше: руг је дио њихов, за то ће у земљи њиховој наслиједити двојином и имаће вјечну радост. Јер ја Господ љубим правду и мрзим на грабеж са жртвом паљеницом, и даћу им плату у истину, и вјечан завјет учинићу с њима. И сјеме ће се њихово знати у народима и натражје њихово међу племенима; ко их год види познаће их да су сјеме које је благословио Господ. Веома ћу се радовати у Господу, и душа ће се моја веселити у Богу мојем, јер ме обуче у хаљине спасења и плаштем правде огрте ме као кад женик намјести накит и као кад се невјеста уреси уресом својим.

**12. Читање из четврте књиге о царевима
(тј. друге у српској Библији). (Гл. 4,8-37).**

Послије тога једном иђаше Јелисије кроз Сунам, а ондје бијаше богата жена, која га устави да једе хљеба; и од тада кад год пролажаше, увраћаше се к њој да једе хљеба. И она рече мужу својему: гле, видим да је свет човјек Божији овај што све пролази овуда. Да начинимо малу клијет, и да му намјестимо постељу и сто и столицу и свијетњак, па кад дође к нама, нека се ту склони. Потом он дође једном онамо, и ушав у клијет почину ондје. И рече момку својему Гијезију: зови Сунамку. И он је дозва; и она стаде пред њим. И он рече Гијезију: кажи јој: ето стараш се за нас свакојако; шта хоћеш да ти учиним? имаш ли што да говорим цару или војводи? А она рече: ја живим усред својега народа. А он рече: шта бих

joj дакле учинио? А Гијезије рече: ето нема сина, а муж joj је стар. А он рече: зови је. И он је дозво, и она стаде на врати-ма. А он рече: до године у ово доба грлићеш сина. А она рече: немој господару мој, човјече Божији, немој варати слушкиње своје. И затрудње жена, и роди сина друге године у исто доба, као што joj рече Јелисије. И дијете одрасте. И једном изиде к оцу својему к жетеоцима; И рече оцу својему: јаох глава, јаох глава! А он рече момку: носи га матери. И он га узе и однесе матери његовој, и лежа на крилу њезину до подне, па умрије. Тада отиде она горе, и намјести га у постељу човјека Божијега, и затворивши га изиде. По том викну мужа својега и речему: пошљи ми једнога момка и једну магарицу да отрчим до човјека Божијега и да се вратим. А он рече: за што данас хоћеш да идеш к њему? нити је младина ни субота. А она рече: не брини се. И она осамаривши магарицу рече момку својему: води и иди и немој застајати мене ради на путу докле ти не кажем. Тако пошавши дође к човјеку Божијему на гору Кармилску. А кад је човјек Божији угледа гдје иде к њему рече Гијезију служи својему: ево Сунамке. Трчи сад пред њу и реци joj: јеси ли здраво? је ли здраво муж твој? је ли здраво син твој? А она рече: здраво смо. А кад дође к човјеку Божијему на гору, загрли му ноге, а Гијезије приступи да је отјера; али човјек Божији рече: остави је, јер joj је душа у јаду, а Господ сакри од мене и не јави ми. А она рече: јесам ли искала сина од господара својега? нијесам ли казала: немој ме варати? А он рече Гијезију: опаши се и узми штап мој у руку, па иди; ако сретеш кога, немој га поздрављати, а ако те ко поздрави, немој му одговарати, и метни мој штап на лице дјетету. А мати дјетиња рече: тако да је жив Господ и тако да је жива душа твоја, нећу те се оставити. Тада он уста и пође за њом. А Гијезије отиде напријед и метну штап на лице дјетету, али не би гласа ни осјећања. Тада се врати преда њ, и јави му говорећи: не пробуди се дијете. И Јелисије уђе у кућу, и где, дијете мртво лежи на његовој постељи. И ушав затвори се с дјететом и помоли се Господу. По том стаде на постељу, и леже на дијете метнув уста своја на уста дјетету, и очи своје на очи његове, и дланове своје на његове дланове,

и пружи се над њим, те се загрија тијело дјетету. Потом уста, и пријеђе по кући једном тамо и једном амо, потом отиде опет и пружи се над дјететом. И кихну дијете седам пута, и отвори дијете очи своје. Тада дозва Гијезија и рече му: зови Сунамку. И он је дозва, те дође к њему. И он јој рече: узми сина својега. И она ушавши паде к ногама његовијем, и поклони му се до земље, и узевши сина својега отиде.

13. Читање из пророштава Исаије.

(Глава 63,11-19-64,1-5).

Али се опомену старијех времена, Мојсија, народа својега: гдје је онај који их изведе из мора с пастирем стада својега? гдје је онај што метну усред њих свети дух свој? Који их води славном мишицом својом за десницу Мојсијеву? који раздвоји воду пред њима, да стече себи вјечно име? Који их води преко бездана као коња преко пустиње, да се не спотакоше? Дух Господњи води их тихо, као кад стока слази у долину; тако си водио свој народ да стечеш себи славно име. Погледај с неба, и види из стана светиње своје и славе своје, гдје је ревност твоја и сила твоја, мноштво милосрђа твојега и милости твоје? еда ли ће се мени устегнути? Ти си заиста отац наш, ако и не зна Аврам за нас, и Израил нас не познаје; ти си, Господе, отац наш, име ти је од како је вијека избавитељ наш. За што си нам дао да зађемо, Господе, с путова твојих? да нам отврдне срце да те се не бојимо? Врати се ради слуга својих, ради племена нашљедства својега. За мало наслиједи народ светости твоје; непријатељи наши погазише светињу твоју. Постасмо као они којима нијеси нигда владао нити је призивано име твоје над њима. О да би раздро небеса и сишао, да се растопе горе од тебе, као што се на огњу разгори грање и вода узаври од огња, да име твоје познаду непријатељи твоји и да народи дркћу од тебе. Кад си чинио страхоте којима се не надасмо, ти си слазио, и горе се растапаху од тебе. Од како је вијека не чу се, нити се ушима дозна, нити око видје Бога осим тебе да би тако учинио онима који га чекају. Сретао си онога који се радује творећи правду; помињу те на путови-

ма твојим; гле, ти си се разгњевио што гријешисмо; да на њима једнако остасмо, бисмо се спасли.

14. Читање из пророштава Јеремије.

(Глава 31,31-34).

Ево иду дани, говори Господ, кад ћу учинити с домом Израиљевијем и с домом Јудинијем нов завјет, не као онај завјет, који учиних с оцима њиховијем, кад их узех за руку да их изведем из земље Мисирске, јер онај завјет мој они покварише, а ја им бијах муж, говори Господ; него ово је завјет што ћу учинити с домом Израиљевијем послѣ овијех дана, говори Господ: метнућу завјет свој у њих, и на срцу њихову написаћу га, и бићу им Бог и они ће ми бити народ. И неће више учити пријатељ пријатеља ни брат брата говорећи: познајте Господа; јер ће ме знати сви од малог до великога, говори Господ; јер ћу им опростити безакоња њихова, и гријеха њиховијех нећу више помињати.

15. Читање из пророштава Данилових.

(Глава 3,1-23).

Цар Навуходоносор начини златан лик, којему висина бјеше шездесет лаката, а ширина шест лаката; и намјести га у пољу Дури у земљи Вавилонској. И посла цар Навуходоносор да саберу кнезове, управитеље и војводе, старјешине, ризничаре, судије, настојнике и све властеље земаљске, да дођу да се освети лик што га постави цар Навуходоносор. Тада се скупише кнезови, управитељи и војводе, старјешине, ризничари, судије, настојници, и сви властељи земаљски, да се освети лик што га постави цар Навуходоносор; и стадоше пред ликом што га постави Навуходоносор. А гласник повика иза гласа: народи, племена и језици, вама се говори. Кад чујете рог, свирале, китаре, гусле, псалтире, пјевање и свакојаке свирке, нападајте и поклоните се златному лику, који постави цар Навуходоносор. А ко не би пао и поклатио се, онај час биће бачен у пећ огњену ужарену. Зато сви народи како чуше рог, свирале, китаре, гусле, псалтире и свакојаке свирке,

попадалаше сви народи, племена и језици, и поклонилише се златноме лику који постави цар Навуходоносор. А неки Халдеји тај час дођоше и тужише Јевреје, и проговорише и рекоше цару Навуходонозору: царе, да си жив до вијека! Ти си, царе, заповједио, сваки ко чује рог, свирале, китаре, гусле, псалтире, и пјевање и свакојаке свирке, да падне и поклони се златноме лику; а ко не би пао и поклонио се, да се баци у пећ огњену ужарену. А имају људи Јевреји, које си поставио над пословима земље Вавилонске, Седрах, Мисах и Авденаго; ти људи, царе, не хају за те, не поштују твојих богова, и не клањају се златном лику, који си поставио. Тада Навуходоносор у гњеву и љутини заповједи да доведу Седраха, Мисаха и Авденага. И доведоше те људе пред цара. Навуходоносор проговори и рече им: је ли истина, Седраше, Мисаше и Авденаго, да ви не служите мојим боговима и да се не клањате златноме лику који поставих? Јесте ли дакле готови, кад чујете рог, свирале, китаре, гусле, псалтире и пјевање и свакојаке свирке, да паднете и поклоните се лику који начиних? ако ли се не поклоните, онај час бићете бачени у пећ огњену ужарену; а који је бог што ће вас избавити из мојих руку? Одговорише Седрах, Мисах и Авденаго, и рекоше цару Навуходонозору: није нам тријебе да ти одговоримо на то. Ево, Бог наш, којему ми служимо, може нас избавити из пећи огњене ужарене; и избавиће нас из твојих руку, царе. А и да не би, знај, царе, да боговима твојим нећемо служити нити ћемо се поклонити златном лику, који си поставио. Тада се Навуходоносор напуни гњева, и лице му се промијени на Седраха, Мисаха и Авденага, и одговарајући заповједи да се ужари пећ седам пута већма него што бјеше обичај. И заповједи најјачим људима што бијаху у војсци његовој да свежу Седраха, Мисаха и Авденага, и да их баце у пећ огњену ужарену. Тада свезаше оне људе у плаштима њиховијем и у обући и под капама и у свему одијелу њихову, и бацише их у пећ огњену ужарену. Како заповијест царева бјеше хитна и пећ врло ужарена, пламен огњени уби оне људе који бацаху Седраха, Мисаха и Авденага. А та три човјека, Седрах, Мисах и Авденаго, падоше усред пећи огњене ужарене. И хођаху усред

пламена појући Бога, и благосиљајући Господа. И ставши с њима Азарија помоли се овако, и отворивши уста своја усред огња, рече: Благословен си Господе Боже отаца наших, нека је хваљено и прослављено Име Твоје до века. Јер си праведан у свему што си нам учинио, и сва дела твоја су истина, и прави путови твоји, и сви судови твоји истинити, и пресуде твоје су истините у свему што си пустио на нас и на град свети отаца наших Јерусалим. Јер си истинским судом све ово навео на нас због грехова наших. Јер сагрешисмо и безакононасмо отступивши од тебе, и погрешисмо у свему. И заповести твоје не послушасмо, нити сачувасмо, као што си нам заповедио, да би нам било добро. И све, што си нам учинио, и све што си пустио на нас, учинио си истинским судом. И предао си нас у руке непријатеља безаконих, мрских отступника; и цару неправедном и лукавијем од свих на земљи. И сада не смемо ни уста да отворимо, стид и срам бисмо слугама твојим, и онима који те поштују. На погуби нас, дакле, сасвим Имена Твога ради, и не разори завет твој; и не уклони милост твоју од нас, ради Аврама кога си заволео, и ради Исака слуге твога, и Израиља свеца твога. Којима си обећао да ћеш умножити семе њихово, као звезде небеске, и као песак покрај мора. Јер, Владико, постадосмо мањи од свих народа, и понижени смо данас по целој земљи ради грехова наших. И нема у овом времену кнеза, ни пророка, ни вође; нити паљеница, ни жртава, ни приноса, ни када, ни места, где би смо принели жртву пред тобом и нашли милост, него душом понизном, и душом смиреном да будемо примљени, као у паљеницама овнова и јунаца, и као у хиљадама претилих јагањаца. Таква да буде данас жртва наша пред тобом, и да се изврши иза тебе, јер нема срамоте онима који се на тебе надају. И сада следујемо свим срцем, и бојимо се тебе, и тражимо лице твоје. Не посрами нас, но учини с нама по кротости твојој, и по обиљу милости твоје. И избави нас по чудесима твојим, и дај славу Имену Твоме, Господе. И нек се посраме сви који су наговештавали зло слугама твојим, и нек се постиде од сваке силе, и моћ њихова нека се скрши. И нека разумеју да си ти Господ Бог Једини, и славан по свој васеље-

ни. И не престаше, који их бацише, слуге цареве, распаљивати пећ нафтом, и смолом, и кудељом, и сувим грањем. И дизаше се пламен над пећи четрдесет девет лаката. И обузе и попали, оне који беху око пећи халдејске. А Анђео Господњи сиђе заједно са онима који беху са Азаријем у пећи. И одби пламен огњени од пећи, и учини унутрашњост пећи као свежи поветарац који ћарлија; и огањ их се не дотаче, и не повреди, нити им досади. Тада та тројица која једним устима појаху, и благосиљаху, и слављаху Бога у пећи, говорећи: Благословен си Господе Боже отаца наших, и певан и преузношен у векове; и благословено Име славе твоје свете, и певано и преузношено у векове. Благословен си у храму свете славе твоје, и певан и преузношен у векове. Благословен си Ти који надгледаш бездане, Који седиш на Херувимима, и певан и преузношен у векове. Благословен си на престоли славе Царства твога и певан и преузношен у векове. Благословен си на своду небеском, и певан и преузношен у векове.

Овде устајемо, и певамо:

Господа појте и преуносите у све векове.

А Чтец говори стихове:

Благословите сва дела Господња,

Господа појте и преуносите у све векове.

Благословите Ангели Господњи,

Господа појте и преуносите у све векове.

Благословите небеса,

Господа појте и преуносите у све векове.

Благословите воде све, које сте над небесима,

Господа појте и преуносите у све векове.

Благословите све силе Господње,

Господа појте и преуносите у све векове.

Благословите сунце и месец,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите звезде небеске,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите свака киша и роса,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите сви ветрови,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите огањ и жега,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите зиме и врућине,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите росе и иње,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите светлост и тама,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите лед и мраз,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите слане и снегови,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите муње и облаци,

Господа појте и преузносите у све векове.

Нека благослови земља,

Господа да поје и преузноси у све векове.

Благословите горе и брда,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите сва растиња на земљи,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите извори,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите мора и реке,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите китови и све што се креће у водама,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите све птице небеске,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите зверови и сва стока,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите синови људски,

Господа појте и преузносите у све векове.

Нека благослови Израилъ,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите свештеници Господњи,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите слуге Господње,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите духови и душе праведних,

Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите преподобни и смирени срцем,
Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите Ананија, Азарија и Мисаил,
Господа појте и преузносите у све векове.

Благословите Апостоли, Пророци и Мученици Господњи,
Господа појте и преузносите у све векове.

Благосиљајмо Оца, и Сина, и Светога Духа,
Господа појте и преузносите у све векове.

И сада и увек, и у векове векова, амин,
Господа појте и преузносите у све векове.

Хвалимо, благосиљамо, клањамо се Господу,
Појући и преузносећи у све векове.

Затим, ЈЕКТЕНИЈА мала. А уместо Трисветог:

Сви који се у Христа крстисте, у Христа се обукосте.
 Алилуја.

Прокимен, Глас 5.

Сва земља нек се поклони Теби, и пева Теби, нека пева Имену Твоме Вишњи. **Стих:** Усклики Господу сва земљо, а појте Имену Његовом. **Апостол, Римљанима, зачало 91 (6,3-11).**

Браћо, сви који се крстимо у Христа Исуса, у смрт његову се крстимо. Тако се с њим погребосмо кроз крштење у смрт, да би, као што Христос устаде из мртвих славом Очевом, тако и ми ходили у новом животу. Јер ако постадосмо сједињени са обликом смрти његове, онда ћемо и са васкрсењем. Знајући ово, да се стари наш човјек разапе са Њиме, да би се уништило тијело грјеховно, да више не робујемо гријеху. Јер ко умрије ослободи се од гријеха. Ако ли умријесмо са Христом, вјерујемо да ћемо и живјети са њиме, знајући да Христос уставши из мртвих, више не умире; смрт више не вла-

да њиме. Јер што је умро, гријеху је умро једном за свагда; а што живи, Богу живи. Тако и ви сматрајте себе да сте мртви гријеху, а живи Богу у Христу Исусу, Господу нашем.

Алилуја не певамо, но пошто свештеник каже: Мир ти и одмах Чтец говори уместо алилуја, Глас 7:

Васкрсни Боже суди земљи, јер ћеш Ти наследити у свим народима. И појци поју исто то. И Чтец, стих: Бог стаде на сабору богова, међу боговима судиће. **И појци: Васкрсни Боже..., Стих:** Докле ћете судити неправедно, и лица грешника примати? **Појци: Васкрсни Боже..., Стих:** Судите сирочету и убогоме, смиреног и сиромашног оправдајте. **Појци: Васкрсни Боже..., Стих:** Избавите сиромаша и убогога, из руку грешникових избавите га. **Појци: Васкрсни Боже..., Стих:** Не познаше, нити разумеше, да у тами ходе нек се потресу сви темељи земље. **Појци: Васкрсни Боже..., Стих:** Ја рекох: богови сте, и синови Вишњег сви. А ви као људи умирате, и као један од кнезова падате. **И опет: Васкрсни Боже, суди земљи, јер ћеш Ти наследити у свим народима.**

А док се пева: Васкрсни Боже, суди земљи...

Свештеник и ђакон свлаче црне одежде, и облаче се у светле.

**ЕВАНЂЕЉЕ од Матеја, зачало 115.
(Глава 28,1-20).**

А пошто мину субота, на освитку првог дана недјеље, дођоше Марија Магдалина и друга Марија да осмотре гроб. И гле, земља се затресе веома; јер анђео господњи сиђе с неба, и приступивши одвали камен од врата гробних и сјеђаше на њему. А лице његово бијаше као муња, и одијело његово бијело као снијег. И у страху од њега уздрхташе стражари, и постадоше као мртви. А анђео одговарајући рече женама: Не бојте се ви; јер знам да Исуса распетог тражите. Није овдје; јер устаде као што је казао. Ходите да видите мјесто гдје је лежао Господ. И идите брзо и реците ученицима његовим да устаде из мртвих; и гле, он ће пред вама отићи у Галилеју;

тамо ћете га видјети. Ето казах вам. И изишавши брзо из гроба, са страхом и радошћу великом похиташе да јаве ученицима његовим. А кад иђаху да јаве ученицима његовим, и гле, срете их Исус говорећи: Радуйте се! А оне приступивши ухватише се за ноге његове и поклонилише му се. Тада им рече Исус: Не бојте се, идите те јавите браћи мојој нека иду у Галилеју, и тамо ће ме видјети. А док оне иђаху, гле, неки од стражара дођоше у град и јавише првосвештеницима све што се догодило. А они саставши се са старјешинама учинише вијеће, и дадоше војницима довољно новаца, говорећи: кажите: ученици његови дођоше ноћу и украдоше га док смо ми спавали. И ако то чује намјесник, ми ћемо га увјерити и вас ослободити бриге. А они узевши новце учинише као што бише научени. И разгласи се ова ријеч међу Јудејцима до данас. А Једанаест ученика отидоше у Галилеју, на гору куда им је заповједио Исус. И кад га видјеше, поклонилише му се; а неки посумњаше. И приступивши Исус рече им говорећи: Даде ми се свака власт на небу и на земљи. Идите, дакле, и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа. Учећи их да држе све што сам вам заповједио; и, ево, ја сам са вама у све дане до свршетка вијека. Амин.

И даље по чину Божанствена Литургија Василија Великога. А уместо Херувимске песме, пева се овај Тропар, Глас 8.

Нека умукне свако тело човечије, и нека у себи стоји са страхом и трепетом, и ништа земаљско нека не помишља; јер Цар царева и Господар господара, долази да буде заклан, и да даде себе за храну вернима; а испред Њега иду хорови Анђела са сваким Началством и Влашћу, многооки Херувими, и шестокрилати Серафими, заклањајући лица, и кличући песму: Алилуја, алилуја, алилуја.

Причастен, Глас 4: Уста као из сна Господ, и васкрсе спавајући нас. Алилуја. Трипут.

По ОТПУСТУ братији се дели АНТИДОР (нафора).

СУБОТА

Затим бива благосиљање хлеба и вина. А Црквењак треба да води рачуна, да када се заврши Литургија, буде час други ноћи (тј. осам сати увече). А по отпусту не излазимо из цркве, но седимо на својим местима, и улази Келар (трпезарац) и даје братији по једно парче хлеба, и по шест смокви или урми, и по једну красовуљу (чашу) вина. И док ми седимо, бива читање велико ДЕЛА АПОСТОЛСКИХ од почетка. А пошто Чтец каже почетак, а свештеник стих: Молитвама светих Апостола, Господе Исусе Христе Боже наш, помилуј нас. И по амин, почиње Чтец да чита. Затим, почињемо јести. И кад се заврши читање, пали Кандилник сва кандила у храму, и излазећи бије у клепало, и чтец престаје са читањем. А када свештеник благослови, почињемо: Трисвето, и остало. Ходите поклонимо се, трипут. Псалам 50. И канон Велике Суботе: Ирмос по двапут, а тропари на два наест, са стиховима песама. Катавасија, Ирмос, оба хора (певнице). По трећој песни Сједален Велике Суботе: Гроб Твој Спасе... И читање из беседе светог Епифанија, која почиње: Шта је ово данас... или од беседа Златоустога. Тражи их у тумачењима на Еванђеље, од Матеја. Или од Јована, беседе васкрсне. А по 6-ој песни Кондак и Икос Велике Суботе. И опет читање. А по 9-ој песни Трисвето. И тропар, Глас 2: Када си сишао ... Јектенија и

ОТПУСТ.

ПОСНИ ТРИОД
СВЕТА ВЕЛИКА СЕДМИЦА
СТРАСНА

Издавач

Епархија рашко-призренска
и косовско - метохијска
Манастир Грачаница
38205 Грачаница

Главни и одговорни уредник
Протосинђел Симеон

Технички уредник
Владимир Виловски

Преводилац
Епископ Артемије

Тираж
1000

Штампа: Флеш - Земун

